

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

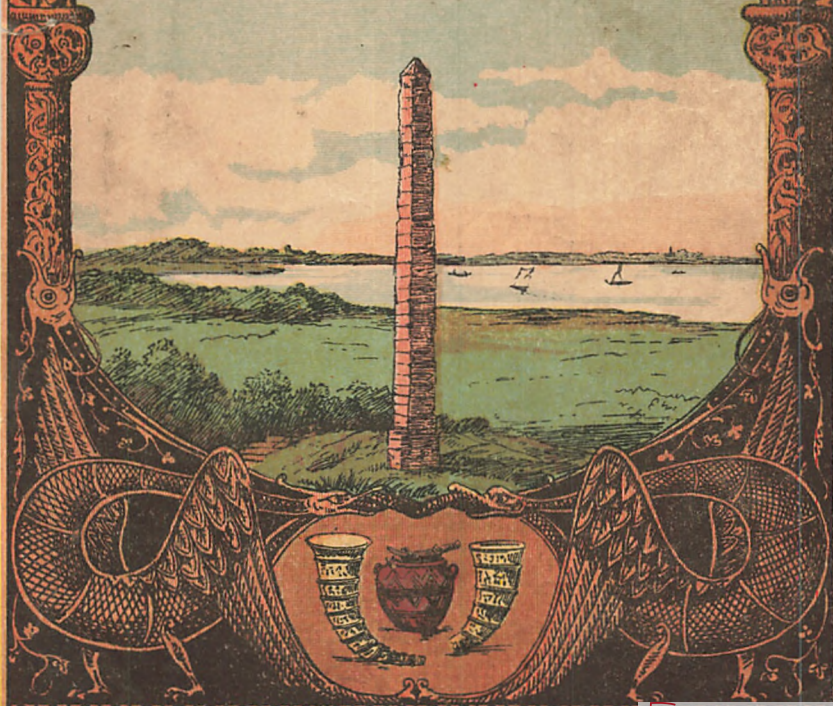
Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sprogforeningens

ALMANAK

for

1906.

Udgiver og Ansvarhavende: M. Andresen

Sprogforeningens
A l m a n a k

for

* * **1906** * *

13de A r g a n g.

Udgiver: N. Andresen, Aabenraa.

—

Aabenraa.
Trykt i „Rejmbals“ Trykkeri.

Nærværende Aar

regnes efter Kristi Fødsel 1906.

Efter Verdens Etabelie	5873
Siden Reformationen	389
„ Indførelsen af den Julianſke Kalender	1951
„ „ „ „ Gregorianſke „	324
„ „ „ „ forbedrede „	206
„ Bogtrykkerkunſtens Opfindelse	466

Formørkelfer.

I Aaret 1906 finder der tre Solformørkelfer og to Maaneformørkelfer Sted, af hvilke imidlertid kun den første Maaneformørkelse vil være delvis synlig hos os.

1. En hos os til Dels i synlig fuldstændig Maaneformørkelse den 9. Februar om Formiddagen fra Kl. 6,57 til Kl. 10,37. Den vil kunne ses i den vestlige Halvdel af Europa, den nordvestlige Del af Afrika, det atlantiske Ocean, Amerika, det stille Ocean og paa Ostkysten af Australien. Hos os gaar Maanen allerede ned, inden den begynder at blive fuldstændig formørket.

2. En hos os uigenlig delvis Solformørkelse den 23. Februar om Formiddagen fra Kl. 6,58 til Kl. 10,29. Den vil kun kunne ses i de indlige Polaregne samt i det indlige Australien og paa Sydspidien af Ny-Seeland.

3. En hos os uigenlig delvis Solformørkelse den 21. Juli om Eftermiddagen fra Kl. 12,49 til Kl. 3,40. Den vil kun kunne ses i den sydlige Del af det atlantiske Ocean og paa Sydspidien af Sydamerika.

4. En hos os uigenlig fuldstændig Maaneformørkelse den 4. August om Eftermiddagen fra Kl. 12,10 til Kl. 3,50. Den vil kun kunne ses i den vestlige Halvdel af Nordamerika, i det stille Ocean, Australien, den sydlige Halvdel af Asien, det indiske Ocean og paa Madagaskar.

5. En hos os uigenlig delvis Solformørkelse den 20. August om Natten fra Kl. 12,53 til Kl. 3,33. Den vil kun kunne ses i de nordlige Polaregne og den nordvestlige Del af Nordamerika.

Imellem Jul og Fastelavn er der 9 Uger,
og imellem Pinse og Advent er der 26 Uger.

Festregning og Aarstiderne 1906.

Foraaret begynder d. 21. Marts
Sommeren " d. 22. Juni.
Efteraaret " d. 23. September.
Vinteren " d. 22. December.
 Det gylne Tal er 7.
 Søndagsboogstavet er G.

Fastelebens Søndag d. 25. Februar
Paaske d. 15. April.
Pinsedag d. 3. Juni.
Forste Advent d. 2. December.
Dansk Bededag d. 11. Maj.
Preussisk Bededag d. 21. November.

Højvandet ved Nordfledvigs Bejtkjst.

Højvandet er udregnet paa Grundlag af Flodtabelleerne i den af det tyske Indenrigsministerium udgivne „Nautisches Jahrbuch“ og egne Jagttagebøger.

De for hver Dags Formiddag og Eftermiddag anførte Klokkeslæt angiver Højvandet ved Rømo Havn og Vallum „Kore = slæd“. For at finde Flodtiden ved Skærbæk Brohoved maa man lægge 20 Minutter, ved Odden paa Nordland Rømo omtrent 10 Minutter og ved Søjer Sluse 50 Minutter til.

Lavvandet indtræder $6\frac{3}{4}$ —7 Timer efter Højvandet. Beregningerne er udførte af T h a d e P e t e r s e n, Nødning.

Bemærkninger vedrørende Kalenderen.

Dagen begynder Klokken 12 Natten; alle Tiderne fra Midnat til Middag regnes til Morgen, og alle Tiderne fra Middag til Midnat til Aften. Klokkeslættet angiver den mellemeuropæiske Tid.

F e s t t a b e l.

De foranderlige Fester bestemmes alle efter Paaske.

Aar	Paaske	Pinsedag	1. Advent	Antal af	
				Epiphanius-	Trinitatis-
				Søndage.	
1906	15. April	3. Juni	2. Decbr.	5	24
1907	31. Marts	19. Maj	1. Decbr.	2	26
1908	19. April	7. Juni	29. Novbr.	5	23
1909	11. April	30. Maj	28. Novbr.	4	24
1910	27. Marts	15. Maj	27. Novbr.	2	26
1911	16. April	4. Juni	3. Decbr.	5	24
1912	7. April	26. Maj	1. Decbr.	4	25
1913	23. Marts	11. Maj	30. Novbr.	1	27
1914	12. April	31. Maj	29. Novbr.	4	24
1915	4. April	23. Maj	28. Novbr.	3	26
1916	23. April	11. Juni	3. Decbr.	6	23
1917	8. April	27. Maj	2. Decbr.	4	25

Januar 1906.

D. C. N.

31 Dage

Højvande

		Eftm.	Eftm.		Å.	Eft.	
1. Uge.		Kristi Dødsførelse. Luk. 2, 21.					
M.	1 Nntaar	12.01	11.14		6½	7	
Ti.	2 Abet	12.21	Morg.	Ⓞ i. kv. 4 Eftm.	7½	7½	
D.	3 Enoch	12.39	12.51	} Solen Jorden nærmest Sol op 8.51, ned 4.05 Tusmørket varer 52'	7¾	8½	
T.	4 Methusalem	12.59	1.57		} Maanen Jorden fjærmest.	9	9½
Å.	5 Simeon	1.20	3.03			10	10½
L.	6. S. 3 Konger	1.44	4.09		11½	11¾	

2. Uge. **Da Jesus var 12 Aar gammel.** Luk. 2, 42 til Enden.

S.	7 1. S. c. h. Kong.	2.14	5.14	Rind Hertug	—	12½
M.	8 Erhard	2.50	6.16		12½	1
Ti.	9 Julianus	3.35	7.14	} Ⓞ i. kv. 6 Eftm.	1½	1¾
D.	10 Paul Eremit	4.29	8.06		} Sol op 8.47, ned 4.15 Tusmørket varer 51'	2½
T.	11 Hyginus	5.31	8.51			2¾
Å.	12 Reinhold	6.41	9.30		3½	3¾
L.	13 Hilarius	7.55	10.01	Frø. Mariæ Jødsfødsdag.	4½	4½

3. Uge. **Brylluppet i Kana.** Joh. 2, 1 til 11.

S.	14 2. S. c. h. Kong.	9.12	10.28	Felig	4¾	5¼
M.	15 Maurus	10.30	10.53		5½	5¾
Ti.	16 Marcellus	11.50	11.15	} Ⓞ i. kv. 10 Aften	6¼	6¾
D.	17 Antonius	Morg.	11.38		} Sol op 8.40, ned 4.27 Tusmørket varer 49'	7
T.	18 Prisca	1.10	12.02			7¾
Å.	19 Pontianus	2.31	12.28		8¾	9¼
L.	20 Fab. og Sebaſt.	3.51	1.00	Maanen Jorden nærmest.	9¾	10½

4. Uge. **Jesus gik ned af Bjerget.** Matth. 8, 1 til 13.

S.	21 3. S. c. h. Kong.	5.08	1.40	Agnes	11¼	11¾
M.	22 Vincentius	6.19	2.30		—	12½
Ti.	23 Emerentius	7.19	3.29	} Ⓞ n. kv. 6 Aften	1	1½
D.	24 Timotheus	8.09	4.37		} Sol op 8.31, ned 4.40 Tusmørket varer 48'	1¾
T.	25 Pantidmvend.	8.48	5.48			2¾
Å.	26 Polycarpus	9.19	7.02		3½	4
L.	27 Chrysoſtomus	9.44	8.14	Kæj. Vilhelm II.s Jødi.	4½	4½

5. Uge. **Jesus traadte i Skibet.** Matth. 8, 23 til 27.

S.	28 4. S. c. h. Kong.	10.06	9.25	Carolus Magnus	4¾	5¼
M.	29 Valerius	10.26	10.34		5½	5¾
Ti.	30 Lovise	10.45	11.41		6	6½
D.	31 Sigifrius	11.01	Morg.	} Sol op 8.19, ned 4.54 Tusmørket varer 46'	6¾	7

Februar 1906.

Se Num. 3. 2

L. C. M.

28 Dage.

Højvande

		Form.	Form.		Ø.	Gjtr.
L.	1 Brigida	11.24	12.47	} O i. Kv. 2 Gjtern. } Maanen Jorden nærmest.	74	74
Ø.	2 Kyndelmisse	11.17	1.53		8	8½
L.	3 Blasius	12.14	2.58		9	9½

6. Uge. Om Ufrudtet iblandt Sveden. Matth. 13, 24 til 30.

S.	4 S. S. c. h. 3 R.	12.47	4.01	Veronica	10	10½
M.	5 Mgathe	1.27	5.01		11	11½
Ti.	6 Dorothea	2.17	5.56		—	12½
L.	7 Richard	3.15	6.45	} Sol op 8.06, ned 5.09 } Tusmørket varer 45'	12½	14
L.	8 Corintha	4.23	7.27			14
Ø.	9 Apollonia	5.37	8.02	} O i. M. 9 Form. } Skyelig Maanedformort.	2½	2½
L.	10 Scholastika	6.55	8.31			34

7. Uge. Arbejderne i Vingarden. Matth. 20, 1 til 16.

S.	11 Septuagesima	8.16	8.56	Euphrosyne	33	41
M.	12 Eulalia	9.37	9.20		4½	5
Ti.	13 Benignus	10.59	9.44	Maanen Jorden nærmest.	54	5½
L.	14 Valentinus	Morg.	10.07	} Sol op 7.52, ned 5.24 } Tusmørket varer 44'	6	6½
L.	15 Faustinus	12.20	10.33			6½
Ø.	16 Juliane	1.40	11.03	C i. Kv. 5 Morgen	7½	7½
L.	17 Findanus	2.57	11.40		8½	8½

8. Uge. De fire Slags Sædejord. Luf. 8, 4 til 15.

S.	18 Septagesima	4.08	12.24	Concordia	9½	10
M.	19 Ammon	5.11	1.18		10½	11½
Ti.	20 Eucharis	6.03	2.21		—	12½
L.	21 Samuel	6.45	3.31	} Sol op 7.36, ned 5.39 } Tusmørket varer 43'	12½	14
L.	22 Peders Stol	7.18	4.43			14
Ø.	23 Papias	7.46	5.55	} O u. Maane 9 Form. } Skyelig Solformortelse	2½	3
L.	24 Matthias	8.09	7.06			34

9. Uge. Kristi Daab. Matth. 3, 13 til Enden.

S.	25 Fastelavn	8.29	8.16	} Victorinus. Etomihl. } Quinquagesima.	4	44
M.	26 Jager	8.49	9.25			4½
Ti.	27 Hvide Tirsdag	9.08	10.32	Leander	5	54
L.	28 Onsdag	9.27	11.38	} Ellegaard } Sol op 7.20, ned 5.53 } Tusmørket varer 42'	5½	54

Marts 1906.

D. C. N.

31 Dage.

Se Ann. 3. S.

Højvande

		Form.	Form.		H.	Eitr.	
I.	1	Abinnus	9.49	Morg.	Maanen Jorden fjærnest.	6	6½
N.	2	Simplicius	10.14	12.43		6½	7
L.	3	Kunigunde	10.44	1.47	☉ i. Kv. 10 Form.	7¼	7½

10. Uge. **Jesús fristes af Djævelen.** Matth. 4, 1 til 11.

S.	4	1. S. i Fasten.	11.20	2.47	} Abdrianus. Juvocavit. Quadragesima.	8	8½
M.	5	Theophilus	12.05	3.44		9	9½
Ti.	6	Gotfred	12.58	4.35	} Perpetua Sol op 7.02, ned 6.08	10¼	10½
V.	7	Tamperdag	2.01	5.19		11½	—
I.	8	Beata	3.13	5.59	} Tusmørket varer 42'	12¼	12¾
N.	9	40 Ridbere	4.30	6.29		1¼	1¼
L.	10	Edel	5.50	6.56	☉ i. M. 9 Aften	2	2½

11. Uge. **Den faauæifte Kvinde.** Matth. 15, 21 til 28.

S.	11	2. S. i Fasten	7.13	7.22	} Thasa. Memeniscere.	2¾	3¼
M.	12	Gregorius	8.37	7.46		3½	4
Ti.	13	Macedonius	10.02	8.09	} Maanen Jorden nærmest. Sol op 6.45, ned 6.21	4¼	4½
V.	14	Eustachius	11.30	8.35		5	5¼
I.	15	Zacharias	Morg.	9.04	} Tusmørket varer 42'	5¾	6
N.	16	Gudmund	12.46	9.39		6¼	6¾
L.	17	Gertrud	2.01	10.22	☉ i. Kv. 1 Efterm.	7	7½

12. Uge. **Jesús drev en Djævel ud.** Luk. 11, 14 til 28.

S.	18	3. S. i Fasten	3.07	11.13	} Alexander. Centi	8	8½
M.	19	Joseph	4.02	12.14		9	9¾
Ti.	20	Gardius	4.46	1.20	} Foraar. Beg. Jævndogn. Sol op 6.27, ned 6.35	10¼	11¼
V.	21	Benedictus	5.21	2.30		11¼	—
I.	22	Vaulus	5.50	3.41	} Tusmørket varer 42'	12¼	1
N.	23	Fibelis	6.13	4.52		1½	1¾
L.	24	Mrica	6.34	6.02	2¼	2½	

13. Uge. **Jesús bespiser 5000 Mand.** Joh. 6, 1 til 15.

S.	25	Midjaste	6.56	7.12	} Mariae Bebud. Vartare. ☉ u. M. 1 Morgen	3	3¼
M.	26	Gabriel	7.12	8.19		3½	3¾
Ti.	27	Castor	7.31	9.26	} Sol op 6.09, ned 6.49 Tusmørket varer 42'	4	4¼
V.	28	Eustachius	7.52	10.32		4½	4¾
I.	29	Jonas	8.15	11.36	} Maanen Jorden fjærnest.	5	5¼
N.	30	Dvirinus	8.42	Morg.		5½	5¾
L.	31	Valbina	9.16	12.38		6	6¼

April 1906.

D. C. N.

30 Dage.

E. Ann. 3. E

Højvande

Form. Form.

F. Cjfr.

14. Uge. Engelen Gabriel udsendes. Luk. 1, 26 til 38.

S.	1. S. i Fasten	9.56	1.36	Hugo Judica	6½	7
M.	2 Theodosius	10.45	2.28	☉ i. Nv. 5 Morgen.	7½	7½
Ti.	3 Ricardus	11.42	3.14	} Sol op 5.51, ned 7.03 } Tusmørket varer 43'	8½	8½
D.	4 Ambrosius	12.49	3.54		9½	10½
F.	5 Irene	2.02	4.27		10½	11½
F.	6 Sixtus	3.20	4.56		—	12½
L.	7 Geffippus	4.43	5.21		12½	1½

15. Uge. Kristi Indtog i Jerusalem. Matth. 21, 1 til 9.

S.	8 Palmesøndag	6.07	5.45	Zanus. Kristian IX's Fodj.	1½	2
M.	9 Procopius	7.34	6.08	☉ i. M. 7 Form.	2½	2½
Ti.	10 Ezechiel	9.01	6.34	Maanen Jorden nærmest	3	3½
D.	11 Leo	10.26	7.02	} Sol op 5.34, ned 7.16 } Tusmørket varer 41'	3½	4½
F.	12 Skartorødag	11.47	7.35		Julius	4½
F.	13 Langfredag	Morg.	8.16	Justinus	5½	5½
L.	14 Tiburtius	12.59	9.06		6	6½

16. Uge. Kristi Opstandelse. Mark. 16, 1 til 7.

S.	15 Paaske dag	1.59	10.04	Olympia. C. i. Nv. 10 Nften	6½	7½
M.	16 2. Paaske dag	2.47	11.10	Mariane	7½	8½
Ti.	17 Anicetus	3.27	12.20	} Sol op 5.17, ned 7.30 } Tusmørket varer 46'	8½	9½
D.	18 Eutheerius	3.56	1.31		10½	10½
F.	19 Daniel	4.20	2.42	Dansk Flyttedag	11½	—
F.	20 Suspicus	4.40	3.52		12½	12½
L.	21 Florentius	5.00	5.01		1	1½

17. Uge. Kristus kom ind ad lukte Døre. Joh. 20, 19 til Enden.

S.	22 1. S. e. Paaske	5.18	6.09	Cajus. Dvasimodo.	1½	2½
M.	23 Georgius	5.36	7.16	☉ n. M. 5 Nften	2½	2½
Ti.	24 Albertus	5.58	8.22	} Maanen Jorden nærm. } Sol op 5.00, ned 7.43 } Tusmørket varer 48'	3	3½
D.	25 Markus	6.18	9.27		3½	3½
F.	26 Cletus	6.41	10.31		4	4½
F.	27 Ananias	7.15	11.30		4½	4½
L.	28 Vitalis	7.52	Morg.		5	5½

18. Uge. Jesus er den gode Hyrde. Joh. 10, 11 til 16.

S.	29 2. S. e. Paaske	8.36	12.25	Peter Martyr	5½	6
M.	30 Serenus	9.30	1.12	Misericordia Domini	6½	6½

Maj 1906.

S. Ann. 3. S.

D. C. N.

31 Dage

Sjovande

		Form.	Form.		N.	Ejtr.
Ti.	1 Phil. Jacobi	10.32	1.53	C i. Nv. 8 Aften. Sol op 4.45, ned 7.57 Tusmørket varer 50'	6½	7½
D.	2 Athanasius	11.41	2.27		7½	8½
T.	3 Korsmisie	12.55	2.57		9	9½
F.	4 Florian	2.13	3.23		10½	11
L.	5 Gotthard	3.35	3.46		11½	-

19. Uge. **Kristi Vortgang til Faderen.** Joh. 16, 16 til 32.

S.	6 S. e. Paaste	4.59	4.09	Joh. a Port. Jubilate	12½	12¾
M.	7 Flavia	6.26	4.32	De hve Natter begynder	1	1½
Ti.	8 Stanislaus	7.54	4.59	C i. N. 3 Eft. M. F. urst.	2	2½
D.	9 Caspar	9.51	5.29	Sol op 4.30, ned 8.10 Tusmørket varer 52'	2½	3
T.	10 Gordianus	10.40	6.07		3½	3¾
F.	11 Danst Beded.	11.49	6.53	Mamertus	4½	4½
L.	12 Pancratius	Morg.	7.50		5	5½

20. Uge. **Den Helligaands Sendelse.** Joh. 16, 5 til 15.

S.	13 S. e. Paaste	12.45	8.55	Jugemens. Cantate	5½	6½
M.	14 Kristian	1.27	10.06		6½	7
Ti.	15 Sophie	2.01	11.19	C i. Nv. 8 Form.	7½	7¾
D.	16 Sara	2.27	12.32	Sol op 4.17, ned 8.22 Tusmørket varer 55'	8½	9
T.	17 Bruno	2.49	1.42		9¾	10½
F.	18 Erik	3.08	2.51		11	11½
L.	19 Pontentiana	3.59	3.59		12	-

21. Uge. **Bedet i Jesu Navn.** Joh. 16, 23 til 28.

S.	20 S. e. Paaste	3.44	5.06	Angelica Rogate	12½	1
M.	21 Helene	4.03	6.13		14	1¾
Ti.	22 Castus	4.24	7.19	Maanen Jorden fjærnest	2	2½
D.	23 Desiderius	4.47	8.23	C n. N. 9 Form. Sol op 4.06, ned 8.34 Tusmørket varer 59'	2½	2¾
T.	24 Simelefartsb.	5.15	9.25		Efter	3½
F.	25 Urbanns	5.50	10.22		3¾	4
L.	26 Beda	6.32	11.12		4½	4½

22. Uge. **Naar Trosteren kommer.** Joh. 15, 26 til 16.4.

S.	27 S. e. Paaste	7.23	11.55	Lucian. Grandi	4½	5
M.	28 Vilhelm	8.19	Morg.		5½	5½
Ti.	29 Maximinus	9.27	12.32	Sol op 3.57, ned 8.44 Tusmørket varer 62'	5¾	6½
D.	30 Vigand	10.38	1.02		6½	7
T.	31 Petronella	11.52	1.28	C i. Nv. 7 Form.	7½	7¾

Juni 1906.

D. C. N.

30 Dage

S. Num. 3. E.

Sjovande

		Eftm.	Form.		K.	Eft.
J.	1 Mikomedes	1.11	1.50		8½	9
L.	2 Marcellinus	2.31	2.12		9½	10½

23. Uge. **Svo mig elsker.** Joh. 14, 23 til Enden.

S.	3 Pinsebadag	3.55	2.35	Erasmus. Kroup. Fr. Jodf.	11	11½
M.	4 2. Pinsebadag	5.20	2.58	Optatus	—	12½
Ti.	5 Bonifacius	6.47	3.24	Grundlovsdag	12½	1
J.	6 Tamperdag	8.12	3.57	(Robertus ☉ i. M. 10½ St. Maanen Jorden nærmest Sol op 3.49, ned 8.54 Tusmørket varer 65'	1½	2
Ti.	7 Jeremias	9.28	4.39		2½	2½
J.	8 Medardus	10.32	5.31		3	3½
L.	9 Primmis	11.23	6.34		4	4½

24. Uge. **Kristus og Mikodemus.** Joh. 3, 1 til 15.

S.	10 Trinitatis.	Morg.	7.45	Dionysius	4½	5½
M.	11 Barnab. Apst.	12.02	9.00		5½	6
Ti.	12 Basilias	12.31	10.15	(☉ i. Kv. 9 Sten Sol op 3.46, ned 8.59 Tusmørket varer 67'	6½	6½
J.	13 Cyrillus	12.55	11.28		7	7½
T.	14 Rufinus	1.16	12.39		8	8½
J.	15 Vitus	1.34	1.48		9	9½
L.	16 Indjo	1.52	2.57		10	10½

25. Uge. **Den rige Mand.** Luk. 16, til Enden.

S.	17 1. S. Trinitat.	2.10	4.04	Botolphus	11½	11½
M.	18 Leontius	2.30	5.10	Maanen Jorden fjærnest	—	12½
Ti.	20 Gervasius	2.52	6.15	(Sol op 3.46, ned 9.03 Tusmørket varer 68'	12½	1
D.	20 Sylvester	3.19	7.17		1½	1½
T.	21 Albanns	3.51	8.16	☉ u. M. 12 Midnat	2	2½
J.	22 10.000 Mar.	4.30	9.10	(Solhverv. Nar. længste Dag. Sommerens Beg.	2½	3
L.	23 Paulinus	5.18	9.55		3½	3½

26. Uge. **Den store Nadvere.** Luk. 14, 16 til 25.

S.	24 2. S. Trinitat.	6.15	10.34	St. Hansdag	3½	4½
M.	25 Prosper	7.18	11.06		4½	4½
Ti.	26 Pelagius	8.27	11.33	(Sol op 3.48, ned 9.03 Tusmørket varer 67'	5	5½
D.	27 7 Sovere	9.40	11.57		5½	6
T.	28 Eleonora	10.56	Morg.		6½	6½
J.	29 Petr. og Paul	12.13	12.19	☉ i. Kv. 3 Efterm.	7½	7½
L.	30 Lucina	1.33	12.40		8	8½

Juli 1906.

D. C. N.

31 Dage

E. Num. 3. C.

Sjovande

Eftm. Form.

8. Eft.

27. Uge. **Det fortabte Jaar.** Luk. 15, 1 til 10.

S.	1	3. S. c. Trinitat.	2.55	1.01	Theobaldus	9	9 $\frac{1}{2}$
M.	2	Maria Bejog	4.20	1.25		10 $\frac{1}{2}$	11
Ti.	3	Cornelius	5.46	1.53	Solen Jorden fjærnest	11 $\frac{1}{2}$	—
					Maanen Jorden nærmest		
D.	4	Mfriens	7.03	2.29	Sol op 3.53, ned 9.01	12 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{3}{4}$
F.	5	Mshelms	8.13	3.14	Insmørket varer 66'	14	1 $\frac{1}{2}$
8.	6	Dion	9.11	4.12	☉ f. M. 5 Morgen	2	2 $\frac{1}{2}$
L.	7	Villebaldus	9.57	5.19		3	3 $\frac{1}{2}$

28. Uge. **Værer barmhjærtige.** Luk. 6, 36 til 42.

S.	8	4. S. c. Trinitat.	10.32	6.34	Ajeld	3 $\frac{1}{2}$	4
M.	9	Sostrata	10.58	7.51		4 $\frac{1}{2}$	5
Ti.	10	Skud Konge	11.21	9.08		5 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{3}{4}$
					Sol op 4.00, ned 8.56	6	6 $\frac{1}{2}$
D.	11	Josva	11.41	10.22	Insmørket varer 63'	6 $\frac{3}{4}$	7
F.	12	Henrif	11.58	11.34		7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{3}{4}$
8.	13	Margarethe	Morg.	12.43	☉ i. kv. 11 Form.	7 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{3}{4}$
L.	14	Bonaventura	12.16	1.51		8	8 $\frac{1}{2}$

29. Uge. **Jesús lærer af Skibet.** Luk. 5, 1 til 11.

S.	15	5. S. c. Trinitat.	12.35	2.58	Apost. Delsing	9	9 $\frac{1}{2}$
M.	16	Susanne	12.56	4.04	Maanen Jord. fjærnest	10 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{3}{4}$
Ti.	17	Alexius	1.21	5.08		11 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{3}{4}$
					Sol op 4.09, ned 8.48	—	12 $\frac{1}{2}$
D.	18	Arnolphus	1.52	6.08	Insmørket varer 60'	12 $\frac{3}{4}$	14
F.	19	Juſta	2.29	7.04		1 $\frac{1}{2}$	2
8.	20	Elias	3.13	7.53	☉ n. M. 2 Eftm.	24	2 $\frac{1}{2}$
L.	21	Evenus	4.06	8.35	Uhytlig Solformørkelse	24	2 $\frac{3}{4}$

30. Uge. **Jarifarvnes Retfærdighed.** Matth. 5, 20 til 26.

S.	22	6. S. c. Trinitat.	5.09	9.10	Maria Magdalena	3	3 $\frac{1}{2}$
M.	23	Apollinaris	6.18	9.39	Hundredagene begynder	3 $\frac{1}{2}$	3 $\frac{3}{4}$
Ti.	24	Christina	7.30	10.04		4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{3}{4}$
					Sol op 4.20, ned 8.37	4 $\frac{3}{4}$	5 $\frac{1}{2}$
D.	25	Jacobus	8.45	10.26	Insmørket varer 57'	5 $\frac{1}{2}$	5 $\frac{3}{4}$
F.	26	Anna	10.02	10.46		6 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{3}{4}$
8.	27	Martha	11.21	11.07		7	7 $\frac{1}{2}$
L.	28	Murelius	12.40	11.29	☉ i. kv. 9 Aften	7	7 $\frac{1}{2}$

31. Uge. **Jesús besøger 4000 Mand.** Mark. 8, 1 til 9.

S.	29	7. S. c. Trinitat.	2.02	11.55	Duf	7 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$
M.	30	Abdon	3.24	Morg.		8 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$
Ti.	31	Germannus	4.43	12.27		9 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{2}$

August 1906.

D. C. N.

31 Dage

Se Anm. 3. S.

Højvande

		Eftm.	Form.			Ø.	Eft.
L.	1	Peters Jængl.	5.55	1.07	Maanen Jorden nærm. Sol op 4.32, ned 8.25 Tusmørket varer 54' ☉ i M. 2 Eftm. Ujævnlig Maaneformørk.	11	11½
L.	2	Hannibal	6.57	1.57		—	12½
Ø.	3	Nifodennus	7.48	2.58		1	1½
L.	4	Dominicus	8.28	4.09		1½	2½

32. Uge. **De falske Profeter.** Matth. 7, 15 til 21.

S.	5	8. S. e. Trinit.	8.58	5.26	Osvaldus	2½	3½
M.	6	Kristi Forklar.	9.23	6.44		3½	4
Ti.	7	Donatus	9.44	8.00	Sol op 4.45, ned 8.11 Tusmørket varer 51' De lyse Nætter ophører	4½	4½
L.	8	Ruth	10.03	9.14		5	5½
L.	9	Romanns	10.21	10.26		5½	6
Ø.	10	Laurentius	10.40	11.35		6½	6½
L.	11	Herman	11.00	12.43		6½	7

33. Uge. **Den utro Husfjæd.** Luk. 16, 1 til 9.

S.	12	9. S. e. Trinit.	11.23	1.50	Clara. C i M. 4 Morgen	7½	7½
M.	13	Hippolytus	11.51	2.55	Maanen Jord. fjærnest	8½	8½
Ti.	14	Eniebins Morg.		3.57	Sol op 4.58, ned 7.56 Tusmørket varer 48'	9	9½
L.	15	Mar. Himmelf.	12.25	4.55		10½	10½
L.	16	Nochus	1.06	5.47		11½	12
Ø.	17	Anastatus	1.56	6.31		—	12½
L.	18	Agapetus	2.56	7.09		1	1½

34. Uge. **Jesus græder over Jerusalem.** Luk. 19, 41 til Enden.

S.	19	10. S. e. Trinit.	4.03	7.41	Sebaldus	1½	2½
M.	20	Bernhard	5.15	8.08	☉ u. M. 2 Morgen Ujævnlig Solførørkelse	2½	3
Ti.	21	Salomon	6.31	8.30		3½	3½
L.	22	Eymphorian	7.49	8.52	Sol op 5.11, ned 7.40 Tusmørket varer 46'	4	4½
L.	23	Zachæus	9.08	9.14		4½	4½
Ø.	24	Bartholom.	10.29	9.35	Huubedagene ender.	5½	5½
L.	25	Ludvig	11.50	10.00		6	6½

35. Uge. **Parisæeren og Tolderen.** Luk. 18, 9 til 14

S.	26	11. S. e. Trinit.	1.12	10.28	Trenæus	6½	7
M.	27	Gebhardus	2.30	11.04	☉ i Kv. 2 Morgen Maanen Jorden nærmest	7½	7½
Ti.	28	Augustinus	3.44	11.50		8½	8½
L.	29	Joh. Hvalsh.	4.48	Morg.	Sol op 5.24, ned 7.23 Tusmørket varer 45'	9½	10
L.	30	Benjamin	5.42	12.46		10½	11½
Ø.	31	Bertha	6.24	1.52		—	12½

Septbr. 1906.

D. C. N.

30 Dage

Se Num. 3. E.

Sjovande

		Eftm. Form.			F. Eft.	
U.	1 Egidius	6.57	3.05		12 $\frac{1}{2}$	14

36. Uge. **Den Døve og Stumme.** Mark. 7, 31 til Enden.

S.	2 12. S. c. Trinit.	7.24	4.22	Elia	13	2
M.	3 Seraphia	7.47	5.38	☉ f. M. 1 Morgen	2 $\frac{1}{2}$	3
Ti.	4 Theodosia	8.06	6.53		Sol op 5.37, ned 7.06	3 $\frac{1}{2}$
D.	5 Regina	8.25	8.07	Tusmørket varer 44'	4	4 $\frac{1}{2}$
F.	6 Magnus	8.44	9.18		4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$
F.	7 Robert	9.03	10.27		5	5 $\frac{1}{2}$
U.	8 Marie Jodiel	9.25	11.35		5 $\frac{1}{2}$	6

37. Uge. **Samaritaneren og Leviten.** Lut. 10, 33 til 37.

S.	9 13. S. c. Trinit.	9.51	12.41	Gorgonius	6 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{2}$
M.	10 Burchardt	10.21	1.45	☾ f. M. 10 Aften	6 $\frac{1}{2}$	7
Ti.	11 Hillebert	10.59	2.44		Maanen Jord. nærmest	7 $\frac{1}{2}$
D.	12 Guido	11.45	3.38	☾ Sol op 5.56, ned 6.48	8 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$
F.	13 Cyprianus	Morg.	4.26		Tusmørket varer 43'	9 $\frac{1}{2}$
F.	14 † Dybojelle	12.40	5.06		10 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{2}$
U.	15 Eftild	1.44	5.40		11 $\frac{1}{2}$	—

38. Uge. **De 10 Syedalske.** Lut. 17, 11 til 19.

S.	16 14. S. c. Trinit.	2.54	6.09	Euphemia	12 $\frac{1}{2}$	1
M.	17 Lambert	4.09	6.33		14	14
Ti.	18 Titus	5.28	6.55	☉ n. M. 2 Efterm.	24	2 $\frac{1}{2}$
D.	19 Tamperdag	6.49	7.17	☾ Constantia	24	31
F.	20 Tobias	8.12	7.39		Sol op 6.03, ned 6.30	3 $\frac{1}{2}$
F.	21 Matthæus	9.35	8.03	Tusmørket varer 42'	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$
U.	22 Mauritius	10.59	8.30		Maanen Jord. nærmest	4 $\frac{1}{2}$

39. Uge. **Jugen kan tjene to Herrer.** Matth. 6, 24 til Enden.

S.	23 15. S. c. Trinit.	12.21	9.04	Vinns. Jævnd. Efteraar. V.	5 $\frac{1}{2}$	6
M.	24 Tecla	1.37	9.46		6 $\frac{1}{2}$	6 $\frac{1}{2}$
Ti.	25 Cleophas	2.45	10.38	☉ f. M. 7 Form.	7	7 $\frac{1}{2}$
D.	26 Adolph	3.40	11.41	☾ Fr. Kristians Jodielsh.	8	8 $\frac{1}{2}$
F.	27 Cosmus	4.25	Morg.		Sol op 6.16, ned 6.12	9 $\frac{1}{2}$
F.	28 Venceslaus	5.00	12.52	Tusmørket varer 42'	10 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{2}$
U.	29 Mikkelsdag	5.28	2.06			12

40. Uge. **Entens Søn af Nain.** Lut. 7, 11 til 17.

S.	30 16. S. c. Trinit.	5.51	3.21	Hieronymus	12 $\frac{1}{2}$	1
----	----------------------	------	------	------------	------------------	---

Oktober 1906. D. O. N.

31 Dage

Se Num. 3. E.
Højraude

		Eftm.	Forn.		Å.	Eftm.
M.	1 Remigius	6.10	4.37		1½	2
Ti.	2 Vitlev	6.29	5.50	☉ i M. 2 Eftm.	2½	2½
L.	3 Mette	6.48	7.01	} Sol op 6.29, ned 5.54 Tusmørket varer 42'	3	3½
L.	4 Franciscus	7.07	8.11		3½	3¾
Å.	5 Placidus	7.28	9.20		4	4½
L.	6 Broderus	7.51	10.28		4½	4¾

41. Uge. **Den Vaterføttige.** Luk. 11, 1 til 11.

S.	7 17. S. c. Trinit.	8.19	11.34	Amalie. Maan. 3. jfrst.	5	5½
M.	8 Jøgeborg	8.54	12.35		5½	5¾
Ti.	9 Dionysius	9.36	1.31	} ☉ i Kv. 5 Eftm. Sol op 6.43, ned 5.36 Tusmørket varer 42'	6	6½
L.	10 Gereon	10.26	2.20		6¾	7
L.	11 Burchard	11.25	3.03		7½	8
Å.	12 Maximilian	Morg.	3.39		8½	9½
L.	13 Angelus	12.32	4.09		10	10¾

42. Uge. **Hvis Søn er Kristus.** Matth. 22, 34 til Enden.

S.	14 18. S. c. Trinit.	1.44	4.35	Calixtus	11½	11¾
M.	15 Hedevig	3.01	4.57		—	12½
Ti.	16 Gallus	4.21	5.19	Dansk Flyttedag	12¾	1½
L.	17 Florentinus	5.43	5.40	} ☉ i M. 12 Midnat Sol op 6.57, ned 5.19 Tusmørket varer 42'	1¾	2
L.	18 Luk. Evang.	7.09	6.03		2½	2¾
Å.	19 Valthaar	8.36	6.29	Maanen Jorden nærmest	3	3½
L.	20 Felicianus	10.02	7.01		3¾	4½

43. Uge. **Den Værkbrudne.** Matth. 9, 1 til 8.

S.	21 19. S. c. Trinit.	12.24	7.41	11,000 Zomjener	4½	4¾
M.	22 Cordula	11.37	8.31		5½	5¾
Ti.	23 Soren	1.39	9.33	} ☉ i Kv. 3 Eftm. Sol op 7.11, ned 5.03 Tusmørket varer 43'	6	6½
L.	24 Proclus	2.28	10.42		6¾	7¼
L.	25 Crispinus	3.05	11.55		7¾	8½
Å.	26 Amandus	3.34	Morg.		9	9¾
L.	27 Sem	3.57	1.09	Fr. Valdemars Fødselsd.	10½	11

44. Uge. **Bryllupsfløderne.** Matth. 22, 1 til 14.

S.	28 20. S. c. Trinit.	4.18	2.24	Simon og Juda	11¾	—
M.	29 Narcisjus	4.36	3.37		12½	12¾
Ti.	30 Abialon	4.54	4.48	} Krøns. Louises Fødselsd. Sol op 7.25, ned 4.47 Tusmørket varer 44'	1	1½
L.	31 Reform. Beg.	5.11	5.59		1¾	2½

Reduktions-Tabel

mellem dansk, svensk, norsk og tysk Mønt, samt omvendt.

KronerogØretillRigsmark ogPening|Rigsmark ogPeningtilKronerogOre

Ø.	P.	Ø.	P.	Ø.	P.	P.	Ø.	P.	Ø.	P.	Ø.
1	1	44	50	87	98	1	1	44	39	87	77
2	2	45	51	88	99	2	2	45	40	88	78
3	3	46	52	89	M. 1	3	3	46	41	89	79
4	5	47	53	90	1.01	4	4	47	42	90	80
5	6	48	54	91	1.02	5	4	48	43	91	81
6	7	49	55	92	1.04	6	5	49	44	92	82
7	8	50	56	93	1.05	7	6	50	44	93	83
8	9	51	57	94	1.06	8	7	51	45	94	84
9	10	52	59	95	1.07	9	8	52	46	95	84
10	11	53	60	96	1.08	10	9	53	47	96	85
11	12	54	61	97	1.09	11	10	54	48	97	86
12	14	55	62	98	1.10	12	11	55	49	98	87
13	15	56	63	99	1.11	13	12	56	50	99	88
14	16	57	64	Kr. 1	1.13	14	12	57	51	M. 1	89
15	17	58	65	2	2.25	15	13	58	52	2	Kr. 1.78
16	18	59	66	3	3.38	16	14	59	52	3	2.67
17	19	60	68	4	4.50	17	15	60	53	4	3.56
18	20	61	69	5	5.63	18	16	61	54	5	4.44
19	21	62	70	6	6.75	19	17	62	55	6	5.33
20	23	63	71	7	7.88	20	18	63	56	7	6.22
21	24	64	72	8	9	21	19	64	57	8	7.11
22	25	65	73	9	10.13	22	20	65	58	9	8
23	26	66	74	10	11.25	23	20	66	59	10	8.89
24	27	67	75	20	22.50	24	21	67	60	20	17.78
25	28	68	77	30	33.75	25	22	68	60	30	26.67
26	29	69	78	40	45	26	23	69	61	40	35.56
27	30	70	79	50	56.25	27	24	70	62	50	44.44
28	32	71	80	60	67.50	28	25	71	63	60	53.33
29	33	72	81	70	78.75	29	26	72	64	70	62.22
30	34	73	82	80	90	30	27	73	65	80	71.11
31	35	74	83	90	101.25	31	28	74	66	90	80
32	36	75	84	100	112.50	32	28	75	67	100	88.89
33	37	76	86	200	225	33	29	76	68	200	177.78
34	38	77	87	300	337.50	34	30	77	68	300	266.67
35	39	78	88	400	450	35	31	78	69	400	355.56
36	41	79	89	500	562.50	36	32	79	70	500	444.44
37	42	80	90	600	675	37	33	80	71	600	533.33
38	43	81	91	700	787.50	38	34	81	72	700	622.22
39	44	82	92	800	900	39	35	82	73	800	711.11
40	45	83	93	900	1012.50	40	36	83	74	900	800
41	46	84	95	1000	1125	41	36	84	75	1000	888.89
42	47	85	96			42	37	85	76		
43	48	86	97			43	38	86	76		

Metrisk Maal og Vægt.

Længdemaal.

- 1 Mil er $7\frac{1}{2}$ Kilometer er 7500 Meter.
 1 Kilometer er 100 Dekameter er 1000 Meter.
 1 Meter er 10 Decimeter er 100 Centimeter.
 1 Meter er $3\frac{1}{2}$ (3,⁴⁸⁹⁵) Fod. 1 Centimeter er $\frac{5}{12}$ (0,⁴¹⁶⁷) Tommer.
 1 Alen er 57 Centimeter, 20 Alen $11\frac{2}{5}$ Meter.

Rummaal.

- 1 Kubikmeter er $42\frac{1}{2}$ (42,⁴⁰¹) Kubikfod.
 " er ca. $\frac{1}{2}$ (0,⁴⁷²¹³) Favn Brænde.
 1 Favn Brænde er ca. $22\frac{1}{11}$ (2,¹⁸¹) Kubikmeter.

a. Tørre Varer.

- 1 Hektoliter er 10 Dekaliter er 100 Liter.
 1 Hektoliter Korn er $\frac{5}{7}$ (0,⁷¹⁸⁹) Tønde.
 1 Hektoliter Korn er $5\frac{3}{4}$ (5,⁷⁵⁰⁴) Skæppe.

b. Flydende Varer.

- 1 Hektoliter er $\frac{5}{11}$ Oxshoved (0,⁴⁶⁰).
 1 Liter er $\frac{5}{9}$ Kande (0,⁵⁵²).
 1 Hektoliter er $2\frac{3}{4}$ Anker (2,⁷⁶⁰).
 1 Hektoliter er $\frac{6}{7}$ Tønde Øl (0,⁸⁶²).

Flademaal.

- 1 Hektare er 100 Are er 10,000 Kvadratmeter.
 1 Kvadratmeter er $12\frac{1}{6}$ Kvadratfod. 1 Are er $4\frac{3}{4}$ Kvadratroder.
 1 Hektare er ca. 2 (1,⁰⁸¹⁰) Tønder Land à 240 Kvadratroder.

Vægt.

- 1 Kilogram er 10 Hektogram er 100 Dekagram er 1000 Gram.
 1 Kilogram er 2 Pd., 1 Lød, 16 Gram, er $17\frac{1}{12}$ Dekagr. eller Nylod.
 1 Dekagram er 2 Kvint. 1 Kvint er $\frac{1}{2}$ Dekagram.

Rentetabel.

Aarlig Rente.

Kapital	6 $\frac{0}{10}$	5 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$	5 $\frac{0}{10}$	4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$	4 $\frac{0}{10}$
1 M.	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04
2 —	0,12	0,11	0,10	0,09	0,08
3 —	0,18	0,16	0,15	0,13	0,12
4 —	0,24	0,22	0,20	0,18	0,16
5 —	0,30	0,27	0,25	0,22	0,20
6 —	0,36	0,33	0,30	0,27	0,24
7 —	0,42	0,38	0,35	0,31	0,28
8 —	0,48	0,44	0,40	0,36	0,32
9 —	0,54	0,49	0,45	0,40	0,36
10 —	0,60	0,55	0,50	0,45	0,40
20 —	1,20	1,10	1,00	0,90	0,80
50 —	3,00	2,75	2,50	2,25	2,00
100 —	6,00	5,50	5,00	4,50	4,00
500 —	30,00	27,50	25,00	22,50	20,00
1000 —	60,00	55,00	50,00	45,00	40,00

Jagtkalender efter den ny Jagtlov.

Fredede for Jagten er:

1. Elsdyr: Hjorte fra 1. Oktober til 31. August.
2. Hinde og Kalve hele Aaret.
3. Kronhjorte og Daadyr: Hjorte fra 1. Marts til 31. Juli.
4. Hinde og Kalve fra 1. Februar til 15. Oktober.
5. Røddyr: Rønbukke fra 1. Januar til 15. Maj.
6. Røer og Raakid*) fra 1. Januar til 31. Oktober.
7. Grævlinger fra 1. Januar til 31. August.
8. Bævere fra 1. December til 30. September.
9. Harer fra 16. Januar til 30. September.
10. Urhæner fra 1. Juni til 30. November.
11. Urhøns fra 1. Februar til 30. November.
12. Birke-, Hassel- og Fasanhæner fra 1. Juni til 15. September.
13. Birke-, Hassel- og Fasanhøns fra 1. Februar til 15. September.
14. Agerhøns*), Vagtlere og skotske Mosehøns fra 1. December til 31. August.
15. Vildænder fra 1. Marts til 30. Juni
16. Snepper fra 16. April til 30. Juni
17. Trapper fra 1. April til 31. August.
18. Vilde Svaner, Traner, Hjejler (Brokflugle), Vagtelkonger og alle andre jagtbare Sump- og Vandfugle med Undtagelse af Vildgæs fra 1. Maj til 30. Juni.
19. Drosler (Kramsfugle) fra 1. Januar til 20. Septbr.

*) Fredningstiden for Agerhøns og Raakid kan forandres af Distriktsudvalget.

Fremmed Mønt.

England.	1 Pund Sterling i Guld à 20 Schilling		
	à 12 Pence à 4 Farthing	M.	20.43
Frankrig.	1 Tyve-Francisstykke i Guld	"	16.20
	1 Francs à 100 Centimes (20 Sous)	"	0.81
Nederlandene.	1 Gylden à 100 Cents	"	1.70
	1 hollandsk Dukat	"	9.58
Østrig.	1 Krone i Sølv à 100 Heller	"	0.85
	1 Tyve-Kronestykke i Guld	"	17.00
Forenede Stater.	1 Dollar à 100 Cents	"	4.20

Befjel-Stempel-Tarif.

Befjeler inbillt 200 Mf. — 10 Bg.; over 200—400 Mf. — 20 Bg. og for hver 200 Mf. — 10 Bg. mere inbillt 1000 Mf.: hvert 1000 Mf. 50 Bg. og for hvert 1000 Mf. eller en Del deraf 50 Bg. mere.

Købekontrakter inbillt 150 Mf. — 1 Mf. 50 Bg. og fremdeles for hver 50 Mf. — 50 Bg.

Drægtigheds-Kalender.

FINDER Parring Sted				er Fødselen at vente hos				FINDER Parring Sted				er Fødselen at vente hos						
				Hoppen	Koen	Soen					Koen	Fuaeret	Soen					
1 Jan.	6 Dec.	11 Okt.	24 April				1 Juli	10 April	29 Nov.	22 Okt.								
5	10	15	28				5	14	3 Dec.	26								
9	14	19	2 Maj				9	18	7	30								
13	18	23	6				13	22	11	3 Nov.								
17	22	27	10				17	26	15	7								
21	26	31	14				21	30	19	11								
25	30	4 Nov.	18				25	4 Maj	23	15								
29	3 Jan.	8	22				29	8	27	19								
2 Febr.	7	12	26				2 Avg.	12	31	23								
6	11	16	30				6	16	4 Jan.	27								
10	15	20	3 Juni				10	20	8	1 Dec.								
14	19	24	7				14	24	12	5								
18	23	28	11				18	28	16	9								
22	27	2 Dec.	15				22	1 Juni	20	13								
26	31	6	19				26	5	24	17								
2 Marts	4 Febr.	10	23				30	9	28	21								
6	8	14	27				3 Sept.	13	1 Febr.	25								
10	12	18	1 Juli				7	17	5	29								
14	15	22	5				11	21	9	2 Jan.								
18	20	26	9				15	25	13	6								
22	24	30	13				19	29	17	10								
26	28	3 Jan.	17				23	3 Juli	21	14								
30	4 Marts	7	21				27	7	25	18								
3 April	8	11	25				1 Okt.	11	1 Marts	22								
7	12	15	29				5	15	5	26								
11	16	19	2 Avg.				9	19	9	30								
15	20	23	6				13	23	13	3 Febr.								
19	24	27	10				17	27	17	7								
23	28	31	14				21	31	21	11								
27	1 April	4 Febr.	18				25	4 Avg.	25	15								
1 Maj	5	8	22				29	8	29	19								
5	9	12	26				2 Nov.	12	2 April	23								
9	13	16	30				6	16	6	27								
13	17	20	3 Sept				10	20	10	3 Marts								
17	21	24	7				14	24	14	7								
21	25	28	11				18	28	18	11								
25	29	4 Marts	15				22	1 Sept	22	15								
29	3 Maj	8	19				26	5	26	19								
2 Juni	7	12	23				30	9	30	23								
6	11	16	27				4 Dec.	13	4 Maj	27								
10	15	20	1 Okt.				8	17	8	31								
14	19	24	5				12	21	12	4 April								
18	23	28	9				16	25	16	8								
22	27	1 April	13				20	29	20	12								
26	31	5	17				24	3 Okt.	24	16								
30	4 Juni	9	21				28	7	28	20								

Drægtigheds-Perioden regner man gennemsnitlig for
 Heste til 48 $\frac{1}{2}$ Uger eller 340 Dage (mindst 330, højest 419 Dage);
 Koer til 40 Uger eller 280 Dage (mindst 249, højest 321 Dage);
 Faar eller Geder til 22 Uger eller 154 Dage (mindst 146, højest 158 Dage);
 Svin til 16 Uger eller 112 Dage (mindst 109, højest 133 Dage);
 Kammer til 30-31 Dage; Hunde til 9 Uger eller 63 Dage;
 Katte til 8 Uger eller 56-60 Dage;

Mugetiden er for
 Høns 19-24, i Regelen 21 Dage; Kalkunse Høns: 26-29 Dage; Gæs:
 28-33 Dage; Guder: 28-32 Dage; Duer: 17-19 Dage.

Forforskellige Midler mod Sygdomme hos Husdyrene.

1. Afførende Midler.

a. for Heste.

1) Kollitpulver:
 Pulv. renset Aloe 3 Gram
 — Entianrod 30 —
 — Glauberjalt 120 —
 — Althearod 15 —
 sammenblandes med Rugmel til en
 Pille og indgives paa en Gang.

b. for Kvæg.

2) Pulv. graa Senney 30 Gram
 — Glauberjalt 240 —
 kan sammenrystes med Vand og
 indgives med en Flaske eller udvøres
 med lidt Mel og indgives som Mid-
 del Nr. 1.

c. for Svin.

3) 30 a 90 Gram Glauberjalt.

d. for Hunde.

4) 15 a 30 Gram amerik. Olie.

2. Mod Trømsesygge hos Kvæget.

5) 60 Gram knust Kkommen, 25
 Gram Salmiaspiritus og $\frac{1}{2}$ Pægl
 Brændevin blandes med Vand i en
 Flaske og indgives paa en Gang.
 Skulde Dyret efter en eller flere
 Timers Forløb vedblive at vise sig
 oppustet, kan man anvende Afførings-
 midlet Nr. 2.

3. Mod Gennemløb.

a. hos Heste og Kvæg.

6) Lunkne Kameltbe, 1 a 2 Flasker
 fulde ad Gangen.

7) 8 Gram pulveriseret Vitrel
 (s: svovlsurt Jernforille) 3 Gange
 daglig.

b. hos Stalve.

8) 8-15 Gram fint Kridt i
 Mælken.

9) $\frac{1}{3}$ - $\frac{2}{3}$ Gram Opium (eter
 Receipt), kan udvøres med en Egge-
 blomme og indgives paa en Gang.

4. Urindrivende Midler.

10) Alfog af Peterjulle.

11) 15 Gram Koloformium.

5. Mod Lutterfald.

12) 8 Gram Vitrel 3 Gange
 daglig og Hjernelien af alt muggen
 eller fordervet Joder (muggen Hovre)

6. Mod Høste og kværkesygge Heste.

13) 8 Gram Salmiaf, en Spise-
 fuld Honning og en Eviiskefuld
 Rugmel rores sammen med lidt
 Vand og indgives 3 Gange daglig.

7. Kølende Pulver mod Feber hos Heste og Hornkvæg.

14) 8 Gram Salpeter, 60 Gram
 Glauberjalt blandes med lidt Mel
 og indgives som Droppulver. Denne
 Portion kan indgives 3-4 Gange
 daglig.

8. Mod Halsfeber.

15) $\frac{1}{2}$ Pot varm Olie blandet
 med lidt fint Sugeser og $\frac{1}{2}$ Pægl
 Brændevin og indgives paa en Gang.
 Der sættes lunke, flimede Klutterer,
 og Endetarmen udtømmes med Haan-

den; Koen tildækkes og staaes et godt Leje. Sygdommen er meget farlig.

9. Saar.

16) Nene skaarne Saar læges hurtigst, naar de straks synes sammen, bades med faldt Vand og lades i Ro. Stærk Blødning stilles bedst med Blaarviller, dryppede i isfaldt Vand, som trykkes ind mod Saaret og holdes iaar, saa længe Blødningen varer.

17) Snujste Saar. For at Hævelsen ikke skal blive for stærk, bades i Begyndelsen slittigt med faldt Vand. Disse Saar vil buldne og lægges fori, naar de ved Buldningen har renset sig.

18) Buldrende Saar lægges af sig selv, naar de holdes nogenlunde rene. For at fremstynde Lægningen og holde Fluor borte, kan man pensle dem 2—3 Gange daglig med Aloetinktut, der tilberedes ved at opløse 15 Gram Aloe i $\frac{1}{2}$ Pægl Brændevin.

10. Mod Hævelser og Stød.

19) Sæbevirius indgives paa det syge Sted.

20) Badning med et Afkog af Krydderurter.

11. Mod Biphad, Galle og hos Hæien.

21) Espanst Flue-Smørelse (Blister).

12. Mod Muf hos Heste.

22) Det syge Sted udvaskes dagligt aldeles rent med grøn Sæbe og lunken Vand, hvorefter Stedet indimøres med Rugmeldejeig, hvori er blandet nogle Draaber nyk Terpentinosie, naar Muffen er meget haardnakket.

13. Tjenvand for Heste og Kvæg ved Tjenbetændelse.

23) Evovlsyre Zinksilte $\frac{1}{4}$ Gram
Destilleret Vand 60 —

Laudanum 15 —

jammenblandes og dryppes i det syge Dje.

14. Mod Hverbetændelse.

24) Betændelse i Hveret hæves ved: a) at sætte Dyret paa jmal Koft, og b) samtidig vaske enten med Humleurt eller med en Vædse, der tilvejebringes ved at komme 2 Potter kogende Vand paa følgende Urter:

Skaarne Pebermynteblade,
— Kamilleblomster,
— Volvertenblomster,

60 Gram af hver Slags.

Urterne, der ikke maa afkoges, sies fra, og der vaskes 3 Gange daglig med Vædsen i lunken Tilstand. Er Betændelsen haardnakket, bruges Mercurialsalve (men ægte anikaffet gennem en Dyrslæge). Salven maa kun paaimøres paa de Steder af Hveret, der ikke vender mod Laarene, da Huden der i saa Fald afskoldes.

25) Hveret bør udmaltes godt 5 Gange daglig og holdes lunt ved Jndgudningen med Fedt eller „Fordelende Salve“.

15. Smørelse mod brændt Skade, sprukne Patter o. d. l.

26) Linolie og Kalkvand, lige meget af hvert, sammenrystes i en Klatse.

16. Mod Blaamælk hos Kæer.

27) Hvis man tror, det er en enkelt Ke, hvorfra den blaa Mælk kommer, kan man forsøge at modvirke det ved at give den en Spisestend Salt og en Spaandfuld Bukkeblade paa Foderet Morgen og Aften. Blaa Mælk kan meddele sin Farve til hvid, naar den blandes dermed, og Hæien maa derfor navnlig modarbejdes ved streng Rentlighed med Potter og Mælkekar.

Hønseholdets 10 Bud.

Angaaende selve Flejen maa erindres :

1. At tyndskallede Æg let knækker og derved forvolder en Del Tab, hvilket bedst undgaaes ved at give Hønsene rigelig Tunnseplads med Udgang til Skalmateriale som gammel Kalkmørtel, forvitrede Muslingeskaller eller lignende.
2. At Hønschujet maa være passende i Størrelse — 2 Kvadratfod Gulvflade for hvert Individ — og godt ventileret, uden at Hønsene derved kommer til at sidde i Træk.
3. At et lyst, tørt og rummeligt Straberum er nødvendigt for Hønsene i daarligt Vejrlyst.
4. At det Arbejde, Hønsene har med at krabe og søge efter Føden, fremmer Sundheden og afskaber fra Uuoder som Hensluggen paa Reberne, Fjeripisning m. m.; Evnen til at lægge mange og tykshallede Æg udvikles ved, at Hønsene har rigelig Beskæftigelse.
5. At rent Vand, skarpt Græs, Kalkmørtel og Grønt eller Røer er billige, men absolute Fornødenheder i enhver Hønsesgaard.
6. At Kornfoderet maa være tilstrækkelig nærende — fra 15 til 20 Kvint daglig pr. Dyr efter Racens Størrelse —. Flere Hønselholdere synes nu at have Erfaring for, at Kornet helst maa gives uformalet og hentastet i tørt og nogenlunde rent Strømateriale.
7. At der maa være rigelig Plads i Hønsesgaarden, hvor der nodig maa jaynes Læ, Stygge, nygravet Jord eller grøn Græsbund. Kan et Stykke Ristevis benyttes til Plantekultur og Løbeplads, vil en saadan Befælsdrift være i høj Grad formaalstjenlig.
8. At det er mindst lige saa nødvendigt med den daglige Udfejning og Udluftning i Hønschuset som hos andre nyttige Husdyr.
9. At den bedste Rugetid begynder med April og slutter med Maj, hvis man vil have rigtlæggende Høns hvorimod Skyllinger af Federaerne med Fordel kan udbruges saa tidlig som muligt; men tilfjgtes Fedning af Skyllinger i 3 til 5 Maaneders Alderen, da er Juni og Juli Maaneder den heldigste Rugetid.
Naturlig Rugning ved Høns eller Kalkmer vil i Almindelighed være det billigste og heldigste; men i større Hønsjerier kan en Rungemaskine dog anvendes med Fordel.
10. At Regnskab over Hønsjerier er nødvendigt; thi der holdes Høns med højt forskellige Reinstater. Jo yngre Høns, desto flere Æg. Aldersgrænsen bør være 2½ Aar.

Fortegnelse over Markederne i Aaret 1906.

Afsorteliet: H. Hejse. Kv. Kvæg. Kr. Kram.
De indblaarrede Tal angiver, hvormange Dage Markedet holdes.

Eslevig.

- Alaburnaa**, 27. Februar, 13. Marts Kv. S., 24. April Kv., 1. S, Maj, Kv. S., 16. Juli (2) Kr., 24. Juli, 2., 16., 23. Okt. Kv. S., 25. Okt. (2) Kr., 15. Dec. Kv. S.
- Arnum**, 1. Maj, 2. Okt. Kv. S. Trav.
- Arnæs**, 20. Juni (2) Kr.
- Augustenburg**, 21. Maj Kr.
- Bolderslev**, 26. April, 3. Okt. Kr. Kv. S.
- Bredsted**, 28. Febr. (3) Kr., 20., 27. April, 4., 11. Maj, Kv. S., 21. Juni (2) Kr., 22. Septbr. Høst, S., 5., 12., 19., 26. Okt., 2., 9., 16., 23., 30. Nov. Kv. S., 6. Decbr. (2) Kr.
- Broager**, 22. Maj, 7. Novbr. (2) Kr. (1) Kv. S.
- Bromølle**, 8. Juni Kv. S.
- Dhunebed** paa Als, 21. Juni, Kv. S.
- Egebøl**, 7. Maj, 1. Okt. Kv. S.
- Egersfærde**, 26. Febr. (2) Kr., (1) Kv. S., 30. April Kv. S., 18. Juni (3) Kr., (1) Kv. S., 1. Okt. (2) Kr., (1) Kv. S.
- Fjælde**, 18. April, 14. Septbr. Kr. Kv. S.
- Glensborg**, 3. Febr., 2. Marts Kv. S., 25. Marts (4) Kr., 3., 6., 14., 20., 27. April, 4., 11., 18. og 25. Maj, 14. Juli, 11. Sept. Kv. S., 14. Okt. (4) Kr., 22. Okt. (2) Kv. S., 25. Okt., 1. Nov., 8. Nov. Kv. S.
- Frederikshøj**, 25. Maj Kr., 26. Juli (2) Kr. (1) Kv. S., 14. Sept. Kr., 2. Okt. Kr. Kv. S., 4. Okt. S.
- Garbing**, 15. Febr. (3) Kr., 6. Marts Kv. S., 21. Juni (2) Kr., 18. Sept., 16., 23., 30. Okt., 6. Nov. Kv. S.
- Gelting**, 21. April Kv.
- Graasten**, 3. Maj, 4. Okt. Kv. S.
- Gram**, 9. Maj, 20. Okt. Kv. S. Trav.
- Haderslev**, 8. Jan., 26., Febr., 5., 12., 19. 26. Marts, 17. April Kv. S., 22. April (2 1/2) Kr., 23., 30. April, 7., 14., 21., 28. Maj, 6., 13., 20. Juni Kv. S., 22. Juli (2) Kr. Høst, 17. Sept. Kv. S., 23. Sept. (2 1/2) Kr., 24. Septbr., 1., 8., 15., 22., 29. Okt., 5., 12. Nov. Kv. S.
- Hauved**, 1. Maj, 20. Sept. Kr. Kv. S.
- Hellevad**, 2. Maj, 10. Okt. Kv. S.
- Husum**, hver Torsdag fra Nplaar til Et. Hansdag (hvis Fejtdag, Lørdag forud) Kv. S., hver Onsdag fra Et. Hansdag til Mikkelsd. Kv. S., hver Lørdag og Torsdag fra Mikkelsd. til 5. Decbr. (dog Tirsd. b. 20. Novbr. i Etebet for Onsd. b. 21. Novbr., pr. Bøvedag) Kv. S., hver Torsdag fra 13. Decbr. til Aarets Slutning Kv. S., hver Tirsdag fra Et. Hansdag til 4. Decbr. (dog Mandag den 19. Nov. i Etebet for Tirsdag b. 20. Nov.) Jaar, 6. Jan., 2. Apr. Kv. S., 14. Juni (4) Kr. Ild, 25. Juni, 17. Septbr. Kv. S., 27. Sept. (4) Kr..
- Hojer**, 3. Maj, 18., 25. Okt. Kv. S. Trav.
- Jelsø**, 24. April, 23. Okt. Kv. S. Høst, Trav. Husflidsb.
- Kappel**, 16. Marts Kv. S., 2. Maj (2) Kr., 17. Okt. (2) Kr.
- Karby**, 13. April, 10. Okt. Kv. S.
- Kreitum**, 1. Maj, 23. Okt. Kv. S. Landbrugsprodukter.
- Kliplev**, 17. April, 10. Sept. Kv. S.
- Kristiansfeldt**, 23., April, 5. Maj, 6., 20. Okt. Kv. S.
- Krop**, 22. Okt. Kv. S.
- Langhøvn**, 23. April Kr. Kv. S., 14. Aug. (2) Kr., 15. Aug. Kv. S.
- Lylsøborg**, 26. Juni Kr. Kv. S., 25. Sept. Kr.
- Læs**, 27. Febr. 6., 13., 20., 27. Marts, 3., 10., 17., 24. April, 1., 8., 15. Maj Kv. S., 21. Maj (2) Kr. Kv. S., 29. Maj, 6., 12., 19., 26. Juni, 3., 10., 17., 24. Juli, 27. Aug., 3., 10., 17., 24. Septbr. Kv. S., 1. Oktbr. (2) Kr., 1., 8., 16., 22., 29. Okt., 6., 12., 19., 26. Nov. Kv. S.
- Logumfløster**, 13., 27. Marts Kv. S., 25. Apr. (3) Kr., 26. April, 2. Maj, 15. Juni, 18. Juli Kv. S., 13. Aug. (2) Kr., 14. Aug., 3. Okt. Kv. S.
- Mildum**, 5. Maj Kv. S.,
- Mibøl**, 30. April, 7. Maj Kv. S., 13. Juni (1 1/2) Kr., 19. Juni, 9., 15. Okt., 5. November Kv. S.

Nordborg, 9. Febr. Kr. S., 7. Maj (2) Kr., 8. Maj Kr. S., 18. Sept. (2) Kr., 31. Okt. Kr. S.
Oldensvort, 10. Jull, 14. Aug., 11. Sept., 9. Okt. Kr. S.
Nabsted, 25. April, 8. Okt. Kr. S.
Nodding, 24. April, 18. Sept. Kr. S.
Satrup, 30. April Kr. S., 7. Maj Mag.-Kr., 15. Sept. Kr. S.
Skobhøj (Als), 2., 16. Jan., 6., 20. Febr., 6., 20. Marts, 3., 17. April, 1., 15. Maj, 5., 19. Jull, 3., 17. Jull, 7., 21. Aug., 4., 18. Sept. Grisemarked, 26. Sept. Kr. S., 2., 16. Okt., 6., 20. Novbr., 4., 15. Decbr. Grisemarked.
Skoblund, 26. April, 20. Sept. Kr. S.
Skerbæk, 25. April, 17. Okt. Kr. S. Trav.
Sløvig, 9. Jan. Kr. S., 23. Febr. (6) Kr., 14. Marts, 3., 17., 24. April, 1., 8. Maj Kr. S., 1. Sept. (8) Kr., 6. Sept. (2) Kr. S., 19., 26. Okt., 2. Nov. Kr. S.
Stenbjerg, 6. April, 12. Okt. Kr. S.
Svavsted, 18. Sept. Kr. Kr. S.
Sunderborg, 16. Marts Kr. S., 5. April Kr. Kr. S., 18. Maj Kr. S., 18. Jull Kr., 7. Aug., 11. Sept. Kr. S., 1. Okt. Kr., 19. Okt. Kr. S.
Sonderbrarup, 26. April Kr. S., 30. Jull (3) Kr. (2) Kr. S., 16. Okt. Kr. S.
Sonderstapel, 24. April, 6. Okt. Kr. Kr. S.
Tingsted, 2. Maj, 23. Aug. Kr. S.
Tostlund, 24. April, 26. Sept. Kr. S. Trav. Rehabil. og Husidelse.
Treje, 26. April Kr. S.
Tonder, 12. Jan., og hver Fredag fra 2. Marts til 1. Juni (undtagen 13. April. Langfredag) samt fra 6. Jull til 14. Decbr. Kr. S., 6. Juni (4) Alb., 7. Jun: (2) Kr., 3. Aug., 7. og 21. Sept. Hoved-Kr. og Hm., 29. Sept. (2) Kr., 1. Okt. (3) Humle.
Touning, 27. Maj (2) Kr., 27. Juni, 4., 11., 18., 25. Jull, 1., 8., 16. Aug. Kr. S., 17. Aug. Kr. Kr. S., 22., 29. Aug., 5., 12. Sept. Kr. S., 13. Sept. Kulst. S., 19., 26. Sept., 3., 10., 15., 17., 22., 24. Okt. Kr. S., 25. Okt. (2) Kr., 29., 31. Okt., 5., 7., 14. Nov. Kr. S.
Ulkerup, 3. April, 26. Okt. Kr. S.
Vhf paa Jør. 2. Maj (4), 18. Okt. (4) Kr. (1) Kr. S.
Vinterlogum 4. Maj, 12. Okt. Kr. S.

Solsten og Lauenborg.

Altona, 2. April (3), 26. Jull (3), 10. Sept. (3), 10. Dec. (3) Kr., 13. Dec. (17) Kr.
 Helt Aaret igennem hver Mandag og Onsdag Krogmarked.
Barnstedt, 2. April, 13. Juni, 16. Aug., 30. Okt. Kr. Kr. S.
Bramstedt, 26. April (2) Kr. Kr., 26. Okt. Kr. Kr. S.
Elmhjørn, 24. April Kr. Kr., 18. Juni Kr., 1. Okt. Kr. Kr. S., 1. Nov. Kr. Kr.
Glücksbaldt, 13. Maj (3) Kr., 16. Jull (3) Kr., 21. Okt. (3) Kr.
Hademarschen, 2. Maj Kr. S., 22. Okt. (2) Kr. Kr. S.
Heide, 20. Marts Kr. S., 25. April, 2. Maj Kr., 11. Jull Kr. S., 27. Septbr. Kr., 29. Dec. S.
Hennstedt, 24. April, 19. Sept., 6. Dec. Kr. Kr. S.
Hohenwestedt, 6. April Kr. Kr. S., 29. Aug. S., 17. Okt. Kr. Kr. S.
Horsf., 19. April, 16. Okt. Kr. Kr. S.
Jæhøe, 16. Marts S., 26. Marts (3) Kr., 17. April Kr., 1. Sept. S., 7. Sept. Kr., 9. Sept. (3) Kr., 26. Okt.
Kellinghusen, 9. Maj Kr. Kr. S., 22. Juni S., 1. August S., 8. August Kr., 13. Oktbr. Kr. S.
Kiel, 4. Marts (4) Kr., 5. Marts S., 26. April Kr., 1. Jull (4) Kr., 2. Jull S., 7. Okt. (4) Kr., 8. Okt. S. Krogmarked paa Byens Krogstørn a) for Krog hver Mandag og Torsdag fra Kl. 8—1, b) for Evin og Ungtvæg hver Mandag og Torsdag fra Kl. 8—1 og 3—7 og hver Tirsdag fra Kl. 3—7 Giterm. Naar en af disse Dage falder paa en almindelig Fejrdag, afholdes Krogmarkedet paa den derpaa følgende Søndag til samme Tid.
Krempe, 22. April (2) Kr., 14. Okt. (2) Kr.
Lauenburg, 26. Jan., 23. Febr., 30. Marts Evin, 19. April Kr. (2) Kr. S., 27. April, 26. Maj, 29. Jull, 27. Jull, 31. Aug., 24. Sept. Evin, 4. Okt. Kr. (2) Kr. S., 26. Okt., 30. Novbr., 28. Dec. Evin.
Lunden, 4. April, 3. Okt. Kr. Kr. S.
Lütjenburg, 20. Marts Kr. Kr. S., 23. April Kr., 23. Jull Kr. S., 1. Nov. Kr. Kr.
Warne, 27. April (2) Kr. (1) Kr., 2., 9., 16. Maj Kr., 9. Oktbr. (2) Kr. (1) Kr., 17., 24., 31. Okt., 7., 14. Nov. Kr., 28. Dec. S.

Melsdorf, 26. Marts (2) Kr. (1) S., 6., 14., 20., 27. April, 4., 11., 18., 25. Maj Kv., 17. Sept. (2) Kr. (1) S., 5., 12., 19., 26. Okt. 2., 9., 16., 23., 30. Nov. Kv.
St. Michaelisdouit, 1., 8. Maj Kv., 15. Maj Kr. kv. Træd. 15., 18., 25. Okt. Kv.
Wolln, 10., 24. Jan., 14., 28. Febr., 14., 28. Marts, 11. April Evin, 25. April Kv. Evin, 9., 23. Maj, 13. Juni Evin, 20. Juni Kr. Kv., 27. Juni, 11., 25. Juli, 8., 22. August 12., 26. Septbr., 10. Oktbr. Evin, 17. Oktbr. Kv., 24. Oktbr. Evin, 6. Novbr. (3) Kr., 14., 28. Novbr., 12., 27. Decbr. Evin.
Neuenbrook, 28. Juli S.
Neumünster, 3. Maj (2) Kr. (1) Kv. S., 21. Aug. (2) Kr. (1) Kv. S., 20. Okt. (2) Kr. (1) S. Stude.
Neustadt, 22. Febr. (2) Kr., 11. Juni Kr., 29. Okt. (3) Kr.
Nortorf, 20. April, 14. Nov. Kr. kv. S.
Oldenburg, 19. Febr. Kr. S. Kloosterj., 24. April kv., 13. Juni Kr. S., 22. Okt. Kr., 2. Nov. kv.
Oldeslo, 6. April, 22. Juni, 28. Sept. Kr. kv. S.
Winneberg, 3. April, 22. Okt. Kr.
Wlon, 12. Marts, 18. Juni, 3. Sept. Kr. S., 5. Novbr. kv.
Wreech, 19. Febr., Kr. kv. S., 26. Marts kv. S., 29. Maj Kr. kv. S., 15. Okt. Kv. S.
Wageberg, 25. Januar, 22. Febr. Evin, 28. Marts Kr. kv. S., 29. Marts, 26. April, 31. Maj, 28. Juni Evin, 11. Juli Kr. kv. S., 26. Juli, 30. Aug., 27. Sept. Evin, 24. Oktbr. Kr. S., 25. Oktbr., 29. Novbr., 27. Decbr. Evin.
Wensborg, 10. Januar S., 11. Marts (3) Kr., 13. Marts, 1. Maj kv. S., 24. Juni (2) Kr., 26. Juni Kv. S., 23. Sept. (3) Kr., 23. Sept., 24. Okt. Kv. S.
Segeberg, 8. Febr. S., 6. Maj (2), 23. Aug., (2) 1. Nov. (2) Kr. kv. S.
Ueteren, 20. April Kr. kv. S., 8. Juni, 26. Juli Kr., 19. Okt. Kr. kv.
Wandsbeck, 4., 11., 18., 25. Jan., 1., 8., 15., 22. Febr., 1., 8., 15., 22., 29. Marts, 5., 11., 19. April kv. S., 23. April Kr. kv. S., 26. April, 3. 10., 17., 23., 31. Maj, 7. Juni kv. S., 11. Juni Kr. kv. S., 14., 21., 28. Juni, 5., 12., 19., 26. Juli, 2., 9., 16., 23. Aug. kv. S., 27. Aug. Kr. kv. S., 30. August, 6., 13., 20., 27. Sept., 4., 11. Okt. Kv. S., 15. Okt. Kr. kv. S., 18., 25. Okt., 1., 8., 15., 22., 29. Nov., 6., 13., 20., 27. Dec. Kv. S.
Wedel, 13. Febr. Kr., 14. Nov. Kr. kv. 26. Okt. Kr. Stude Hst.
Wesefelduren, 26. April, 2. Okt. Kr. kv. S.
Wiltzer, 4. Jan. S., 26. Apr. kv. S., 31. Juli S., 5. Aug. (4) Kr., 17., 24. Okt. Kv.

Samborg.

19. Jan. (2) S., 9. Febr. (2) S., 9. Marts (2) S., 1. Juni Kr. kv. (saafaldt Sammenmarkt.), 31. Aug. (2) S., 28. Sept. (2) S., 26. Okt. (2) S., 2. Dec. (25) Kr. (Dom).

Fædelsvognmarked:

1. For Dornisdag og faar hver Torsdag.
2. For halve hver Tirsdag.
3. For Evin hver Søndag.

Sjælland, Møen, Samsø og Bornholm.

Natirtehn, 6. Apr. og 5. Okt. Heste, kv. og andre Kreaturer.

Næsø, 15. Maj og 18. Sept. Kreat., Avlsredstaber og hvad Vonden behøver til sin Avlings Delst.

Nasse, 29. Marts og 27. Okt. Kreat.

Narum, 7. Apr. og 13. Okt. Heste og Kvæg.

Frederiksborg eller Hillerød, Torvedag hver Mandag og Torsdag; første og tredje Dnsdag i hver Maaned Torvedag med levende og slagtede Kreaturer. 6. Marts Heste: 4. Maj S. og Kv., 25. Juni og 2. Nov. Kreat.

Frederiksbund, Torvedag hver Mandag og Torsdag; anden Dnsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreat. 30. Jan., 28. Febr. og 31. Marts Heste og Kv., 25. Apr. Heste, 14. Juli, 20. Okt. og 6. Decbr. Heste og Kv.

Frederikshavn, 3. Febr., 3. Apr., 5. Juli, 1. Sept. og 3. Dec. Heste og Kv.

Fuglebjerg, 3. Apr. og 5. Okt. Kreat., Landvroduktier, landlige Fabrikata og Avlsredst.

Gjorlev Jærnbanelation, 21. Marts og 2. Okt. Heste og Kreaturer.

Græsted, 5. Febr., 5. Marts, 2. April, 7. Maj, 11. Juni, 3. Sept., 1. Okt. og 3. Decbr. Heste og Kvæg.

Haarleb Jærnbanelst., 15. Marts og 18. Okt. Heste og Kreaturer.

Høsteb Jærnbanelst., 22. Marts, 9. Maj, 14. Sept. og 6. November Kreaturer.

Helsingø, 10. Jan., 14. Febr., 14. Marts, 11. Apr., 9. Maj, 13. Juni, 12. Sept. og 10. Okt. Kreaturer og Landbrugsgjenstande.

Selslugor, Torvedag hver Onsdag og Førdag. 24. Febr., 17. April, 23. Juni og 22. Okt. Kreaturer.

Sillerød, se Frederiksborg.

Solbæk, Torvedag hver Onsdag og Førdag; første Tirsdag i hver Maaaned (i Etabel for Grundlovsdagen dog den følgende Tirsdag) Torvedag med lev. Kreaturer. 14. og 28. Marts samt 11. April Heste og Kvæg; 15. Juni Heste, Kvæg og Skovbov.; 19. Okt. Kvæg; 20. Nov. Kreaturer.

Svalbo Jernbanest., 7. Marts, 8. Maj, 5. Sept. og 14. Nov. Kreaturer.

Sørholm, 18. Apr. og 29. Okt. Heste, Kvæg, Landbrugs- og Husflidsprodukter.

Snderup Jernbanest., 2. Apr. og 8. Okt. Heste og Kvæg.

Stallundborg, Torvedag hver Tirsdag og Førdag. Anden Tirsdag i hver Maaaned med Kreaturer, i Marts og Juni jærlig Heste. 14. ill 16. Juni illb.

Stobenhavn, Torvedage Mandag og Torsdag med Elagtekvæg, samt Onsdag og Førdag med Heste og Levekvaeg. 17. Marts, 16. Juni, 1. Sept. og 3. Nov. Heste.

Stoge, Torvedag hver Onsdag og Førdag. Første Onsdag i hver Maaaned med lev. Kreaturer. 14. og 28. Marts samt 11. Apr. Heste og Kvæg; 19. Maj Heste, Kreaturer og Landprodukter, 30. Jull, 20. Sept. og 31. Okt. Kreaturer.

Storsø, Torvedag hver Onsdag og Førdag. 1. Marts, 12. Juni og 3. Nov. S. og Kv.

Stokobing, anden Onsdag i hver Maaaned m. Kreat. 7. Juni S. 9. Okt. Heste og Kv.

Stræved, Torvedag hver Onsdag og Førdag. Tredje Onsdag i hver Maaaned Heste, Kvæg og Kreaturer.

Stræto, anden Tirsdag i hver Maaaned Heste, Kvæg, Saar og Eoin.

Stingsfod, Torvedag hver Onsdag og Førdag; første Tirsdag i hver Maaaned (i Etabel for Grundlovsdagen dog den følgende Tirsdag) Torvedag med levende Kreaturer. 13. og 27. Marts, 10. April og 23. Maj Heste og Kvæg; 26. Juni og 22. Septbr. Kreat.; 22. Okt. Heste og Kvæg., 19. Nov. Kvæg.

Stokilde, Torvedag hver Onsdag og Førdag; første Mandag i hver Maaaned (naar Helligdag, den følgende Mandag) Torvedag med levende Kreaturer. 2. og 16. Marts og 6. April Heste og Kvæg; 16. Maj Kreat.; 24. Jull Heste og Kvæg, 19. Sept. og 2. Nov. Kreaturer.

Studs-Vedby, 4. Apr. og 4. Okt. Kreaturer.

Stonnc, Torvedag hver Onsdag og Førdag.

Stubbj, 9. Marts og 3. Okt. Kreaturer.

Steffor, Torvedag hver Førdag. 14. Febr., 2. og 29. Marts samt 17. April Heste og Kvæg; 22. Maj Heste, Kvæg og Landmændens Husflidsprodukter; 22. og 23. Juni Kreaturer; 21. Sept. Heste, Kvæg og Frugt; 26. Okt., 15. Nov. og 15. Dec. Heste og Kv.

Slagelse, første Onsd. i hver Maaaned Torvedag med lev. Kreaturer. 8. og 22. Marts, 19. April, 8. Maj, 2. og 3. Jull, 4. Okt. samt 9. og 10. Nov. Heste og Kvæg.

Slangerup, 10. April, 14. Maj og 14. Juni Kreaturer, 28. Nov. Heste og Kvæg.

Soro, 12. Sept., 10. Okt., 14. Nov. og 12. Decbr. Torved. med Heste, Kv. og Kreaturer. 9. og 23. Marts, 20. April og 16. Maj Heste og Kvæg, 29. Juni Kreaturer, 26. Sept. Heste og Kvæg, 0. Nov. Kreaturer.

Støge, Torvedag hver Onsd. og Førdag. 26. Marts, 12. og 13. Okt. Heste og Kv.

Storeheddinge, 6. og 20. Marts samt 3. April S. og Kvæg, 18. Maj og 13. Okt. Heste.

Stranbjerg p. Samsø, 29. Marts og 4. Okt. Kreat.

Stude, 20. Sept. Maaenmarked.

Stggerløse Kro, 24. April og 8. Nov. Heste og Kvæg.

Stokbo, 27. April og 5. Nov. Heste og Kvæg.

Stordingborg, Torvedag hver Onsdag og Førdag. Første Førdag i hver Maaaned Marts med Heste, Kvæg og Kreaturer. Ved Markedet i Maj Aftensmarked for etaarige og ved Markedet i Sept. Aftensmarked for Føl.

Styffe Jernbanestation, 31. Jan., 18. April, 25. Jull og 31. Okt. Kreaturer.

Solland og Falster.

Maribo, Torvedag hver Onsdag og Førdag. 1. og 20. Marts, 3. April, 13. Juni og 14. Sept. Kvæg, Heste.

Marssø, Torvedag hver Førdag; hver Tirsdag Torved. m. levende Kreat. 1., 15. og 29. Marts, 2. og 23. Oktbr. og 6. Novbr. Heste, Kvæg, Eoin, Gæs og andet Fjerkræ samt Hebovater.

Myløbing, Torvedag hver Onsd. og Førd. 28. Feb. Heste, 27. April, 19. Jull, 6. Okt. og 9. Nov. Heste og Kvæg.

Mylsted, 22. Marts, 6. April og 20. Sept. Heste og Kvæg, 2. Nov. Heste.

Nobby, hver Torsdag Torvedag med alle Slags Landbrugsprodukter unbtagen Heste og Hornkvæg. 27. Febr. og 10. April Heste og Kvæg; 2. Jull og 19. Okt. Kreaturer, 13. Novbr. Heste og Kvæg.

Saksfobing, Torvedag hver Lørdag, 13. og 27. Marts Hefte og Kvæg, 9. Juli og 1. Okt. Kreaturer, 7. Nov. Hefte og Kvæg.
Stubbefobing, Torvedag hver Tirsd. og Fred., 23. Maj og 29. Okt. Hefte og Kvæg.

Fyn, Langeland og Vro. Ddenfe Amt.

Narup, 6. Febr., 3. April, 9. Maj, 11. Sept. og 7. Nov. Hefte og Kreaturer.
Alsens, Torvedag hver Onsd. og Lørd., første Lørd. i hver Maaned med lev. Kreaturer. 22. Febr., 20. Marts, 3. April, 22. Juni, 19. Sept. og 5. Nov. Hefte og Kreaturer.
Bogensø, Torvedag hver Lørd., første Lørd. i hver Maaned med lev. Kreat., 19. Febr. Hefte, 15. og 27. Marts og 8. Maj Hefte og Kreaturer, 6. Juli Hefte, 25. September, 6. Nov. og 19. Dec. H. og Kreat.
Gjby Jernbanestation, 28. Marts og 26. Sept. Hefte og Kreaturer.
Glamsbjergr, 22. Marts, 1. Maj og 9. Okt. Hefte og Kreaturer.
Stavendrup, 11. Okt. Hefte og Kreaturer.
Hjeremunde, Torved. hver Onsd. og Lørd., første Fred. i hver Maaned med lev. Kreaturer, 9. Marts Hefte, 24. Marts, 8. Juni, 13. Okt. og 21. Nov. Hefte og Kreaturer.
Middeffart, Torved. hver Tirsd. og Fred., første Tirsd. i hver Maaned med lev. Kreaturer. 21. Febr., 16. Marts, 7. og 18. Apr., 10. Juli, 20. Sept. og 1. Nov. H. og Kreat.
Ddenfe, Torvedag hver Mandag, Onsdag og Lørdag. Hver Mandag Marked med Kreaturer (eller, hvis Helligdag, den paafølgende Onsdag). 15. Januar, 26. Februar, 19. Marts, 23. April, 21. Maj, 11. Juni, 9. Juli (St. Knud), 20. August, 10. September, 8. Oktbr., 12. Nov. og 17. Decbr. Hefte.
Skamby, 19. April Hefte og Kreaturer.

Svendborg Amt.

Brobyværk, 2. April og 17. Okt. Hefte og Kreaturer.
Cgeskov, 12. Sept. Hefte og Kreat.
Fanborg, Torvedag hver Tirsdag, Lørdag og Lørdag; anden Tirsdag i hver Maaned undtagen Juni, Juli og August, med levende Kreaturer. 15. Febr. Hefte; 13. og 31. Marts Hefte og Kreat.; 16. Juni Hefte; 2. Okt. og 3. Nov. Hefte og Kreat.
Hesfelager, 20. April og 22. Okt. Hefte og Kreat.
Marstal, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 25. Maj og 28. Sept. Hefte og Kreat.
Nyborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; første, tredje og i indtraffende Tilfælde tillige femte Lørdag i hver Maaned fra 1. Okt. til 1. Maj med levende Kreat. 14. og 30. Marts Hefte og Kreaturer; 4. Juli Hefte; 12. Okt. og 9. Nov. Hefte og Kreat.
Ninge, 6. April, 31. Maj og 8. Nov. Hefte og Kreaturer.
Rudfobing, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. 6. April, 15. Juni og 10. Nov. Hefte og Kreaturer.
Svendborg, Torved. hver Onsd. og Lørd., anden og fjerde Onsd. i hver Maaned med lev. Kreaturer. 7. Marts Hefte; 21. Marts, 4. April, 16. Maj, 16. Juli, 10. Oktbr., 2. og 22. Nov. Hefte og Kreaturer.
Vroefobing, Torved. hver Onsd. og Lørd.; anden Tirsd. i hver Maaned Torved. med lev. Kreat. 23. Marts, 17. Juli og 4. Okt. Hefte og Kreaturer.

Jylland. Sjorring Amt.

Malbak, 2. Okt. Hefte og Kreaturer.
Hgersted Jernbanestation, 26. Sept. Hefte og Kreaturer.
Dronninglund Jernbanestation, 20. April og 1. Okt. Hefte og Kreaturer.
Thybad Jernbanestation, 23. April og 10. Okt. Hefte og Kreaturer.
Flaensfjeld, 10. April, 10. Sept. og 2. Nov. Hefte og Kreaturer.
Frederikshavn, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, fra Oktober til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 6. Febr., 19. April, 26. Sept. og 11. Okt. Hefte og Kreaturer.
Sulvrimmen Jernbanestation, 12. Okt. Hefte og Kreaturer.
Sjallerup, 5. og 26. April Hefte og Kreaturer; 1. og 2. Juni Hefte, 4. og 25. Okt. og 15. Nov. Hefte og Kreaturer.
Sjorring, Torvedag hver Lørdag, i Nov. og Dec. tillige hver Onsdag. Hver Onsdag hele Aaret Marked med lev. Kreaturer (naar Helligdag, Sognebogen berejter). 6. Febr. og 17. Marts Hefte; 31. Marts Hefte og Kreaturer, 28. Maj og 28. Juni Hefte, 22. Septbr. og 20. Oktbr. Hefte og Kreat.
Jesemærk, 27. Sept. Hefte og Kreaturer.
Væso, 7. April og 8. Sept. Hefte og Kreaturer.
Vokken, 3. April og 5. Okt. Hefte og Kreaturer.
Vokkesvej Kro, 20. Sept. Hefte og Kreaturer.
Vorre Saltum, (forhen Blofhus). 30. Marts Hefte og Kreat.
Sindal, 30. April, 21. Sept. og 19. Okt. Hefte og Kreaturer.

Stovsgaard Jærnbaneſtation, ſe D. Evedenſtrup.

Stram, 6. Febr. Heite og Kreat.

Sæbh, Torredag hver Lørdag. 4. April, 17. Sept. og 9. Okt. Heite og Kreat.

Tjelle, 27. April Heite og Kreat.

Tvedsted, 15. Sept. Heite og Kreat.

Veſter Brønderſted, 8. Jan., 12. Febr., 12. Marts, 9. April, 14. Maj, 11. Juni, 9. Juli, 13. Aug., 3. Sept., 8. Okt., 12. Nov. og 10. Dec. Heite og Kreat.

Øſter Evedenſtrup (Stovsgaard Jærnbaneſt.) 6. April Heite og Kreat., 29. Juni Heite.

Øſter Vran, 27. Marts og 6. Okt. Heite og Kreat.

Malborg Amt.

Abnbro, 5 April, 17. Maj og 13. Sept. Heite og Kreaturer.

Malborg, Torredag hver Onsd. og Lørd. hver Lirsd. (naar Helligdag eller Grundlovsdag, Løgnedagen bereſter) Marked med lev. Kreat. (Hornkv., Faar og Svin). 3. Febr. og 20. Marts Heite; 18. Sept., 17. Okt. og 12. Dec. Heite og Kreaturer.

Mars, 9. Febr., 3. April, 25. Maj, 4. og 28. Sept., 21. Okt. Heite og Kreaturer.

Mælum, 14. Marts, 13. Okt. Heite og Kreaturer.

Gudumholm Jærnbaneſtation, 2. April og 24. Sept. Heite og Kreaturer.

Hadsund, 4. April, 7. Maj, 6. Sept. og 3. Okt. Heite og Kreaturer.

Hals, 24. Sept. Heite og Kreaturer.

Hvalvsund, 9. Maj og 6. Okt. Heite og Kreaturer.

Loſtor, Torredag hver Lørdag, ſidſte Lirsd. i hver Maaned Torredag med lev. Kreat. 9. April, 18. Juli, 15. Sept., 15. Okt. og 19. Nov. Heite og Kreaturer.

Nibe, Torredag hver Mandag og Fred., anden og tredſte Mandag i hver Maaned med levende Kreaturer. 10. Marts, 26. April, 10. Sept., 2. Okt. og 5. Nov. 5. og Kreat.

Norre Sundby, Torredag hver Onsdag og Lørdag; hver Lirsdag fra Okt. til Februaer Torredag med Kreat. 7. Febr., 19. Marts, 21. April, 5. og 16. Okt. Heite og Kreat.

Skjorping, 18. Jan., 14. Febr., 15. Marts, 11. April, 10. Maj, 14. Juni, 3. Juli, 19. Sept., 18. Okt., 8. Nov. og 6. Dec. Heite og Kreaturer.

Ulstrup (Hornum Jærnbaneſtation), 17. Jan., 13. Marts, 2. Juli, 17. Sept. og 5. Decbr. Heite og Kreaturer.

Veſter Hæſlug, 28. Marts og 12. Sept. Heite og Kreaturer.

Tjilsted Amt.

Bjerget, 27. Marts og 26. September Heite og Kreaturer.

Fjerrikslev, 4. April, 19. Juli og 11. Oktober Heite og Kreaturer.

Hurud, 9. Febr. Heite og Kreat.; 6. Juni Heite; 3. Septbr. Heite og Kreat.

Hvidbjerg, 17. April og 29. September Heite og Kreat.

Jordum Jærnbaneſtation (ſjor Kolbby), 19. April og 27. Septbr. Heite og Kreaturer.

Mholing, Torredag hver Lørdag, hver anden Lørdag mellem Miſſelsdag og Jul med levende Kreaturer. 12. Februaer Heite og Kreaturer; 13. Marts Heite; 23. April Heite og Kreaturer; 8. Juni Heite; 21. Juli, 22. September og 12. Oktober Heite og Kreat.

Tjilsted, Torredag hver Onsdag og Lørdag, 2. Januar Heite og Kreaturer; 10. Februaer og 12. Marts Heite; 11. April og 7. Maj Heite og Kreaturer; 7. Juni Heite og Nib; 3. Juli, 6. og 28. Septbr. Heite og Kreaturer; 10. Oktober Heite, Kreaturer og Nib (Store Onsdag).

Ulfsund, 10. April og 20. Juli Heite og Kreaturer.

Vesløe 30. Juni Heite.

Riborg Amt.

Maleſtrup, 21. Marts, 18. April, 13. September og 20. November Heite og Kreaturer.

And, 1. Maj og 21. September Heite og Kreaturer.

Bjerringbro, ſjorſte Lørdag i hver Maaned Marked med Heite og Kreaturer.

Hellerup, 4. April, 7. Maj, 26. September og 18. Oktober Heite og Kreaturer.

Knudſtrup, 28. Juni Heite og Kreaturer.

Selde, 19. April og 20. September Heite og Kreaturer.

Stals, 20. April og 22. September Heite og Kreaturer.

Sive, Torredag hver Lirsdag og Fredag, 4. Januar, 13. Februaer, 14. Marts, 10. April, og 10. Maj Heite og Kreaturer; 9. Juni Heite; 23. Juli, 8. September, 1. Okt. og 16. Novbr. Heite og Kreaturer.

Stoholm, 15. Maj og 19. September Heite og Kreaturer.

Ulstrup Jærnbaneſt., 16. Maj og 18. September Heite og Kreaturer.

Wiborg, Torredag hver Onsdag og Lørdag, ſidſte Lørdag i hver Maaned og fra Miſſelsdag til Jul hver Lørdag med levende Kreaturer. 6. Jan. Heite; 14. Febr., 22. Marts, 7. og 28. April, 28. Maj, 30. Juni (Egnoplyngsmarked), 24. Juli, 24. og 25. Septbr. (Toftemarked), 20. Oktbr., 24. Novbr. og 22. Decbr. Heite og Kreaturer.

Randers Amt.

Ullingebro, 23. Febr., 6. April, 4. Maj, 20. Juli, 4. Septbr. og 12. Oktbr. Heite og Kreaturer.

Ebeltoft, 13. Febr., 22. Marts, 28. Juni og 20. Sept. Heste og Kreaturer.
Hjerlev, 30. April og 5. Okt. Heste og Kreaturer.
Glæsborg, 17. April og 27. Sept. Heste og Kreaturer.
Greuna, Torvedag hver Lørdag, 9. Februar, 21. Marts, 6. Juli, 29. Sept. og 6. Novbr. Heste og Kreaturer.
Havndal, 26. April, 25. Juli, 28. Sept. og 22. Nov. Heste og Kreaturer.
Hobro, Torvedag hver Fredag, 19. Jan., 15. Febr., 16. Marts, 17. April, 17. Maj, 15. Juni, 4. Juli, 10. Aug., 20. og 21. Sept., 19. Okt., 9. Novbr. og 7. Dec. Heste og Kreat.
Hyllested s. l., 26. Sept. Heste og Kreaturer.
Holind, 10. Januar, 14. Februar, 14. Marts, 9. Maj, 13. Juni, 11. Juli, 12. September, 14. November og 12. December Marked med Heste og Kreaturer.
Mariager, Torvedag første og tredje Lørdag i hver Maaned med Kreaturer. 7. Marts 10. Juli, 4. Okt. og 7. Nov. Heste og Kreaturer.
Mørke, 17. Maj og 15. Okt. Heste og Kreaturer.
Nh Vogten, første Onsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.
Nanders, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Dag med Kreaturer. 8. og 9. Jan., 16. og 17. Febr., 3., 10., 24. og 31. Marts, Heste: 5. Maj Heste og Kreaturer; 18. og 19. Juni Uld; 6. og 7. Juli Heste; 7., 8. og 29. September, Heste og Kreaturer; 27. Okt. Heste, kreaturer og Uld; 10. Nov. og 14. Dec. Heste og Kreaturer.
Nhom Karibaneit (før Nimojste), 15. Febr. og 17. Okt. Heste og Kreaturer.
Nonde, 23. Marts, 18. Sept. og 20. Nov. Heste og Kreaturer.
Sjelsbro, 9. Marts, 19. April, 15. Maj og 25. Okt. Heste og Kreaturer.
Torup Bakhus, 10. Maj, 13. Juli og 17. Sept. Heste og Kreaturer.
Trestrup, 11. April, 8. August og 10. Oktober Heste og Kreaturer.

Marhus Amt.

Marhus, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, den sidste Dag med levende Kreaturer. 3., 4. og i indtraffende Tilfælde tillige 5. Onsdag i hver Maaned (hvis Helligdag, Sogetidagen berejter) Marked med Slagtefog. 10. Januar, 19. og 26. Februar, 5., 19., og 26. Marts og 2. Apr. Heste: 17. Apr., 7. Maj, 9. Juli, 16. Okt. og 15. Dec. Heste og Kr.
Brærup Jærnbaneit. (se Bræds), 9. Maj og 19. Sept. Heste og Kreaturer.
Brædrup, 5. Maj, 21. Juli og 19. Oktober Heste og Kreaturer.
Hadsten, 30. Marts, 21. April, 3. Sept. og 11. Oktbr. Heste og Kreaturer.
Hammel, 25. Jan., 27. April, 18. Maj, 27. Juli, 19. Oktbr. og 3. Decbr. Heste og Kreaturer.
Horsens, Torvedag hver Lørdag (i Fasten dog Onsdag) og hver Lørdag; første og tredje Lørdag i hver Maaned samt hver Lørdag i Oktbr., Novbr. og Decbr. indtil Jul med leo. Kreat. 12. Januar, 21. og 28. Febr., 7., 21. og 28. Marts og 4. April Heste: 18. og 30. April, 13. og 14. Juni, 28. Sept. og 24. Oktbr. Heste og Kreaturer.
Hover Kro, 23. Marts, 30. April, 24. Septbr. og 15. Novbr. Heste og Kreaturer.
Kaasby, 16. Febr. og 6. Juli Heste og Kreaturer.
Nh Soelbjerg Kro, 23. April og 22. Oktbr. Heste og Kreaturer.
Norre Snede, 9. April og 31. Oktbr. Heste og Kreaturer.
Odder, 1. Marts, 5. og 26. April, 26. Juli, 14. Septbr. og 13. Novbr. Heste og Kreat.
Nh Jærnbaneit, 15. Maj og 17. Oktbr. Heste og Kreaturer.
Salten, 10. Juli Heste og Kreaturer.
Silleborg, Torved. hver Lørd., 24. Febr., 24. Marts, 6. April, 8. Maj, 11. Juni, 11. Juli, 27. Sept., 22. Oktbr., 22. Novbr. og 21. Decbr. Heste og Kreaturer.
Sfanderborg, Torvedag hver Fredag, første Fredag i hver Maaned samt alle Fredage i Fasten og fra 1. Novbr. til Jul med levende Kreaturer, 11. Jan., 20. og 27. Febr., 6., 20. og 27. Marts og 3. April Heste; 16. Maj, 12. Juni, 12. Juli, 11. September og 23. Oktober Heste og Kreaturer.
Triust, 9. Maj og 23. Novbr. Heste og Kreaturer.
Torring, 5. Marts, 8. Maj, 19. Juli, 3. Oktober og 6. Decbr. Heste og Kreaturer.

Veje Amt.

Brande, 27. Juli og 24. Septbr. Heste og Kreaturer.
Engved, 30. April og 4. Oktober Heste og Kreaturer.
Kredericia, Torvedag hver Mandag og Lørdag, 15. Jan. Heste; 17. Marts, 7. April, 2. Maj, 13. Juli, 5. Oktbr. og 16. Novbr. Heste og Kreaturer.
Give, 26. Marts, 27. April, 9. Juni, 7. September, 25. Oktober og 19. November Heste og Kreaturer.
Sorushid, 23. April og 26. Septbr. Heste og Kreaturer.
Tellinge, 17. Maj og 25. Septbr. Heste og Kreaturer.

Kolding, Torvedag hver Udsdag og Færdag. Hver Udsdag (naar Helligdag eller Grundlovsdag, Sognebogen berejter) Marled med Kreaturer. 19. Jan., 23. Februar, 2., 9., 23. og 30. Marts og 6. April Heite; 26. April, 5. Maj, 18. Juli, 15. Septbr. og 12. Oktbr. Heite og Kreaturer.

Sonder Omme, 25. April og 22. Oktbr. Heite og Kreaturer.

Uldum, 24. April og 27. Sept. Heite og Kreaturer.

Vandel Jærnbanestation, 25. Maj og 16. Oktbr. Heite og Kreaturer.

Veile, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver Onsdag fra 1. Noobr. indtil Jul samt anden Onsdag i hver Maaned med levende Kreaturer. 13. Jan., 22. Febr., 1., 8., 22. og 29. Marts og 5. April Heite; 19. April, 1. Maj, 15. Juni, 29. Sept. og 26. Oktbr. Heite og Kreaturer.

Kingsløbing Amt.

Bording Jærnbanestation, 29. Oktbr. Heite og Kreaturer.

Bakmarksbro, 18. April og 3. Oktbr. Heite og Kreaturer

Balager, 11. April og 30. August Heite og Kreaturer.

Baderup, 12. Marts og 17. Septbr. Heite og Kreaturer.

Beriting, 23. Febr., 17. Marts, 10. April, 12. Maj, 29. Juni, 31. Aug. og 1. Septbr. 6. Oktbr. og 12. Decbr. Heite og Kreaturer.

Bolsjebro, Torvedag hver Udsdag og Lørdag, hver anden Udsdag fra anden Udsdag eller Oktobermarledet indtil Jul med Kreaturer. 3. Jan. Heite og Kreaturer; 19. Febr. Heite; 15. Marts, 21. April, 5. Maj, 12. Juni, 25. Juli, 10. Septbr., 4. Oktbr. og 17. Noobr. Heite og Kreaturer.

Ribæk Jærnbanestation, 9. Maj og 6. Noobr. Heite og Kreaturer.

Semvig, Torvedag hver Lørdag. 17. Febr. Heite; 17. April, 11. Juni, 27. Aug., 2. Oktbr. og 16. Noobr. Heite og Kreaturer.

Ramme, 28. August Heite og Kreaturer.

Kingsløbing, Torvedag fra Baasle til Millelsdag Lørdag, ellers Onsdag. 20. Febr. Heite; 26. April, 13. Juni, 26. Juli, 28. Aug. og 8. Oktbr. Heite og Kreaturer.

Esjær, 17. Febr. Heite og Kreaturer; 23. Marts og 24. Juli Heite.

Struer, 28. Marts og 7. Septbr. Heite og Kreaturer.

Farm Jærnbanestation, 30. Apr., 12. Septbr. og 9. Oktbr. Heite og Kreaturer.

Schim, 12. Noobr. Heite og Kreaturer.

Ulftær, 26. April, 29. Aug. og 18. Okt. Heite og Kreaturer.

Udsbæk, 12. Marts, 30. Juni og 20. Okt. Heite og Kreaturer.

Vinderup, 1. Maj og 3. Okt. Heite og Kreaturer.

Ribe Amt.

Andager, 6. Maj og 6. Okt. Heite og Kreaturer.

Branninge, (før Kalbæk Mølle), 18. April og 8. Okt. Heite og Kreaturer.

Bælle, 14. Sept. Heite og Kreaturer.

Cøsbjærg, Torvedag hver Lørdag. Hver Onsdag hele Maret Marled med Kreaturer (naar Helligdag, Sognebogen forub).

Foldingbro, 19. April, 16. Maj og 18. Okt. Heite og Kreaturer.

Grindsted, 20. Juni og 6. Sept. Heite og Kreaturer.

Holsted, 16. Jan., 9. April, 27. Aug. og 14. Nov. Heite og Kreaturer.

Norre Nebel, 20. April og 11. Sept. Heite og Kreaturer.

Ribe, Torvedag hver Lørdag. 22. Februar, 17. Marts, 17. og 24. April, 1., 8. og 15. Maj, 15. Juni, 31. Juli og 1. September Heite og Kreaturer; 1. Okt. Jøl; 2., 9., 16., 23. og 30. Okt. og 6. Nov. Heite og Kreaturer.

Vamdrup, 3. Maj og 20. Sept. Heite og Kreaturer.

Varde, Torvedag hver Lørdag. 21. Februar, 16. og 27. Marts, 23. April, 7. Maj, 14. Juni, 30. Juli, 13. Sept., 10. Okt. og 21. Nov. Heite og Kreaturer.

Vejle, 25. April, 22. Juni og 12. Sept. Heite og Kreaturer.

Vorbæse, 7. April og 1. Aug. Heite og Kreaturer.

Olгод, 21. April og 24. Okt. Heite og Kreaturer.

Torvedage. Man dag: Baderslev, Tønning, Fredericia. Udsdag: Abenraa, Hujum, Kolding, Cøsbjærg. Onsdag: Vejle, Aarhus, Randers, Viborg, Kalborg. Lørdag: Hujum, Fredericia, Varde. Færdag: Hønsborg, Frederikshavn, Lønder, Brejsted, Kolding. Lørdag: Abenraa, Egernsørd, Hønsborg, Slesvig, Hujum, Vejle, Aarhus, Randers, Viborg, Kalborg, Cøsbjærg.

Porto-Takster.

Et frankeret Brev indtil 20 Gr. 10 P., til Danmark hver 15 Gr. 20 P.

— ufrankeret Brev — 20 P., til — 40 P.

— dobbelt Brev fra 20—250 Gr.: frank. 20 P., ufrankeret 30 P.

— frankeret Brev indenfor selve Postdistriktet 5 P.

Korrespondancefort indenfor selve Postdistriktet 2 P., udenfor 5 P., til Danmark 10 P.

Tryksager indtil 50 Gr. 3 P., fra 50—100 Gr. 5 P., fra 100—250 Gr. 10 P., 250—500 Gr. 20 P., 500—1000 Gr. 30 P.

Tryksager til Udlandet indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver : 0 Gr. Man forjendes indtil 2 Kilogr. og skal frankeres.

Forretningspapirer: (Rekviziter, Fragtbreve, Manuskript, Korrektur osv.) Indenfor selve Postdistr. og Nabopostdistriktet: indtil 250 Gram 5 Pg., 250—500 Gram 10 Pg. 500—1000 Gram 15 Pg. I Tyskland, de tyske Besiddelser og Oertrig-Ungarn: 10 Pg., 20 Pg. og 30 Pg. for ovennævnte Vægt. Til Udlandet indenfor Verdenspostforeningen 5 Pg. for hver 50 Gram, dog mindst 20 Pg. Forretningspapirer skal frankeres.

Vareprøver indtil 250 Gr. 10 P. Skal frankeres.

Konfommanderede Breve foruden Porto 20 P.

Postanvisninger indtil 5 M.: 10 P., til 100 M.: 20 P., over 100 — 200 M.: 30 P., 200—400 M.: 40 P., 400—600 M.: 50 P., 600—800 M.: 60 P.; til Danmark indtil 355 Kr.: 10 P. for hver 20 M., i det mindste 20 P.

Postopkrævning af Pengesummer: For indtil 800 M. 30 Pg. forud; desuden Porto som for Postanvisninger.

Postefterkrav højst 800 M. Porto'en er Forteen for Breve eller Brevfort + 10 Pg. + Postanvisningsporto for det opkrævede Beløb.

Pakker indtil 5 Kilogr. (10 Pd.) ved en Distance af 75 Kilom. (10 Mil) 25 P., over 75 Kilom. 50 P.

Pengebreve indtil 75 Kilom. (10 Mil) 20 P., ufrank. 30 P., over 75 Kilom. 40 P., ufrank. 50 P.

Forfikringsgebyr for hver 300 M. eller en Del af 300 M.: 5 P., i det mindste 10 P.

Breve indenfor Verdenspostforeningen: frankerede Breve 20 P. for hver 15 Gr., ufrank. 40 P. for hver 15 Gr.; Korrespondancefort 10 P.; Tryksager, Vareprøver 5 P. for hver 50 Gr.

Telegrammer for hele det tyske Rige:

For hvert Ord 5 P., dog mindst 50 P. Til Danmark 10 P. for hvert Ord. Idbetalinger pr. Telegram indtil 400 Mark den sædvanlige Postanvisningsporto og Takten for et Telegram.

Portotakst for Danmark.

Breve i selve Danmark indtil 50 Kvint 10 Dre, indenbys 5 Dre. Breve til Tyskland og andre Lande indenfor Verdenspostforeningen 20 Dre for hver 3 Kvint (15 Gram).

Tryksager til Tyskland 5 Dre for hver 10 Kvint.

Vejrspaadomme for 1906.

(Efter den 11aarige Periode.)

Januar. Maanedens første Halvdel bringer Frostvejr. Senere stormfuldt med rigelig Nedbor, ogsaa Snefald.

Februar bliver temmelig mild; henimod Maanedens Slutning let Frost.

Marts. Første Del vinterlig. I Slutningen af Maanedens nogle foraarssagtige Dage.

April. Maanedens første Del bringer smukke Dage, sidste Del ligeledes. Ind imellem nogle Dage med Regn, Blæst og Nattefrost.

Maj holder Indtæg med Uvejr og Kulde. Sidste Del bringer tørre og varme Dage.

Juni. I første Del af Maanedens hyppigt Regn, derefter følger mange smukke Sommerdage.

Juli bringer varme Sommerdage, tidt Tordenvejr og Regn.

August. Tordenvejr fremherskende den første Del af Maanedens; derefter følger Dage med Regn og Blæst.

September. Indtil Midten ofte Regn, Tordenvejr og Blæst. Slutningen tør og sommerlig.

Oktober bliver gennemgaaende mild. Kun i Slutningen Regn og Blæst.

November. Første Del mild. Derefter stærk Nedbor. I Slutningen let Frost.

December begynder med let Frost, der tiltager henimod Midten af Maanedens. I sidste Halvdel Sne og Blæst.

Menneſket ſpaar, men Gud raa'r!

En haabløs Kamp.

En Skitse fra Handflugten paa Romø.

Af Thade Peterjen.

Med Tegninger af Georg Svensen.

”Sid Pokker havde det Flyvejand“, brummede den gamle Hvalfangerkommandør Jens Morigen og gned sig i Djuene. Han og en Snes andre Mænd stod paa Toppen af en Klit ved Romø Havn og stampede i det tørre, løse Sand for at holde Barmen.

„Ruh, et helt Bjærg lige op i Djuene. Man skal vel juart til at plante Lyng om dem lige som Anna Jenses om sin Toft.“ Jens Morigen stampede igen i Sandet, jaa det vog, og det gjorde de alle, thi Kulden var haard i den bidende Nordøst, der fra Havet skar ind mod den isbræmmede Strand.

Det var for Daggrø den 6. Marts 1662. De havde „gelejdet“ en Del af deres Benner og Slægtninge, der allerede skulde af Sted til Spitzbergen paa Hvalfangst, her til Havnen og oppe hos Hans Kromand drukkert et Kruus Ol med dem paa en lykkelig Rejse. Nu stod de og ventede paa, at de skulde blive rede til at sejle. Omtrent et halvt Hundrede i Tallet stod eller gik de, Dreng, midaldrende og gamle Mænd imellem hverandre om og slog med Armene og stampede i Dækket paa Gunde Andersens Jagt, der laa og vippede paa Bolgerne derude ved Kanden af Dybet.

Gunde Andersen jelsv jad og ventede i en lille fladbundet Følge, der laa i Vandkællet, jom, skont det var Hojvande, i den stærke Nordøst i Dag kun kom Stranden paa 8—900 Alen nær.

„Stynd Jer nu lidt!“ raabte han utaalmodigt op til de sidste Passagerer, der kom traafende gennem Isbjappet paa Badderne. Det

var Baadsmand Peter Nielsen fra Sønderhede eller Sønderhoved og hans to Sønner paa 16 og 15 Aar. Hans ældste Datter Anna, en ung Pige paa 18 Aar, og den elleveaarige Jens, der endnu dette Aar skulde blive hjemme, ledjagede dem ud til Vandkanten.

„Det tager da en forbandet Tid for dem“, brummede Gunde Andersen, „man skulde næsten tro, at han ikke vilde med i Aar.“

Peder Nielsen var ellers en rask Somand, en kraftig, raut og spænstig Skikkelse, der altid plejede at være den første om Bord, naar det gjaldt om at komme af Sted. I Dag var det, jom om al Kraften var blæst ham ud af Knofterne. Som under en tung Byrde slæbte han med svigtende Knæer Jodderne gennem Isjappet ned mod Tollen, bort fra den nøgne, jandede Kyst, der syntes at have bundet ham til sig med en usynlig Lænke.

„Ja, tag dig jaa godt af de jmaa, lille Anna, og pas især godt paa lille Marie“, sagde han, idet de endelig standjede ved Vandkanten.

„Ja det skal jeg nok, Fader“, svarede Anna.

„Og se jaa, om du kan faa lidt opdæmnet for Sandet, jaa at det ikke ødelægger os hele Lykken.“

„Ja, jeg tænker ogjaa at føre det bort, der er fløjet ind paa den vestre Alger, jaa snart jeg bare kan laane Jens Morizens Heste og Bogn. Ellers faar vi jo det bare Sand at pløje i til Foraaet.“

„Og vær du flink til at hjælpe hende, Jens. Farvel og vær gode Børn allejammen“ — der blinkede en Taare i Peder Nielsens Djuce — „Farvel lille Anna“.

„Farvel Fader, og lykkelig Rejse“, jagde Anna og Jens.

Peder Nielsen sprang i Jollen. De to Knøse gav Søsteren og den yngre Broder Haanden til Farvel og fulgte ham.

Gunde Underjen sprang ud af Jollen, stubbede den ud paa flod Vand for derefter at stige ud til Jagten.

„Vær jaa endelig god ved lille Marie“, raabte Faderen endnu til Anna og Jens, da de var halvvejs ude ved Jagten.

Et Øjeblik efter var Gunde og hans Pasjagerer om Bord i Jagten. Jollen fløj til Vejrs. Mange hjælpende Hænder, der længtes efter at tage fat, halede i en Fart Ankertovet ind. Ankeret buldrede op mod Boven. Jagten svajede straks rundt for fuld Fod. Det tørebede Storjejs Gaffel jo'r i 4—5 Tag knirkende og raslende op ad Masten. I jamme Øjeblik, jom Pitjaldet halede sig tot, og Jagten haardt krænglet skar igennem Søen for de jvulmende Sejl, lod der inde fra Land et stærkt 3 Gange gentaget Hurra. Det var „Gelejderne“, der sendte deres Venner den jidite Mjsteds-hiljen. Jens og Anna stod endnu ude ved Vandkanten. Jens stemmede i med i Hurraet, mens Anna vjstede en Taare af Øjet og vjntede med Haanden. Da de tre Hurraraab inde fra Land var døde hen, og der lod 3 tilbage fra Jagten til Svar, slog den Tanke ned i hende: „Hvad, om det var det jidste, du horte fra din Fader?“ Men nej, det var umuligt. Sligt vilde hun ikke ængste sig med.

Jagten skar skummende gennem Bolgerne, bojede om Helmodde og stod ud ad Listerdyb. Dens Maal var Amsterdam, hvorfra de mange, der var om Bord paa den, vilde tage Hyre med Hvalfangere til Spitzbergen.

Jens blev en Stund ved at følge Jagten med længjelsfulde Blikke. Kunde han bare ogjaa have taget med! Først, da den var forsvundet for hans Blik bag Klitterne paa Helmodde, gif han bag efter Anna op mod Stranden.

Det var ikke nogen let Byrde, der ved Faderens Afrejse var bleven lagt paa Annas unge Skuldre. Foruden Broderen Jens var 6 yngre Søstre nu betroet til hendes Omjörg. Den yngste var den lille Marie, hvis Fødsel for kun rigelig et Fjerdingaar siden havde kostet Moderen Livet — netop Dagen, for Faderen vendte hjem fra sin sidste Rejse.

Anna kunde ikke lade være at tænke paa disse jörgfyldte Dage, nu da hun gik hjem til sit ansvarfulde Hverv.

„Anna“, havde Moderen sagt den sidste Dag, hun levede, „jeg vilde jaa gerne have talt med din Fader endnu en Gang, inden jeg dör, men jeg naar det nok ikke. Fortæl du ham jaa, hvor jeg har længtes efter ham, og lov mig, at du vil blive hos ham, indtil alle de jmaa er voksne. Og vær en god Moder for dem. Vor Herre vil belønne dig for det.“

Faderen havde været rent utröstelig, da han kom og fandt Moderen död. Nær havde det pint ham, at han ikke naaede at faa hende i Tale og sige hende Farvel. Da Anna bragte ham Moderens sidste Hilsen, havde han, den raske, stærke Mand, ikke kunnet standse sine Taarer. Han tog hende i sine Arme, kysjede hende paa Panden, strög hendes Haar og sagde: „Na, Anna, lille Anna, du er en god Pige — men Moder har vi dog ikke mere!“

Midt i Sorgen gjorde Faderens Kærtegn hende godt. Saa god en Fader han end var, var hun dog ikke vant til Kærtegn fra hans Side. Hun lovede sig selv, at hun vilde gøre alt, hvad der stod i hendes Magt for at erstatte ham hans Tab.

Hele Vinteren havde den ellers jaa strenge og tavje Fader været jaa kærlig mod dem alle, at de næsten ikke kunde forstaa det, og nu, da han skulde rejse, havde de godt mærket, at det kneb for ham at rive sig løs fra dem, mens han ellers altid var gaact til den farefulde Rejse som til noget lige jaa dagligdags, som Arbejdet i Huset og paa Marken var for dem derhjemme. Den lille Marie, der var opkaldt efter Moderen, var han 3 Gange vendt tilbage til for at give hende det sidste Kys.

Der raadede jmaa Kaar i det lille Hjem, der laa ensomt, vestligst i Byen. Den lille Nordlod, hvorpaa der kunde holdes to Køer og nogle Faar, laa aaben mod Vest og havde i de senere Aar vist sig at være udfat for Sandflugten. For 3 Aar siden var Sandet fra Klitterne ude ved Stranden begyndt at syge ind over Diget om den jaakaldte Lykke, der laa et Par Tusinde Alen Vest

for Byen og at tiljænde den vestligste Lod, som uetop var Peder Nielsens. I Vinterens Lob havde han da bygget et Dige et Hundrede Alen Best for Lykken og derved standjætt Odelsæggelsen. Desuden havde han faaet det meste af Sandet ført bort igen.

Den lille Ejendom var et Raadnæststed, der lige som hele Sønderlandet laa som Fæstegods under Møgeltonderhus, senere Skaffensborg. Peder Nielsen havde for 15 Mar siden faaet det i Fæste efter sin Fader men rejste alligevel ligesom de fleste andre Rømbovere hvert Mar til Spitzbergen paa Hvalfangst. Han havde nu i mange Mar haft Hyre med Kommandør Klaas Meyer fra Amsterdam. Kom de meget tidlig hjem fra Ishavet, tog Peder Nielsen for det meste endnu en Hyre med et andet Skib til hjemlige Farvande eller til Middelhavet, naar en saadan var at faa, og kom jaa først hjem henimod Jul, undertiden slet ikke det Mar. I Kjølen havde han en kon lille Skilling med sig hjem, men den kunde ogjaa nok gøres nodig, thi der var mange om den. Ikke alene havde han sin store Børneskof, men han havde ogjaa maattet ernære sin gamle, jvangelige Moder og desuden hjælpe sin Kones Forældre, Jens Pederjen og Anna Jensens. Og da Resten af deres Jordlod Nordvest for Sønderhoved for 5 Mar siden var bleven fuldstændig ødelagt af Sandflugten og Hujet i den Grad føjet efter, at det var umuligt at bebo det længere, havde han ogjaa maattet tage dem til sig for at dele med dem, hvad han havde; men tidt var det Smalhans for dem alle. I Lobet af det sidste Far Mar var alle de 3 Gamle død ført efter hverandre. Børnene begyndte nu at vokse til. Anna var en god Støtte for Moderen, hvis Kræfter tidt jvigtede, og de to ældste Drengene var kommen med paa Hvalfangst og tjente nu hver en lille Hyre til Hjælp. Desuden var Anna slink til at væve. I de sidste Mar havde hun lavet alt det Tøj, hele Familien brugte, og endda undertiden kunnet tjene en Skilling ved at væve for andre.

Peder Nielsen begyndte allerede at nære Haab om snart at kunne begynde at spare lidt sammen til sine gamle Dage, men jaa kom nu dette Slag. I Forstningen tog det helt Modet fra ham, og hele Vinteren kom han sig ikke jaa vidt, at han fik Lust til at tage rigtig fat paa noget, skont det tilvisse havde været nødvendigt nok. Sandet havde jo begyndt at fuge over det Dige, han for 3 Mar siden jatte Best for Lykken, og, som for nævnt, allerede til Dels ødelagt den vestre Ager igen. Han kunde ikke overvinde sig selv til

at gaa i Gang med at bygge Diget høiere eller sætte Drengene til det. Var Udrejssjen til Grønland ikke kommen til ham som noget, der fulgte helt af sig selv, var det maaske et Spørgsmaal, om han havde kunnet maade sig op til det. Nu tog det ham jo, da Tiden kom, med Banens Magt, og da han fik begyndt paa Forberedelserne dertil, var det lige som om Slovheden lidt efter lidt veg for noget af den gamle frejdige Stemning, der altid hvilede over Hvalfangernes Udrejse. Han begyndte nu endog at tale om Sandet derude, som han skulde have haft dæmmet op for. Det var nu for sent og fik vente til næste Vinter, men Anna jagde, at det skulde hun nok gøre, naar Forberedelserne til Rejsen var forbi. Da Afrejsens Dag nærmede sig, var han næsten den samme ivrige og virkelystne Mand igen som før, indtil Bemødet ved Tanken om Adskillelsen fra Hjemmet den sidste Dag greb ham med en Styrke som aldrig før.

Anna skulde nu alene forestaa Husholdningen der hjemme og Driften af Stedet, kun hjulpet af de ældste af sine Søskende. Fremmed Hjælp var der ikke Raad til at faa, og selv om der havde været det, vilde den dog ikke have været til at opdrive. Hele Dens mandlige Befolkning lige fra 12 Aars Dreng og op til 60—70 Aar gamle Mænd laa jo Sommeren over i Ishavet eller paa anden Langfart. Det blev saa Kvindernes Sag at passe Landbruget derhjemme, og her havde hver nok i sit.

Der laa straks et ekstra Arbejde til Anna. Det var paa Hælden med Brændslet. Fladtørvene til Bilaggerovnen og til at sætte om Gryden og Kedlen, naar der „blusjedes“ med Lyng, kunde hun maaske ved yderste Sparjommelighed faa til at holde ud, men Lyngen vilde næppe slaa til til mere end 5 eller 6 Dage. Og nu lod det jo til, at Vinteren vilde tage ordentlig fat igen. Hun maatte derfor straks i Gang med at „bitte“ et Læs eller to.

Dagen efter Faderens og Brodrenes Afrejse gik Anna med sin „Bikke“ (en omtrent 9—10 Tommer bred Hakke med et rigelig en Allen langt Stæft) under Armen ud igennem Klitterne til den store fælles Hede Nordvest for Byen. Paa Rejsen derud kom hun forbi det Sted, hvor hendes Bedsteforældres Hus havde staaet. Hun

havde ikke været her siden sidste Sommer. Haven, der den Gang endnu kendtes som en voldhegnet Blet imellem Klitterne, var nu aldeles fyldt med Sand. Af de saa Pile og Hylde, der var bleven staaende i den, ragede nu næsten kun Toppene op af Sandet. De smaa Græsdynger, der var bleven tilbage efter Medbrydningen af Huset, var der ikke mere Spor tilbage af.

En hel Skare af Minder væltede ind paa Anna ved Synet af dette Sted. Uvilkaarligt standjede hun og lod dem drage forbi sin Sjæls Blik, glade og triste imellem hverandre. Bedstemoder havde elsket sin Have og holdt den i Stand som ingen anden, hun vidste. Her lige ud for Vinduerne var det Blomsterbed, som hun altid Søndag Morgen plukkede nogle Blomster ind af og satte i Vand i en Kumme paa Bordet. Dervede langs det søndre Dige stod Stikkelsbærbuskene, som hun og Drengene ikke maatte komme til, jaalænge Bærrene var grønne. Men til Bedstemoderes Fødselsdag var de altid modne, og da fik de Lov til at plukke hver en Haandfuld. Og saa plukkede Bedstemoder selv en stor Kumme fuld af de største og sødeste og gav dem med hjem til Moder og de mindre Søskende. Helt henne i det sydvestlige Hjørne stod Rosenbusken med de sønne hvide Roser. Det havde været en af hendes største Glæder, naar hun kunde komme og fortælle Bedstemoder, at nu var den første Rose udspungen, nu var der en til, eller nu var der saa og saa mange i Knop endnu. Der paa det vestre Dige stod det høje Hegn af Bukketjørn, som gjorde, at der altid var saa dejligt Læ i Haven. Hvor havde Drengene ikke holdt af at krybe ind og lege Stjul bag det nedhængende Grene, men det maatte de ikke for Bedstemoder, for saa kunde de let rive deres Klæder paa Tornene. Det bedste af alt var dog det dejlige Æbletræ, der stod heroppe ved Brønden. Na, ikke Æbler det var! De blev først modne til Jul, naar Fader kom hjem. Saa kom Bedstemoder altid med nogle til dem i sit Forklæde. Moder gav dem da hver et. Resten blev gemt til Julkaften. Det Æbletræ havde Bedstemoder selv plantet, havde hun tidt fortalt. Det kunde hun ikke tænke sig at efterlade i Sandet, da de maatte flytte fra Huset. Det blev flyttet med hjem i deres Have, men her gik det ud, skont Bedstemoder hyggede om det som om et yngt Barn.

Det havde altid været som en Fæst at være i Vejsog her hos Bedsteforældrene, og dog havde det langt fra altid været Læg og Frihed herude. Navnlig i det sidste Aar har havde hun maattet

hjælpe de to gamle affældige Mennesker ved deres Arbejde, især havde hun tid maattet hjælpe dem at skovle Sand bort fra Dorene og Havelaagen, naar det truede med at spærre dem Udgangen. Hvad der gjorde det saa festligt herude, var de to gamles inderlige Kærlighed til deres lille Hjem og Have, som især Bedstemoderen forstod at meddele og saa hende.

Som ganske lille havde Anna hørt, at det var morsomt, naar det fine hvide Sand her ude sloj sammen og dannede høje Bjerge, men denne Glæde havde Bedstemoder ikke kunnet tage Del i. Hun havde jagt, at Sandet let en Gang kunde drive dem bort fra deres Hus og ode deres Have, hvis de ikke passede paa. Da var Anna kommen til at hade Sandet. Hun havde senere set de Gamle værge deres smaa magre Marker med Jordvolde og Garver af Ris og Lyng og trofast hjulpet dem ved det, men trods alt havde de maattet vige tilbage Skridt for Skridt. I Lobet af saa stormfulde Dage havde hun set deres eneste Mark, Toften, blive begravet under et alentykt Lag Sand. Da havde Bedstemoder grædt og jagt, at nu var det snart ude med dem. Deres Ko havde de maattet sælge, og snart maatte de slagte Faarene et efter andet, fordi de ikke mere havde Græs til dem. Gennem Maringer havde de endnu ført en ihærdig og besværlig Kamp for i det mindste at holde Sandet borte fra deres Hus og Have indtil den forfærdelige Sandstorm af Sydvest i Efteraaret for 5 Aar siden. Da den var forbi, laa Sandet næsten op til Tagkægget paa Nordsiden af Huset. Ligeledes laa den højt op mod den venstre Ende. Her havde det nemlig læ bag det høje Hegn om Haven, der sprang frem foran Huset imod Vest. Winduerne brast under Trykket af denne Sandmasse, og den skrobelige Mør begyndte at give efter. Og Haven var saa godt som odelagt. Den var allerede halvdækket af et fodykt Lag Sand og af store Dyrger ved Hegnene. Trods alt dette vilde de Gamle, navnlig Bedstemoder ikke, forlade deres Hjem. Men da Fader kom hjem, jagde han, at det var uforjvarligt at blive boende der længere. De skulde komme hjem til ham og rive Huset ned, mens der endnu var lidt at saa af det.

Bedstemoder græd som et Barn og vilde paa ingen Maade forlade Huset. Hun vilde leve sine Dage til Ende her, jagde hun, om hun ogsaa skulde skovle Sand fra Doren hver Morgen. Nogle Dage for Jul begyndte der imidlertid at falde Sten ned af den vestre Mør, der allerede i nogle Dage havde heldet saa slemt, at

den kunde styrte ind i Huset, hvad Dag det skulde være. Ind ad Revner og Huller og itutrykkede Ruder jo'r Vinden allerede igennem Huset baade paa langs og tværs og førte idelig Sand med sig og aflejrede det overalt baade i Kuffen og Dornen. Det syntes Bedstefader dog blev for drojt i Længden. Bedstemoder, der havde gaaet og sraantet i nogle Dage, lod sig nu endelig ogjaa overtale, men Anna havde aldrig set nogen græde jaadan som Bedstemoder den Dag.

Anna blev helt trist til mode. Skulde det maaste om jaa Nar gaa hendes eget Hjem lige jaadan. Odeløggelsen skred jo stadig frem over Eugene og Heden i Sydvest og nærmede sig til Byen. Tænk om Fader en Gang skulde kommen hjem efter et stormfuldt Efteraar og finde sit Hjem stænget af Sandet! Det gøs i hende ved Tanken derom — nej, det skulde ikke ske. Hun havde af Bedsteforældrene lært, hvad der kunde gøres for at hæmme Sandflugten. Hun havde unge Kræfter og godt Mod, og hendes Kærlighed til Hjemmet var ikke mindre end Bedstemoderens. Sært, om hun ikke skulde kunne holde Sandet borte paa det's Tærskel.

Det Djeblik, Anna dvælede her, blev for hende Indvielsen til en lang og haard Kamp. De ufjelige Lidelser, den førte med sig, delte hun med mange andre Kvinder paa den lille D. Hele Hjemmets Velsærd baade ude og inde laa jo paa deres Skuldre, men ingen tog den jaa heltmodigt og kraftigt op som hun.

Anna opjogte den Plet, hvor den længste og strideste Lyng groede. I Biffetiden om Forjommeren gif man gerne uden om den. Nu paa Frosten var den lettere at magte, og jaa gav det noget af sig. Da hun lidt for Aften gif hjem, tog hun jaa stort et Knippe med sig, som hun kunde bære.

Paa Hjemvejen gif hun om ad Lykken for at je, hvordan det jaa ud der. Det Dige, Faderen i sin Tid havde sat et Hundrede Alen Best for den, fandt hun fuldstændig føget efter, og det var ret betydelige Sandmasser, der i Lobet af sidste Efteraar var føget ind over det og havde bedækket Halvdelen af den vestre Alger. Der laa mange Sneje Læs der. Det vilde blive et jent Arbejde, at jaa det kørt bort, men bort skulde det. Saa snart hun havde

Lyng nok biffet, vilde hun give sig i Lag med det. Enden Anna imidlertid blev færdig med Lyngen og fik den hjem, satte det i med en forrygende Snestorm. Alt Arbejde uden for Døren var nu umuligt, indtil de høje Driver var optøede. Hun maatte være glad ved, at hun havde faaet det nødvendige Brændsel hjerget til denne Kulde. Den Tid, Anna kunde faa til overs, sad hun nu ved Væven. De jmaa trængte haardt til nyt Tøj, hun selv forresten ogsaa.

„Hvad er da det, I bestiller?“ jpurgte Jens Moriken forundret, da han en af de første Dage af April traf Anna og Jens ude paa deres vestre Lykkeager, hvor de gik hver med en Rive og rev i Sandet. Det var en bidende skarp Paastøjen, som allerede havde rajet i flere Dage.

„Vi vil prøve paa at faa Vinden til at føre Sandet bort igen“, svarede Anna halvt stolt over sin gode Ide, halvt undseelig over at have givet sig i Lag med noget saa usædvanligt, som hun ikke vidste om, hvad det kunde føre til.

„Ja, men er du da tumbet, jagde Jens Moriken, hvad tror du vel at faa ud af det?“

„Jo“, svarede Anna, „i Gaar gif vi og kittede den ene Borfuld efter den anden — der er naturligvis ingen Heste at faa til Laans i denne Tid — og lige meget svandt det, skont jeg fik saa ondt i min Ryg af al denne Kritten, at jeg næppe kunde gaa hjem. Men saa lagde jeg Mærke til, at en hel Del af det tørre Sand fløj bort med Vinden, naar vi gravede i det. Da slog det ned i mig: Ja hvorfor kunde Sandet ikke lige saa godt flyve mod Vest som mod Øst? Naar vi nu i denne skarpe Østenvind rodede lidt op i det, saa det bedre kunde tørres, kunde vi maaske blive af med en hel Del af det paa en nem Maade. Og der skal I nu se, hvor det flyver der henne, hvor vi rev for lidt siden. Enden vi kommer til Sydenden af Algeren, er det tørret og borte, hvad vi har revet løs ved Nordenden, og saa begynder vi forfra igen“.

„Ja men lille Anna, det varer dog kun, til det blæjer op fra Vest igen, saa har du det altsammen herne paa ny“.

„Nej, for hvis jeg saa en Dag maa laane Jer Heste, saa kører jeg et Par Læs Irid Lyng og noget Ris fra Stranden her op og bygger et Gærde, lige som Fader gjorde for et Par Aar siden“.

„Ja, det maa du godt, lille Anna. Det kan jo være, at det ikke er saa helt tosjet, hvad du der har fundet paa — men jeg tror nu ikke det hjælper i Længden“, sagde Jens Morixen og gik.

Anna fik virkelig Ostenstormen til at feje alt Sandet af Ageren og var derefter ikke sen til at saa bygget et Gærde, som i den første Storm af Sydvest viste sig at svare godt til Bestemmelsen.

Joraaret og Sommeren gik ellers med de sædvanlige Arbejder. Anna lod ingen Tid gaa unyttet hen. Hun laante Jens Morixens Heste, naar de var at saa, plojede og saaede og fik Hø og Korn bjærget, hjulpet af Jens, og, hvor det gjordes nodig, tillige af de største af Søstrene. Den 10-aarige Karen passede saaledes for største Delen Kærne og var Barnepige for lille Marie. Efteraaret indfandt sig med ny Sandflugter, men Annas Gærde holdt Sandet godt borte fra Lykken.

Det led nu henimod Jul. Hvalfangerne var for største Delen vendt hjem igen, og Anna ventede nu hver Dag sin Fader og sine Brodre. Hun var ikke fri for at glæde sig lidt stolt til at kunne vise ham, hvorledes hun havde saaet Bugt med Sandet. Efter Fshavsfarere, der var kommen jent tilbage til Amsterdam og først rejst derfra midt i Oktober, vidste hun, at Klaas Mejer endnu ved den Tid ikke var kommen tilbage fra Spitzbergen. Det vilde altjaa blive jent, inden de kom hjem. Det havde jo saa tidt været Tilfældet, vidste Anna nok, men helt glad var hun dog ikke ved det.

„Der skulde da vel ikke være hændt dem en Ulykke“ sagde hun til Jens Morixen en Dag, de talte sammen om den lange Udebliven.

„Nej, sagde han, men de er naturligvis kommen i Besæt“.

„Hvad er det at komme i Besæt?“ spurgte Jens.

„Det vil sige, at de er bleven saadan omlejret af Is, at de ikke kan komme ud“.

„Men saa bliver de vel knuste af Isen“, sagde Anna. „De siger jo, at den tidt skrner saa slemt der oppe.“

„Nej, det er ikke jagt. Isen kan ogsaa let aabne sig saadan, at de kan slippe uskadt ud igen.“

„Ja, men nu er det jo saa jent paa Aaret, er det saa ikke værre?“ sagde Anna.

„Jo, men det er dog hændet, at Skibe først er kommen ud af Besættet hen i November.

Før Jul kunde de nu sikkert ikke ventes

Det blev imidlertid Jul og hen midt i Januar, og endnu vidste man intet om de Savnede.

Jens Moritzen og andre gamle Ishavsfarere trojtede Anna med, at naar de saa jent kom ud af Besættet, var det ikke vist, at de i det hele taget kunde naa hjem den Vinter.

„Ja, bare de ikke er bleven knust i Ijen“, indvendte hun.

„Nej“, jagde Jesper Lassen, „Klaas Meyer er altid kommen godt fra det, og selv om Skibet bliver knust, er det ikke derfor ude med dem. De kan godt bjærge sig i Land til Spitsbergen og finde Husky i Hollændernes Trankogeries i Smeerenborg. I saa Tilfælde kan du ikke vente dem hjem for August eller September, naar en af os kommer tilbage derfra.“

„De kan ogsaa godt være kommen ud af Ijen, men i saa havareret Tilstand, at de ikke har kunnet naa hjem men maattet søge Havn i Island eller Norge“, jagde Jens Moritzen.

„Ja“, jagde Niels Svendsen, „det hele er ikke let at have nogen Mening om. Det gælder derfor om at bevare Haabet i det længste.“

Anna var ikke for ingen Ting en Hvalfangers Datter. Hun vidste godt, at Ishavet blev mange af hendes Landsmænds Grav, men ogsaa talrige Eksempler paa, at de paa vidunderlig Maade havde reddet sig ud af det og var kommen hjem, længe efter at deres Paarørende havde opgivet at saa dem at se mere. Da hun desuden var en sund Natur, der slet ikke var anlagt for at være ugrundede Betyrninger, havde hun langt fra opgivet Haabet endnu. Alligevel kunde hun ikke skjule for sig selv — gjorde heller ikke Forjog paa det — at der mere end nogen Sinde for var Mulighed for, at hun aldrig mere fik sine Kære at se. Dog — hun haabede.

Det blev Marts, og Hvalfangerne drog paany af Sted i store Skarer. Til enhver, der kom for at sige hende Farvel, jagde Anna: „Farvel og lykkelig Rejse. Hvis Fader og Niels og Hans, hvis I træffer dem, og sig at vi har det godt og venter dem hjem, saa snart de kan komme.“

Haabet var stærkt hos Anna, men Frygten krævede dog ogsaa sin Plads. Dette medførte en Spænding, til Tider en Uro, der

vojsede, alt som Tiden led, og optog en Del af hendes Tanker. Uden at hun selv gjorde sig rigtig Rede for det, svækkedes derved hendes Lust og Kraft til Arbejdet. Paa Marken gik det ikke saa let fra Haanden som i Fjor. Der blev som Følge deraf mindre Tid tilovers til Bævning og andet Ekstraarbejde. I Hegnet mod Sandflugten var der et Skaar, som egentlig burde lukkes, men da der endnu ikke truede nogen overhængende Fare fra det, trak det i Langdrag og blev slet ikke lukket det Foraar.

Da Hvalfangerne i August begyndte at komme hjem, maatte hun eller Jens, hver Dag naar Færgebaaden kom fra Ballum, eller der kom en Fagt ad Listerdyb ind til Havnen, ned for at se, om de længselsfuldt ventede var med, eller om nogen vidste noget om dem, men stadig var deres Gang forgåvet.

En af de sidste Dage i September stod Anna saaledes henimod Aften paa Klitten nede ved Havnen og stirrede ud mod Gunde Anderjens Fagt, der for lidt siden var kommen ind ad Listerdyb og gaaet til Ankers paa Reden. Blandt de første, der blev sat i Land med den lille Følge, var den gamle Kommandør Jesper Lassen fra Sønderhoved. Anna havde staaet en hel Time og ventet, inden Fagten i det næsten blitstillte Vejr var kommen ind paa sin Ankerplads. Mange Tanker var gaaet igennem hendes Hoved, mens Ventetiden skred endnu sejjere end Baaden for de næsten slappe Sejl, og uden at hun vidste hvordan, var Frygten for det værste vokset sig stærkere hos hende end nogen Sinde for. I højest Spænding løb hun ned ad Klitten og ud paa Vadderne for at møde de Kommende. Anna var kommen ganske nær til Jesper Lassen, inden han genkendte hende. Da han saa sin Vens Datter lige foran sig med det ængsteligt sporgende Udtryk i Ansigtet, følte han det lige som trække lidt i Djæne, og det var ham, som om hans Læber bævede lidt. Anna saa straks, at der gik et smerteligt Drag gennem hans vejrbitte Træk, og Frygten tog fuldstændig Magten fra hende.

„Goddag Jesper Lassen!“ — Det kom næsten som et Skrig fra hende. Hun glemte helt at vuske ham: „Velkommen hjem!“ og tænkte aldeles ikke paa at give de Omstaaende Haanden til Goddag. — „Har I set noget til Fader og Niels og Hans?“

„Din Fader? Nej!“ svarede den Gamle lidt langtrukket og vendte sig halvt bort.

„Na, sig mig det Jesper, I ved alligevel noget“, bad hun med Graad i Røsten.

„Staffels Barn!“ jagde den Gamle, mens de Duistaende jøgte at undgaa hendes spørgende Blikke, og enkelte af dem viftede sig let om Næsen.

„De er altsaa døde? Jeg skal aldrig se dem mere? — Na Far, aa Far!“ hulkede Anna.

„Du maa nu ikke tage det altfor heftigt, lille Anna“, jagde Jesper Løsken nu lidt tyk i Næset, for der kan godt være Haab endnu. Jeg ved kun, at Skibet vistnok er gaaet under. Vi traf nogle Sager fra det flydende paa et Fæskods. Deriblandt var din Faders Skibskiste. Den har jeg med hjem, men derfor kan Folken godt være bjerget.“

„Nej, nej, nu tror jeg det ikke længere. Na, min stakkels, stakkels Fader og begge Drengene!“

Anna gik grædende op mod Stranden med Forklædet for Djuene.

„Ja, det er skam haardt nok for den stakkels Pige“, sagde Jesper Lasse til de andre, idet de gik langsomt bag efter, „Møderen i Fjor, og nu Faderen og 2 Brødre paa en Gang.“

Lille Marie kom løbende og klyngede sig jublende ind til den længe ventede Søster, da hun kom hjem. Anna jatte sig med hende paa Skødet, trykkede hende ind til sig og lod sine Taarer have frit Løb ned over Barnet, der sad med et stort forundret Spørgsmaal i Djet og kælede for hende. Hun jagde til de andre, at nu kom Fader og Drengene aldrig mere hjem, de var druknet paa Isen. Jens og de store Piger klyngede sig ind til hende og græd. De mindre forstod ikke, hvad der var sket, men græd ogsaa med.

Anna var fækt bleven ved at haabe, jaalænge der var Hime- lighed i det. Nu ramte Slaget hende saa meget des haardere og bedøvede hende næsten. Hun græd som en, for hvem alt Haab er ude, og folte sig saa tunget og kraftløs, at hun ingen Ting kunde tage sig for. De større Søskende folte sig trykkede af hendes Sorg og kom derved til at bære længere paa deres egen Smerte, end det ellers vilde have været naturligt for dem. De jmaa blev forjømte med Mad og Pleje og gik og klynkede og græd rundt om hende. Det pinte hende yderligere men kunde endnu ikke ryste hende op af hendes Døs. Der skulde pløjes og jaaes, men hun kunde ikke saa sig til at begynde paa det. Hun tænkte med Gru paa, at hun nu var ene om at forjorge den store Søskendeflok men blev kun yderligere nedtrykt derved. Naboerne søgte at opmuntre hende, men det var altsammen forgæves. Det var ikke trostende Ord, hun trængte til — thi her gaves ingen Trost —, men en fast Vilje, der kunde rive hende ud af Døjen og saa hendes junde Natur til at modvirke Slaget.

Jens Morigen havde længe med Bekymring set paa, hvorledes det gik for hende, og gentagne Gange søgt at opmuntre hende

til at tage fat paa Arbejdet. Nu kom han igen. Det var en Dag midt i Oktober. Han fandt hende siddende paa Faderens Stibstifte, grædende, mens lille Marie gik og streg af Sult. Jens Moritzen havde selv flere Gange set Døden i Djuene oppe ved Spitzbergen, havde ogsaa i en ung Alder mistet sin Fader deroppe og nu for en 3 Aar siden sin voksne Son. Han forstod godt nok hendes Sorg, og havde ogsaa først søgt at tale trostende til hende, men i Dag kom han ikke for at troste men for at skænde. Anna var ham siden mange Gange taknemmelig for det.

„Hør, lille Anna“, begyndte han, „nu maa du virkelig til at tage dig sammen. Det er jo haardt nok, det kan jeg godt forstaa, men det maa jo have været Guds Vilje. Og saadan kan det dog ikke gaa an at sidde med Hænderne i Stødet.“

„Nej, jeg ved det nok, Jens Moritzen“, sagde hun, „men jeg kan ikke. Alting falder mig saa tungt.“

„Ja, det nytter ikke noget, lille Anna, nu skal du tage fat. Naar du saadan bliver siddende ledig, ender det jo med, at 3 alle kommer til at julte og fryse og tilsidst maa ud at tigge.“

Det gøs i Anna.

„Hvad tror du din Fader vilde sige til det? Jeg hørte jo den Dag, han rejste, at han flere Gange bad dig om at tage dig af dem alle og iær passe godt paa lille Marie.“

Anna græd. Hun vidste godt, hvor meget hun havde forjamt. Hun mindedes i dette Øjeblik ogsaa Moderens Bøn om at være en god Moder for de 3maa.

„Ja“, sagde hun, „kunde jeg bare saa begyndt, men det er saa svært.“

„Ja, nu kan du laane Hestene et Par Dage. 3 Morgen tidlig kommer jeg her over med dem, og saa skal du se at saa plojet og jaæet.“

Denne velmenende Myndighed kunde Anna ikke sige imod. Det gjorde hende formelig vel saaledes at blive kommanderet, bedre end megen Trostetale.

Det var ikke med Lyst, men af Lydighed, Anna næste Morgen begyndte at ploje. Men Arbejdet gjorde hende godt. Hun gik den Aften i Seng med lettere Sind end ellers. Den følgende Morgen tog hun allerede kraftigere fat paa Ploven. Døsen var brudt. Modet begyndte at vokse. Støttet af Bevidstheden om, at der laa en stor Opgave for hende, vandt hendes kraftige Natur snart Sejr.

Det unge spændstige Sind rettede sig og genvandt sin gamle Frelighed. Savnet blev vel ved at ligge tungt paa hende i lang Tid endnu, men den flamme graa Taage, der havde ligget over alt omkring hende, svandt efterhaanden for klar, blaa Himmel og lyst Syn ud i Fremtiden.

Det blev noget sent det Aar, inden Anna fik det nødvendige Efteraarsarbejde gjort. Og endnu skulde Skaaret lukkes i Hegnet om Lykken. Trods Kulde og Slud maatte det gøres. Lod hun det ligge aabent Vinteren over, kunde der ske ubodelig Skade. En hel Del Sand var allerede føjet ind igennem det og begyndte at vække en truende Tunge ud mod Marken.

Faderens og Brødrenes Fortjeneste jævnedes nu paa andet Aar. Vinteren blev streng, og Noden begyndte trods al Anstrengelse at indfinde sig i det lille Hjem. Saa haardt end Anna krympede sig ved det med Faderens og Brødrenes Dod saa friskt i Munde, var der dog ikke andet at gøre end at udruste Zens, saa godt hun kunde, til at gaa med paa Hvalfangst til Foraaret. Hans Hu havde altid staaet dertil. Kun Uvissheden om Faderens Skæbne havde gjort, at han blev hjemme i Fjor. Jesper Lassen havde nu lovet at tage ham med og jørge for at saa ham godt i Gang. Karen skulde til Sommer over til Zens Morizens for at passe Koerne. I Lon skulde hun have Kisten og et Pund Uld til Klæder. Ellen, der var et Aar yngre, maatte saa overtage hendes Plads der hjemme.

Anna var flittig og udholdende og arbejdede med fornyet Lyst og Mod. Al den Tid, hun kunde saa tilovers fra Jordens Drift, tilbragte hun ved Væven. Zens vilde, naar han var heldig, kunne bringe en fra Aar til Aar stigende Fortjeneste med hjem fra sine Rejser, og selv de mindre Sofsende vilde, efterhaanden som de voksede til, kunne bidrage lidt til Familiens Underhold. Der var saaledes ingen Tvivl om, at de vilde have holdt Noden uden for det lille Hjem's Tærskel, hvis ikke Kampen mod de frugtelige Sandflugter i de kommende Aar havde krævet saa store Dje af Tid og Arbejde for dog til sidst at vise sig som frugtesløs.

Allerede det Foraar, Jens rejste første Gang, taarnede en haard og vedholdende Storm saa meget Sand op paa begge Sider af Annas Gærde, at det fuldstændig skjultes. I hele fjorten Dage maatte Anna nu anvende al sin Tid og Kraft paa at danne et nyt Gærde ovenpaa, men ogsaa det begravedes for største Delen endnu dette Foraar. Hun havde altsaa Udjagt til at skulle gøre det samme Arbejde til Efteraaret igen. Dertil kom, at hun nu ikke mere kunde nøjes med at tage Kampen op paa Vestfiden af Lykken, men ogsaa truedes haardt fra Syd. Her havde Foraarsstormene nemlig overjandet en stor Hebestrækning og flere Marker. Ejerne havde enten ikke haft Tid eller Kraft til at hindre det eller Tro til, at det kunde nytte noget. At hendes Lykke endnu var bleven forstaaet for Overlast fra den Side laa i, at Sandet foreløbig havde fundet Væ bag et $1\frac{1}{2}$ Alen højt Dige ved Sydsiden af Rabulykken og havde bredt sig ud over det meste af den uden endnu at naa hendes. Denne Lykke tilhørte en gammel baruløs Entemand, Mads Nielsen, hvis Kraft for længst var brudt i Kampen for Brodet. Straks, da Sandet begyndte at syge over Diget, gjorde Anna ham opmærksom paa den Fare, der truede dem begge to, og tilbød ham at ville hjælpe med at sætte et Gærde oven paa Diget.

„Nej lille Anna jagde han, det vil jeg ikke begynde paa. Jeg har jom Dreng jet min Fader kæmpe forgæves for at bjærge vore vestre Enge og Kulykken for Sandet. Din Bedstefader gif det lige jaadan. Nu ligger de høje Bjærge derude, hvor vi havde vore bedste Jorder, og jeg har lige kun beholdt Toften og Lykken tilbage“.

„Ja jagde Anna, men saa meget mere maa vi da gøre for at beholde den Smule, vi har endnu“.

„Nej, det nytter ikke. Nu kommer Turen til det, og vi kan ikke gøre noget for at hindre det“.

„Men I kan jo da se, at jeg hidindtil har holdt det borte fra Vestfiden af vor Lykke“.

„Ja, vi kan maaffe standje det for en Tid og faa det til at hobe sig sammen, men des frygteligere bliver det, naar det en Gang kommer løs igen“.

Anna, der efter, at der ikke mere kunde være Tvivl om Faderens Død, havde faaet Fæste paa Stedet, saa med Gru Odelæggelsen nærme sig fra Sydsiden. At bygge et Dige eller sætte et Hegn ved sit eget Stel vilde ikke hjælpe stort. Sandet vilde jo ikke samle sig foran men hovedjagelig bag ved det, og Halvdelen

af Lykken, og det endda den bedste Halvdel, maatte jaaledes gives til Pris for at frelse Resten. En junte Aptrildag, hun gik og arbejdede ved Gærdet i Vest, kom Mads Nielsen stavrende der ned for at se paa det. Hun bragte paa ny et Gærde paa hans søndre Dige paa Tale, men han vilde ikke høre noget om det.

„Jeg vil gerne selv sætte det, jagde Anna, hvis jeg maa“.

„Ja, har du Lyst, og det kan være dig til Tjeneste, maa du godt det, svarede han. Min Lykke bliver dog aldrig til Markt igen. Og hvad, jeg kunde jo dog næsten ikke komme herud og saa den pasjet mere“.

For Anna var denne Tilladelse et stort Gode. I Virkeligheden var Mads Nielsens Lykke jaa godt som ødelagt. Ved at saa Lov til at bruge den, havde hun nu dog Udset til at kunne frelse sin. I Lobet af Sommeren fik hun der jaavel som fra Vestsiden et Gærde sat af Vinde, Kis, Lyng og Tang til at tage imod, hvad Efteraaret vilde bringe.

I fire uædvanlig stormfulde Mar kæmpede Anna paa denne Maade mod Sandet, og Jens hjalp hende troligt, naar han var hjemme om Vinteren. Baade Syd og Vest for Lykken taarnede Sandet sig op om hendes Gærde og dannede en højsøj bred Vold. I det sydvestre Hjørne havde der dannet sig en høj, spids Klit, der som et Taarn ragede op over Skansen. Uden for denne Vold var alting nu baade i Syd og Vest dækket af vilde vandrende Klitter. I Nord laa ligeledes det meste under Sandet, og selv Ost for Lykken feg det ødelæggende hen over Marker og Heide. Kun Annas Lykke laa som en fredlyst Plet midt i al denne Ødelæggelse, og hun var opjat paa at vilde værne om den til det sidste.

Anna opfordrede tidt sine Naboer til ogjaa at tage fat og ikke jaaledes lade deres Marker ødelægge men altid forgæves. Mandene, der havde deres Hovederhverv i Fshavet, havde i Reglen liden eller ingen Interesje for, hvordan det gik derhjemme, og de fleste af Kvonerne var i Forvejen overbebyrdede med det daglige Arbejde i Hus og Mark. Desuden led de fleste, navnlig af de ældre, endnu under Indtrykket af den frygtelige Ødelæggelse i Kongsmark for ca. 30 Mar siden og af deres egne Strandenge lidt længere tilbage i Tiden. De var derved kommen til at se paa Sandflugten som en Fjende, der ikke var noget at stille op imod. Naar Anna saa pegede paa, at hun dog havde holdt sin Lykke fri hidindtil, mens alt var ødelagt rundt om den, hed det: „Sandflugten har Tid.

„Lad os se, om du kan holde ud med den?“ Det troede Anna fuldt og fast, hun kunde. Endnu havde hun dog ikke lært den at kende i dens frygteligste Skikkelse.

Vinteren 1668—69 havde Vædboren været nælmindelig lille. Foraaet var ligeledes meget tørt. Vestlige Vinde i Wiarts fremkaldte Sandflugter, der vel ikke var frygteligere end saa mange andre før, men dog usædvanlig hæftige i Forhold til Vindens Styrke. Anna foruroligedes ikke deraf. Hun havde et godt Regn rede til at tage imod, hvad Vinden maatte føre med sig, men gamle Folk sagde: „Gud naade os, hvis det piber op til Storm“.

Det gjorde det. Hele den første Uge af April blæste det en halv Storm af Sydvest, kun afbrudt af et Par Smaapavser, i hvilke Vinden dansede hele Kompasset rundt i Lobet af et Dogn. Væendingen tordnede uhyggeligt paa Revlerne derude og fastede hver Time Tusinder af Læs Sand op paa Sydvesthjørnet af Den, hvorfra det saa Minutter senere jog hen over „Havjanden“ ind ad Klitterne til før at jage en Smule Læ, hvor den var at finde. Ny Klitter dannede sig oven paa de gamle og i Læ af dem; umaadelige Mæsjer af Sand lejrede sig i de Dage bag Annas høje Gærde, endnu større Mængder jog forbi hendes fredede Lykke og før vdelæggende ind over Markerne i Ost og Nord før at fuldbyrde den her begyndte Dverjanding. Man saa allerede med Gru, hvorledes det strakte lange Tunger ud mod Loftene ved de jydligste og vestligste Huse i Sønderhoved. Og dog var det endnu intet imod, hvad der skulde komme. Den 10. April pøb det efter en Dags Stille op til en Storm, som man længe ikke havde kendt Mage til. Det buldrende Hav jatte Strand og Enge under Vand og brød Joden af de yderste Klitter, saa at Stormen ret kunde saa fat i dem og snart efter lege Himmelspræt med de uhyre Sandmæsjer, de bestod af. Ogjaa i de indre Klitter, navnlig dem, der var bleven dannet eller forstorret i de sidste Dage, rev Stormen Hul og jog Sandet af Sted i en hvirvlende Hefjedans. Samfulde 3 Dage varede det. Hele Bjerge hvirvlede i den Tid rundt i Luften, joges hen over Sletter, langs gennem Klitdale og op over Klitter

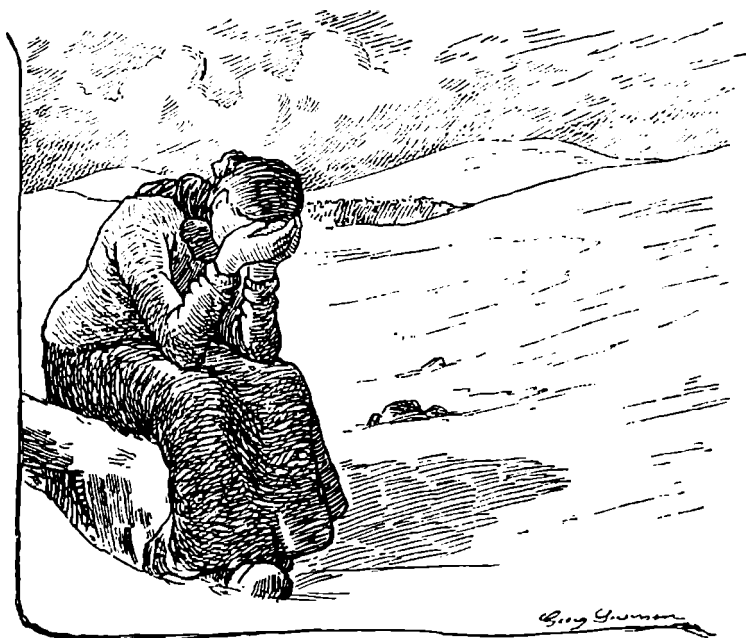
og stod som en gulgraa Sky høshøjt op over deres Top, som Røg og Afte over en Vulkan.

I disse Dage var det umuligt at komme ud i Klitterne. Man kunde ikke bjærge Tjuene for Sand og je endog kun nogle faa Allen frem for sig.

Anna onstede vel, at hendes Værde havde været noget højere endnu for at være sikker paa, at det kunde tage imod alt, hvad Stormen bragte, men hun haabede dog, at det vilde være tilstrækkeligt til at afværge ogjaa denne Fare. Jens Moriyen spaaede hende dog ilde. Lykken laa paa et udsat Sted, og for en Sandstorm som denne kunde intet staa.

Dagen efter Stormens Ophor gif hun ud for at je, hvordan det var gaaet. Allerede lidt uden for Toftvolden modte hun de første Spor af den ny Odelæggelse, og jo længere hun gif, des værre blev det. Hele store Marker, der hidtil havde været forskaanede, laa nu med et alentykt Lag Sand over sig. Somme Steder var Eggen helt ukendelig. Høje Bjærge var flyttede længere mod Nordøst eller jævned ud over en stor Flade, og ny Bjærge var dannede, hvor Floven endnu for fire Dage siden havde trukket sine Jurer i Marken. Hun begyndte at ængstes for, hvorledes det skulde være gaaet hendes Lykke. Og det var ikke uden Grund. Hun fik aldrig mere dens Gronsvær at je.

Raget bort fra deres oprindelige Leje, pistet af den rasende Storm, havde hele Bjærge af Sand jøgt Lø bag hendes Værde, begravet det under sig og jaaledes højnet Volden, det stod paa, endnu betydeligt. Stadig større Sandmasser kom væltende ind imod den. Forvildede og blinde brugte de den som Springbræt paa deres Flugt for Stormen, tog Tillob op ad dens ydre Skraaning og kom derved jaa højt til Vejrs, at de, naar Stormen omsider var træt af at bære dem længere, kunde lægge sig til Ro, hvor som helst de vilde, i den lille hidtil jaa godt beskyttede Dal. Over hele Lykken laa Sandet derfor nu næsten i Højde med Volden. Anna græd ved Synet deraf. Der laa 7 af hendes bedste Ungdomsaars ihærdige Arbejde begravet under Sandet, uigenkaldelig odelagt. Og jaa var det endda, som om denne gule, gølte Bederstygghed vilde gøre Nar ad hendes Sorg. Laa den nu ikke der i Solstinet efter Stormen og flimrede og blinkede, som om den var jaa inderlig tilfreds med sin Bedrift, og jaa rolig, som om den i al Evighed ikke agtede: at flytte mere.

Saa havde dog de faaet Met, der spaaede hende ilde og jagde, at det var umuligt at dæmme op for Sandet. Anna mindedes uvilkaarligt den Dag, da Bedstemoderen gik grædende fra sit halvt begravede Hus. Skulde det maaske ikke gaa hende bedre. Det gøs i hende ved denne Tante. I alle Tilfælde vilde hun lige som Bedsteforældrene værge sig saa længe, hun kunde, og ikke være mindre udholdende end dem.

Hele det 17. og en stor Del af det 18. Hundrebaar danner et jorageligt Afsnit i Romos Historie. Allerede tidligere var store

Dele af Den, vistnok nærmest det midterste Parti, bleven overjaget. Nu gik det jærlig ud over baade Nord- og Sydenden. Paa det Tidspunkt, da vor Fortælling foregaar, maatte den frugtbare By Svure paa Nordenden føre en fortvivlet Kamp for sin Tilværelse. Dens frugtbare Enge i Vest var allerede bleven odelagte, og paa flere af Gaardene var det kun med yderste Anstrengelse, man holdt Sandet fra Dorene, mens Tøfte og Haver til Dels gik til Grunde. Men da Voden saaledes var paa det højeste, enedes man her om at prøve paa at sætte en Grænse for Udelæggelsen. Efter utrolige Anstrengelser lykkedes det ogsaa. Vesten for Byen ligger endnu en lang Klitrække, de saakaldte „Gadeslagsbjærge“, og bærer tydeligt Vidne om, at her har Mennesker budt Sandflugten „Holdt“. Paa Sønderlandet havde man sikkert ogsaa kunnet standse den, naar man havde taget enigt og kraftigt fat. Havde enhver arbejdet med lige saa god Tro og lige saa stor Ihærdighed som Anna, er der ingen Tvivl om, at det vilde være bleven kronet med Held. Foruden Anna synes kun ganske enkelte at have gjort Tilløb, men Enkeltmands Arbejde maatte her være frugtesløst.

Den odelagte Lykke var Halvdelen af, hvad Anna ejede. Hun havde nu kun Tøften og en lille Lod i Engen nede ved den østre Strand tilbage. Hun maatte indskrænke sin Besætning til en Ko og et Par Faar, og hvor længe mon hun skulde faa Lov til at beholde dem. Tøften var jo allerede truet af Sandet, der nu skjulte alle Marker Syd og Vest for Sønderhoved og jendte sine længste Udløbere tæt ind til Byen, hvor Annas Tøft og Hus laa først for Stod. Med de triste Erfaringer fra Lykken kunde det synes haablost at prøve paa at værgе sig længere; men Anna var ikke af dem, der gav sig, for alt Haab var ude. Hun forsøgte endnu en Gang, nu da Faren var rykket nærmere end før, at faa de andre i Byen til at tage fat i Fællesskab ligesom i Svure, men forgæves. Forjagtheden var nu om muligt større end før.

„Du kan jo se, hvordan det gik med din Lykke“, hed det bestandig.

„Ja, jagde hun, men naar vi alle gjorde, hvad vi kunde, vilde det blive anderledes.“

„Ja, vi kunde standje det en Tid, men jaa vilde det komme jaa meget des frygteligere over os paa en Gang, naar det brød løs.“

„Saa holdt vi os det da i det mindste fra Livet i den Tid, og imens bliver det maaske bedre.“

„Nej, det bliver aldrig bedre. Det bliver tværtimod værre fra Aar til Aar.“

Der var intet at gøre over for denne Haabløshed. Anna maatte gaa ene i Kampen. Hun vilde ikke sejpines ihjel af Sandet. Saa hellere kæmpe ene af al sin Magt og tilsidst begraves under det paa en Gang, naar det endelig ikke kunde være andet. Hun tog straks fat. Uden for Toften laa en lille Hedestrækning. Den maatte gives til Pris. Paa den rejste hun i rigelig to Hundrede Alens Afstand fra Toften et Dige af Lyngtorv, og da Sandet snart begyndte at jøge Lø bag det, jatte hun Aaret efter et Gærde oven paa, ligesom hun havde gjort ude ved Lykken. I to Aar holdt hun det gaaende jaaledes. Mens flere af de andre, der laa længere inde, allerede havde ondt ved at holde sig Sandet fra Døren, fik hun det til at lægge sig, hvor hun bod det Lø. Men det haarde Arbejde tog paa hendes Kræfter, og i Efteraaret 1671 faldt hun i en heftig Sygdom, der holdt hende længslet til Lejet hele Vinteren. Karen, der nu var 19 Aar, og Ellen, der var 17 Aar gammel, var begge ude at tjene. Jens havde om Efteraaret taget Hyre til Middelhavet og kom jaaledes ikke hjem den Vinter. Den 15aarige Elje skulde altjaa ikke alene forestaa Huset og Bedriften, men ogsaa pleje Anna. Der var ikke Tale om, at hun kunde jaa mindste Tid til overs til at bygge Gærde mod Sandflugten. Karen og Ellen prøvede vel paa at bode paa det, naar de var hjemme i deres Fritid, men det forsløg ikke meget, ihær da Sandflugten tog til i Heflighed.

I Lobet af Efteraaret og endnu mere i det paafølgende Foraar jøg derfor store Sandmasjer ind i Toften og bedækkede dens sydlige og vestlige Del lige til Havediget og Huset, der laa midt i den.

Det star Anna i Hjertet, da hun i Begyndelsen af Maj kunde komme uden for Huset og selv fik at se, hvor slemt det var. Havde hun bare haft Sundhed og Kræfter, vilde vel meget af det have været afværget. Hun gjorde dog ikke Elje nogen Vebredelse.

Hun havde jo godt nok set, hvorledes hun var jærdig ved at jegue under Byrden af, hvad der var lagt paa hendes unge Skuldre. Hun havde været Vidne til hendes næsten ustandselige Graad, da den stærke Storm ved Inletid havde kastet det første jodtykke Lag Sand ind over en stor Del af Toften, mens hun var ude af Staud til at hindre det. Hun havde set, hvor hun havde lidt under den fremadskridende Odelæggelse, mens hun selv ikke havde noget andet Onste end det at blive rask igen for endnu at frelse, hvad der var tilbage.

Anna havde hele Tiden forestillet sig, at det ikke var værre, end at der endnu maatte kunne raades Rod paa en Del af Skaden. Om der ogsaa laa et jævnt Lag Sand, maatte dog en Del af det kunne skaffes bort igen, naar det kun ikke laa alt for tykt. Nu da hun saa det, maatte hun vedgaa, at her var alt Haab ude. Her kunde ikke være Tale om at vinde det tabte igen. Syd og Vest for Huset laa Sandet næsten overalt 2—3 Alen højt. Det var forelobig standset ved Havediget, men laa højt op imod det. Moddingen var halvvejs begravet og paa begge Sider af Staldøren laa store Dyrger Sand, som Ellen havde maattet skrabe bort, for at komme ud af den. Af Toften var endnu kun godt en Fjerdedel fri.

Anna kom forholdsviis hurtig til Kræfter igen, nu da hun kunde begynde at komme ud i Luften. Trods den store Ulykke var hendes Mod ikke brudt. Var der end saa godt som intet af det odelagte, der kunde være Tale om at befri for Sandet igen, saa vilde hun dog se at bevare, hvad der endnu var tilbage. Moden tvang hende jo ogsaa dertil. Ellers vilde det ikke vare længe, inden de blev drevne ud af Huset. Saa snart hun var i Staud til det, begyndte hun og Søstrene at rejse et Gærde saa højt, at det maatte kunne holde Staud en god Tid. Imidlertid fik de desværre andet at tænke paa.

En af de sidste Dage af August kom Landfogden Christen Jensen med et Brev. Han jagde, at det var fra København og indeholdt en Efterretning fra Jens. Anna blev glad. Man skrev jo saa godt som aldrig i de Tider. Anna havde derfor ikke hørt noget fra Broderen, siden han i Efteraaret sendte Bud hjem med Jesper Lassen, at han gik til Middelhavet med et Skib fra København og vilde gaa paa Hvalfangst igen til Foråret. Hun troede nu, at det var et Brev, han lejlighedsvis havde faaet sendt hjem

fra København, men da hun kom til at kaste et Blik paa Christens Ansigt, steg en frygtelig Muelse op i hende.

„Han er da ikke forlist“, raabte hun.

„Nej“, jagde Landfogden, „men det er alligevel ikke saa rart.“

„Hvad er der da i Vejen?“ streg hun. „Sig mig det.“

„Han er igen gaaet til Middelhavet og er der bleven fanget af Sorovere i Algier.“

„Na Gud, aa Gud“, udbrod hun, „skal da al Ulykke slaa jammen om os! Saa faar vi ham vel aldrig mere at se. De myrder ham maaske, de Skurke.“

„Nej“, jagde Christen Jensen, „vi faar ham vel nok hjem igen.“

„Hvem, hvordan, ved I noget Raad?“

„Ja, der skal betales for ham.“

„Betales! og hvad forlanger de Slyngler saa?“

„2000 Rdlr.“

„2000 Rdlr!“ Anna jant om paa en Stol. „Saa er alt Haab da ude. Hvor i Alverden skal vi skaffe dem fra?“

„Nej, det har du Ret i, lille Anna, det kan I ikke, men det allermeeste faar vi af Slavekasjen i København. Dette her er en Forespørgsel fra Regeringen, om der her hjemme fra kan skaffes 500 Rdlr., da Slavekasjen saa vil betale det øvrige.“

„Ja men vi ejer jo ikke en Stilling“, jagde Anna. „Vor Mark er ødelagt af Sandet, Huset forjaldet, og vi har ondt ved at skaffe det daglige Brød. Koen og Faarene kan vi vel jaelge — Koen kan vi dog ikke beholde længere end til Høsten —, men hvad forslaar det?“

„Nej, det er sandt“, jagde Landfogden, „det hjælper ikke ret meget, men vi maa se at faa Folk til at hjælpe Jer. Vi kan jo ikke lade en Romøs Mand blive i Slaveriet hos de Barbarer.“

„Ja men 500 Rigsdaler!“

„Det vil jo ikke blive let at skaffe dem. Vi kan ikke faa dem herhjemme alene, men du maa rejse rundt til Søfolk heroppe paa Fjastlandet og paa Sild og For for at faa dem til ogsaa at give lidt til.“

„Men jeg kender jo ingen“, indvendte Anna.

„Nej, men jeg skal nok give dig Anbefalinger. Det gør Præsten ogsaa nok. Saa skalde det være hært, om Folk ikke nok

skulde hjælpe dig lige saa godt som Karen Michels for en Del Aar siden, da hendes Mand var kommen i Slaveri.

Anna tænkte med Gru paa at skulle gaa Tiggergang, men Jens i Slaveriet! Her var ikke andet at gøre. Karen og Ellen vilde ikke lade hende være ene om dette Arbejde. Deres Husbønder gav dem Vinteren fri til det. De yngre Søstre skulde saa udfylde deres Pladser, saa godt de kunde.

Efter Præstens og Landfogdens Raad skulde Ellen rejse til Sild, Fov og Amrum, Karen til Ribe og derfra langs Kysten mod Syd, mens Anna skulde rejse til Egnen mellem Ribe og Varde og Sogneene Vest og Nord for Varde, saa vidt hun kunde naa. Det nyttede dog ikke at rejse for i Oktober, naar største Deelen af Sofolkene var kommen hjem. De fik alle 3 Anbefalinger med fra Præsten, Landfogden og fra Birkedommeren i Ballum. Landfogden lovede, at han nok ved Auletid skulde gaa rundt til alle Sofolk hjemme paa Romo.

Anna fulgte nu sin Mo og fik Jaarene sat i Pleje hos Chresten Jensen. Lille Marie tog Jens Morikens til sig. En raa blæsende Oktoberdag lukkede Anna Døren i det lille Hjem for sammen med Søstrene at tiltræde den tunge Vandring. Det var med Bemød og fuld af bange Anelser, hun forlod Huset. Klitterne laa jo truende nær op ad det, og Efteraarstørmene havde begyndt. Vel havde hun faaet et Gærde rejst igen, men vilde det holde Stand, nu da det skulde støtte sig selv en hel Vinter?

Vi vil ikke følge de tre Søstre paa deres brydsomme Vandring. Helt jældne var Indsamlinger af den Art ikke, og i Reglen forte de til Maalet. Slaveriet stod for Sofolkene og deres paarørende som noget af det grusfuldeste, det kunde hændes dem, og de gav derfor

gerne efter Gvne til Udfrielsen af en jaadan stakkels Fange. Men Gvnen var hos de fleste ikke stor.

Vinteren igennem drog de tre unge Piger fra Hus til Hus og fra By til By, fik Mad og Nattefy hos gode Folk og 4, 6 eller 8 lybst Skilling, i ganske enkelte Tilfælde 1 Mark hos dem, der kunde undvære noget. Hjemme paa Romo fik Landfogden en kon Skilling samlet. Folk yntedes ikke alene over den fangne Sommand, men havde her ogjaa særdeles meget til overs for hans fætte Søstre, især for Anna, hvis Mod og Ihærdighed i den ulige Kamp mod Sandet havde vakt alles Beundring. Ved Juletid kom 4 af de mest velhavende Kommandører hjem efter en vanskelig, men særdeles heldig Hvalfangst. De jyntes, det var Synd, at Jens skulde gaa længere i Slaveriet end højst nødvendigt. De gav jaa jammen med et Par andre Landfogden Bengene til Laans, jaa at han kunde jende dem straks. De kunde jo jaa jaa dem igen af dem, der blev indsamlede.

Da Anna, Karen og Ellen kom hjem jidst i Marts, viste det sig, at der endnu manglede 20 i de 500 Rdr. Dem gav Jesper Lasjen og Jens Moriken dem jaa til Laans. De skulde ikke bryde sig om Afbetaling, inden de var i Stand til det. Thi at de igen skulde gaa Tiggergang for at skaffe dem til Beje, jyntes de ikke om. Dmtrent jantidigt fik Landfogden den Bæstet fra Kobenhavn, at Jens nu var frikøbt, og vilde vende hjem med et Skib, der kunde ventes til Altona midt i Maj. Glæden herover var stor paa hele Den, men jelsvolgeligt størst hos de tre Søstre, dog var den ikke ublandet, navnlig for Annas Bedkommende. Hun kunde ikke modtage den udfriede Broder i deres gamle Hjem. I Vinterens Løb havde forjærdelige Sandflugter fyldt Tøsten og Haven fuldstændigt med Sand og begravet Huset op til Vinduerne, ja til Dels endog til op midt paa dem, og endnu jøg der stadig ny Masser jammen om det.

Straks Dagen efter, at hun var kommen hjem, fik Anna Sandet skovlet bort fra Døren, jaa at hun kunde komme ind. Det var trist og uhyggeligt i de halvmørke, ubeboede Rum. Anna tænkte et Djeblik paa at opgive dem. Det jaa jo dog haablojt ud. Men nej — det kunde hun ikke. Endnu vilde hun dog prøve en sidste Kamp for det kære Hjem, jaa fattigt det nu end var blevet. Hun fik Sandet skovlet bort fra Vinduerne. Senere vilde hun

stafte det bort fra Huset's umiddelbare Nærhed, og navnlig rensø Haven. Tøsten derimod maatte opgives for bestandig.

Det første, der maatte gøres efter at hun havde faaet Sandet fra Dør og Vinduer, var at rejse et Gærde for at holde sig Sandet fra Livet. Ellers kunde hun risikere, at det hele jog til i Lobet af en Nat igen. Med store Anstrengelser fik hun et alenhøjt Gærde lavet et Stykke uden for det tidligere Havedige. Det hjalp dog ikke ret længe. I de første Dage af April brød en Storm løs, lignende som den, der for tre Aar siden odelagde Lykken. Det var ikke muligt at værges sig mod de Sandmasser, den jog ind mod Byen. Allerede den første Dag jog Gærdet fuldstændig efter. Anna kunde

nu risskere at blive indestrængt i Huset og slugtede da over til Jæns Morikens. Da Stormen omsider havde lagt sig, var Huset begravet op til Tagstægget. Der var nu ikke andet at gøre end at faa den Smule Bohave, hun ejede, frelst ud af det og faa forlade det. Jæns skulde altjaa ikke mere faa sit Hjem at je.

I Ballum Kirks Tingprotokol, som opbevares i Arkivet paa Skattenborg, findes det sidste korte, men triste Kapitel af dette Hjem's Historie. Der hedder det tort og forretningsmæssigt under Fredagen den 25. April 1673:

„Anna peders Dotter paa Romoe opjagde det halve Rod, hun hidtil Dags haffuer besiddet af Marjag at Sandet det Samme offuerdriffuer og kand efterdags en længer gifue Skyld og Landgilde“.

I de følgende Aar gif paa lignende Maade men for det meste uden faa haard en Kamp de fleste andre Huse i Sønderhoved til Grunde. Da der omsider kom Standsning i Sandflugten, var faa godt som hele Sønderlandet ødelagt. Beboerne havde bojet sig alt for villigt i Kampen, men de veg alligevel ikke. Efterhaanden rejste sig den nuværende Sønderby oven paa det Sand, der havde begravet Sønderhoved. For at faa lidt Have ved jaadanne ny Huse, ryddede man med Tiden nogle smaa Pletter faa vidt, at man fik den begravede Madjord frem igen. De ligger nu som smaa firkantede Huller mellem sammenjunkte fast bevoksede Klitter.

En Strid i Guldminerne.

Af F. C. Hansen, Løjtertoft.

Ja, det er nu rigtignok en gammel Historie, men muligens dog, at det kan have Interesse for en og anden at faa et Indblik i Livet derude i Australiens Guldminer for 50 Aar siden.

Vi boede den Gang oppe i Daisy Hill Minerne. Min Kammerat havde Forretninger i Melbourne og var rejst derned med Postvognen. Jærnbauer var den Gang endnu ukendte i Guldlandet, men et amerikansk Selskab havde etableret en udmærket Befordring fra Minerne til Melbourne. Gaaſte viſt var Rejsen ikke billig, men det gik hurtigt: 10 engelske Mil i Timen, og for hver 10 Mil stod der altid enten 4 eller 6 Heste rede til at afløse de andre Heste, saa hele Rejsen kunde tilbagelægges i en Dags Tid.

Aftalen var den Gang, min Kammerat rejste, at han vilde være tilbage senest inden 14 Dage, og jeg lovede at vente saa længe efter ham, men hvis Tiden overſkredes, saa maatte han være beløvet paa, at jeg sluttede mig til et andet Selskab.

Saa vilde Tilfældet, at Dagen efter, han var rejst, fandtes der ny Guldminer 4 Mil længere Nord paa, og mine Naboer toge næsten alleſammen derhen. Jeg var egentlig utilfreds med det Løfte, jeg havde givet ham: at vente til hans Tilbagekomst, som Sagerne nu stode; thi Grunden var der for dyb for en enkelt Mand, og i hvor vel det for mig var en Lethed at komme ind i et andet Kompagni, saa var det for mig dog, som havde jeg en Forpligtelse, som jeg ikke godt kunde bryde. Saa lod jeg de andre rejse og blev alene tilbage. Jeg var godt kendt paa Egnen: der var Grund nok, hvor en enkelt Mand kunde arbejde, og da det der ikke var saa gaaſte

hjaeldent, at der fandtes store Guldklumper, saa tænkte jeg, at man muligvis kunde finde en saadan Klump i Lobet af de 14 Dage.

Naa, dette skete imidlertid ikke denne Gang. Fristen var saa lige ved at løbe ud, da min Kammerat kom tilbage om Aftenen. Jeg fortalte ham om de ny Miner i Nærheden og var ked over, at han netop var rejst bort den Dag, thi nu vilde det vist være sjældent at gaa derhen. Imidlertid gik vi saa alligevel derover næste Dag for at se lidt paa Forholdene, men det var, som jeg nok kunde skønne, jaaledes, at hele Dalen, hvor Guldet laa, allerede var taget i Beslag af Guldgraverne, saa der var egentlig slet ingen Udsigt for os, at vi nogen Steds kunde saa nogen Grund, som det vilde kunne lønne sig at tage i Besiddelse.

Regntiden var i disse Dage netop indtraadt. En Mængde Baal brændte rundt omkring, hvor Folk kom sammen i Grupper for at saa lidt godt af Jildens Varme. Vi gik frem og tilbage, talte hist og her med nogle af vore Bekendte om Udsigterne i den ny Mine, men vi bleve hen paa Dagen klar over, at Lobet var gaaet tabt.

Det vil blive nødvendigt i Korthed at forklare, hvad der forstaaes hermed: Guldet laa her ikke som i de gamle Miner spredt over det hele, men det laa udelukkende i et smalt Lob, og jaafremt det ikke lykkedes at saa Grundstykket paa Lobet, var det altsammen forgæves. Da Dalen var bred, selve Lobet kun ca. 15 Fod bredt, og Tusinder af Guldgraverne paa Pladsen, der selvfølgelig alle vare lige ivrige efter Guldet, saa kunde det ikke undgaaes, at der ved en saadan Lejlighed fremkom mange Rivninger, der meget hyppigt endte med Slagsmaal, det vil da sige paa enghelt Maaner: Højsing. Men det gik da meget regelret til. Enhver af Parterne havde deres Sekundant,* og Tilskuerne dannede en stor Ring om Kamppladsen. Der føres ikke med Lempe, men Reglerne overholdtes skarpt.

Guldlobet var hidtil fulgt Dalens Midte, ganske vist med en Del Bugter, men saa paa en Gang var det gaaet tabt, idet samtlige Huller i Midten af Dalen ikke naaede Guld. Den almindelige Mening var i Djebkløbet, at Lobet var drejet af til venstre, saa Folk i Maaesvis gik over til den Side for at optage Grund; her var stærk Trængsel, og Kampen var flere Steder i Gang. Jeg siger til min Kammerat: Kom, lad os gaa over til den højre Side, jeg tror egentlig, at Udsigterne der er akkurat lige saa gode. Der er jo dog ingen af dem alle, der ved noget om det hele.

jaa udpeger han af de Omkringstaaende nogle Mænd og beder dem om at ville opmaale Grundens og domme i Sagen. Dernæst plejer han at sige: jeg har slet intet Kendskab til Grundens Værdi her og spørger jaa begge Parter, om de vil være tilfredse med at disse upartiske Mænd afgør Trætten. Derpaa svarede baade Modparten og vi ja, og jaa maatte vi finde os i, hvad disse 4 Mænd fandt for Ret.

Ved den Tid, da nævnte Begivenhed fandt Sted, var den forhen nødvendige Tilladelse til at grave Guld efter Optrøjerne i 1854 affaafet. Derimod var senere bleven paabudt noget andet, der kaldtes „miners right“, der lod paa Navn og kostede 1 Pund aarlig. Vi havde den i Orden, men derimod vidste vi godt, at der var mange, der var ligegyldige hermed, idet der aldrig blev revideret, om Folk havde den eller ej, men i det Øjeblik, at der opkom Strid om Grundens, og jaa Bedkommende ikke havde nævnte Bevis, da havde han forlods tabt sin Ret.

Forhandlingen begyndte jaa med, at Kommissjæren spurgte os om vore Navne, og om vi havde vor „miners right“; vi svarede og afleverede til ham vore Beviser. Den første Irlænder, han spurgte om Navnet, svarede nu ret nok, men idet Kommissjæren jaa aabner hans Bevis, siger han: Ja, hvad er det nu for noget? Her staar jo et helt andet Navn i Deres Papir. Folk rundt omkring fuiske, thi det var klart nok, han havde laant Beviset af en anden, men havde forløbet sig ved at nævne sit eget Navn i Stedet for det Navn, der stod i det afleverede Dokument; da han imidlertid som de fleste Irlændere var rap paa Tungen, jaa fremkom han med jaa mange Forklaringer og Udflugter, jaa Papiret alligevel blev antaget for gyldigt.

Dernæst maatte jaa alle Parter til at aflægge Ed; Formulæren var denne: kun at sige Sandhed, den hele Sandhed, og ikke andet end Sandhed. Det var den første Gang, jeg maatte aflægge Ed, og jeg tør nok paastaa, at baade min Kammerat jaa vel som jeg ikke overstred vort Løfte. Men desto mere Forbavselse vakte det den Gang hos mig, at Modparten i den Henjærende ikke tog det jaa nøje. Nu senere her hjemme, hvor det at aflægge Ed desværre er altfor almindeligt, har jeg tidsnok erfaret, at Folks Sam-

Vi gik saa over til den modjatte Side; der var det for Ojeblikket roligt nok; men Grunden var overalt afmærket i claims med paabegyndte Huller. Om Grunden imidlertid var opgivet igen, var umuligt at vide, da Betingelsen herfor var den, at Jagen havde arbejdet paa Stykket i de sidste 24 Timer; men det kunde vi den Gang ikke afgøre, og vi foretrak at gaa helt over til Siden, hvor der endnu ingen havde været. Her afmærkede vi saa vor claim, og jeg paabegyndte straks et Hul i Midten, medens min Kammerat fik Piben tændt og gik igen over til Folkestimlen for at se lidt paa Støjen. Han kom imidlertid ikke tilbage, for jeg havde Hullet sem Fod dybt; saa siger han til mig, om det var min Hensigt at grave Hullet ned, da der dog her kun var faare liden Udsigt til noget Resultat. Vel, svarer jeg, men et eller andet Sted maa Lobet da findes, hvorfor ikke ligejaa godt her som et andet Sted; nu har du havt 14 Dages Jerie, jeg antager, du har godt af at røre dig lidt, nu kan du tage en Torn, thi jeg har nu bestemt, at vi vil grave Hullet ned og se, hvorledes Bunden ser ud. Han var nu ej heller paa nogen Maade bange for Arbejdet, og svarer straks: Godt, saa skal du have din Vilje, jeg tænker, at de 40 Fod kan vi vel nok magte i 3 Dage.

Den tredje Dags Eftermiddag naaede jeg et mørkebrunt Gruslag, et Tegn paa, at vi var ret nok efter det, og ved at tage nogle Kvartstene op saa jeg flere Guldørn, saa her var ingen Tvivl: Vi havde genfundet det tabte Lob, medens Folkemassen arbejdede i Dalens modjatte Side for at jøge at finde det der. Det var Meningen om Natten at føre vort Telt og vore Sager over til vort ny Hul, men Regnen strømmede ned hele Tiden, saa vi maatte vente. Ved Daggry var vi imidlertid paa Pladsen igen og saa Guldørnene blinke paa den tilslidt opgravede Jord, som vi imidlertid tildækkede igen, da vi helst vilde holde Sagen skjult jaalænge som muligt, thi vi vidste saa godt, hvordan det vilde gaa. Naar Folk først mærkede, at vi havde fundet Lobet, saa vilde der snart komme Møre paa Pladsen.

Imod Forventning gik der dog nogle Timer hen, inden Folk kom i vor Nærhed. Det var øjende Regn, og tæt Skov rundt omkring. Men omjider kom der nogle gamle Guldgravere, der øjeblikkelig var klare over Situationen. De afmaalte straks deres Grundstykker ved Siden af os, og i en Haandevending havde vi hele Folkestrommen paa Halsen. Vi havde Net til en Firkant,

Imidlertid gif de omtalte 4 Mænd jaa i Gang med at udmale Grunden og til at taklere den Irlænderne muligvis tilføjede Skade. Vi mærkede straks, at Sagen vilde komme til at gaa os imod, idet vi for sent mærkede, at alle vore Dommere var Landsmænd af vor Modpart, og vi kendte af Erfaring godt nok, at der er udmærket Sammenhold mellem Irlænderne; men Indsigelse var nu for sent, og vi fik at bære Følgerne. Da ved Sagens Forhandling den Yngste af Selskabet fremkom med noget, som han godt nok vidste var usandt, tillod jeg mig at paaminde ham om den Ed, han nylig havde aflagt, da jeg ikke fandt hans Paastand overensstemmende hermed. Herover sølte han sig krænketh, som om jeg vilde bestylde ham for Ujandhed, og sluttede jaa med at sige, at han haabede, at jeg i Morgen tidlig Kløffen 8 vilde møde ham her paa Pladsen, jaa vilde vi ordne den Sag. Dette var altjaa en regelret Udfordring til Dvekamp, ikke med skarpe Vaaben men paa den der gængse Maade: ved Boksing. Jeg havde intet Valg; Udfordringen var offentlig. Og jeg svarede ham straks: Vel, jeg skal møde dig her i Morgen tidlig til bestemt Tid. Glad var jeg just ikke ved den Bending, Sagen tog, men man maatte følge Lands Skik, ellers vilde Folk pege Pinger efter mig som en fejsk Kriyster.

Efter lang Underjogelse og en meget nøjagtig Beregning erklærede jaa endelig vore Dommere, at de havde udfundet, at vi paa det ene Hjørne af Grundstykket var gaaede vore Naboer 3 Tommer for nær, og da Guldet her i denne Mine til Dels fandtes i større Stykker, jaa mente de nok, at det maatte anses for en passende Erstatning, at vi betalte til Modparten 10 Unzer Guld. Da dette Beløb just var 4 Gange jaa meget, som de i Forvejen havde forlangt af os, jaa protesterede vi ganske vist, men Kommissjæren erklærede, hvad jo var rigtigt, at vi i Forvejen havde indvilget i de 4 Mænds Dom, og nu fik den at staa ved Magt, og Beløbet havde vi at udrede inden 24 Timer. For at jaa en Ende paa Sagen, siger jeg jaa til Irlænderne: Det er vel ligesjaa godt, at I med det jamme gaar med ind i vort Telt for at afgøre Mellemværendet. Jeg tager Guldvægten frem og afvejer dem de 10 Unzer Guld, som de modtog med den Bemærkning, at vi havde gjort bedre i at have betalt dem de 10 Pund, som de havde forlangt, hvortil jeg kun svarede: I ved jo godt, at Skylden var ikke

24 Fod paa hver Led, og den skulde vi nok vide at hævde, men da der den Gang, vi afmærkede Stykket, ingen var paa Eggen, saa havde vi ikke taget for lidt, og saa kom der tilsidst nogle Irlændere, der godt saa, at vor claim var større end det bestemte Areal, og saa tog de Maalet og jatte os Grænjen og fik paa denne Maade en Fordstrimmel af 5 Fod mellem os og vore Naboer. De vilde nu bearbejde det, hvilket vi selvfølgelig ej heller kunde forhindre. Men ved dette Uheld blev det os et temmeligt dyrt Naboskab, som jeg nu vil nærmere forklare.

Vi vare altjaa nede paa Guldet i 40 Fods Dybde, hvor Klippebunden bestod af en gul blod Skiferart, saa vi straks arbejdede et Par Fod ned i jamme, idet Minearbejdet her gif meget lettere end ved at mine i den haarde Grusmasse. Nu gjaldt det altjaa først at naa Grænjen paa vor Grund og derefter, naar den var naaet, da at boje af i en Vinkel, jaaledes at Minen fulgte Grænse-linjen paa Overfladen. Min Kammerat var netop i Færd hermed, da vore Naboer, Irlænderne, havde faaet deres Hul nedgravet, og da de kun havde 5 Fod i Bredden, saa stødte de en Eftermiddag med deres Mine jammen med min Kammerats Mine og gjorde en vældig Alarm, idet de paastod, at han var kommen ind i deres Grund. Ved en meget nøje Maaling viste det sig, at det var ganske ubetydeligt, næppe 2 Tommer paa et enkelt Sted, men de forlangte 10 Pund Sterling i Erstatning, ellers vilde de klage til Kommissjæren. For at undgaa al Strid bod vi dem 5 Pund, men de holdt strengt paa deres Forlangende, og jeg siger til min Kammerat: Lad os give dem, hvad de jordreder og saa Ende paa Sagen, men han var ikke at formaa til at gaa med hertil. Selvfølgelig var deres Forlangende ublu; de vidste jo ogjaa meget godt, at det ikke havde været vor Hensigt at gaa dem for nær, men da vi ikke opnaaede Forlig, saa vilde nu Retten komme til at domme i Striden.

Næste Formiddag kommer saa Politi-Kommissjæren med et Par Betjente ridende ned ad Minen, ledsaget af en af Irlænderne, og stoppede op paa vor Grund, og nu vilde Sagen altjaa komme til Forhandling. Sigt var nu paa ingen Maade saa sjældent; vi havde tidt nok overværet noget lignende og kendte godt nok Fremgangsmaaden. Guldgraverne i Nærheden strømmer saa altid frem for at overvære Forhandlingen og slutter Kreds om de stridende Parter. Hvis Kommissjæren saa ikke kan opnaa mindeligt Forlig,

De takker for Udbetalingen og gif jaa deres Vej, mens jeg gif ud for at se, hvor min Kammerat var bleven af, da han ikke var kommen med ind i vor Telt. Imod min Forventning var han ikke paa vor Grund, men jeg horte af andre, at han var gaaet ned ad Dalen, og til min Forundring fik jeg ham ikke at se mere den Dag. Jeg maatte tilbringe næste Nat alene i Teltet, hvad just ikke var jaa hyggeligt, da jeg ikke havde fjerneste Aede om, hvor han var bleven af. Jeg var ærgerlig over det hele. Vi havde maattet betale mange Penge, min Kammerat var bleven borte, og nu i Morgen tidlig skal jeg slaas med Irælenderen; jaa faar jeg maaske Pøngl oven i Kobet, thi han var en stærk, juidig Tyr, vistnok min Overmand, men jeg maatte tage imod Folgerne jeg; kunde ikke være bekendt at trække mig tilbage.

Da det næste Morgen gryede ad Dag, var jeg paa Venene. Min Kammerat var endnu ikke kommen. Jeg havde imidlertid Venner nok, der vare villige til en Haandsrækning, og Tiden gif henimod 8-Tiden, da Kampen jaa skulde til at begynde. Men det meste af Formiddagen var alt gaaet, uden at jeg havde set Livstegn fra mine Naboer; jaa henimod Middag kommer de endelig ned ad Dalen, støjende og tilshueladende i meget godt Humor. Min Modstander fra i Gaar raaber i en meget venlig Tone: God Morgen, hvordan har du det i Dag? Na Tak, jeg har det godt, og du, hvordan gaar det dig? Hvortil han svarer: Vi har det slet ikke godt; vi fik for mange Penge i Gaar af Eder; vi har af den Grund jviret hele Natten. Han talte ikke om Udfordringen fra i Gaar; han var jo ej heller modt til den fastsatte Tid, antageligt havde han vel glemt dette Uuliggende, som selvfølgelig var mig det kæreste; jeg skulde nok vogte mig for at opriste hans Hukommelse.

Og hvad var der jaa bleven af min Kammerat? Han var bleven jaa opirret over den os overgaaede Dom, at han havde jøgt Trost nede paa Hotellet. Vi havde arbejdet jammen et Par Maaneder i bedste Forstaaelse, men da vort Hul var tomt, jaa var vort Kompagniskab forbi; jeg vilde ikke mere, hvor meget han end bad og lovede, at slikt ikke tierre skulde ske. Saa gif han til Adelaide, hvor han horte hjemme, medens jeg gif i Kompagni med nogle andre Bekendte.

Til Slut vil jeg endnu tilføje, at vi forresten ikke havde nogen Grund til at mærke Trykket af den os overgaaede Bøde, thi

vi havde et over Forventning godt Gul, idet vi i vor claim havde hele Løbetz Bredde og kun havde Narjag til at være tilfredse med med Udbyttet deraf.

Lidt om en Drengs Ferieoplevelser.

R. P. Clausen, Smedager.

Der var en liden Dreng en Gang,
 og han var rigtig rar,
 han var til Glæde Dagen lang
 for baade Mor og Far.

Og Jens, det var kun Drengens Navn,
 men Evner havde han,
 og gerne vilde til sit Gavn
 han lære, hvor han kan.

Saa han en Gang i Ferien
 en Rejsø foretog
 til gamle Onkel Søren hen
 for der at blive klog.

Thi Onkel var saa vis og klog,
 han hørte Græsset gro;
 der Drengen godt ved Lærdom tog
 og fik Forstand for to.

For hvor hans Viden havde Bræk,
 der lapped Onkel tit,
 saa af sig selv hans Visdomssæk
 blev fyldt lidt efter lidt.

Men altid Visdom ej slaar til,
naar Lysten mægtig er,
og Jens han gerne spise vil,
men lækker Mad især.

Og hver Dag Onkel Sørens Mad
han fandt uhyre god,
og Søren var saa kisteglad,
naar Jens sig proppe lod.

Han Klipfisk med Kartofler nød
en Middag med Behag,
og siden efter Rødegrød
faldt rigtig i hans Smag.

Var det da nu at undres paa,
det hændes kunde let,
at Jens han altfor længe aad,
til efter han var mæt!

Men Følgen blev, den stakkels Dreng
han sig forspiste slemt,
og næste Døgn han i sin Seng
laa haardt af Pine klemt.

Der laa han nu og vaanded' sig
og var haardt i Bækneb,
thi Døden grinte lumskelig
og ivrig Leen sløb.

Det dog i Drømme været har,
han Knokkelmanden saa ;
thi Jens, den Sag var soleklar —,
i Fantasier laa.

Med Angst og haardelig bispændt
af al den Pines Nød
han tænkte paa sit Testament,
hvis han nu skulde dø.

Men rigtig at faa alt delt ud
det faldt ham ej saa let
og voldte saadant Hovedbrud,
at han blev ør og træt.

Saa, hvordan ham det dermed gik,
bagefter knap han ved,
men hvad han husked', derom fik
man siden den Besked:

To Støvler ny, en Fiolin,
en Kniv med Blade to
og saa den brogede Kanin
sin Bror han overlod.

To Tøfler, et Par Spændesko,
som passer ej hans Bror,
en Pung med hele Marker to
bestemte han sin Mor.

Hans Klædesjakke, Fløjlsvest,
hans Sko, der var for smaa,
han mente deraf Nytte bedst,
hans Søster kunde faa.

Men hvad endnu tilovers var
af det, han kaldte sit,
han mindes, tror han nok, hans Far
dermed skuld' skaltø frit.

Men, som han nu paa Lejet laa
 og bedst alt gennemgik,
 da til sin Trøst fornam han saa,
 at han lidt Lise fik.

Og Jens han kom sig; Døden ej
 den Gang til ham fik Ram;
 thi Maven holdt, og bort sin Vej
 den luskede med Skam.

*

*

Hvad ellers i den Ferietid
 til Tidkort Jens bedrev:
 da gav han sig ej af med Slid
 og fjern fra Arbejd' blev.

Og ej man saa, han løb og sprang
 saa at han kom i Sved;
 men hellere han sad og sang
 og Fiolinen gned.

Og hellere han med en Bog
 i Krogen hjemme sad,
 end at han med i Marken tog
 og der sig more gad.

Med Onkel ellers han fordrev
 en stor Del af sin Tid,
 og stadig han til Skive blev
 hver Dag for dennes Vid.

Thi Drillepind den Onkel var
 og haardt til Jens det sved,
 dog sindigt han med Ro det tar
 og blev deraf ej ked.

Men han alt Sorens Skælmeri
lod over sig gaa hen
og øved sig forgæves i
at give Hib igen.

Thi, om han et velrettet Stik
til Onkel sendte hen,
straks denne det pareret fik,
saa det traf Jens igen.

Dog hel og holden Jens kom hjem
til Hosemose By,
og gaar, var end den Onkel slem,
i Ferien did paany.

Dragon Hjerpsted eller Klavs i Kolle.

Meddeelt ved Njfer.

Under Tjenesten hed han Hjerpsted; thi han var født i Hjerpsted, dog vistnok af norskejndste Forældre. I hvert Fald boede fiden hans Forældre paa en Gaard i Holm i Nørre Vork Sogn. Hans Navn var ellers Klavs Kristenjen.

Før Klavs blev udstreven til Soldat, var han allerede forlovet med en Pige i Kolle. Han blev udstreven til Dragon. Det var i urolige Tider; hele Europa stod i Vaaben mod Napoleon; Danmark alene var hans Forbundsfaelle, og paa Grund deraf sendte det en Hjelpehær til Holsten. Her var Klavs eller, som vi her-efter vil kalde ham, Hjerpsted med. Han var født omkring ved 1787, er vel derfor bleven indkaldt som Soldat 1809. I Holsten stod

han ved det fynske Regiments lette Dragoner og tog blandt andet Del i Kampen ved Schested den 10. December 1813.

En dansk-fransk Hær havde holdt Holsten og Lauenborg bejat; men ved Efterretningen om Napoleons Nederlag ved Leipzig i Oktober 1813 trak Marskalk Davoust sig tilbage med de franske Tropper, først til Hamborg og siden endnu længere mod Syd. Altsaa maatte den danske Hær trække sig mod Nord, forfulgt af overlegne russiske, svenske og tyske Tropper. De Forbundne søgte at fastholde den danske Hær, og den truedes tilsidst med aldeles at blive omgaaet. Vagester fulgte Svenskerne i Hælene paa de Danske; til højre jøgte Preussierne og til venstre Hannoveranerne at spærre dem Vejene mod Nord. Prins Frederik af Hessen, en Svoger til Frederik den Sjette, førte Overbefalingen i den danske Hær. Han var naaet frem til Ejderen. Den 9. December lod han Hæren gaa over Floden, og Dagen efter angreb han Hannoveranerne under Wallmoden, der allerede havde bejat Schested. Det gjaldt om at kaste Fjenden til Side, for at Hæren kunde faa Vejen fri til Rendsborg. Ved Daggry begyndte de Danske Angrebet, og Kampen fortsattes til om Eftermiddagen Kl. 4. Efter fulde 8 Timers Kamp maatte Wallmoden i Huj og Hast trække sine Tropper tilbage over Ejderen, og Vejen til Rendsborg stod de Danske aaben.

Saa meget om Kampen i Almindelighed. Vi vender nu tilbage til den Person, der her nærmest skal fortælles om. Hjerpsted var om Formiddagen sammen med en Underofficer udsendt paa Rekognoscering. Komme et Stykke ud i Egnen, møder dem en fjendtlig Fodpatronille paa 7 Mand, en Officer med 6 Menige. I første Øjeblik bliver den danske Underofficer ramt af en Kugle fra den fjendtlige Officer. Hjerpsted vender sig da i Sædlen og spørger sin Fælle: „Hvordan gik det dig?“ „Med mig er det forbi“, svarede denne; „hyt dig nu selv, som du bedst kan!“ Underofficeren jant derpaa af Hesten.

Medens Hjerpsted saa sig om efter sin Kammerat, var han imidlertid selv bleven faaret af et Stik i Minden; en Soldat havde naaet ham med Bajonetten, men til Lykke var den standset mod Tandrækken. Dels ved at se sin ulykkelige Kammerat synke af Hesten og dels ved det ham tilføjede Saar bliver Dragonen opbragt, og han styrter sig i Kamp mod hele den fjendtlige Patronille. Rytter og Hest beherskes af samme Vilje, begge brændende af Kampiver. Hjerpsted havde faaet Hesten Winteren tilførn og havde selv

tikredet og tillært den; den kendte sin Herre, og den lystrede ham. Som han tager i Tojlerne, rejser Hesten sig paa Bagbenene, og med Forhovene hugger den en Mand til Jorden, medens han selv med Klinge jaarer en anden. Hans Modstandere har bortskudt deres Munnition; det sidste Skud har de i Geværet og vil nu gøre Brug deraf. Da Hjerpsted bemærker deres Hensigt, sprænger han bort, og 6 Skud kualder efter ham men uden at træffe. Selv skyder han i Flugten, ligeledes uden Virkning, efter sine Modstandere. Men jaasnart han er naaet udenfor Skudvidde, standser han Hesten, forsyner sine Vaaben, Karabin og tvende Pistoler, med ny Skud og lægger samtidig Mærke til, at Soldaterne ikke lader deres Geværer igen. Han gætter Marjagen, og øjeblikkelig sprænger han tilbage og truer med at skyde dem ned, hvis de ikke overgiver sig. Da udleverer de deres Vaaben, og han fører dem som Fanger til Regimentet.

Hjerpsted havde faaet en slem Rist i Riinden men meldte sig desuagtet paany til Tjeneste og modtog derfor kun en foreløbig Forbindning. Alt gik ogsaa godt indtil om Eftermiddagen Kl. 4.

Det fynske Dragonregiment havde bedækket sig med Hæder; dog skal her kun nævnes een Storbedrift. Det var ved Middagstid. Fjenderne gjorde et stærkt Fremstød; det gjaldt om at vinde Sehested By tilbage fra de Danske. Da beordredes Høegh-Guldberg frem med det fynske Dragonregiment. „Rider jeg frem, jaa følg mig, vi gør jeg, jaa skyd mig!“ tilraabte han sine Folk. Og i Spidjen for Kolonnen, der i det højeste kun talte 200 Mand, sprængte han det langt overlegne fjendtlige Infanteri, gjorde flere Hundrede Fanger og erobrede 2 Kanoner. Under dette Indhug var Hjerpsted med, og endnu Kl. 4 var han atter ude i Fægtningen. Hans Hest var lige syrig; utaalmodig bed den i Bidjelet og overkastede hans Skappe med Skum. I det den vedvarende giver høje Kast med Hovedet, søger han at berolige den ved et Tryk af Fæstet; men herved opnaar han netop det modjatte; thi den gør et endnu højere Kast. Det blev hans Frelse. Hesten rammes i dette Øjeblik i Panden af en fjendtlig Kugle, der ellers let kunde have fundet Vej til hans eget Bryst. Han kom vel paa Benene igen; men det lykkedes ham ikke at jaa Tag i en frisk Hest, skont der var nok, der løb herreløse om i Marken. Kampen bolgede frem og tilbage, og ved en tilbagegaaende Bevægelse indhentedes Hjerpsted af en fjendtlig Husar og toges til Fange, netop som han vilde springe

over et højt Værde. Stiv af Ridning havde han ikke formaaet at løbe hurtig nok. En Tid maatte han følge med Husaren paa Siden af Hesten, holdende sig ved Stigremmen, hvad der blev ham strengt, da det skulde gaa i Lob.

Mogle af hans Ejendele var bleve paa Hesten; det øvrige fratoges ham, jaaledes tvende Ure, hans Pibe og Penge. I Penge havde han hos sig flere Hundrede Daler i Sedler, der til den Tid allerede dog kun havde ringe Værd. Selv Støvlerne og de nødvendige Klæder fik han ikke Lov at beholde. I Skjortærmer, med bart Hoved og bare Ben maatte han endnu jamme Dag i bidende Kulde og i Lerælte sammen med andre danske Fanger marchere 4 Mil paa Bejen til Fangerstabet. Fangerne dreves fra den ene Kirke til den anden og laa om Natten i Kirkerne. Under hele Marchen dojede de ondt; de lede baade af Kulde og Sult. Dertil kom, at Bejene var bundløje, og gik det ikke hurtigt nok fremad, modtog de Stokkeslag. Fangerne jortes til Stralsund. „Gud ved, om vi der blive kan“, udbryder Hjerpsted i en Bise, som han skrev om sit Fangerstabe. Han og flere fik i hvert Fald ikke Lov dertil, de jortes i Bergen paa Den Rügen.

Hadde de haft det ondt under Marchen, blev det her snarere værre end bedre; knap og usjel var Jøden, og halvnuagne, som de var, led de af Kulde. Hjerpsted for sit Vedkommende havde ikke en Skilling paa Lommen, og lige saa fattige var de vel alle; der var intet at købe for. Som et Savn blandt andet foltes det for Hjerpsted, at han ingen Tobak eller Skraa kunde faa. I den Bise, som han digtede og jiden sang ved Lejlighed, taler han om Hjemmet og sine Kære, om Sorgen, der nu tungede paa hans egen Kære Piges Hjerte, men ogsaa om Fædrelandet, der var stedt i Nød, og som han atter gerne vilde tjene, bare han kom i Frihed.

Mange af Fangerne kom ikke mere hjem til Danmark men døde i Fangerstabet af Sygdom. En Tid lang laa ogsaa Hjerpsted iug.

Iblandt de Fange i Bergen var en dansk Major (Hveg-Suldberg?), for hvem Hjerpsted forhen havde været Oppasjer. Da Officieren allerede efter en kort Tid udlostes af Fangerstabet, vilde han gerne med det jamme have udvirket Frigivelse for Hjerpsted og taget ham med, men paa Grund af dennes Sygdom lod det sig ikke gøre.

Hjerpsted blev da liggende i Bergen indtil 16 Uger efter hans Tilfangetagelse. I al den Tid bar han den jamme Skjorte; den var stivnet af Blod og fyldtes efterhaanden mer og mer af Utoj. Det første, han fik at gore efter sin Frigivelse, var derfor at se sig om efter en anden. De løsladte Janger bragtes til Kobenhavn, men inden de naaede Havnen (Stralsund?), hvorfra de overførtes, gik en Dag Hjerpsted og en Kammerat ind i et Hus og bad om lidt at drikke. Ved Bortgangen lykkedes det dem begge ud af en Bunke Vinned at faa hver en Skjorte listet til sig. Hjerpsted havde kun haft det lille Uheld at faa en Særk i Stedet for en Skjorte; men den gjorde dog sin Nytte. Da han efter Maringens Forlob omtalte dette Tyveri for sin Præst i Norre Nebel, jagde denne: „Det var jaa Skam ingen Synd, Klaus“.

Efter at Jangerne i Kobenhavn var forjynede med gammelt Uniformstøj, maatte de rejse hjem. Fra Kobenhavn meldte Hjerpsted sin Familie og sin Forlovede, at nu kunde de vente ham hjem. Det vakte baade Glæde og Overraskelse. En Broder til hans Næreste havde ligget i Tjeneste sammen med ham, været med ved Sehested, havde jet ham styrte med Hesten, og troede, han var jalden. Familien havde baaret Sorg over hans Død, og nu kom Budskab fra ham, at han var i Behold og snart kunde ventes hjem. Ikke mærkeligt derfor, at Glæden i en Hast afløste Sorgen.

Hjerpsted gik først til Kulle. Hans Udseende var lidt forandret. Den gamle, røde Soldaterklædning, som han var iført, og Stægget, der nu dækkede hans Ansigt, gjorde ham næsten ukendelig. Hans Forlovede og dennes Svigende stode paaklædte til Dans og vilde netop gaa ud, som han traadte ind ad Døren; thi denne Aften havde de nu ikke ventet ham hjem, og Gilde blev da Wilde. De Unge forblev i Hjemmet hos de Gamle og hos Hjerpsted, der hele Aftenen maatte fortælle om sine Oplevelser under Krigen og sine Lidelser i Fangenskab. Der var Fryd i Huset; men glædest af alle var dog Hjerpsted og hans egen lille Pige, der ikke et Øjeblik kunde vende Tjuene fra ham og ikke blive færdig med at spørge.

Det var vel i April, at Hjerpsted kom hjem; men i Maj blev han indkaldt paany og tjente da endnu i 2 Mar. Som han var traadt i Tjeneste, fik han en Dag Ordre fra Majoren at stille for ham feltmæssig paaklædt. Han vidste ikke jaa lige, hvad det kunde betyde. En Tjener tog imod hans Hest. Sligt var ham paafaldende. Kunde han have forjet sig i Tjenesten, det vidste han

ikke. Da han kom op for Majoren, spørger denne ham, om han kunde fortælle noget om Kampen ved Sehested. Ja, han kunde fortælle sine egne Oplevelser og det lidet, han havde set; men det var netop det, Majoren ønskede at vide noget om. Hjerpsted fortalte sluttelig, hvad han vidste. Majoren drak et Glas Vin med ham, og derpaa kunde han gaa. Derefter var Soldaterne med deres Officerer til Bal. Her traadte en Officer hen til Hjerpsted og ønskede ham til Lykke. „Hvorned?“ spurgte Hjerpsted. „Som Dannebrogsmænd“, svarede Officeren. „Tak“, svarede Hjerpsted, „om det er Tilfældet“!

Her turde det maaske være paa sin Plads at fortælle et Par Smaatræk fra hans Tjenestetid, fordi de vidner om, at han var en Dannemand og god Kammerat. Tidsaanden var ikke den Gang saa human. Det var vel, da Hjerpsted laa i Lauenborg, at han med andre Kammerater en Gang fik Tilladelse til at plyndre, eller hvad de nu kaldte det. Hjerpsted, der ønskede sig et Par Stovlejaaler, gik da ogsaa ind til en Skomager; men da denne mindelig bad for sig, og alt i Stuen viduede om Fattigdom, kunde han ikke saa over sin Samvittighed jelsv at tage det forlangte og gik bort.

I Til den Tid var endnu alle Geværer med Flintelaas. Blev Krudtet jugtigt, skulde Soldaterne, naar de kom hjem, tage Skuddet ud; men for Nemheds Skyld gik de fleste ud i Baggaarden og affyrede Skuddet. En Dag, som de stod opstillede, kom Majoren og forlangte at saa at vide, hvem der affyrede Geværer. En Mand traadte frem af Heleddet og jagde, det var der mange, der gjorde. Denne hans Optraeden betragtedes som Uopsetjighed eller som Mangel paa Respekt, og han domtes til livsvarigt (?) Slaveri. Ved en Lejlighed, maaske var det ved Ballet, tillod Hjerpsted sig da overfor Majoren at udtale, at han fandt, at Straffen var for haard. Ja, det havde Majoren ikke tænkt paa, men det kunde være muligt, og maaske kunde Straffen formildest; han vilde gøre sit dertil. Og som Hjerpsted senere horte, blev Søren, hans Kammerat, ikke lang Tid derefter frigiven.

Efter 2 Aar fik Hjerpsted Hjemlov, og en Tid efter blev Dannebrogskorset ham tilsendt. Han modtog Hæderstegnet i Kirken af Præsten, som ved den Lejlighed da talte et passende Ord. Hjerpsted modtog Korset, men af Beskedenhed skjulte han det meste deraf i Frakkens Brystlomme hver Gang, han bar det.

Hans Forlovede, der otte lange Aar saa trofast havde ventet paa ham, blev hans Hustru. Med hende fik han Gaarden i Kollø, hendes Jødegård. De havde sammen 7 Børn; men da hun døde, giftede han sig anden Gang. I andet Ægteskab havde han 6 Børn. Klavs i Kollø, som han nu altid benævntes, var indtil sin Død agtet og afholdt af alle. Han havde stedse en god Sundhed og kunde endnu som gammel Mand med Leen slaa sit Skaar paa Engen. „Han var en rask Mand og en glans Mand“. Han døde 82 Aar gammel 1869. En Datter af hans første og en Søn af hans andet Ægteskab lever endnu, den første i Kollø ved Nørre Nebel, den anden i Nordslesvig; fra dem har jeg min Fortælling. Deres Meddelelser stemmer overens; kun kan den sidste ikke bestemt huske Antallet af de Fanger, som deres Fader indbragte ved Schestød: om 5 eller 7, den første mener 7, og dette Tal nævnes ogsaa af Egnens Folk.

6

De syv Mænds Ed.

Af M. H. Callejen, Levstov. Med Tegning af Johannes Larjen.

Jeg horte i mine Drengenaar om en Begivenhed, som i længst forjvundne Tider skal have tildraget sig i Landsbyen Søjt. Den fortaltes omtrent jaaledes: Syv Bønder der i Byen havde tilegnet sig et Stykke Jord, som ikke tilhørte dem, og da nu Ejeren deraf — om det var Regeringen eller en Privatmand, ved jeg ikke — gjorde Fordring paa at faa sin Jord igen, saa blev de 7 Mænd støvnede til at møde paa Ting og bevise, at Jorden tilhørte dem, da den i modsiget Tilfælde vilde blive dem fratendt. Mændene kom derved i Snibe, og da de nødigt vilde give Slip paa Jorden, saa plejede de nu Raad sammen om, hvorledes de bedst skulde bære sig ad. Alt skaffe et juldgyldigt Tingsvidne, bestaaende af „12 Danne-mænd af de ældste og af de bedste“, som til den Tid fordredes, og som vilde udsige, at Jorden tilhørte dem, det var der nu ikke at

tænke paa, ja Sagen maatte gribes an paa anden Maade. En af dem — vi vil, da vi ikke kender de 7 Mænds Navne, kalde ham Anders — indbød de andre 6 til at komme til sig en Aftenstund, for om de muligt kunde faa Medelighed paa, hvordan de vel bedst kunde bære sig ad. Denne Anders var et forslagent Hoved, og de andre Mænd vidste nok, at kunde han ikke finde paa Raad, ja var der ingen af dem, der kunde. Da de nu sad bænkede i hans Stue, og der var forget for, at de ikke kunde blive belurede, ja fremkom han med Spørgsmaalet: „Naa, hvad mener I, vi kan gøre for at beholde Jorden?“ De tav alle, indtil omfjeder Lars Christian, der altid var den mest tungesættede, svarede: „Ja, hvad mener vel du, Anders? Du har vel en Mening, siden du har sat os Stævne, vi andre ved ingen Ting.“

Anders begyndte nu med at omtale, hvor nødvendigt det var for dem at beholde Jorden, hvilken Værdi den havde for deres Færdigt, og at de vilde blive mere end halvt forarmede, om den blev taget fra dem. Og da han saaledes havde forberedt Sagen, jagde han: „Vi maa alle jom en sværge paa, at Jorden tilhører os, det er det eneste Raad, der er givet.“ Dette Forslag fandt de fleste af dem dog for grovt, og den mest gudfrygtige af dem, den stille Jens Nissen, udbrød: „Gud fri og bevare os, det er dog vel ikke din Mening Anders! Det er noget, som jeg aldrig gaar med til, nej, Gud bevare mig fra en saa blodig Synd!“ Og et Par af de andre bifaldt da ogsaa, hvad Jens jagde. „Ja“, gensvarede Anders, „tag nu blot ikke saadan paa Vej! I ved jo nok, at ved sliq Lejlighed bliver Dommen affjagt paa selve det omstridte Stykke Jord, idet vi skal sværge paa, at det er vor egen Jord, vi staar paa, og hvis enhver af os nu tager noget af sin egen Jord i Stævne, ja kan vi jo godt aflægge Eden.“

„Hi hi!“ udbrød Lars Christian, „det tænkte jeg nok, at du vidste Raad, Anders, og skont det er saa joleklart og lige til, vilde ingen af os andre dog fundet paa det. Ja, ved I Folkens, paa den Maade kan det gaa an.“

Det var de imidlertid ikke saa ganske enige om, og Jens Nissen tilligemed den noget tungjindige Rokum Smed gjorde Indsigelse derimod. Mens Anders gav ikke derfor tabt. Jens Nissen, vidste han, sad i jmaa Omstændigheder og med en stor Børneskole, og Rokum Smed var en i høj Grad nærig Person, der ikke gerne gav

Slip paa en Fordel. Anders indjaa, at der maatte gives de to Mænd Tid til Betænkning, og derfor jagde han:

„Ja, ja, lad os nu tænke over paa Tingen til i Morgen. Saa meget er vist, at vi vanstelig kan undvære Jorden, medens den kun er til liden Fordel for vor Modpart.“

Denne sidste Nrting af Anders hagede sig fast hos den gær-
rige Tokum, og paa Hjemvejen talte han med Jens Nisjen ud fra
dette Synspunkt. Jens Nisjen blev derved gjort vaklende i sine
Følelser, og næste Dag erklærede de da ogsaa begge to, at de gik
ind paa Anders' Forslag. Saa skete det da, at alle iøv Jvør paa,
at de stod paa deres egen Jord, og dermed var Sagen afgjort.

Dog, „hvad der sjæles i Snu, kommer op i Tø“, siger Ord-
sproget. Og det viste sig da ogsaa her, at „Gud lader sig ikke
spotte“. Anders og Lars Christian jogte at dove sig ved Drik,
Tokum Smeds Tunngjind tog Overhaand, Jens Nisjen led Samvit-
tighedsvaler, medens de andre tre lod sig være lige og ikke ofrede
Sagen en Tanke. Saa spurgtes det en Morgenstund, at Lars
Christian var funden død paa Marken; han havde været sammen
med Anders, og paa Hjemvejen var han falden ned ad en Skrænt
og brækket Halsen. Paa den tungsindige Tokum Smed gjorde denne
Begivenhed et overvældende Indtryk, og saa Dage efter fandt man
ham druknet i en Dam, hvor han selv havde jagt Døden. Saa gik
der igen nogle Aar, da døde Peer Tommensen. Det var den Gang
brugeligt, at der brændte Lys om Natten i Vigstuen, og hvordan
det nu var gaaet til eller ej, men en Morgen fandt man, at der
var gaaet Ild i Vigklæderne, og Viget var paa den Maade bleven
stegt. Knud Larsen lob Hestene løst med, da han blev kørt til
Graven, og Henrik Skræder væltede ud af Kisten, da man var i
Færd med at jorde ham. Nu var der kun de to Mænd, Anders
og Jens Nisjen tilbage, og det kunde jo ikke være andet, end at alle
disse underlige Tildragelser med deres Medskyldige maatte give dem
meget at tænke paa. Anders havde det den Virkning paa, at han
før at dove sig, fortsatte sit vilde Liv med Drik, saa han tilsidst
gik helt fra Forstanden og endte med, at han i Bivildelse skar Hal-
sen over paa sig. Jens Nisjen blev tilsidst dødelig jng af Angst
og Samvittighedsnag. Han lod da Præsten komme til sig, og før
ham aabenbarede han de iøv Mænds store Synd. Han bad Præ-
sten saa mindeligt om at lade Menigheden bede for sig, da han
rygtede, han selv kunde ikke blive bønhort. Dette Onske opfyldte
Præsten. Fra Prædikestolen forkyndte han, hvad Jens Nisjen havde
betruet ham, og bad Menigheden bede om Frelse for den stakkels
Mand. Saa Dage efter døde saa Jens Nisjen, og han var den eneste
if de iøv, der forlod Verden, uden at der indtraf nogen sorgelig
Hændelse ved hans Bortgang.

Jakob.

Fortælling af N. N. Tegninger af Paul Steffensen.

Det var i April 1872. Der var Marked i Kliplev. Jakob Bonde søn var til Marked sammen med sin Fader. Han havde trukket et Par Stude til Kliplev, som Faderen havde solgt. Faderen var Dyrlæge og var bleven kaldet bort til en anden By. Jakob, en slink tolv Aars Dreng, skulde tove og tage imod Pengene, der endnu ikke var betalte. Amidlertid gik han omkring og saa paa Dagens Seværdigheder.

Der var godt adskilligt Vogn, som der jo plejer til Markederne; men det interessanteste var en Trop Zigojnerne, som havde slaaet Lejr uden for Byen. De lappede Kædler, sleb Knive; der var en gammel Mand, som gjorde Tastenspillerkunster, en gammel Kone, som vilde spaa Folk i Haanden, og nogle Børn i tvikke Dragter, som dansede paa Line og ovede Hærdigheder som Klovner. Sjær rettede Jakobs Opmærksomhed sig paa en lille Pige, der var nydelig klædt og dansede smukt paa Line. Det var hendes Dans, Zigojnerne tjente mest ved.

Det blev Aften, for Jakob fik Pengene og begav sig paa Hjemvejen. Han skulde forbi Zigojnernes Lejr og derfra gennem Sogaard Skov til sit Hjem. Han kunde dog ikke bære sig for endnu at blive staaende og se paa den brogede Forvirring, der herskede i Zigojnernes Lejr. Endelig rev han sig løs og gik raskt ind i Skoven; men da han her var alene paa Vejen, fandt han paa at prøve, om han kunde udføre nogle af de Kunststykker, han havde set. Derved klingede Pengene i hans Lomme og mindede ham om, at han nok hellere maatte skynde sig hjem, og han blev angst for at gaa saa jilde igennem den mørke Skov med saa mange Penge i Lommen.

Jakob gik nu raskere til. Dog det varede ikke længe, førend han hørte Fodtrin bagved sig, og han hynes, at han hørte en hviske: „Han har mange Penge.“ Han turde ikke se sig om men fremstjundede end mere sine Skridt, indtil han pludselig følte sig greben bagfra og overvældet af to Mænd, som fratog ham hans Penge. Han haabede da nu, at de vilde lade ham gaa; men det vilde de ikke, de holdt ham fast og paa hans Bøn om at slippe ham, svarede den ene: „Nej, saa dumme er vi da ikke at lade dig slippe hjem og fortælle, at vi tog dine Penge. Du er en jnuk Dreng og kan jo allerede begynde at gore Kunstler; nu kan du blive hos os, vi kan bruge dig“.

Jakob havde straks jet, at det var et Par af Zigøjnerne, der havde overfaldet ham. Nu slæbte de ham med hen til Lejren, hvor alt var i fuld Bevægelse med at nedbrænde Teltene og læsse paa

Bogue. Der var syv Bogue. Jakob blev sat op paa en af disse; de kastede en jnudsfig Skappe om ham, og bort førte de; han vidste ikke hvorhen.

Hvad Jakob led i den Tid, han var hos Zigojnerne, er over al Beskrivelse. Hvem der har set en Zigojnerlejr og set, hvorledes disse Folk behandler deres egne Børn, vil kunne gøre sig en Forestilling derom. Kun den yderste Sult kunde tvinge ham til at spise noget af den grisede Mad, de gav ham. Om Natten laa han i nogle jnudsfige Pjalter i en Krog i et af de jorte røgopfyldte Telte; om Dagen vankede der Stænd og Bisteslag, naar han ikke hurtigt nok kunde lære de gymnastiske Øvelser, de forlangte af ham. Saa, naar Øvelsen var forbi, drilledes han af Børnene og mishandlede af Kvinderne. Føjer vi saa dertil hans Sorg over at være borte fra sit gode Hjem, skilt fra sine kærlige Forældre, der vilde sørge over hans Forsvinden uden at kunne opdage, hvor han var bleven af, saa kan man godt forstaa, hvor elendig han var!

I Begyndelsen ponsede Jakob bestandig paa, hvorledes han kunde slippe fra Zigojnerne; men han sølte sig hele Tiden saa stærkt bevogtet, at han ikke turde vove et Forsøg.

Den lille Pige, som saa jaa vndig ud, da hun dansede paa Line, saa han nu daglig. De kaldte hende Lisa, men hendes rigtige Navn var Louise, og Jakob mærkede snart, at hun ikke var noget rigtigt Zigojnerbarn. Hun talte ikke Zigojnernes Sprog; naar de talte til hende, talte de Tyisk, og naar hun svarede — hun talte kun meget lidt — var hendes Sprog et underligt bagvendt Tyisk, som Jakob næsten ikke kunde forstaa, og han havde dog lært meget Tyisk i Skolen. Han tænkte sig da, at hun ogsaa ligejom han selv, var et Barn, der var rovet fra sine Forældre. Han søgte da Lejlighed til at tale med hende; det var dog ikke saa let, da de altid var omgiven af Zigojnerne og deres Børn. Hun var desuden forkræmt og forkræmt, sty og tilbageholdende. En Gang spurgte han hende dog, om hun ikke ogsaa var rovet fra sine Forældre, hun sagde „ja“ og han spurgte nu videre, hvor hun var fra, hun sagde da: „la Lotringue“. Mere blev der ikke talt den Gang, og Jakob vidste ikke, om han havde forstaaet hende ret; men ved at tænke over det fik han ud, at det maatte vel være den Del af Frankrig, som Tyiskerne kalder Lothringen.

En Dag saa Jakob, at Louise græd; hun var bleven mishandlet af Zigojnerne. Han gif da hen til hende og søgte at trøste

hende ja godt, han kunde. Da klagede hun, saa ulykkelig hun var, og fortalte ham, at hendes Fader var bleven dræbt i Krigen, deres Hus var brændt, og da hun og Moderen tilligemed nogle smaa Søfende lob husrilde omkring, havde Zigojnerne fanget hende og slæbt hende med sig.

En Nat, da Jakob laa vaagen og tænkte paa, hvad vel hans Forældre gjorde for at finde ham, tænkte han først paa Faderen. Han vidste, hans Fader vilde henvende sig til Politiet for at finde ham, og han var vis paa, at hele Omegnen vilde blive gennemsoget; men hvad hjælp det? Ingen vidste, at han var hos Zigojnerne, og de var jo nu langt borte derfra. De var nu i Vojens. Men naar nu alt var forgæves, vilde de saa opgive ham? Nej, det vilde de ikke — naar hans Moder ikke kunde gøre mere, saa vidste han dog, at hun vilde bede for ham.

Det var en Trost at tænke derpaa. Det randt ham i Hu, at hans Moder saa tit havde jagt til ham, naar han kom i Nød, saa skulde han bede. Hun havde jagt, vi maatte godt bede Gud om alt, baade imaat og stort, og tale med ham, som Børn tale med deres Forældre, om alt hvad der laa os paa Hjerte. Det faldt ham tungt paa Sinde, at han endnu slet ikke havde tænkt paa at bede, og hans Moder havde dog fortalt ham, at Jesus sagde: „Alt hvad som helst I bede Faderen om i mit Navn, det vil han give Eder“. Ja, det vilde han gøre, han vilde bede til Gud for sig selv og for Louise, og Gud vilde nok hjælpe dem; han havde jo lovet det. Og nu bad Jakob i sit inderste Hjerte til Gud. Det var en enfoldig barnlig Bøn, men hele hans Sjæl laa deri, og det er dog egentlig dette, der gør Bønnen til Bøn. Da Jakob havde bedet, faldt han i Sovn og sov trygt til om Morgenen. Da han vaagnede, følte han sig vidunderlig trostet og styrket til at taale og lide, hvad der ikke kunde undgaaes.

I Dagens Løb søgte Jakob at komme til at tale med Louise. Han fortalte hende, at han havde bedet til Gud om Hjælp, og nu vilde han nok hjælpe dem begge. Men Louise sagde: „Det nytter ikke, min Moder bad ogjaa sin Kojentrans, men jeg har ingen; jeg har prøvet at bede til Komfru Maria, men hun hjælper mig ikke.“

„Nej, du skal ikke bede til Komfru Maria, du skal bede til Gud Fader i Jesu Navn, med dine egne Ord, saa godt du kan, saa vil han hjælpe os, det har han lovet, prov paa det.“

Hun forstod ham ikke rigtig; men der vakktes dog et snagt Haab hos hende, og hendes forpinte Sjæl sendte et Angstraab til Gud om Hjælp, og han horte Børnenes Bønner.

Zigøjnerne vare nu ad Omveje i forskjellige Sikfatlinjer, idet de øvede deres Kunstler rundt om i Landsbyerne, naaede til Landets Grænse Syd for Ribe. Her slog de Lejr og sendte et Par af deres Hovdinge ind til Ribe for at bede om Tilladelse til at overstride Grænsen og rejse ind i Danmark.

Byfogden svarede, at han selv vilde komme ud i deres Lejr for at se, hvorledes de teede sig, for han gav dem Lov til at overstride Grænsen. Han gik da ud i Lejren, ledsaget af et Par Politibetjente. Da Jakob saa ham, hoppede Hjertet i ham af Glæde, thi han genkendte i ham sin Morbroder, der en Gang havde besøgt dem i deres Hjem. „Nu er vi frelst! lod det inde i hans Sjæl, og ubemærket af alle jneg han sig hen til Louise, tog hende i Haanden og begge Børnene stillede sig nu tæt hen til Byfogden. „Morbroder“,

jagde nu Jakob, „frels os! genfender du mig ikke? Jeg er din Søster søn Jakob, Zigojnerne har bestaaet og fanget mig, og denne lille Pige har de rovet i Frankrig.“

Byfogden vendte sig om og saa noje paa Jakob. Han var dog noget ufendelig i de smudsige Skjorter, han viste sig i; men da Byfogden spurgte ham ud om Forholdene i hans Hjem, svarede han saa sikkert og rigtigt, at Byfogden snart blev klar over, at det virkelig var hans Søsters søn.

„Min kære Dreng“, sagde han, „skulde jeg finde dig saaledes!“

Derefter vendte han sig til Zigojnerne og sagde: „Ederes Begæring er afslaaet; Børnerovere kan vi ikke bruge i Danmark. Børnene tager jeg med.“

Da traadte en af Zigojnerne frem og sagde: „Drengen maa De jaamæn gerne tage; jeg har altid jagt, at han kun vilde bringe os Ulykke; men Pigen er min Datter, som jeg ikke lader mig fratage.“

Byfogden vendte sig nu til Louise og spurgte hende, om hun var Zigojnerens Datter; men hun skælvede over hele Legemet og formaadede ikke at sige et Ord.

Da sagde Jakob til sin Morbrøder: „Tal Frank med hende, hun er fra Frankrig“. Nu tiltalte Byfogden hende mildt og venligt paa Frank og bad hende om at fortælle ham, hvor hun var fra, og hvorledes hun var kommen til Zigojnerne. Da Louise hørte Moderens maalets fortryllende Toner, blev hendes hele Skikkelse som forvandlet, hendes Dine straalende, og hun fortalte ham al hendes Elendighed: hvorledes hendes Fader var omkommet i Krigen, Huset brændt af, og, da hun husvild slakkede omkring med sin Moder og Søskende, havde Zigojnerne fanget hende, tvunget hende til at danse paa Line og mishandlet hende paa mange Maader.

Byfogden sagde da til Zigojneren: „Ja, nu tager jeg begge Børn med; har du nogle Beviser for, at Pigen er din Datter, kan du i Morgen komme til mig i Kibe paa mit Kontor og fremlægge dem“.

„Saa skal vi i det mindste have Erstatning for, hvad hun har kostet os“ sagde Zigojneren.

„Hun har fortjent meget mere til dem, end hun har kostet dem“, hvistede Jakob til sin Morbror.

„Ja, I fortryder nok paa, at I ikke mere kan tjene noget ved hende!“ sagde Byfogden, „I mener vel, jeg skulde købe hende af Jer, men dette jer jeg ingen Grund til.“

Han tog nu begge Børnene ved Haanden og gik, fulgt af Politibetjentene, ind til Ribe til sit Hjem, hvor hans Hustru blev meget forbauset over, at hendes Mand kom hjem til hende med et Par smaae Zigojnerbørn. Men da hun fik Sammenhængen at vide, skyndte hun sig at finde nogle passende Klæder til dem. De kom da i Bad, fik rene, pæne Klæder paa, blev vederkvægede med et godt Maaltid, og da det blev Aften, fik de hver en god Seng at juve i.

Jakob skrev endnu samme Aften til sin Fader, fortalte ham, hvorledes det var gaaet ham, og hvor han nu var, og bad ham om selv at komme og hente ham, da han ikke turde rejse alene. Saa gik han i Seng og sov saa godt, som han ikke havde sovet i lange Tider. Louise derimod var endnu angst for, at Zigojnerne vilde fordre hende udleveret. Det gjorde de dog ikke; de forlode deres Lejrplads samme Nat, ingen vidste, hvorhen de nu rejste; de var dog førte Ost paa.

Da sagde Jakob til Louise: „Kan du nu se, at Gud bonhorer, naar man beder til ham i fuld Alvor.“

Saa, det kunde hun da forstaa, og de takkede ham begge af fuldt Hjerter. Saa pludrede de sammen Dagen lang; nu var der ingen, der hindrede dem deri. Den ene talte Dansk og den anden Fransk, og naar de ikke forstod hinanden, saa hjalp de sig med Tegns og Minepsil. Blev det altfor galt, maatte Fruen træde hjælpende til; hun kunde lidt Fransk men var ikke meget ovet i at tale det.

Den følgende Dag kom Jakobs Forældre. Deres Glæde var stor over at saa deres Son tilbage; de havde næsten allerede opgivet Haabet om at se ham mere, og Moderens Længsel var saa stor, at hun ikke kunde vente, til han kom hjem men maatte selv med for straks at slutte ham i sine Arme.

Louise græd, da de rejste; hun kunde næsten ikke slippe Jakob, som hun kaldte sin Ven, sin Frelser og sin Velgører! Jakob spurgte, om hun ikke kunde rejse med dem. Bysfogden mente, hun maatte hellere blive i Byen, da det jo dog var ham, der ved Bekendtgørelser i franske Blade og ved de Midler, han ellers kunde udfinde, skulde opjage hendes Moder, saa at ogjaa hun kunde komme tilbage til sit eget Hjem. Saa var det ogjaa bedre, at hun blev hos dem, der kunde tale Fransk med hende, hvilket Jakobs Forældre ikke kunde. Saa lovede Jakob ogjaa, han vilde se at saa lært Fransk, og saa

vilde de skrive til hinanden. Han lod heller ikke sin Fader nogen No, for han skaffede ham Undervisning i Fransk. Jakob udviklede et forbausende Memme til at lære dette Sprog, saa det varede ikke ret længe, for han lærte at læse en lettere fransk Bog og skrive et simpelt Brev vel ikke uden Fejl men dog jaaledes, at Meningen var tydelig og forstaaelig. Saaledes gaar det, naar Lysten driver Værket, ja bliver ogsaa det Svære let.

Louise skulde da ogsaa skrive. Hun kunde Fransk, men hun kunde ikke læse og skrive, da hun var bortført af Zigejnerne i en Alder mellem 4 og 5 Aar. Af samme Grund varede det ogsaa længe, for Byfogden fik oplyst, hvor hendes Moder boede; thi de Oplysninger, Louise kunde give om sit Hjem, vare alt for mangelfulde, og desuden havde Krigen jo ogsaa medført nogen Forvirring og Uklarhed i Forholdene.

Denne Tid benyttede Fruen til at lære Louise at læse og skrive sit eget Modersmaal. Deri gjorde hun hurtige Fremskridt, thi hun skammede sig ved at være ja stor og endnu ikke at kunne læse og skrive, og desuden maatte hun ogsaa lære det for at kunne veksle Breve med Jakob. Fruen underviste hende ogsaa lidt i Haandarbejde, hvori hun ogsaa var aldeles ukundig; men det gik ikke ja godt, det havde Louise ingen rigtig Lyst til.

Omsider lykkedes det dog at finde Louises Hjem, og jaajuart hendes Moder fik at vide, at hendes Datter var fundet og opholdt sig i Ribe, betroede hun sine andre Born i gode Venners Varetægt og gjorde selv den lange Rejse for at hente sit Barn hjem. Med ubeskrivelig Fryd sluttede hun sit genfundne Barn i sine Arme; men Louise var bleven noget sty og fremmed over for hende ved den lange Adskillelse, og det var kun Modersmaalets inderlige, kære Toner, der jo lod en Del anderledes i Modersens Mund end hos de Dønske, for hvem Fransk var et fremmed tillært Sprog, der lod hende føle, at hos Moderen var dog hendes rette Hjem. Hun bad da Moderen om, at de undervejs maatte besøge Jakob og hans Forældre, da hun dog ja gerne vilde se ham endnu en Gang, for hun forlod Landet. Deri jaantykkede Moderen gerne. Hun havde selv Lyst til at se den slette Dreng, der næst Gud havde været den, der frelst hendes Barn ud af Zigejnernes Klør. Det var et fornøjeligt Besøg, og skont de ikke kunde tale meget med hinanden, var de dog alle glade ved at ses og meget bevægede ved at skilles. Sjæret var Jakob og Louise bedrovede over at skulle skilles; de lovede

da hinanden at skrive, og de holdt Ord; nu var de begge saa vidt, at de kunde.

Louise var glad ved igen at være i sit eget Hjem sammen med sin Moder og sine Søstende og i hele den hjemlige Egne; men der var dog noget, hun ikke rigtig kunde finde sig tilrette i.

Hendes Moder var Katolik; men Jakob havde lært Louise at opfatte Kristendommen anderledes. Hun vidste, at det var galt at ty til Jomfru Marias Forbøn, og hun saa, hvorledes denne Helgen-tilbedelse ofte udartede til Afguderi. Hun havde jo personlig erfaret, at det var os at bede til Gud Fader i Jesu Navn. Hun havde jo hørt hende, da hun jaaledes bad til ham, og hun vidste, at det gælder om at holde sig til Jesus alene og ikke lade hans Frelsergerning skjules under menneskelige Tilfætninger. Kom der da Skygger af Uklarhed og Tvivl op i hende, saa skrev hun til Jakob, der altid trofast styrkede hende i den barnlige Tro, hvis Sandhed de i Fællesskab havde erfaret.

Jakob lod sig ikke udskrive men astjente sin Vernepligt i Preussien. Han kom til at ligge i Elzas-Lotrungen og benyttede de Helligdage, da han fik Orlov, til at besøge Louise i hendes Hjem, hvortil han tit var bleven indbudt.

De fornærede nu Barndomsbefeudtstabet saa godt, at han nogle Aar senere hjemførte Louise som sin Hustru.

Bedstemor.

Fortælling af en yngre Nordslesviger. Med 4 Tegninger af Carl Andersen.

Hun var barnefødt paa Tvistrupgaard i Sundved, hvor hun havde henlevet sine Barndoms- og Ungdomsdage.

Saa blev hun forlovet og senere gift med en Pioner ude fra Vestkysten, hvor han ejede en stor Gaard, og her levede og virkede hun nu i over tredvindstyve Aar.

Paa den unge, livsglade Kvinde, som havde henlevet en lykkelig, sorgløs Ungdom i Hjemmet med dets bakkede Omegn og med dets Frugt haver, omgiven af Stovrigdom og levende Hegn, var Overflytningen til den ensformige Vestkyst med dens vide Udsigt i Begyndelsen nærmest af samme Virkning, som den vilde være paa Drivhusplanten, der pludselig udsættes for Friluftens kolde Maade.

Thi som Omegnen ikke var den vante, saa vare Menneskene det ikke heller.

Deres Langsommelighed i Bevægelser og til Handling oprorte hendes varmtfølelse, bigende Sind. Hun forsøgte at bryde Muren, som omgav hende, men forgæves.

Lange kæmpede hun op mod det, som truede med at kvæle hende, for endelig, som det kunde synes, haabløs at opgive Hver. Det var dog kun tilsyneladende, at hun gav tabt, og af efterfølgende vil Læseren se, at Viljen, naar den parres med Kærligheden, selv kan være stærk i den Svage, særlig naar Viljen kæmper for en retfærdig Overbevisning.

*

*

*

Det var i Brydningstiden i Maret 1840, at Dorteaa Andersen, jaaledes var hendes Dobnavn, ægtede Masmus Jensen i Stubberup.

Hun var den Gang 22 Aar gammel, af Middelhøjde, raut, men kraftig bygget, med smaa velformede arbejdsvante Hænder, smaa Fodder og et lille allerførreste Ansigt med rødme, sundhedsstraalende Kinder, i hvilke Smilehullerne næsten altid var synlige, da hun næsten altid smilede.

I dette Ansigt befandt sig foruden den smilende Mund en fæk, lille Dystoppernæse og et Par milde mørkeblaa Øjne, over hvilke en lidt fremstaaende buet Pande hvælvede sig.

Hele det ungdommelige, sundhedsstraalende Ansigt indrammedes af et jævrt rødligtblondt Haar, hvoraf et Par genstridige krullede Løkker havde frigjort sig for alle Aaand, saa de ranglede ned over Munden, næsten helt skjulende de velformede Ører, medens det ellers var samlet i en jævr Fletning, som igen var opjat bag paa Hovedet i en mægtig Klunde.

Hendes Mand var et Par Aar ældre, høj, bredskuldret og velbofsen, lidt langsom i Vendingen, stille og alvorlig, med et djærvt, mandigt Ansigt og et bestemt, lidt tungsindigt Skær i de alvorlige, brune Øjne.

Han havde været i Huset et Aar hos hendes Forældre som Landvæsenselev, og her havde de lært hinanden at kende og faaet hinanden fær til Trods for den store ydre og indre Forskellighed.

Det var som jagt i Brydningstiden, da en længtende Frihedstrang gennemførte Landene, elektriserende de Raagne og rivende de Sovende ud af deres Dvale, saa Traangen endelig førte til Handling, som sluttelig bragte den attraaede større Frihed — her og der maaske ogsaa større Lykke.

Hos os blev Frihedsloven nærmest et Loguenet, en Hyllemaste, som af danskfjendtlige Stræbere brugtes som Skalkestjul for tilfjaget Løsrivelse fra Konge og Stat.

Som vi alle ved, lykkedes det den Gang at bejære det underjordiske Muldvarpearbejde — Wildfarelsen affloredes, og Ketsjærdigheden jubledes over sin Sejr —, den Sejr, som senere efterfulgtes af Sorg og Saar og Nederlag.

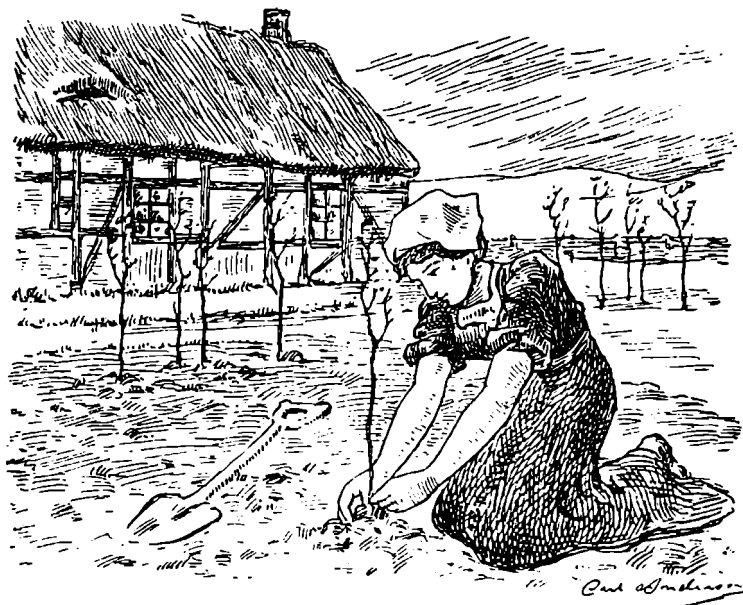
Paa den Tid, da de unge Egtefolk holdt deres Indtog paa hans Jodegaard i Stubberup, gemte Fremtiden endnu alt dette i sit Skjul, og intet Windpust fra Yderverdenen naaede endnu hen til den skjulte Krog for at varsle om Stormen, som vilde komme.

Stubberup ligger mærkelig indklemmt i en Mile, hvor Sprogene støder sammen, saa Dansk, Tysk og Frijist saa at sige mødes paa Dørtærstelen. Om nogen bevidst Sprogtamp var der imidlertid til at begynde med ikke Tale.

Den unge Kones Selvstændighedstrang vokedes ved Omgivelsernes Ligeegyldighed, og hun jogte Maal for den higende Virkestrang. Hun indsaa nemlig, at hun maatte ofre Evnerne paa noget, som kunde optage Tankerne og dermed bringe hende Udspredelse og Glæde, naar ikke hun selv skulde henfalde i den Interesseløshed, som omgav hende.

Da det var Træerne, som hun jærlig mauglede, saa fik hun ganske naturlig den Tanke at plante.

Det, hun først ønskede sig, var en ordentlig Frugthave, da den vantrogede firkantede Skøttenhave med et Par forkrøblede Frugttræer ikke fortjente Havenavn. Hun talte med Manden om at lade en

Gartner komme, og herimod havde han intet at indvende, naar blot han selv maatte blive fri for det.

Da Gartneren kom, blev det dog ikke ved Haven alene.

Ud mod Vest og mod Nord strakte sig nogle saandede, gulte Ager, og her plantedes saantidig et bredt Laebælte af Grantræer.

Hendes Tid deltes nu om Sommeren mellem de huslige Syssler og Haven, medens hun i de lange Wintermaaneder søgte at holde sig skadesløs for den manglende, forstaende Dmgang ved at læse, for det meste Romaner.

Omstider naaede Fyrreernes Frihedsbrus og den nationale Vælfælske ogsaa ind over den stille affides liggende By. Da rustedes

ogjaa denne dode Egn vaagen, og de varme Følelser, som den unge Kone gennem Maringer havde dovet under legemlig Virksomhed, slog ind i lys Luc. Det gjaldt det Land og det Folk, hvortil hun følte sig bunden ved Hjertet og Sproget.

Hendes Mland ligesom gennemrustedes af Kampen, som optog alles Sind og Tanker, saa den ellers tavse, jindige Mland, hvis hele Verden nærmest laa indenfor de egne Gennemærker, i sin Færd forandrede til Ufendelighed.

Han var tykt dannet og erfarede nu gennem sin tykke Nvis, saa vel som gennem de rundtslyvende tykke Dpraab, at Landet var tykt — han selv med.

Han erfarede i det hele taget noget, som han ikke havde vidst for, og som jatte Tankerne i hurtigere Bevægelse.

Den dansttalende, men tykt dannede Mland saa paa Sort og Hvidt, at Slesvig og Holsten udelelig horte jammen — ja, at Nord-slesvig end aldrig havde været danst.

Han følte sig aandelig „stammverwandt“ med disse Mennesker og anerkendte uden Provelse de Lognekronniker, hvormed de opvartede, og hvorom selv ansjete tykke Nviser maatte scribe: „De lyver, og de ved, at de lyver!“ — Lognekronniker, som selv Tysklands mest fremragende Jurister har stemplet ved at afgive deres Dom over Landets Tilhørsforhold. Men disse ædruelige Roster havde end ikke lydt den Gang, og den tykke Kejser Sigismunds Voldgiftskendelse i Striden mellem Dronning Margrethe og de holstenste Grever, som fældedes Mar 1424 den 28. Juni, og som lod: „At Hertugdømmet Sonderjylland efter fuldguldige, nimodsigelige Vidnesbyrd var et danst Len, et danst Land med danst Ret, Sprog og Fortid, og at Greverne ingen som helst retlig Adkomst havde til det; dets Bortgivelse som Len tilkom udelukkende Kongen og Riget“, — den havde hans tykke Lærere ikke bibragt ham.

Nu fulgte han ene sit Hjertes Stemme, som drog ham mod de tyktjindede Slesvigholstenere, der indhullede sig i Frihedstaaben og sloge Lognekappen over deres Lovrivningsbestrebelse.

Men var Mlanden bleven reven med af Bevægelsen, saa var Hustruene ikke bleven det mindre.

„Dannevirke“, som alt var udkommen i nogle Mar, blev hendes kærejte Læsning og det eneste, som hun kunde holde sig til med sit Haab og sine Længsler, nu da Mlanden aabent hylkede

Modpartiet. — Det var nemlig som en stiltiende Overenskomst mellem dem ikke at berøre det politiske Emne.

Endelig brod Oprøret, som længe havde ulmet under Afsen, ud i lys Lue.

Den ulovlige slesvig-holsteniske Regering drev med Vold og Magt Mændene ind under sin Fane.

Ogjaa til Stubberup kom Stævningsemændene, og nu maatte der vælges, og det endda hurtigt!

Sonnen paa Genbogaarden ved Navn Dall, som var tyf-talende, drog med flere mod Syd, medens Sonnen paa Nabogaarden ved Navn Peterjen, som var Frijer, men havde dansk Hjem-sprog som de fleste i Byen, tog med den Skare, som i Mattens Mørke listede sig mod Nord for at naa derhen, hvor Pligten kaldte dem.

Rasmus Jensen skulde ogjaa af Sted, da han var pligtig at møde under Dannedroge, hvortil han havde svoret.

Han kunde dog hverken bestemme sig til det ene eller til det andet, og det var triste Dage, jærlig for Hustruen, som vaandede sig under Angsten, der besjælede hende: „Hvad vilde han vel gøre? Store Gud, om han gif hen og løb over og brod sin Ed!“

Saa kom den tykke Herredsfoged og opfordrede ham til at tjene Frihedens Sag.

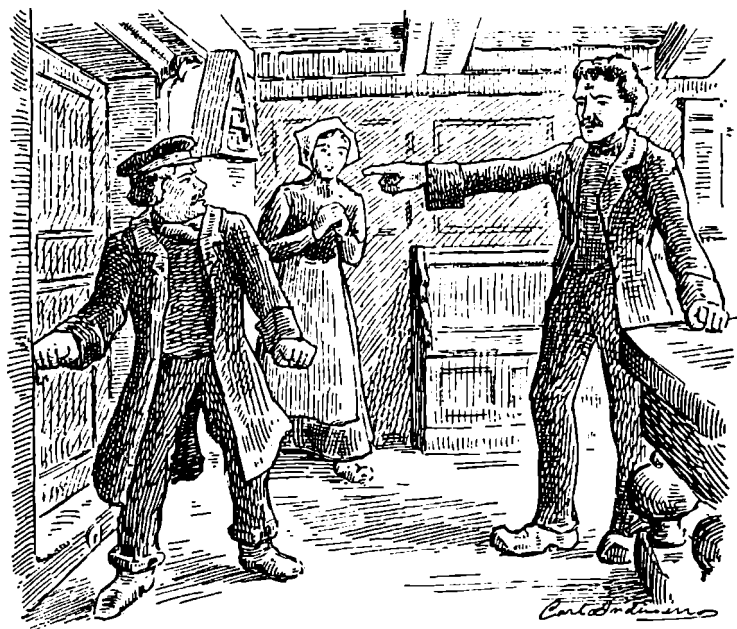
Hun blev saa glad, da hun saa Manden rette sig i sin fulde Højde for at svare: „Frijs mig ikke til at gøre nogen Uret.“

Den iltre Herredsfoged gemælede med truende Røst: „Naar De ikke godvillig vil følge Deres Hjertes Stemme, saa vil De blive tvungen til at følge os.“

Den kæmpesterke Mand jo'r op i Brede og saa ned paa den et Hoved mindre Herredsfoged, sigende. „Herud med Dem, og vov ikke at komme igen; jeg skal være Mand for at vise Dem og Deres, at jeg ikke lader mig tvinge.“

En Time senere stod han rejsekædt i Skottenet, medens Vognen holdt for Døren. Hustruen gif stille og beklemmt omkring uden at vove at sige noget til Manden, i hvis Ansigt man saa Spor af Kampen, som rasede i hans Indre.

Endelig vendte han sig rask mod hende og omfavnede hende heftigt. Hun hævede det betyngede spørgende Blik paa ham, og han forstod hende.

Hurtig bojede han sig ned og trykkede hende et Kys paa Munden, sigende: „Du kan være rolig, jeg kender min Pligt!“

Saa rev han sig løs og stormede ud for at springe op paa Boguen, samtidig jom han jatte de væilige Heste i Trav ud af Gaarden. Længe stod hun ude ved Husenden og saa mod Nord, hvor en Stovfky viste hende Vejen, som hendes Mand havde laget.

Med et Letteljessjuk begav hun sig ind, da det sidste Spor af den Bortdragne var forsvundet ude i Horifonten.

Hans Deltagelse i Krigen afgjordes dog hurtig og paa en uventet Maade. I Ophidselsen ogede han nemlig Farten i den Grad, at Hestene sluttelig toge Magten fra ham, jaa han forte løbsk.

Genimod Aften bragtes han tilbage til Gaarden igen, men da laa han udstrakt i Halm bag i en Vogn. Doktoren konstaterede

en Hjernerystelse; desforuden var det højre Ben tilligemed et Par Ribben brækkede.

Det blev et langt Sygeleje for ham, men ved Hustruens opofrende Pleje saa vel som ved en omhyggelig Lægehjælp lykkedes det dog at faa ham saa vidt kureret, saa han et halvt Aar senere kunde bevæge sig omkring paa sin Ejendom.

Lægen gav ham desuden Udsigt til med Tiden at blive helt rask igen.

Paa den Tid fødte Dorthen en Søn, og hermed var der knyttet et nyt Bindeled mellem Ægtefolkene.

*

*

*

Da Krigen var til Ende og Oprøret brudt, lagde Sindene sig efterhaanden til Ro igen. Livet i Stubberup antog atter sit vanlige Præg, og de vakte Livsaander syntes atter at jøve hen i slow Vigegyldighed. Dorthen passede de vanlige Sysler og forstaaede desuden Plantningen, som lykkedes godt, og som nu overspændte flere Tonder Land.

Hendes Mand forvandt med Aarene helt Følgerne af sin vilde Kørjel, men han blev end mere ordknap og stille, mens Tiden gik for dem under vanligt Arbejde og i stille Forstaaelse.

Saa kom Aaret 1864.

Som et Lyn slog det ned, at Krigen atter var udbrudt, og at Tyskerne og Østerrigerne i Forening rykkede frem til Angreb paa det lille og usforberedte Danmark.

Atter jog et Pust af hin Tids Begejstring hen over Landet for ogjaa at biste lidt op i Stubberup.

Stemningen var dog bortvejret, og det svage Pust mærkedes knapt nok i Byen. Snart indlob Jobsopsternerne, den ene mere sorgelig end den anden, alle meldende om Nederlag og Ulykke for Danmark, om Sejr for Tyskerne.

Kronen paa Ulykken var Dybbøls Fald; nu forstod man, at alt Haab var ude.

Gennem „Slesvig-Holstenerne“ derimod gik der en Rubel, og de aandede op ved Udsigten til den drømte Frihed.

Men Glæden nedstemtes hurtigt, da den ønskede Frihed viste sig at være bare Drøm, og Befrielsen afløredes som en Erobrer.

Kun de mest fanatiske hørte man tidlig og sildig yngre „Schleswig-Holstein meerrumschlungen“; de mere tænksomme bleve mærkelig lavmælte, medens de tankeløst forførte trak sig sky tilbage og knurrede i Stillehed.

For en Del blev det vel svært at indromme den egne Wildfarelse, medens andre saa deres personlige Fordel ved at følge Magthaverne.

Saa saa man da med beklagelig Undren, at Stærke af disse Mænd, som havde været rede til at ofre Livet for deres Ideal, nu kysjede den haarde Haand, som junderbrød dem.

I Gaardmandshjemmet i Stubberup mærkedes der nu mindre end nogen Sinde for noget til det, som foregik ude omkring dem.

Dorthea var stille og skjult paa Sorgen over Nederlaget. Den Slags var hun vant til at bære for sig selv.

Sonnen, som nu var 16 Aar gammel, nærmede hverken Interesse eller Uvilje for den ene eller for den anden af Parterne.

Hans Opdragelse havde ikke været efter at fremme eller hemme nationale Følelser, da der fra ingen af Siderne indvirkedes paa ham.

Det kunde synes, som vare Forældrene gensidig bange for at røre ved de Strænge.

Hvad Faderen angik, saa var det svært at sige, hvad han tænkte ved den Wendung, som Sagerne havde taget, thi han forholdt sig tavst.

Nu, da Sonnen var konfirmeret, besluttedes det at sende ham Syd paa, for at han kunde uddanne sig videre i Tysk.

I det danske Sprog bejød han fuld Færdighed, da Modereren havde været behjælpelig hermed.

Det kunde synes, som om Blodbadet og Elendigheden skulde vedvare; thi kun to Aar henrandt, saa gjaldede Krigsluren igen for at kalde til Kamp.

Det var til en Forandring Østerrigerne og Preussjerne, de Forbundne fra 1864, som sloges.

Østerrig blev i denne Kamp den Underlegne, og snart stod Preussjerne som Sejrherrer endnu et Trin højere oppe, end de forrige Vaabenfjæller selv havde hjulpet dem. Og næppe 4 Uger senere blev Krigen mellem Tyskland og Frankrig erklæret.

Men Udsigten til denne Krig, satte Sindene herhjemme i hurtigere Bevægelse og fødte Haab mod Haab i deres Bryst, som ventede og længtes efter Befrielse fra det alpelignende Tryk, som hvilede over Landet.

Atter slog Budstabet ud over Land, som bod de vaabenpligtige Mandstaber at møde under Faneu „for at forsvare det tyske Navns Ære“.

Ogsaa fra Stubberup skulde de Vernepligtige give Møde, og nu, som i 1848 skilte Strømmen sig, og nogle gik mod Syd, medens andre under Mattens Skjul gik mod Nord.

Det var ikke hver Mand's Sag at hjælpe dem, som havde slaat de dybe Saar, der endnu var saa friske, saa de soed.

Nu var det Sonnens Tur at gaa med, og herved vaagnede han først ret til fuld Bevidsthed. Det blev ham hurtig klart, at han ikke kunde gaa med Magthaverne.

En tidlig Morgenstund traadte han ind i Stuen, hvor Faderen sad og skrev, medens Moderen var ved at støve af.

Høj og bredskuldret, med Faderens bestemte Ansigtstræk, men med Moderens milde Dine stod han midt paa Gulvet med Indkaldelsesordren i Haanden.

Efter en længere Tavshed jagde han til Faderen, som sad ved Skrivebordet med Huggen til ham; „Jeg har nu faaet Indkaldelsesordre!“ Faderen vendte blot Hovedet mod Solen, sigende: „Nu! Og saa?“ Uden at afvente Svar bojede han sig derpaa over Arbejdet igen.

Moderens og Sonnens Dine mødtes i et langt forstaaende Blik. Saa presjede han frem: „Fader, jeg kan og jeg vil ikke!“ Nu rejste Faderen sig og gik et Skridt hen mod Solen, hvor han blev staaende i sin fulde Højde, seende skiftevis paa ham og paa Hustruen, som begge saa paa ham med samme sorgfulde spørgende Blik, som han saa godt kendte.

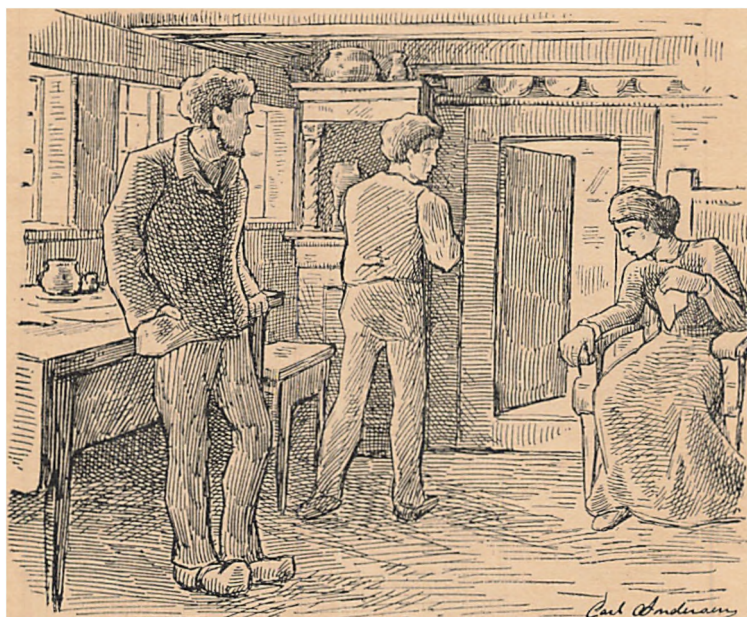
Saa slog han Duet ned for det, som han læste i disse Dine, og som han ikke kunde taale. Nu stredes Magterne igen i ham som hin Dag, da det gjaldt ham selv. Underkastelsesfølelsen sejrede

dog over den ubændige egne Willie, og han jagde: „Hvem har kaldt, — og hvem hersker i Landet?

Preussien har kaldt, og Preussjerne er Herre, derfor maa du lyde deres Bud, — om gærne eller ugerne, det er ligegyldigt!

Ogjaa jeg kaldtes forhen under Fanen og lod Buddet, som ordrede mig mod Nord, skønt mit Hjerte den Gang drog mig mod Syd. Jeg var og vedbliver at være loyal; — du maa huske, at en Borgers første Pligt er Loyalitet!”

Saa gik Sonnen stille ud, fulgt af Faderens lidende, smærtelige Blik.

Han havde valgt, han vilde gaa den Vej, som syntes ham den rette; hans Hus skulde gøre det samme.

Næste Dag rejste Sonnen i Krigen. Den blodige Kamp mellem de to mægtige Riger blev jo som bekendt en eneste stor Triumf for Tyskerne.

Rasmus Jensen opnaaede dog ikke at se eller høre den tykke Sejrsjubel, idet et Hjerteslag gjorde Ende paa hans Liv otte Dage efter, at Solnen var rejst.

Hu stod Hustruen ene tilbage med den store Gaard og med Sorgen over Egtefællen, som havde været hende en god Husbond, og som hun trods al deres Forskellighed havde haft inderlig kær, samtidig med at Uroen for den eneste Søn pinte hende, da Døden jo ogsaa i hver Time kunde indhente ham paa den blodige Balplads.

Men Dage og Maanedes løb hen, og hendes Frygt viste sig at være ugrundet, idet Solnen ved Krigen's Ende vendte tilbage igen, sund og uskadet med Hærkorsket paa Brystet.

Straks efter Hjemkomsten forlovede han sig med Genboen Dalls Datter for snart derpaa at gifte sig.

Den godmodige Svigerdatter, som saa at sine var opvokset under Dorthæas Øjne og sammen med hendes Søn, optoges kærligt af hende, og Samlivet tegnede til at blive harmonisk.

Efter et Aars Forløb fødte hun Tvillinger, to store kraftige Drengedøds, saa nu blev Dorthæa Bedstemoder, og andet Navn fik hun nu ikke mere.

Den glædelige Begivenhed blandedes dog snart med en Malurt-draabe, idet Forældrene, som hidindtil indbyrdes, saa vel som med hende havde talt dansk, nu lagde dem efter at tale Tysk med de spæde Børn. Det stak hende i Brystet, da hun første Gang hørte Solnen tale til dem paa det fremmede Maal, og hun jagde for-bavjet: „Mig synes du taler Tysk med Børnene“. Han saa lidt til Siden, sigende: „Det er bedre jaadan, saa falder det ikke saa tungt senere hen“.

„Og dig selv, mig, og alle de forangaaede Fædre, som ligger i deres Grave, hvad dem?“ spurgte hun.

„Tror du maaste ogsaa det vilde glæde dem, om de stod op af deres Grave og hørte, at du for fuldt Alvor vilde forjøre at smigmyrde dem?“

Han blev lidt rødere i Ansigtet men bojede sig ned over Buggen, sigende:

„Hvor kan du kalde slikt Enigmord, Moder?“

Hun svarede:

„Soger du da ikke aandelig at aflive dig selv og alt dit Ophav, som du kan takke for alt, ved at afbryde det naturlige Liv for at skabe noget unaturligt nyt?“

Efter en Stunds Tavshed rettede han sig og saa paa hende med disse gode, lidenskabsløse Øjne, sigende med resigneret Stemme: „Vi skulle være loyale“. Moderen svarede bittert: „Loyale!“ I kunne gøre Folk affindige med eders Loyaltitet! Som din Fader bukkede under for Magten, som brød hans Frihedsideal, jaaledes giver du nu efter for samme Magt, skont den af Hjertet er dig imod. Enhver Bendeaaabe kan magelig skjule sin Karakterløshed under den bekvemme Loyaltets Klappesolder“.

„Loyaltitet er en nødvendig Auerkendelse af bestaaende usyffe, retfærdige eller uretfærdige Magtforhold“, svarede Sonnen.

„Det er en Medværdigelse for aandelig frie Mennesker at auerkende paatvingne aandelige Forhold, som er uretfærdige, da de kun har Hævd gennem den usyffe Magt“, var Moderens Ord.

Dermed forlod hun Stuen. Senere taltes der aldrig om den Ting mere.

Et forstod hun dog nu: at hun skyldte Fortiden og Metten, at hun virkede for begge, alt det hun formaade.

To Aar senere fødte den unge Hustru endnu en Datter, der kostede hende Livet.

Hun, der aldrig havde været rask, skrantede efter Drengenes Fødsel, og nu viste det sig, at hendes svage Kræfter ikke slog til at komme over Barfjelsen.

Tabet af Hustruen gik Manden jaaledes til Hjerter, saa han endnu mere end tilforn trak sig tilbage i sig selv. Det jmerkede Moderen at se Sonnen lide, uden at hun formaade at aftage ham noget af Byrden, da han umeddelsom trak sig helt tilbage ogsaa fra hende.

Bedstemor overtog nu Styrelsen af Husvæsenet igen, og alt løb ind i den gamle Gænge.

Det blev nærmest hende, som ledede alt ogjaa med Hensyn til Børnenes Opdragelse, og nu taltes der atter Dansk i Huset.

Hun havde nu jet, hvor det førte hen, naar man ligegyldig lod dem vokse op, som de vilde; nu havde hun forejat sig at lede Børnene og saa lade Gud raade for Resten.

Da de blev større, lærte hun dem at læse Danst, og da hun havde Bauskelighed med at je at læse, blev det jaa, at de iftjevis læste Nvijen for hende. Senere, da Drengene blev konfirmerede, jendte Faderen dem, Traditionen tro Syd paa, først paa en Skole, senere paa en større Gaard i Swanjen.

Søsteren Agnes derimod kom, da hun var konfirmeret, paa Bedstemoderens Dnske til Sundved i Hus hos hendes Slægtninge. Alten Mar gamle meldte Brodrene sig frivillig til Militæret, da de onskede at komme til Berlin, til Garden.

Faderen aandede lettet op, da han horte dette deres Dnske, jaa var det dog kun Spogelsefrugt, som havde ladet ham ane, at Sounerne paa ingen Maade vilde bekvemme sig til at spille Soldat.

Den fornemmeligste Grund til, at de valgte Berlin, var dog ene for at komme langt bort fra Hjemmet.

Førend de talte med Faderen derom, havde de raadslaaet med Bedstemoderen, og hun havde jagt: „Nejs kun Vorn! for jeg ved, at I hverken glemmer Eders Bedstemor eller Eders Landsmænd i det Fremmede!“

Saa rejste de, og nu gif Moder og Son stille rundt i de store Rum.

Det var en Dag i November 1889, at Gustav Johannsen en Aftenstund sad inde paa Kafé Bauer i Berlin.

Han sad affides, langt oppe i det mægtige Lokale med en Avis i Haanden og nød en Forfriskning.

Han var mismodig og træt, jaa vent i daarligt Humør den Dag.

Netop i disse Dage havde han, som gentagende forhen, maattet erfare, hvor liden Forstaaelse og hvor liden Velvilje jeld de mest frifindede Tyskere nærede for os.

Han følte sig ene, som han sad her og tænkte paa Fremtiden.

Det var en af de mørke Timer, som kunde hjemjøre den ellers fortrosthingsfulde Mand og en kort Stund føele hans Aldhu for den Sag, som han troede paa, og som stod ham højere end alt.

Ud af disse mørke Tanker vækkedes han ved, at to rankvoksede, bredskuldede Mænd med blaa Djne og med lyseblondt Haar stode over for ham, begge iførte preussisk Garderuniform.

Paa hans sporgende Blik forestillede den ene dem som Peter og Iver Jensen fra Stubberup.

Et Djeblit ledte han i Hukommelsen; han mindedes ikke at kende nogen i Stubberup af det Navn. Hans gode Hukommelse kom ham dog hurtig til Hjælp, og han saa lidt uforstaaende paa dem, medens han spurgte: „Å er da ikke Søner af den Jensen, som er bleven udnævnt til Amtsforsøger der paa Egnen?“ „Jo, det stemmer“, svarede den ene. Da han af Johannens Blik læste Spørgsmaalet: „Og Å ønsker?“ tilsvarede han: „De vil maaske bedre forstaa os, naar jeg siger Dem, at min Bedstemor er Tante til Klage Underjens paa Tvistrupgaard i Sundved.“

Et Forstaaelsens Glimt lyste op i de livfulde, kloge Djne, og med sin kende, velvillige Elskværdighed bød han dem sidde ned for at nyde et Glas med ham.

Samtalen drejede sig ganske naturligt om de hjemlige Forhold, og snart kom de ind paa det sidste Slag, som af Myndighederne var bleven rettet mod det danske Nordslævig gennem Sprogforordningen af 1888, idet Peter sagde, at det særlig var denne Forholdsregel, som havde foruvølget dem og sat deres Sind i Bevægelse.

Det varme Fædrelandsfjnd, som slog Johannien i Blode fra disse unge Mænd, som var opvoksede under nogle for Danstheden tænkeligt ugunstige Forhold, lod ham hurtig glemme alle sine Sorger fra forhen, og med Liv og Varme talte de længe sammen om Fremtiden og Fremtidsudsigterne.

Hele hans bekendte beaundede Livlighed vendte tilbage, og Biddet og Lunet fik hurtig Overtaget i Underholdningen imellem dem.

Da de tre nordslævigste Kæmper en Time senere forlod det overfyldte Lokale, var de imponerende Stikfæser i Stand til at vække Opfigt, selv iblandt det blaserede Berliner Publikum.

Derfor hørte de ogjaa, da de gik — Gustav Johannien foran med hævet Hoved og med Sejrsstolthed over det joviale, lysende Ansigt og med et Blik, som kastede gnistrende Straaler ud over de For samlede, fulgt af de rante Gardister — det Udraab fra flere Sider: „Se blot, hvor den Gamle er stolt af sine Søner!“

Senere har han selv jagt: „Aldrig har jeg jet lysere paa Livet, end jeg gjorde det i dette Øjeblik — og aldrig har jeg været stoltere af noget, end jeg i den Stund var det af disse mine Søner“.

Saa gik Aarene, og Sønerne vendte tilbage til Hjemmet efter at have afsluttet deres Værnepligt. Faderen var ganske rigtig bleven Amtsforsstander for sin Hjemegn, og et yndeligt Bevis for denne hans Værdighed var Ornestilket, som sad ude ved Døren.

Et andet Vidne om hans preussiske Værdighed knejdede ude i den velplejede Have. Her var der nemlig bleven rejst en høj Flagstang.

Samme var tagen i Skoven der ude ved Gaarden og var et af Bedstemoderens kære Træer.

Intet havde gjort hende mere ondt end dette; men hun tav dertil.

Kraft og rørig passede hun sin Gerning i Huset uden tilskyndende at bryde sig om Sønnens eller nogen andens Gøren og Vaden.

Hun glædede sig over sin Have ogjaa nu, da den havde faaet den ukærkomne Byntning, og hun omfattede Skoven, som havde vokset sig stor, med Kærlighed.

Hun var i det hele taget lydhyr for alt omkring sig, og Hørelsen var bleven skærpet gennem mange Aars stille Lytten. Hun havde ved sit Eksempel faaet andre til at indse Plantningens Betsignelse og havde staaet Bybornene ved Siden med Raad og Daad, saa man nu overalt saa velplejede Skoffenhaver jaavel som Frugttræer og Blomster. De nærmeste Omgivelser havde herved faaet et venligere Udseende, der mildnede paa det Golde, som den bare Egn bar tilskue.

Hun kunde glæde sig ved sit Livsarbejde, som hun saa omkring sig, og som paa mange Maader havde været til Betsignelse.

Ogjaa paa andre Maader kunde hun med roligt Sind se tilbage paa den henrundne Tid for deraf at søge Trost for Fremtiden. Nogle af de ombøende Tyskere havde jaaledes forjagt at udjage det danske Sprog af Kirken knap efter, at Landet var bleven anekteret. Gennem de mange Aar, som var gaacde siden den Tid,

var Forsøget stadig bleven gentaget, men var stadig glippet. At det var muligt at afværge dette Slag, kunde man ene takke Bedstemors stille men ihærdige Modstand for. Hun havde endog haft den Glæde gennem Maren at se den Flok vokse, som stod om hende i denne stille men ikke derfor mindre alvorlige Kamp, som fortælles om Guds Hus.

Tilfaldt sejrede dog Magten, og Modersmaalet jages ud af Kirken.

Fra den Dag af besøgte hun ikke Kirken mere.

Hun oplevede endnu den Glæde at se Sønnedatteren gift med en brav dansk Mand paa Sundved. Peter forlovede sig ved Søsterens Bryllup med Bedstemoderens Broders Sønnedatter, der som hun selv var født og opdragen paa Tvistrupgaard.

Sin Son overlevede hun endnu, idet han i Forjommeren 1898 døde pludselig, ramt af et Hjerterslag lige som Faderen.

Fjorten Dage efter Begravelsen sad hun inde ved Vinduet i Dagligstuen og saa ud i Haven.

Bludjelig viste Peter sig udenfor med en Dje i Haanden. Han gik lige løs mod den store Flangtang, udfor hvilken han blev staaende for at se op og ned ad den en Stund. Saa hævede han Djeu, og Bladet juste ind i det tørre Ved, saa Spaanerne søg langt omkring.

Efter kort Tids Forløb begyndte den lange Stang at vakle; saa jatte han Ryggen mod den og tvang den til at falde den Vej, hvor den gjorde mindst Skade.

Han viste sig Sveden af Ansigtet med Skjortærmene og stod en kort Stund tankefuld.

Saa vendte han sig om og saa Bedstemoderen, som smilede ud til ham. Han nikkede ind til hende med et svedent Smil, hvorpaa han tog Djeu og gik til noget andet.

Men inde i Vænestolen sad Bedstemoderen og smilede ved Tanken paa alt det, som Gud havde gjort mod hende i hendes lange Levetid.

Hun søldede Hænderne og takkede ham for alle de Belgærninger, som var vederfaret hende, og for Bornebørnene, som var blevne hendes Alderdoms Glæde. Som hun var kommen herud fra Østkysten for 60 Aar siden, skulde nu hendes egen Frænde gore samme Rejse for at udfylde hendes Plads.

Hun sølte Glæde ved Skæbnen, som lod hendes nærmeste Slægt optage hendes Arv. Fortroingsfuld saa hun ud mod Fremtiden, som skulde bringe hendes Kære Lykke under dette Tag.

Hun sølte, at Lykken vilde blomstre for hendes Frænde herude, da hun vidste, at Grundvolden, som betinger saud Mennekelykke nemlig Forstaaelse og Sympati var til Stede.

Hendes tidligere Frygt for den nationale Tilintetgørelse var forsvunden.

Gennem tredjindstyve Aar havde hun nu vogtet paa Tidens Gang uden at kunne finde noget efterladt Mærke af Odelæggelse. Desuden vidste hun, at Bolværket om de unges Hus vilde være stærkt nok til at trodse jelve det paabrydende Hav.

Heri havde hendes stille Livsgerning sin store Del, og hun takkede Gud, som havde givet hende Kraft og Uldholdenhed til at udrette noget, som vilde leve videre i Slægten.

Og medens hendes Hjerte var fyldt med Glæde og Tak over hendes jordiske Livsarbejde og dets Frugter, fløj Sjælen ud af sit

Fængjel for at ile mod de lyse Vøliger hisjet, hvorhen hun træt og modig længtes.

Da Solnefonnen en Time senere traadte ind, sad hun endnu med Smilet paa Læben, medens Manden længst havde forladt Legemet.

Næppe er der bleven forget mere alvorligt ved nogen Naare, end der blev det ved gamle Bedstemors.

Der var vel heller næppe nogen i Byen, som ikke skyldte hende Tak.

Og Tak skylder vi hende da alle; — alle vi, som kalder og føler os som Danste, og som venter og stoler paa Fremtiden og paa Gud, der ikke forlader den, som tror paa ham.

fru Charlotte Schroder

fødtes i Mønsborg den 29. September 1842 som Datter af Oberst Moritz Carl Friederich v. Wagner og Hustru Margrethe Sofie Charlotte, født Manthey. Faderen tilhørte en indvandret tysk Slægt, der regnede Martin Luther blandt sine Stamfædre. Paa mødrene Side tilhørte hun ligeledes en tysk Slægt, der dog oprindeligt skal have hort hjemme i Skotland. Trods denne hendes Afstamning var hun i al sin Færd, i Hjerte og Tanke saa dansk en Kvinde som den bedste, hvad hendes store velgjælsesrige Livsgerning afgav de utallige Vidnesbyrd om.

Den 24. September 1862 blev hun gift med cand. theol. Ludvig Schrøder, der ved Statsraad Chr. Flor havde ladet sig formaa til at afloje Sofus Høgsbro som Forstander for Rødding Højskole.

Det var ingen let Opgave, der blev paalagt den unge tyveaarige Frue at staa som sin Husbonds Støtte og Hjælper paa denne ret vanskelige Post. Den Gang jaas der jaavel fra de høje som fra de lavere Samfundsklasser paa Højskolen og dens Gerning med andre Dje end nu. Det betydeligste Blad i Sønderj,

den Gang „Dannevirke“, hilste ikke Ludvig Schröder Velkommen til hans betydelige Gerning men angreb ham paa den mest uforstaaede Maade. Hans Hustru var den Gang som saa ofte senere i Livet under vanskelige Forhold baade hans Trost og Stotte.

Det tunge Slag, der i 1864 ramte hele det danske Folk, føltes dybt og smerteligt af Schroder og hans Hustru og greb saa forstyrrende ind i den Væring, som de havde faaet Lykke til at faa saa godt begyndt paa. Det saa jo ud til, som om hele Væringen skulde lægges øde, idet de maatte bryde op fra Hus og Hjem og den Virksomhed, der var bleven dem kær og dyrebar. „Wien Vorherre i det høje, han lever!“ og de, som med villige Hjerter vil tjene ham og hans Sag, dem slipper han ikke af Syne.

Og det var netop det, hvad Ludvig Schroder og Fru Charlotte allerhelst vilde: De vilde af al deres Evne og Formue tjene Gud og Folkets Sag, og de fandt under fælles Suk og Bøn deres lille tarvelige Hjem i Nstov, der under Vorherres rige Belsignelse er vokset op til et af de største og bedste iblandt vort Folk.

Var Opgaven, der blev paalagt Fru Schroder i Rodding, vanskelig, saa blev den endnu større og mere omfattende i Nstov, idet hele Husvæsnets her blev lagt i hendes Haand. I de første Aar var det meget smaa Aaar, de maatte arbejde under; men Fru Schroder fik Lykke til at være denne udmærkede, sjældne Husmoder, jaavel under de smaa Forhold, da en Snes eller to var hendes Husfæller, som da de voksede til de mange, der taltes i hundredevis. Hendes alt og alle omfattende store og uopslidelige Moder-evne og Moderkærlighed naaede ud til enhver enkelt af de mange, saa det er hartad uforstaaeligt, at der kan gives Mennesker, der paa den Maade var benaadede, som hun var det. Hvor er der ikke mange af de Tusinder af den danske Ungdom, der har besøgt Nstov Højskole, der er taknemlig for, hvad hun under Sygdom og Sorg har været for dem! Hvor forstod hun med en blid og kærlig Haand at tage mildt og venligt paa dem, saa de fik den fulde Forstaaelse af, at hun vilde dem det allerbedste.

Det er vanskeligt at begrænse sig, naar man skal fortælle om Fru Schroder, hvad jeg jo dog maa; men jeg kan ikke slutte disse saa fattige Linjer uden dog jærlig at nævne, hvad hun var for os her Syd for Aaen, der stadig har været hendes Hæster. Hvor omfattede hun ikke os her nede under det fremmede Herredomme med en rørende Kærlighed! Hvor laa det hende paa Hjerte, at dansk Mandsliv blev plejet og rogtet, og hvor var det hende en Glæde at række en hjælpende Haand til, at Menighedslivet kunde fremmes og vokse iblandt os! Jeg tænker jærlig paa, hvor glad hun var den

Dag, den store Sal var tjældet i kirkelig Fæstdragt, da Appel blev ordineret til sin fri præstelige Gerning iblandt os.

Hvem kender nogen Kvinde, der som Fru Schroder har øvet en saadan Gæstfrihed? Jeg gør det i al Fald ikke.

Endnu mens hun laa fængslet til Sygelejet, fulgte hun ikke blot med i alt, hvad der rørte sig i hendes eget Hjem men rundt omkring iblandt vort Folk, og mangen kærlig Tanke og venlig Hilsen sendte hun os herved Syd for Naen.

Saa fik hun sidste 11. November Hjemlov. Hendes Minde være hædret og æret iblandt os!

J. N. S. Struvsager.

fra det gamle Skolehus.

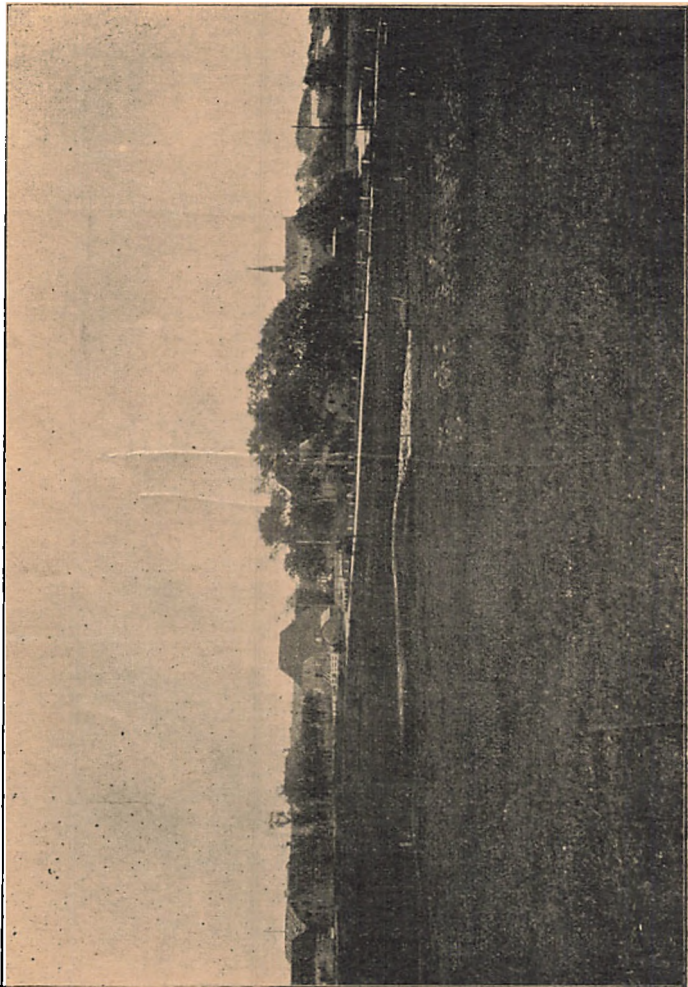
En Barndomserindring af P. Skovron

Syd for Arrild By strækker sig et Bakkedrag fra Ost til Vest, ved hvis sydlige Afald Bækken, der danner Sognegrænsen og tillige Amtsgrensen mellem Haderslev og Lønder Amt, juor sig gennem et Engdrag.

Naar man kommer op paa Bakken, kan man inde mod Syd se Logumkloster Kirke svømme i Sommerfaldisen over Vestfletten. I varme Dage kan Billedet tage sig ud som et Hata Morgana. Og som et saadant stod det for min Bevidsthed, naar jeg i Sommeren 1862 som 10 Aars Dreng regelmæssig standsede oppe paa Bakken, vendte mig om og stirrede paa dette taagede Billede i det fjerne, hver Gang jeg havde været nede i Engene for at flytte Kærne.

Til Efteraaret skulde jeg flytte med mine Forældre fra Arrild til Logumkloster, en Begivenhed, som fremkaldte i min unge Sjæl en blandet, forvirret Følelse af Angest og Glæde, Længsel og Sorg og frem for alt Nysgerrighed og Spænding.

Skønt jeg nu var 10 Aar gammel, var jeg en prøvet Mand. Jeg havde allerede haft min uheldige Stærklighed og mine religiøse

Logantjørner iet fra Stordjiden.

Anfægtelser. Den første var fremkaldt af en lille Pige, der hed Grete og sang som en Rattergal, og de sidste vakktes ved det skræffelige Bibelord, at Synd mod den hellig Aand aldrig kan tilgives.

Marjagen til, at jeg saa tidlig hjemjogtes af den Art Nøvelser, var min store Modtagelighed for Indtryk og mit Haang til Grublerier. Musikten elskede jeg med en iværmerisk Tilbedelse. Ved Gilder og Bryllupper sad jeg hele Tiden klinket op ad Musikantterne, og jeg mindes endnu den Følelse af Lyfsalighed, jeg nød, da jeg ved et Bryllup fik Lov til at sidde paa Klarinetten's Skod. Som Følge heraf kunde jeg ikke falde i Sovn, da jeg kom i Seng om Natten, og vækkede Fader med de Ord: „Hør, hvor de spiller!“ Musikken lod endnu i mine Øren, forfulgte mig hele denne Nat og den følgende Dag, hvor jeg gik og stod. Hvad Under da, at den lille Grete sang sig ind i mit Hjerter. Hendes Forældre flyttede til Byen fra Distrikten, og denne Familie bragte med sig et Pust af Østboens større Livlighed. Lille Grete havde mange større Søskende, og de sang alle sammen og saa godt ud. Det er en Selvfølge, at denne Families livligere Baner og muntre Selskabelighed baade dannede Skole og vakte Forargelse.

Af det sidste hagede sig fast i min Hukommelse det lille for den Tids Tarvelighed ret karakteristiske Træk, at hele Byen holdt sig op over, at denne Families Børn selv maatte komme Sukker i Kaffen og hver Søndag Morgent fik en Klavring til Kaffen, hvilken uhyre Lufsus fik de gamle Bondedøner til at spærre Djuene op i Forbavjelse og Forargelse. Børnegæstebud var en ny Skik, som disse Folk bragte til Egnen. Ved disse Smaagilder ved Fuletider blev der danset og junget og lagt. Der blev „klappet Folk sammen“. Af, hvor mange Slag i Hænderne dojede jeg ikke for din Skyld, lille Grete! Eller der blev spillet Kort. For Børn var den Gang det morsomste Spil „Evinepisker“, som nu er gaaet i Glemmebogen, eller oves meget sjældent, skont det maaske har sin Overlevering helt fra de romerske Saturnalier og burde opskrives i Folkets Hukommelse. Naar de Gamle kom sammen, spillede de „Hundrede og et“ eller „Brus“. Disse to Spil er ogsaa ved at gaa i Glemme.

Skont Svovlstikker allerede i Halvtredserne var gængse, mindes jeg dog at have set de gamle Fyrfade i Brug, hvori man ude paa Arnen hentede en Glod og jatte frem for Gæsten til hans

Vi. I Marken brugte alle den Gang det gamle Fyrtojs, Tønderkrukken, eller Fyrsvampen, og naar vi Drengene fik fat i gamle Lin- nedklude, brændte vi dem til Tønder og stoppede vor Krukke dermed.

Oplysningen inden Døre bejrgedes med Lyspinde af Moje- træ, Tællelys og Praafer.

Ved Kniplingen, som den Gang var almindelig, brugtes Lys- kuglen: En Glasugle, fyldt med Vand, der hang i en Galge og gennem hvilken Straalerne fra et Tællelys samlede paa en lille Plet af Prikkebrættet af Perken (Pergament), hvor Kniplerstens travle Fingre stak Naalene i. I Steden for Tællelyset hang som oftest den endnu billigere Sivlampe ned fra Bjælken under de lave Loftet ved Siden af Lyskuglen. Som Bøge i denne Lampe brug- tes Marven af Sivet. Og at forjyne Moders Sivlampe med Siv- marv var vor Bestilling, og den Kunst at ribbe Sivene vor mindste Kunst, skont vist næppe vore Dages Ungdom vilde være i Stand dertil med al sin Klogt, jaa lidt som vore Dages Stenhuggerkunst orker at lave en eneste Flintkile fra Stenalderen efter. „Fiffet“ er gaaet tabt. For Sivribbingen er Fiffet saare simpelt. Man tager et almindeligt Siv, som grov paa jumpede, jure Marker, stikker to Knappenaale paa Kryds igennem Sivet nogle Tommer fra den tynde Ende, tager denne mellem Tænderne, griber Naalene med begge Hænders Tommel- og Pegefingre og trækker dem ud igennem Sivets hele Længde. Og man skal se, hvor den hvide Marv væl- der ud af Sivet.

En, to, tre af disse Marvslanger lagdes i Lampen med En- derne ud over Tuden og antændtes. Og i denne Belysning jad da vore Dages unge Dameres Bedstemødre som unge Piger bag Knip- pelskrinet og stirrede paa den lille Lysplet, som faldt gennem Lys- kuglen paa Prikkebrættet, og drømte deres Ungpigedromme — lige jaa fagre og lige jaa gyldne som dem, der nu fojtres under Gas- kroner og elektriske Kupper. — Eller de jad og lyttede til Øven- tyr- og Spøgelseshistorier, der fortaltes af Karle og Piger i det hemmelighedsfulde Tusmørke bag ved dem, ledjaget af Karternes skrabende Lyd og Koffehjulets Snurren.

I Efteraaret 1862 holdt jeg og min Lykke vort Indtog i Logunkloster. Jeg havde virkelig Lykken om Word i den Klasjevogn, som rullede ind i Byen over Mollebroen med mig, for saa vidt som der var en Komedietrup i Byen. Det var Klaus lille Selskab. Min første Komedieaften staar endnu indristet i min Husommelje med saa dybe Træk, at jeg nu ganske bestemt ved, at det var Hofstrups „Intrigerne“ jeg saa, skont der stod paa Plakaten: „Frierens Besøg“. Mange Aar senere gjorde jeg den Opdagelse, at Smaaselskaber ofte spillede kendte Forfatteres Stykker under falsk Navn, formentlig for at spare Forfatterhonoraret. Erik Boghs „Et Uhyre“ er ofte gaaet her i Nordflesvig under Titlen „En hvid Dzhello“.

Min første Vegekammerat fik jeg, for jeg kom i Skole.

En Dag, jeg gik op ad Vestergade, mødte jeg en Dreng, der gik og jvingede med en Flaske. Han gloede paa mig med Uhyhedens Interesje. Da han var kommen forbi mig, vendte han sig om og jagde med en meget vigtig Mine:

— Du ved nok ikke, hvad jeg har i denne Flaske?

Nej, det vidste jeg da ikke. Saa gav han mig et Blik, der rullede omkring paa mig som store Kugler, og han jagde langsomt og med en frugtelig Bægt:

— Naar jeg tager denne Flaske og kaster den op paa Hujet der — saa brænder hele Hujet.

Jeg stirrede forfærdet paa ham.

— Hvad er det da?

— Det er Stenolje, lod Svaret.

Længere siden er det ikke, at Stenoljen, eller Jordoljen, som den paa godt Dansk kaldtes i Forstningen, men siden med det fremmede Ord Petroleum, blev kendt hos os som Belysningsvædse.

Det var i denne Drengs Hjem, jeg gjorde mit første Bekendtskab med Hjemmetysteriet. Hans Fader var en tyfskindet Haandværker. Den tyfske Paavirkning havde jo helt indtil den første slesvigske Krig faaet Lov til at brede sig gennem en tyfsk Embedsstand, i nær i Kjøbstæderne, dybere ned i Samfundslagene.

En Dag, da jeg kom for at saa min Kammerat med ud at lege, sad han og læste højt op for Faderen af „Beboer Nachrichten“. Man spurgte mig, om jeg kunde Tyfsk, og da jeg svarede nej, udbrod Faderen, om jeg da troede at kunne komme igennem

Verden uden Tyft — for med Danft kunde man da ikke komme langt.

Det unaturlige, blege Had og Foragt for det Sprog, han selv talte, og den Nation, han selv tilhørte, som lyste ud af hans Anfigt ved disse Ord, forstod jeg ikke, men det berørte uvilkaarlig mit Barnefiind faa ubehageligt, at jeg senere flyede hans Hus.

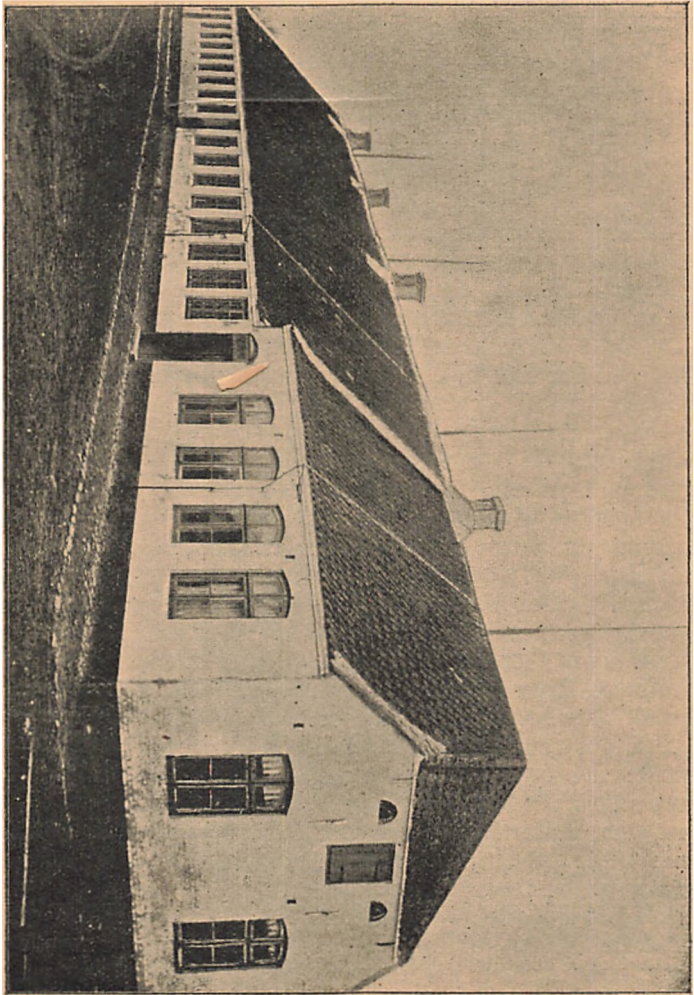
I Skolen fik jeg snart andre Kammerater. Skont en Del af Drengenes Forældre var tyffjindede, mærkedes dette faa at fige aldrig i vor lille Verden. Den tyffe Indflydelse mærkedes kun i den Omftændighed, at der blev holdt tyff Skole i Byen, baade for Piger og Dreuge; men der gif ogfaa Born af danffe Forældre. Det varede ikke længe, for en af mine Kammerater ved at fortælle mig, hvor „morjom“ de havde det i denne Skole, fik mig til at bede Fader om Lov til at deltage i Underviſningen.

Det var ikke for meget jagt, at Skolen, fom holdtes af et Egtepar, der ikke havde anden Adkomft til at undervife i Tyff end den, at de var tyffjindede, var morjom. Tanken paa denne tyffe Skole er et af mine muntreste Mindes. Vor Lærer, der var Rugbrødsbager af Profefſion, men for ſvagelig til at kunne udføre fit Haandværk, ſlog jeg paa den Beftilling at terpe Tyff ind i vore ugudelige Kruppe. Vi lærte bogftavelig talt intet andet end de Epilopper og gale Streger, vore egne frugtbare Hjerner kunde hitte paa. Skont Manden hed Bjorn, var han ude af Stand til at indgyde Refpekt, og det er utroligt, hvad der hændte jomme Tider. En Gang imellem fik Bjornen Berjærtergang og ſlog løs paa os i Blinde med, hvad han fik i Hænderne. En Skole var det jærlig galt. Hver Gang Døren gif op, bombarderede vi Pigerne inde i den anden Stue med Væter. Pludſelig ſprang den lange Bæns over Bordet og lob ud, og vi andre raabte Hurra! Lidt efter faas et grinende Anfigt uden for Vinduet, hvad der fremkaldte et Hyl Bordet rundt. Saa gif Bjornen ud af fit gode Skind. Han gav mig til at tampe løs paa os allejammen, forft med en Lineal, der iplintredes, og derpaa med en Tavle, hvis Skifer rog os om Dreue. Og alt imens ſtod Bæns udenfor og jang i højen Sky: „Neffe, neffe, neffen put, træk mæ æ Bjorn hernt!“ Tilſidft var der nogen, der ſlukkede Lyſene, det lange Bord vælledes, og hele den tyffe Skole laa paa Gulvet og vrælede.

Saaledes var Manden i den tyffe Efterſkole, og Grunden var ikke faa meget Lærereus Briſt paa Duellighed fom Mangelen paa

Selvsbeherstelse. Intet virker mere nedbrydende paa Respekt og Disciplin i Skolen end Dringer af Hidsighed og Brede hos Læreren.

Det gamle Skolehus i Rognstøfcer.

Skoletingten maa have noget af Lovens høje Majeftæt over sig, naar den ſkal gøre den rette Virkning. I ſaa Henſeende var Manden i det gamle Skolehus en anden og bedre.

Det gamle Skolehus laa, ſom det endnu ligger i Byens jydofelige Udkant. Førſt i Mar (1905) er det bleven forladt af Lærere og Skolebørn ſom ikke mere tidsſvarende.

Begge Hovedlærere, Lavridſen og Iverſen, ſom lever endnu, var dygtige, kundſkabsrige Mænd. Degn og Forſtelærer Iverſen, der er født i Naſtrup ved Haderslev, afgik fra Staarups Seminarium paa Fyn med „Førſte Karakter med Udmærkelse, i Mangel af nogen bedre“. Denne Mand havde et ejendommeligt Greb paa at „tage“ os Dreng. Der var noget helſtobt ved denne Mand, der virkede uvilkaarligt. Hans lille tætbyggede Skikkelse gav ham et Præg af Faſtthed alene ved den ydre Fremtræden, og hans ſtotte beherſkede Bæſen ſtøttede dette Indtryk. Han forſtod at ſaa os ind under ſin Indflydelse ved tilſpyndeladende ſmaa Midler. Lyede han en hjælden Gang til den legemlige Tugtelse, kaldt Slagene med en olympiſk Klo, der virkede mere end Straffen paa Forbryderen. — Der er en junderjydiſk Sprog vending, der hedder „aa ſtaa til Klipſtævne“. I Somandslivet har man Taler „at løbe Epidrød“. Havde en af os forbrudt noget, maatte han ſtaa Klipſtævne. Det vil ſige, han blev kaldt op til Ratedret, hvor han blev taget under Behandling, aandelig talt ſtukken med Naale, knebet med gloende Tænger, piſket med Spydighedens og Latterens Svøbe, indtil Dfferet var lige ved at gaa i Jorden af Skam og Kuelje. Iverſen var deſuagtet meget afholdt. Han forſtod ſom ſaa at jængſle ved ſin Underviſning og var ingen Træl af Læreplaner. Det kunde godt falde ham ind at afbryde Underviſningen en Sommerdag, naar Solen ſkinne, og ſaa til Tornſtov med en jublende glad Drengſtjare ſlokket omkring ſig. Og et godt jpilllet Puds kunde han more ſig over. En Dag fortalte han os om Jimmerne og Lapperne. En Dreng, ſom var iopmærkſom, blev jpurgt: „Jens, hvad er Jimmer og Lapper?“ Jens tav forſtrakket og maabede. En Sidekammerat hviſkede til jam: Diſt. „Diſt!“ raabte Jens pligtſtyldigt. Hele Klaſſen lo og Læreren med.

Iverſen havde et meget jnukt, klangfuldt og dybt Organ, og han læſte ofte op for os. Diſſe Oplæſninger klang i mine Øren om Muſik, og jeg kan endnu i denne Stund mindes en enkelt Sætning af en lille Piere, en ubetydelig Sætning: „Den Vej

kendte hun jo!" paa Grund af den ejendommelige Klangfarve, den fik. Derfor staaar som et af mine kæreste Barndomsminde de Timer, da denne Lærer læste op Angemans Romaner for de Drengene, der ønskede at blive tilbage efter Skoletiden for at høre derpaa.

For Sprogets Belyd og Sangen var mit Dre tidlig aabent. Da vi første Gang fik den Opgave at omskrive et Digt i Prosa — jeg husker det var Heibergs „Tycho Brahes Jarvel" — var jeg den eneste, der løste Opgaven med Forstaaelse. Sangtimerne elskede jeg over alt; men jeg jaded og lyttede og sang ikke selv med. Og jeg glemmer aldrig det Indtryk Grundtvigs „Kirkeklokke! ej til Hovedstæder stobtes du, men til den lille By —" gjorde paa mig første Gang, jeg hørte den. Jeg tror nok, det var den, der inspi- rerede mig til mit første Digt:

Fiskeren.

Nattens Vørke er forvunden
fra den stille Kyst,
Morgensolen alt oprunden,
hviſt den spejler sig i Ost.

Fiskeren drager til sin Bolig
med den Sangst, som Havet gav,
fører Baaden from og rolig
gennem det sølvklare Hav.

Han nu bærer hjem sit Bytte;
Liv og Børn i Ustylds Slummer
finder han i usjel Hytte
uden Sorg og uden Kummer.

Jeg var den Gang 13 Aar gammel.

Min bedste Ven og Klasjens fineste Hoved, Andreas Jensen (død som Lærer i Middelfart for en halv Snes Aar siden), skulde paa Seminariet og havde begyndt at stryge lidt paa Violinen. Min Fader havde en gammel Violin hængende og en Bue uden Haar. Jeg helmede ikke, for Fader gav mig Lov til at faa Violinen limet og sat Haar i Buen. Det sidste betvoedes til en af Byens Trigi- naler, en Tufindkunstner, der kunde klinkte hundrede Staaer, gøre

Laaje i Stand, jmedde Bløjern og trække Tænder ud, spille Violin og Kontrabas. Men hvem var Mand for at gøre Violinen i Stand? Alle var enige om, at der kun var en eneste i Byen, der kunde. Det var „Tumbe Dt“, en svagjindet stokdov Smedker, der havde lavet sig en Jordhytte i et Dige nede i Starup. Samme Dt var Skoledrengenes Nædsel. Der gik mørke Frjagun om, at han paa Grund af Drillerier havde lovet at skære Orerne af alle de Dreng, han kunde jaa fat. Violinen skulde der ned, men hvordan slippe fra den Historie med hele Orer? Ingen turde gaa med mig ned i Lovens Hule. Omjider fik jeg overtalt en Kammerat dertil. Det var Ernst. Den sprukne Violin blev indsvøbt i en Klud, og vi traskede af med den. Hjertet jad i vor Hals, og ingen talte et Ord hele Vejen. Nu stod vi uden for; vi jolte, hvordan Hjertet jant ned i vore Bukser. Omjider tog jeg med en jand Dodsforagt i Klinken og traadte ind med Ernst i Hælene og Violinen under Armen. Dt horte os ikke. Han stod med Ryggen til os og hovlede ved sin Hovlebænt. Hans hvide Haar strittede om Hovedet paa ham. Vi stod maalloje og ventede. Jeg vovede at jige Guddag, men til ingen Nytte. Bludjelig vendte den gale Mand jig om, staf Hovedet ind i mit Ansigt og raabte:

— Hu — vah!

Janden tog ved Ernst. Han var ude af Doren jom en Naket, mens jeg var aldeles lamjlaacet af Skræk. Jeg strakte Violinen, jom afværgende, henimod Dt. Han tog den, løfte den ud af Klædet og kiggede paa den. Saa nikkede han og grinte:

— ?E jta nok lim 'en!

Det gjorde Dt. Han ikke alene limede Violinen, men han lakkede den og lavede en lys Bord om hele Dækket, jaa den Smule Tone, der var i den, gik unjelig til Grunde. Men dens straalende Klædebon vakte almindelig Beundring. Min Kammerat lærte mig Moderne og Grebene i jorfste Position, og jaa jilede jeg løs. Jeg opnaaede i meget kort Tid at blive Hujets onde Mand. Jorjst jpilede jeg i Stenkestuen for at glæde Gæsterne. Jeg blev hurtig jaget paa Doren. Saa fljgtede jeg op paa et Loftskammer. Heller ikke her jandt jeg noget blivende Sted. Saa jatte jeg mig ud i Hestestalden. Det gik godt i et Par Dage, jaa jagede Staldkarlen mig paa Doren. Krænkert i mit inderjte jatte jeg mig ned i Steglehujet og jpilede der for de ni Regler. De holdt Stand.

Saa kom Krigen i 64.

Og Skolens Idyl blev brudt. Hidtil havde det tykke Sidelag i enkelte Hjem kastet liden eller ingen Skygge ind i Skolelivet; men næppe lod Krigsraabet, før det gav Ekko i Skolen. De tykshindede Forældres Drengene modte med tykke og slesvigholstenske Kofarder i Kasketterne, vi andre svarede med danske Kofarder, og saa var Krigen erklæret i Skolen.

En Dag, jeg gik ned ad Alleen, stod der tre Drengene og lovede mig Brygl, hvis jeg ikke vilde være tyk, og da jeg ikke vilde afgive den Erklæring, stenede de mig. Tilfældet vilde, at de tre Drengene var Sønner af Fædre, der var fødte paa Jyn og Sjælland, og hvis sjællandske og fynske Mundart endnu robede dem.

Som en elektrisk Strøm adskiller Bestanddelene i den kemiske Blanding, jaaledes fattede nu den politiske Videnstabs skarpe Stel i alle Forhold i Byen. Drengene sloges og lagte Soldat, Kællingerne dængede hinanden til med Skældsord, og de unge skarle rug i Totterne paa hinanden ved første Lejlighed. Alt hydede og gæredede i Politiet. Efter Dannevirkes Komning herskede en Tid lang formelig Anarki. De danske Embedsmænd „ættedes“ bort. En Søndag hang der en stor slesvigholstensk Jæne over Kirkedøren, saa lavt, at den dækkede Kirkegængerne i Ansigtet. Da Pastor Gad (en udmærket Prædikanter, senere Provst i Aarhus) kom gaaende op til Kirken, standjede han ved Synet af Flaget, vendte om med de Ord: „Jeg gaar ikke ind under det forhadte Flaget!“ og gik hjem igen, saa der blev ingen Gudsstjeneste den Søndag.

En Aftenstund glemmer jeg aldrig. Allerbedst som vi sidder i vor Stue, kommer ind ad Døren Gæstgiver Wisjemanns Kone. Hun jegner ned paa en Stol, ligbleg i Ansigtet og kan næppe tale for Sindsbælgelse. Omhøder kom hun til Orde: Hun havde siddet og talt med Kirkefogedens Familie oppe paa „Slottet“ (Yevningen af Klosterbygningen ved Kirken), da der pludselig lod et Stund inde fra Koffenhaven eller Engen ved Slotsbækken, og en Kugle kom igennem Glasdøren og slog ind i Muren lige over Madam Wisjemanns Hoved.

Et Kuglen var tiltænkt den danske Embedsmand, var den almindelige Mening, skønt ingen kunde fatte, at politisk Had kunde føre til en sliq Forbrydelse. Man begyndte at blive bange for sig selv, og der blev oprettet en Borgervagt. Der blev jagt efter Gerningsmanden, men intet opdagedes. Senere har man dog nævnt

Navne, der skulde staa i Forbindelse med denne uhyggelige Tildragelse.

Jeg mindes en anden lille Begivenhed fra den Tid. Der var død en „stor Hjemmetjener“ i Byen, og han blev begravet. Der var stort Følge, og Kirkegaardsmuren var brækket med Nysgerrige, som hang der og lyttede til den nye tykke Præsts Gravtale. Da denne tilsidst udtalte Ordene paa Tykt: „Her ligger han i god tykt Jord!“ lod en kraftig Stemme fra Kirkegaardsmuren: „Det er Vogn!“

Det var i denne Periode, at „Hertugen“ blev proklameret trindt om i Kjøbstæderne. I Logunkloster fandt denne Demonstration ogsaa Sted. Der modte Fjeldtagere langvejs fra. Tykke „Turnere“ gjorde deres Kunstner paa Markedspladsen, larmende Optog trak igennem Gaderne. Fra en Talerstol paa Markedspladsen lod der kraftige Taler. En Bagermester fra Haderslev, der plejede at bryde i Graad af Kærlighed over sine egne Taler, holdt under grædende Taarer en Tale over den tykke Herlighed og „Niederkeit“ (Bravhed). Nogle Aar efter domfældtes han for Klæbsvig.

Senere, da Grobverners Soldater spredtes over Landet, fandt der ingen Udfejlses Sted. De „spidsbenede“ (Ungarere), som de kaldtes, laa i Kvarter i Byen i længere Tid og stod sig godt med Befolkningen. De blev ikke fede af at forjiske, at de levede her meget bedre end hjemme og jøgte forgæves om det „det danske Nag“, som de var komne for at befri os fra.

Soldaterne blev hurtig Drengenes Venner. Ogjaa jeg fik en god Ven blandt disse Gjender. Han hed Buddoch. Han lærte mig at tælle paa „Ungarsk“, hvad jeg ikke har glemt den Dag i Dag, og til Gengæld lærte jeg ham nogle danske Talemaader. Han græd, som han var pisset, da han skulde forlade os, og jeg tudede med.

Der er nu gaaet fyrretyve Aar siden den Gang, og der er vandret Slægt paa Slægt gennem det gamle Skolehuses sløvloftede Stuer. Huset staar endnu, men Ungdommen har i Fjor forladt det, og Alderdommen har taget Bolig der. De Unges Hus er blevet til et „Aldershjem“.

Men naar de gamle Mænd og Kvinder, som nu bor i disse Stuer, en Nat vaagner og tror at høre Barnefang, kan hænde de da lytter til „Kirkeklokkens“ Ord fra Barndommens Dage:

Barndomshjemmet nu kun Tanken gæster,
hjemme har jeg, tit jeg ved ej, hvor;

dog paa Lyjets Hjem min Hu sig fæstet,
 evig godt, jeg ved, er ene der.

Derfor nu, naar Njtenklokken melder:
 Solen sank, og Fuglen slumred ind,
 da mit Hoved jeg med Blomsten helder,
 nyner jagte mellem Bedeslag:

Kirkeklokke! naar tilsidst du lyder
 for mit Stov, skont det dig horer ej,
 meld da mine Kære, jaa det fryder:
 Han jov hen, som Sol i Høst gaar ned!

E Præst ò e Kringel.

Af Nikolai Andersen. Med Tegning af Johannes Larsen.

E Kromands Hans Krisjen ò lild' Mikkell Smej
 ò Bertel, en Son a Gret Svarres,
 sad sammel en Daw aa e Dig' ved e Vej
 fra Fowl'agge nen te Pæ Farres,
 ò meld di tre Knejt' aa en Kampsten de laa
 en Fempennings-Kringel med Strøsukker aa:
 de va jen a Pæ Bages di lække,
 de kan smelt' aa e Tung', te den smække.

Saa kom, som di sad, etter ald'e ret læng'
 e Præst nok saa sind'e spase'rend,
 ò law han omsi'e naaj hen te e Dreng',
 saa stand'se han stœ'nend ò sve'rend;
 fost saa han e lidt, hvondt di laa der ò sad,
 saa aafendt e Mund han ò spu'e dem ad:

„Naa, I Dreng, nu lad mig da høre,
 hvad med Kringlen I agter at gøre!“

„Jo se“, soj Hans Krisjen, „den Kringel den fæk
 vi tre her ejows a Pæ Bage,
 føde te vi hindt' ham en Hundepunds-Sæk
 med Sukker ò Sinner ò Sage;
 men da vi no tykkes, den lig' è fö lild
 te saaendt' aa blyw sköwt, hæ vi tændt, te vi vild
 da la den faa e hele Plase'e,
 dè don storigste Lögn kan leve'e.

No kan I vel tænk', te e Præst pukkelt Öjn
 ò fæk saa höjtidle et Stempel:

„Fy, skam Jer, I Dreng, at lege med Løgn!
 og tag Jer i mig et Eksempel;
 thi mærk Jer, saa langt min Hukommelse naar —
 og det er nu mange velsignede Aar —
 har jeg levet i Sandhedens Rige
 og end aldrig en Løgn monnet sige!“

Saa kæg han egjen for aa kend' aa e Dreng,
 hvad Virkning hans Prerkning vel go'e;
 ò vindt kun e lidt, fò do va da itt' læng',
 fò han fæ sit Skudsmaal aa ho'e;
 fò lild Mikkel Smej ga Hans Krisjen et Skub
 ò Bertel et Puf, te di begge for op,
 ò sin skrattend lild Stemm' han lat skringel:
 „Skal vi itt' la e Præst faa e Kringel?“

Fra Hanved Sogn.

Da den danske Hær i 1864 maatte forlade Dannevirke og drage til Dybbøl, var der mange Menige, der brod deres Trostabsed og dejerterede. Blandt disse var der endda enkelte, der for en Andæstion blev Forrædere mod deres eget Fædreland.

Blandt dem, der dejerterede, var der en Bondejøn fra Hanved. Hans Forældre var fuldblods Slesvigholstener, og noget maatte han jo gøre for at vise sit tyske Sindelag, da han kom hjem. Ankommen hjem gif han fra Dør til Dør og tiggede Penge til et Flag, vel at mærke et Slesvigholstenst, og det lykkedes ham efter en Del Anstrengelser at faa den Sum jamlet, som et Flag kunde koste. Det blev købt, og for at det kunde ses saa vidt som muligt, udjaa han Kirfetaarnets høje Spir til Flagstang.

Men for at komme i Kirken maatte han have Nøglen. For at faa denne begav han sig i Følge med en anden, der senere havde i Fattighuset, til Præstegaarden. Her modte de Vanskeligheder, hvilket de ikke havde ventet, thi Præsten, Pastor Fries, der var en trofast dansk Mand, nægtede at udlevere Nøglen til Kirken, og de to Tyfere maatte gaa den Vej, de var komne.

Kort Tid efter maatte Præsten forlade Præstegaarden og tog foreløbig Bopæl hos en Gaardejer i Simondys, indtil han, som faa mange andre, rejste til Kongeriget.

Da Præsten var borte, var der ikke noget i Vejen for at faa Flaget udhængt paa Kirken, og udhængt blev det. Men ak! Glæden var kun kort, thi da den tykke Bondejon kom ned paa Kirkegaarden, laa Flaget der ogsaa. Han samlede det op og steg for anden Gang op i Taarnet med Flaget under Armen, men som det gik første, gik det ogsaa anden Gang. — Endelig, tredje Gang kronedes hans Bestræbelser med Held, thi Flaget blev hængende og jælbede lystigt for den nordlige Vind.

Glad og tilfreds med sig selv gik han hjem for at nyde det smukke Syn i Afstand. Han gik ind, fortalte sin Fader, at nu hang Flaget der. Denne gik i Følge med Solen ud ved Gaarden for at se paa Flaget; men netop som de kommer nd, flyver der noget for Vinden henover Kirkegaarden. Hvad mon det var? Flaget var det ikke! Men nysgærrig, som Solen var, vilde han dog hen at se, hvad det kunde være. Han gik og fandt, hvad han søgte. Men ak! Det var selve den blaa Strimmel af Flaget. Nu hang Resten af Flaget, — det røde og hvide — Danmarks Farver, og jælbede for Vinden, som om ingen Ting var sket.

Nej, det var for galt! Han mere lob end gik op til Kirken for at hente Resterne ned, og Lysten forgik ham med det jamme til atter at stifte Flaget ud.

Han maatte senere vedgaa, at det oprørske Flag ikke kunde taale den danske Vind. Naar der senere blev talt om denne Begivenhed, sagde han: „Ja, det var den Gang!“

p.

Lensgreve Hans Schack, Schackenborg.

Lørdagen den 28. Januar 1905 døde paa Schackenborg ved Møgeltonder Lensgreve Hans Schack i en Alder af 52 Aar. Han var født den 12. December 1852.

Efter at have studeret i Dresden overtog han i 1873, da han var bleven myndig, Godset, hvortil hører nogle spredte Ejendomme i det vestlige Slesvig og noget Jæstegods i Kongeriget. Den unge Greve tog kraftigt fat og har i Aarenes Løb forbedret Grevskabet paa forskjellige Omraader. Han havde tillige et Navn som Videnskabsmand, særlig som Ægyptolog, og har udgivet flere videnskabelige Værker, hovedsagelig om Hieroglyfer.

Grev Schack blev, som tænkeligt er, betroet med en Række Tillidshverv. Han var saaledes Kredsdomsmand, Medlem af Synodendvalget og af Provinssynoden, Formand for det i 1879 oprettede nordflæviske Asyl o. s. v.

Bed hans Dod skrev „Bestfl. Tid.“: „For de danske Nordflæviskere er der mest Grund til at mindes Grevens Optraeden paa Provinsynoden. Lensgreven, hvem heller ikke de prentisjiske kirkelige Embedsmænd og Præster kunde overse, traadte bestemt i Stranken for Kravet om to danske Sprogtimer i de Skoler, der havde dansk Religionsundervisning.“

Ikke mindre værd at mindes er det, at Greven som Medlem af Salmebogskommissionen har Fortjeneste af den for de nordflæviske danstalende Menigheder bestemte ny danske Salmebog, der blev udarbejdet og indført til Brug i Kirkerne sidst i Halvfemserne.

Grev Schack havde i 1880 giftet sig med en Komtesse Verche af Verchenborg paa Sjælland og har i Ægteskabet med hende haft 7 Børn, 3 Sønner og 4 Døtre. Den ældste af Sønerne, som nu i en Alder af 23 Aar har overtaget Grevskabet, har ligejom Faderen studeret i Tyskland, sidst i München, hvor han tillige har haft sit eget Atelier som Kunstmaler.

Den afdøde Lensgreve var den niende Besidder af Grevskabet Schackenborg, som siden 1676 uden Afbrydelse er nedarvet fra Fader til Son. Der er i den afdøde Greves Tid af Grevskabets Fæstegods bleven indløst de 400 af dets 600 Fæstesteder.

Lordagen den 11. Februar blev Lensgreve Hans Schack under meget stor Deltagelse bijat i det grevelige Kapel ved Møgel-tønder Kirke.

M. A.

Justitsraad Emil Ebsen.

Den 18. Maj 1905 døde i Flensborg efter længere Tids Svag-hed Sagfører og Notar, Justitsraad Emil Ebsen i en Alder af 71 Aar. Ved hans Død skrev „Fl. Nv.“:

Ebsen var i over en Menneskealder en af de mest benyttede Sagførere i Flensborg og i flere Aar vistnok den mest brugte. Efter sin flensborgske Fader arvede han sit gode danske Sindelag, som han aldrig fornægtede. Lige til de senere Aar var Ebsen stadig For-ivarer for danske Anklagede i politiske Retssager. Naar han blev varm i en Sag, kunde han blive veltalende og overbevisende.

Ebsen havde i mange Aar været svag. Oprindelsen til hans Sygdom gaar tilbage til stærke Sindsbevægelser, han for en Snes Aar siden var udjat for i længere Tid, da der fortes en Disciplinærjag imod ham. Ophavsmanden til denne var daværende anden Statsadvokat i Flensborg, Prahl, nu første Statsadvokat i Kiel. Vel havde Sagen det Udfald, at den af 15 Dommere bestaaende højeste Disciplinærret i Berlin i sin Kendelse ndtalte, at Ebsen i det givne Tilfælde ikke alene ikke havde handlet pligtstridigt, men at

han, hvis han havde handlet anderledes, end han gjorde, vilde have overtraadt sine Pligter. Trods denne fuldstændige Dprejsning forvandt den ærefætre Mand aldrig den Ydmygelse, han havde været udsat for, og den lagde Grunden til hans senere nedbrudte Tilstand."

Til de mange politiske Retssager, som Ebjen har været Forjvarer i for danske Anklagede, hører ogsaa en, som var knyttet til „Sprogforeningens Almanak“. Det var nemlig en Anklage for „Grober Ufsug“, som paastodes ndovet i en Fortælling om „Klo- verne i Lindetjov“ og ved Anbringelse af Navnet „Sonderjylland“ paa Almanakkens Omflag.

Da Dommen, der lod paa 5 Ugers Arrest for Udgiveren, blev stadfæstet ved Landsretten i Flensborg, rystede den gamle Jurist paa Hovedet og sagde: „Jeg mærker, at jeg bliver gammel og kan ikke rigtigt følge med mere“.

Justitsraad E. Ebjen var en over hele Nordjyskvid kendt Personlighed, der nu, da han er død, ofte vil blive savnet.

M. A.

Gamle Hollensen.

Den 27. Marts 1905 døde i sin Aftagtsbolig i Molmark gamle Mathias Hollensen i en Alder af næsten 87 Aar.

I sine yngre Aar var Hollensen en driftig Landmand, som ved Siden af sin Bondegaard i Molmark drev et betydeligt Teglværk. Han overlod i sin Tid Gaarden og Teglværket til sine to Sønner, af hvilke Teglværksejeren desværre døde i en ung Alder. Da han var gaaet paa Aftægt, fik han straks, som det ofte er Skik, Navn af „gamle Hollensen“. Det er nu mange Aar siden.

Men til Trods for, at han kaldtes „den Gamle“, var han rask og rørig, og endnu længe efter, at han havde overskredet Sto-

vets Mar, blev han betroet med mange forskellige Tillidshverv, som han udfyldte med Dygtighed og Trofasthed. Han var jaaledes endnu i Efteraaret 1903 Valgmand og som saadan den ældste Valgmand i anden Valgkreds og maaske den ældste danske Valgmand i Nordjysk.

I „Hejmdal“ gav en Mand fra Sundved ham ved hans Død følgende Eftermæle: „Med gamle Hollensen har vi mistet en god og trofast dansk Mand. Livlig og aandsfri fulgte han med stor Interesje Udviklingen af vore politiske Forhold, og han modte villig og gerne overalt, hvor det gjaldt om at værne vort Moderemaal og vor danske Nationalitet.

I Sundved og jærlig i Broager Sogn vil han efterlade sig et godt Minde.“

M. A.

H. N. Paulsen.

Den 30. Marts 1905 døde i sit Hjem i Nabenraa efter længere Tids Sygdom tidligere Kjøbmand H. N. Paulsen.

Hans Nissen Paulsen, der var født i Næstved, kom i en ung Alder til Nabenraa, hvor han senere grundlagde en Kjøbmandsforening, som han oparbejdede med megen Energi og Dygtighed. Han var en stræbsom og paapasjende Kjøbmand, en god Regnskabsfører og i det hele en dygtig Forretningsmand, som, begunstiget af de gode Tider, havde hølet til at samle sig en betydelig Formue.

H. N. Paulsen var Medstifter af den „Nordjyskigste Folkebank“ og havde Sæde i dens Bestyrelse fra dens Oprettelse i 1872 indtil 1886. Senere var han Medlem af Bankens Tilsynsraad, hvilket Hverv han imidlertid for et Par Aar siden maatte nedlægge paa Grund af Sygdom. I en Aarrække var Paulsen ogsaa Medlem af Nabenraa Aktiebryggeris Bestyrelse, indtil han nægtede at modtage Genvalg.

H. N. Paulsen var i politisk Henseende en trofast dansk Mand, som aldrig stak sit Sindelag under Stolen eller svigtede, naar det gjaldt. Han har derfor ogsaa vovet adskillige nationale Tillidshverv.

Med sin for et Par Aar siden afdøde Hustru havde han 3 Børn, hvoraf kun den ene Son, Grosjerer J. P. Paulsen i Flensborg, lever. M. A.

Papirhandler Louis Petersen.

I de første Dage af September 1904 døde under et Ophold paa Borgenkollen i Sverrig den bekendte Papirhandler Louis Petersen af København i en Alder af 56 Aar.

Louis Petersen var en udpræget dansk Mand, der paa forskjellige Vis har virket for det danske Sprogs Bevarelse i Nordtysk. Hans Virksomhed var dog mest i det Stille og derfor ikke bekendt udenfor de nævnte Kredse, som han samarbejdede med.

Men enhver, som paa den Maade kom i Forbindelse med ham, fik ogsaa snart et kraftigt Indtryk af, at der her stod en Mand bag ved, som vilde noget og forstod at bringe det til Udførelse.

Ved hans Dod skrev Forfatteren Professor Karl Larjen bl. a. om ham: „Det var karakteristisk for denne Mand, som var Hovedlederen af et saa betydeligt Handelshus som den gamle J. Kr. Petersen'ske Papirforretning ved Nikolai Taarn, at han aldrig vilde lade sig kalde Grosjerer men holdt fast ved den saa yderst jævne Betegnelse Papirhandler.

Der laa i dette lille Træk meget af den solide Tradition og blufærdige Selvfølelse, som Louis Petersen i al sin Gerning og sit hele Væsen var et Udtryk for. Være — ikke synes, kunde han godt have valgt sig til Devise.

Han var en velstaaende Mand og en iparjommelig Mand, hvis strenge Paapaasjelighed overfor al unodig Udgift kunde misforstaaes af mange, der handler flot med den Daler, som ikke er deres egen. Han vidste, hvad Penges Vaerd vil sige, og gav bort af dem i Tusindvis. Han fordrede lidt for sig selv og var lykkelig ved at kunne gavne andre. Han tog aldrig en Sag op af Hensyn til sin egen Person men virkelig for Sagens Skyld. Andre Anerkendelse var ham lige saa betydningsløs, som det gjorde ham glad at vide sig paastannet af dem, der kunde bedømme hans stille Virken.

I det private Liv var Louis Petersen livlig og munter, kunde holde en god Tale, ogsaa skrive en lille Vis, og ingen, der søgte ham for at faa sig en fornuftig Paasjar eller hente et godt Raad, fandt nogen Sunde hans Dør lukket.

Ikke blot de mange Institutioner og Personer, som han med aaben Pung understøttede, men ogsaa alle, der paa den ene eller anden Maade var traadte ham nær, vil oprigtig javne den bundhæderlige, aandslivlige og elskværdige Mand."

Dertil kan endnu søjes, at han ifølge sit Testamente bortskænkede sin Sommerbolig „Røbmandshvile“ ved Hørsholm i det Djemed og med den Bestemmelse, at der i den blev indrettet en Højskole for unge Røbmand, hvilket allerede nu er bragt til Udforelse. Saaledes har Louis Petersen ogsaa efter sin Død vist sig som den gode danske Mand, der baade vilde og forstod at gavne med de ham anbetroede Midler.

M. A.

Katrine Fink.

I de første Dage af April 1905 døde i sit lille Hjem i Bøffelkobbøl Katrine Fink, efter at hun ikke længe i Forvejen under stor Deltagelse havde fejret Guldbryllup med sin Mand Sorgen

Fink. *) Med hende har vi mistet en sjælden trofast dansk Kvinde; som med rørende Kærlighed værnedes om de Faldnes Minde. Dette beviste hun især ved gennem mange Aar at frede om den bekendte Kriegergrav, som hun selv og hendes Mand i 1864 grov i deres egen Have, og hvori de jordede to danske Soltader, som var faldne imellem Forpostlinierne i den nærliggende Skov.

Om denne samme Grav var det jo, at Holger Drachmann skrev sin smukke Sang: „De vog dem, vi grov dem en Grav i vor Have, lagde dem ved Siden af den alfare Vej,“ der findes i hans Bog: „Derovre fra Grænsen.“ —

Et Bevis paa, at den gamle trofaste Kones stille Gærning er bleven paaagtet, var den store Deltagelse ved hendes Fordefærd. Mandt de mange Kranse fra Venner i Kongeriget var foruden fra flere Jønderj. Foreninger ogsaa en prægtig Palmekrans fra Krigsminister Madsen og en ligeledes smuk Kranse fra Oberstløjtnant Tynhjen, som er Tilsynsmand for de danske Kriegergrave i Slesvig. Ved den afdodes Baare talte ogsaa Nordslesvigs Rigsdagsmand nogle Ord paa Befolkningens Vegne og mindede om, at dette lille Husmandshjem med den stille Have ved den alfare Vej var bleven kendt i Sang og Historie over hele Norden. Og naar den afdøde Kone med sin Mand havde haft Hjærtelag til at stænke en Lod af deres Jord til en Grav for et Par af vore Brodre, der var falden for Tjendens Rugler, og kærligt at værne om den, ja var dette vel ikke mere, end hvad vi kunde finde hos mange i vor Befolkning. Men her var Hjærtelaget omjat i Gærning, og for denne Gærning og al den Trofasthed, hvormed den var øvet, skulde der ved den fromme gamle Kvindes Baare ikke jævnes en hjærtelig Tak. — Som gamle Katrine Fink har fredet om de Faldnes Minde, vil der ogsaa i Nordslesvig blive fredet om hendes Minde i mange kommende Aar.

M. A.

*) Netop som dette gaar i Trykken, erfarer vi, at ogsaa Manden, Jørgen Johanneus Fink, den 8. August er afgaaet ved Døden i sit Hjem i Hoffetobbel.

Helligfilden ved Hovslund.

Et Sagn, meddelt ved C. C. Haugaard.

omtrent en halv Mils Vej Nord for Hovslund By og umiddelbart ved den gamle Tjervej ligger Emmervad, nu en enkelt Gaard med Krohold. Dette Sted er bekendt i Historien fra Slaget mellem de Danske og Holstenerne i Aar 1420, hvilket gik de Danske imod, som det hedder i den gamle Vise derom:

„Ved Emmervad, der fik Danstereen et Jandens Bad:

Ved Hogenjchilts Rid alt Folket laa baade bleg og hvid.“

Følge gamle Optegnelser skal den kullede Greve have ligget i Lejr paa dette Sted fra den 16—19. Marts 1340, da han var paa Vej med sine Tropper til Norrejylland. Her i Nærheden stod ogsaa den bekendte Runesten, som Tyskerne borttog i 1864 og som nu staar i en Park ved Berlin.

Sydvest for Emmervad og i Nærheden af den nuværende Hovslund Banestation findes i Bakkerne en lille uanselig Kilde, som ifølge Sagnet i Valdemar Sejers Dage og senere hen i Tiden skal have været meget betydelig og vundet stor Berømmelse. Fra fjærne Egne, selv fra de jydligste Egne paa Sjælland strømmede Syge og Bærfbrudne til Kilden ihær ved St. Hansdags Tider for at vinde Helbredelse.

Denne Kilde kaldtes i Folkemunde „Det hellige Vand“ og blev endnu for næppe 100 Aar siden benyttet som Kursted. Kildens rette Navn er ellers Helens Kilde, idet den har faaet Navn efter Helene, en Prinsesse af Skaane, som var beromt viden om for sin Skonhed og Gudsfrugt og dertil for at være i Besiddelse af en undergørende Kraft, saa at hun var i Stand til at helbrede mange Syge ved Strygning og Haandspaalæggesje.

Der fortælles, at Valdemar Sejr, ved hvis Hof hun havde fundet Optagelse, fandt saa stort Behag i hende, at han en Gang foreslog hende at vordes hans eldste Sønns Gemalinde, hvilket Tilbud hun imidlertid tilbageviste. Helene ledsagede ogsaa Kongen paa næsten alle hans mange Rejser og Krigstogter. Paa et jaadant Togt til Sonderjysland, der foregik ad den gamle Dkjevej, havde Kongen det Uheld at forvride sin ene Fod. Der gjordes da Holdt i Nærheden af Hovslund; thi Kongen led store Smerter og var en Besvimelse nær. Da traadte Helene, som ogsaa denne Gang var

med i Følget, til og tilbød at hjælpe, derjom Kongen vilde betro sig til hende, hvilket han med Glæde gif ind paa. Hun bad saa hans Mænd om at føre Kongen et Stykke ind paa Marken og hen til et Sted, hvor der raandt et Væld ud af Jorden. Helene lod da Kongen tage Sæde paa en Sten, som laa der ved Kilden. En Page bragte hende et Bæger, som hun tre Gange fyldte med Vand af Kilden og tre Gange udgod over Kongens syge Fod, idet hun samtidig strog Haanden op over Foden og fremmulede nogle, for andre usforstaaelige Ord. Hele det store Følge, bestaaende af Ryttere, Bueskyttere, Pager, Høffolk osv. stod i en Kredss omkring Stedet. Da kaldt Helene paa Knæ og bad: Forlad os vor Skyld som og vi forlader vore Skyldnere! Guds Fred være over Danmark og dets Konge! „Nuen!“ jagde Abbed Gunnar.”

Da stod Kongen op og folte sig rast i jamme Øjeblik. Bisp Peter traadte nu til og dobte Kilden og gav den Navnet Helenes Kilde, hvis Vand fra denne Dag af blev betragtet som helligt.

Kong Waldemar Sejer nærede fremdeles stor Forkærlighed for Helligkilden ved Hovslund, og han standjede her, saa ofte han kom forbi. Han skal endog have tænkt paa at opføre en Borg her i Nærheden, hvilket imidlertid ikke kom til Udførelse.

Den kullede Greve skal ogsaa have ladet hente Vand til sig fra Kilden, da han sidste Gang drog der forbi, og i Vandet skal han have jet Spejlbilledet af sin Drabsmand, Niels Ebbejen, hvorover han blev saa forfrækket, at han var paa Nippet til at vende om.

Helenes Kilde var og forblev derefter gennem flere Aarhundreder et meget søgt Balsartssted i Lighed med Helligkilden ved Hellevad og andre Kilder. Nu er den, som sagt, omtrent forsvunden, og jamme Skæbne har desværre til Dels ogsaa raamt den gamle Øksevej, idet man stadig har taget fra den ved Siderne og lagt det ind under de tilgrænsende Marker.

Ras ò Kæsten, eller: Han ledt om e Ma'e.

Af M. J., Felsted. Med Tegning af Johannes Larsen.

I kenne' vist itt' Lavstes Kæsten,
ham, der va med Murmeste Da'l?
En fiks Fyr va han, ò fo' Resten
soj di, han var en dogte Ka'l.
Han haj kun bare jen Skavank:
Han fæk sæ temle tit en Rus;
i'stej for ò sæt Pæng i e Bank
sat han dem hen i Spiritus.
De er no itt' vor Sag aa sej,
hvo' tit han i e Rendsten trille';
nowe andt nowe va de med Ras Smej,
for han va jo a hans Familie.
O lav han saa lo'see ved ham,
saa tæt han føst, de var en Skam.
Han ga ham døfo' tit et Røvt,
ò Ras han kan nok tej te Skrøvt.
Men som'ti' fæk han kun te Sva':
„A jælpe jo kuns e Forening
aa rytt' e Brænd'vin ue, jo a,
a gør et kuns i bæst' Mening!“

*

*

*

Jen Avten kom han da egjen
 med en Bjørn, te han kund' snar' itt' træk' en;
 Ras ó hans Kuen va gown i Seng,
 ó han va tóste a de Drikken. —
 Han vidst nok, hvor e Óltynd' va,
 ó gøe sæ sin itt' manne Tanke;
 men — hvo'dant han no ba sæ a',
 han havne' ved e Brændvinsanke.
 „Se saa!“ tænt Kæsten, „de va nowe,
 ó de er ejssen nowe, de' dowe;
 no kan I godt drik' Ól fo' mæ,
 enhver sin Lust — a teje' den hæ!“
 Ó Kæsten loj sæ role ned
 fo' han holdt ó a Maglehed.
 No kund' e Sjøv jo saa begynd';
 e Liter hæen de' ved e Tynd'.
 Han raat sæ ó vild' hal' en hid;
 men hvorend de gik, den fløj forbi
 ó trille' fra ham hen a e Joer
 ó ændet ved e Kjolleboer.
 De ga no itt' saa lidt Rabalde,
 ó Kæsten va snart gal i e Skralde
 A' e føst de hele gik saa flot,
 men no de hert va „mindre godt“.
 No, hvad! Enhver kan kom te Bowlend,
 ó her nytt' der itt' møje Vrøwlend,
 for i e saem da kom Ras Smej,
 der va bløwn vagen a den Støj.
 Han øjt: „Hvad F . . . er de møje,
 Hvad er da no de jert fo' Løje?
 Nej, Kæsten, hvad gø' do herind?
 Hvad vil do ved e Brændvinstynd?
 Hvad ligge do dæ ó rage etter?
 Do er jo fuld egjen, min Fa'e!
 Min Kuen vil skam' sæ ved saa'en Fætter,

Hø'e Kæsten, do skuld, da hold Ma'e!"
 Men Kæsten va no li'saa hvas,
 han væend sæ om ó seje saa: „Ras!
 Ta'en kuns med Ro, staa itt' ó brum!"
 De' er jo e Ma'e a lere om!"

Om Hasningen og Vedligeholdelsen af Haven.

Af P. Jensen, Tombol.

Det høres ofte udtalt, at man skal have sin Have lagt om, fordi den ikke er jnuk længere. Der menes jaa, at jaa hører alt Arbejde ved den for en stor Del op. Dette er dog langt fra Tilfældet men juarere det modjatte; jaa begynder først Arbejdet nemlig Havens Vedligeholdelse. En Have kan være nok jaa jnuk og godt anlagt: naar den ikke holdes fri for ukrudt og godt vedliget, jaa tager den sig ikke godt ud; medens en mindre jnuk anlagt Have dog kan tage sig godt ud, naar den er ren og godt vedliget.

Vi vil jaa begynde med Plænerne, thi en lille Græsplæne maa jo nu findes i enhver nok jaa lille Have. Ja, vi kan næsten sige: En jnuk Have bestaar næsten kun deri, at Plænerne i den er godt vedliget. Naar det fine Fro i Marts eller April er jaet ret tykt og jævnt og godt jpiret, maa den jaa juart som muligt luges og fremdeles hver fjortende Dag, naar den er slaaet, paany efterjes og luges. Kun den Plæne, der er fri for Vejbred, Lovetand, Bellis, Senegres eller Hættekaal, kan kaldes jnuk. Alle smaa Sten maa omhyggelig opsamlles efter Slaaning, da det jaa er langt lettere at holde Leen skarpt næste Gang. Ligeledes maa efter hver Slaaning alle Kanter ved Gange og omkring Blomsterbede skarpt affstikkes med en Spade eller andet Instrument. Kan det lade sig gøre, maa en Plæne i en tør Tid vandes.

En japanisk Plæne.

Efter at Opmærksomheden i den sidste Tid jærlig er bleven henvendt paa det opvakte japaniske Folk, er der mere Anledning til at

gøre os lidt bekendt med deres Havevæsen og f. Eks. je, hvorledes en japanisk Plæne ser ud: Den bestaar i Stedet for af grønt Græs alene af en Mængde jmaa blomstrende etaarige Planter og enkelte meget fine Græsser, der tager sig prægtigt ud, naar den holdes ren for alt Ukrudt. Der er det ved den, at den hvert Aar maa faas paany, ikke maa betrædes meget og ikke slaas. Dog lønner det sig at prøve et lille Stykke. Frø dertil kan faas billigt i alle store Froudjalg i Tyskland.

Gangene

maa hvert Aar grujes, helst med Grus fra Stranden, og, hvor dette ikke kan faas, med Bjærggrus. De skuffes hver Lørdag, rives, efter at Planterne er affrukne, og holdes lidt højere paa Midten.

Indfatningen.

Hvor der ikke er Plæner, maa Gangene indfattes. Indfatningen kan bestaa af den lavere Sort Buxbom. Den tager sig godt ud, naar den aldrig bliver højere end 3—4 Tommer, og maa derfor hvert Aar klippes, jensest i August, og alle tomme Huller udfyldes med ny Planter. Ofte ser man i Haverne forjømte Buxbomindfatninger, der næsten aldrig klippes, er alenhøje, fulde af Huller osv. og tager sig daarligt ud. Intet kan vokse i deres Nærhed, da de borttager alt Lys og er graadige til at udvine Jorden for Næringsstoffer. En bedre Indfatning er Murikler, Bellis Arabis eller Stenbræk; men de maa ogsaa en Gang imellem plantes om og gøres jmallere. En anden Indfatning er smalle Brænder eller bedre stobte Cementsten, en Men lange eller længere.

Buskadserne

af blomstrende Træer maa ligeledes holdes rene for alt Ukrudt, bestøres, naar de bliver for høje, og ijer maa Gangene holdes fri for udhængende Grene. I Yderkanterne kan plantes Stauder eller vedvarende Blomster, hvoraf der nu findes et prægtigt Udvalg. Vil man have alt til at blomstre særdeles rigt, maa det en Gang imellem paa Efteraaret godes.

Blomsterbedene

maa, efter at de hvert Aar er godede og udfyldt med lettere Jord, eller omvendt paa Sand med Mergel eller jværere Jord, beplantes,

holdes rene for Ukrudt og i tørt Vejr grundig vandes. Bedvarende Blomsterbede, der i de senere Aar er komne stærkt i Mode, bør holdes fri for Ukrudt og godes paa Efteraaret. Bedvarende Bladplanter maa afskæres, Frostangelen (de udvikles saa flere Blade) i tørt Vejr vandes og i Efteraaret godes.

Stenhøjen

maa holdes fri for Ukrudt, den ene Plante maa ikke overskygge den anden, og hvor Jorden er stærk leret, løsnes med en Greb og udfyldes med lettere Jord eller Mosejord. Ikke alle Alpeplanter som Edelweiss, Alpeflor o. s. v. taaler Gødning, men maa kun vandes i tørt Vejr.

Det vilde fore for vidt at skrive alt, hvad der hører til en Haves Bedligholdelse; men naar ovenstaaende Regler følges, vil en mindre smuk Have dog tage sig godt ud.

Strotauffer.

Ved Hjemmet staar din Himmelstige,
Dg Hjemmets Tærskel er dens første Trin.
J. S. Wethaven.

*

Alt! intet Sted er Rojerne saa røde,
Dg intet Sted er Tornene saa jmaa,
Dg intet Sted er Dunene saa bløde
Som de, vor Barndoms Ufsyld hvile paa.
Jens Baggeisen.

*

Alt Ukrudt, som dit Hjerte har i Eje,
Det skal du rykke ud.
Hver lille Blomst --, den maa du kærlig pleje,
Dertil dig hjælpe Gud!

Chr. Bredsdorff.

Indholdsfortegnelse

til

Sprogforeningens Almanak for 1906.

Side.

Marets Kalender med det sædvanlige Tillæg.	
En haabløs Kamp. Af Thade Peterjen. Med Tegninger af Georg Svenjen	1
En Strid i Guldminerne. Af J. C. Hansen, Løjtertoft	31
Lidt om en Drengs Ferieoplevelser Af R. P. Clausen, Smedager	38
Dragon Hjerpsted eller Klavs i Rolle. Meddelt ved Hster De Iyv Mænds Ed. Af N. H. Callejen, Lerstov. Med Tegning af Johannes Larjen	42
Jakob. Fortælling af N. N. Tegninger af Paul Steffenjen	48
Bedstemor. Fortælling af en yngre Nordflesviger. Med 4 Tegninger af Carl Anderjen	52
Fru Charlotte Schröder. Af J. N. H. Struemsager	60
Fra det gamle Skolehus. En Barndomserindring af P. Skovron	78
E Præst o e Kringel. Af Nikolai Anderjen. Med Tegning af Johannes Larjen	81
Fra Havnved Sogn. Af p.	93
Leusgreve Hans Schack. Schackenborg. Af M. A	95
Justitsraad Emil Ebsen. Af M. A	97
Gamle Sollenfen. Af M. A.	98
G. N. Paulsen. Af M. A.	99
Papirhandler Louis Peterjen. Af M. A.	100
Katrine Fink. Af M. A	101
Helligilden ved Hovslund. Af E. C. Hangaard	102
Nas o Kæften, eller: Han ledt om e Ma'e. Af M. J., Fjellsted. Med Tegning af Johannes Larjen	104
Om Pasningen og Bedligeholdelsen af Haven. Af P. Jensen, Tombol	107
Anekdoter, Sivrotanter, Anbefalinger og Annoncer.	110

Dore nationale foreninger.

Sprogforeningen

eller

Foreningen til det danske Sprogs Bevarelse i Nordfllesvig.

Bestyrelsen:

Tobaksfabrikant M. A n d r e j e n ,	Kaptein C. C. F i s c h e r ,
<small>Nabenraa, Formand og Sekretær.</small>	<small>Nabenraa, Næstformand og Kasserer.</small>

Uddrag af Foreningens Love.

Reviderede paa Generalforsamlingen den 12. Juli 1900.

§ 1. Foreningens Navn er: „Forening til det danske Sprogs Bevarelse i Nordfllesvig“.

§ 2. Foreningens Formaal er at værne om det danske Sprog i Nordfllesvig, navnlig gennem folkelig Oplysnings Udbredelse.

§ 3. Foreningens Sæde er i Nabenraa.

§ 4. De Midler, hvormed Foreningen virker til sit Formaalets Opnaaelse, er:

a) Medlemsbidrag ;

b) frivillige Bidrag.

Medlemsbidraget fastsættes til 2 Mk. aarligt, som opkræves i Regnskabsaarets Løb.

§ 11. Indmeldelse af Medlemmer sker ved Kredsfornændene eller direkte til Bestyrelsen.

Optagelsen sker ved Bestyrelsen, som er berettiget til at antage eller forkaste den Anmeldte.

§ 12. Bestyrelsen er berettiget til at udelukke et Medlem af Foreningen, men maa ved næste Generalforsamling forelægge denne Beslutning til Stadfæstelse.

§ 13. Udtrædelse af Foreningen kan kun finde Sted en Gang aarligt, nemlig i December Maaned ved Anmeldelse til Kredsfornændene eller direkte til Formanden for Foreningen.

Udtrædelsen finder først Sted den Dag, da Foreningens Formand modtager Udmeldelsen.

Bælgerforeningen for Nordflesbvig.

Bestyrelsen :

P. Heimers,
Sønderborg, Formand.

Nis Nissen,
Norborg, Sekretær.

Johs. Moldt,
Sønderborg, Kasserer.

Uddrag af Foreningens Love.

Reviderede paa Generalforsamlingen den 12. Juli 1900.

§ 1. Foreningens Formaal er at vække, vedligeholde og styrke Interessen for vore politiske Forhold og særlig at formaa Bælgerne til de forskellige lovgivende Forsamlinger til at deltage i Valgene.

§ 2. Enhver valgberettiget Mand, der bor inden for Kredsene Haderslev, Nabenraa, Sønderborg, Tønder og Flensborg, kan blive Medlem, naar han anbefales dertil af en af Foreningens Tillidsmænd.

§ 6. Medlemsbidraget er 1 Mark aarlig.

§ 9. Indmeldelser af Medlemmer sker ved Tillidsmændene eller direkte til Bestyrelsen. Optagelsen sker ved Bestyrelsen, som er berettiget til at antage eller forkaste de anmeldte.

Udtrædelsen af Foreningen kan kun finde Sted en Gang aarlig, nemlig i November Maaned ved Anmeldelse til Tillidsmændene eller direkte til Sekretæren.

Udtrædelsen finder først Sted den Dag, da Sekretæren modtager Udmeldelsen.

Den nordflesbvigiske Skoleforening.

(Oprettet den 30. Novbr. 1892 i Stærbæk.)

Styrelsen :

Ordr. N. Thysen-Nansen,
Mandrup ved Bredebro,
Formand og Sekretær.

Henner H. Thomsen,
„Villa Kragh“ ved Haderslev,
Kasserer.

Uddrag af Foreningens Love.

(Reviderede paa Generalforsamlingen i Nabenraa den 7. Juni 1903
og Haderslev den 16. Juli 1905.)

Formaal.

§ 1.

Foreningens Formaal er at fremme Folkeoplysningen, navnlig ved paa lovlig Maade at drage Omfarg for Børnenes og Ungdommens Undervisning paa Moderemaalets Grund.

Medlemmer.

§ 2.

Enhver myndig Mand i Nordjlesvig kan blive Medlem af Foreningen, naar han er i Besiddelse af sin borgerlige Væ. Indmeldelse modtages til enhver Tid af Tillidsmændene, paa hvis Forslag nye Medlemmer optages i Foreningen af Styrelsen. Udtrædelse af Foreningen kan kun finde Sted ved Regnskabsaarets Slutning efter forudgaaet Meddelelse til vedkommende Tillidsmand. Udmeldelsen gælder først fra den Dag af, da den skriftlig er kommen til Formanden.

Medlemsbidrag.

§ 3.

Til Fremme af Foreningens Formaal opkræves et aarligt Medlemsbidrag af mindst 1 Mark i Januar Maaned. Tillidsmændene bør sørge for, at de Medlemmer, som har Gode og Vilje dertil, jvarer et højere Bidrag, og modtager ogsaa frivillige Bidrag til Foreningen.

Allmindelige Vejtemmelser.

§ 4.

Naar Foreningen yder Skolehjælp til ubemidlede, skal der først og fremmest tages Hensyn til ubemidlede Medlemmers Børn, naar de anbefales til Understøttelse af den paagældende Tillidsmand.

§ 5.

Forhold, som vedrører Foreningen og dens Virksomhed og ikke er omtalte i Lovene, ordnes af Styrelsen.

Den nordjlesvigste Skoleforening.

Med Foreningens Hjælp kan usformuende konfirmerede Børn — baade Dreng og Piger — komme paa Efterkole eller anden god Skole, og unge Mænd og Kvinder paa Højs-, Landbrugs-, Haudelskole o. s. v., og Foreningen har allerede siden dens Oprettelse bevilget og ydet Hjælp til over 2800 Unge fra de forskellige Egne i Nordjlesvig. Der tages først og fremmest Hensyn til Begæringer om Medhjælp til Børn og unge Mennesker, hvis Forældre er Medlemmer af Foreningen. Begæring om Hjælp og anden Vejledning fremsendes til Foreningens Kasserer, Mentier H. Thomsen, „Villa Krægh“ ved Haderslev, inden hvert Aars 1. Februar og 1. August for at komme paa Sommer-, henholdsvis Vinterkole. Paa Forespørgsel meddeles nærmere Oplysninger saavel af Tillidsmændene som af de Under tegnede, hvilke ligeledes til enhver Tid tager imod Indmeldelser af nye Medlemmer.

Foreningens Styrelse.

A. Thysen · H. Hanjeu.

H. Thomsen.

Opfordring!

Enhver danskfindet Mand i Nordflensvig burde støtte de foranvænte 3 Foreninger: Sprog-, Bælger- og Skoleforeningen ved at tiltræde dem som Medlem eller Bidragnder, samt event. ved større frivillige Bidrag. Som ogsaa deres Navne angiver, har de jo hver for sig deres særegne Opgaver og Formaal, som dog alle samles i det Hovedformaal: Bevarelsen af vort Modersmaal, det danske Sprog, og af den danske Nationalitet i Nordflensvig.

Indmeldelser i de nævnte Foreninger modtages til enhver Tid, forinden af Kredsførmændene og Lillidsmændene, ogsaa af Foreningernes Formænd og Sekretærer, der ligeledes meddelel Svar paa alle Spørgsmaal, vedkommende Foreninger vedrørende.

Bogsamlingen (5 a 6000 Bind)

paa Margrethesminde i Flensborg.

Udlaan fra „Bogsamlingen paa Margrethesminde i Flensborg“ sker ved Henvendelse til Bibliothekaren, Fruen Alexandra Johansen, Margrethesminde, Nørre Alle 6, Flensborg, og vil i Reglen blive tilfæstet.

Bøgerne jendes med Posten eller udløberes i Udlaanstiden (hver Sognedag Kl. 11—2); de kan beholdes hjemme, naar ikke andet foreskrives, i indtil fire Uger; Bibliothekaren kan i særlige Tilfælde forny Udlaansjædlen efter de fire Ugers Forløb; Prægtværker og uindbundne Bøger kan undtages fra Udlaanet.

Kataloget over Bøgerne faas for 30 Pg. I hver af Sprogforeningens Bogsamlinger er der indlemmet et Eksempplar af Kataloget, som kan faas til Gennemsyn.

Uester Vedsted Efterskole,

••••• **Ribe.** •••••

Undervisning for unge Mennesker i Overgangsalderen (baade mandlige og kvindelige) fra 1. Novbr. til 1. April og 1. Maj til 1. August. Indmeldelser modtages, og nærmere Oplysninger gives af undertegnede Forstander.

Holger Steen.

„Hejmdal“

med dets Særudgaver

„Haderslev Dagblad“ og „Nordborg Avis“

udgaar i et Dplag af over

 3,500 Eksemplarer,

indkommer hver Sognedag i 6-spaltet Formaat og koster **1 Mark 80 Pg.** fjerdingaarlig foruden Postafgifterne.

Som gratis Tillæg medfølger et stort, rigt illustreret **Søndagsblad**, som bringer **Søndagsbetragtninger**, skrevne af fremragende Præster; **Fortællinger og Digte** af de bedste jøskelige Forfattere; **oplysende Stykker** af historisk, geografisk og naturvidenskabeligt Indhold; **Smaa ting**: Gaader, Rebuser, Anekdoter osv. samt i hvert Nummer flere fint udførte **Illustrationer**.

Hejmdal uden Søndagsblad

er en billig Udgave af „Hejmdal“. Det udgaar 6 Gange ugentlig i 6-spaltet Formaat, koster kun **1 Mk. 35 Pg.** fjerdingaarlig foruden Postafgifterne, og er efter Storrelsen det **billigste** Dagblad i Nordslævig.

• • • Annoncer • • •

fra Forretningsdrivende beregnes efter billigste Takster.

Mindre Kundgørelser

om Auktioener, Plandsjogende, Ejendoms-handeler, Salg og Køb etc., som tilstilles „Hejmdal“, optages uden Prisforhøjelse i alle Bladets Særudgaver og finder derved meget stor Udbredelse over hele Nordslævig.

Hejls Efterskole ved Kolding

er beliggende i et af Østkystens smukkeste Sogne, nær ved Lillebælt, Skamlingsbanke og Grænjen. Skole for mandlige Elever fra 1. November til 31. Marts og for Piger fra 1. Maj.

Lærerkrafterne er: cand. theol. Pederien, Tyra Topsoe, Pastor Christensen og **Forstander J. Navn**, der giver nærmere Oplysninger.

„Modersmaalet“ og „Dannevirke“

med deres Særudgaver „Haderslev Avis“ og „Freja“
udgives af „Aktiefelskabet Modersmaalet“ i Haderslev og udgaar
hver Sognedags Eftermiddag. De koster paa Landet, frit
bragte i Huset, 2 Mark 42 P'g. for tre Maanedes.
Henter man det paa Posthøjet, betales ingen Ombyringspenge. I
Haderslev By koster de, frit bragte i Huset, 1 Mark 75
P'g. for et Fjerdingaar.

„Modersmaalet“ og „Dannevirke“ bringer politisk
Oversigt, ledende Artikler, Nyheder, Forskelligt, Telegrammer, Mar-
kedspriiser m. m.

Med Bladene følger hver Fredag „Modersmaalet“'s
Søndagsblad som gratis Tillæg. Søndagsbladet er 8 Kvart-
sider stort, det trykkes paa fint Papir, indeholder Digte, en Præ-
diken, Beskrivelser, underholdende Læsning, Illustrationer m. m.
Bladet egner sig til Indbinding.

Da „Modersmaalet“ og „Dannevirke“ har en
særdeles stor Læsefreds, især i Haderslev By og Amt, finder

Kundgørelser

i Bladet en meget stor Udbredelse. Staaende Annoncer
for Købmand og Hveringsdrivende efter billige Takster.

Sønderjydske Hærbøger,

udgivne af S. P. Hanssen-Norremølle, P. Skau og
Nikolaj Andersen, udkommer 2 Gange aarlig i Hæfter paa
160 Sider. Subskription modtages i alle Boglader samt af Nikolaj
Andersen, „Folketjem“, Nabenraa. Pris 4 Kroner aarlig.

Medlemmer af danske Foreninger i Nordflensvig,
3 Mark aarlig.

„Flensborg Avis“

udgaar om **Morgenen** i Flensborg og affendes saa betids med Natposterne, at den **samme Formiddag** kan være i Læsernes Hænder i næsten alle Postdistrikter i vor Landsdel.

Med sine Særudgaver udkommer „Flensborg Avis“ i Wintermaanederne i et Uplag af

8--9000 Eksemplarer,

af hvilke de jeksjaltede Udgaver, der indeholder alle Kundgørelser, tæller over 7500 Eksemplarer.

Prisen paa Kundgørelser er 20 Penning Linjen, ved Gentagelse gives Rabat.

„Flensborg Avis“, Hovedudgaven, koster med „Nord-slesvigsk Søndagsblad“, Postpengene medregnede, **3 Mark** Fjerdingaaret, foruden Umbæringspenge, 42 Penning.

„Flensborg Avis“, Mindre Udgave, der ligeledes udgaar hver Dag i jeksjaltet Format, koster med Postpenge **1 Mark 80 Penning** foruden Umbæringspenge, 42 Penning.

„Flensborg Avis“, Mindste Udgave, udgaar 6 Gange om Ugen og koster med Postpenge **1 Mark** Fjerdingaaret foruden Umbæringspenge, 42 Penning.

Med alle Udgaver følger hver fjortende Dag et **Borneblad**, hver ottende Dag et **krifteligt Søndagsblad**.

Umbæringspenge betales ikke af dem, der selv afhenter deres Postjager.

Enhver Landmand i Nord-slesvig

kan have Nytte af „**Tommebog for nord-slesvigiske Landmænd 1906**“. Pris 1 Mark 75 Pg. Jaas i alle Boglader samt direkte fra Forlaget

Niels Hansens Boghandel, Tostlund.

— Anbefalinger. —

Fra

_____ Aabenraa By og Amt. _____

Nordflæsvigsk

Froavlerforenings Fællesudsalg,

Kontor: Ransherred Nr. 32, Aabenraa,
Kontrolmark i Kolstrup,

der er oprettet af den nordflæsvigske Froavlerforening i Aabenraa 1886, forhandler **Græs- og Høstro**, avlet af Foreningens Medlemmer under Kontrol af Foreningen, og tillige samtlige gangbare **Frosorter** i undersøgt Væge fra de bedste Kilder.

Bestyrelsen.

Mads Jensen,
Haderslev.

Jørgen Jensen,
Saksgaard.

H. Michelsen,
Aabenraa.

P. Jensen (Jakob Basballes (Estrf.))
Aabenraa.

Største Lager i **Manufaktur- og Modevarer, Dame- og Herre-Konfektion.**

Klædninger efter Maal med Garanti for godt Snit leveres i korteste Tid.

Damprenkede Hjer og Dun meget billige.

Hans Callesen

Aabenraa (D. Damms (Efterfølger)) Aabenraa.

Jærn- og Kortevarer samt Bygningsbeslag,
Støbegods, Vandbrugsredskaber, prima Værktøj,
Vinduesglas, Husholdningsgenstande osv.

Specialitet: **Gæveforhandling** af de udmærkede **Bejle Konjurer** og **Kaffelovne.**

C. C. Rode, Guldsmed, Storegade,
Aabenraa.

Stort Lager i **Guld- og Sølvvarer, Alfinide- og Nikkelvarer.**

Hans Danielsen,

Storegade Nr. 35, Nabenraa, Telefon Nr. 72,
anbefaler sin

Kolonial-, Vin-, Korn-, Foderstof- og Frø-Forretning.

Lager af kunstig Gødning til Fabrikpriser.

Staldplads til 30 Heste. Billig og reel Betjening tilfjeres.

C. Wøller, Jr. Tøgesens Gtfig.,

Namshered 43, Nabenraa (ved Siden af Svaneapoteket),
Urmager og Optikus.

Hans Callesen (D. Damms Eftfgr.,

Namshered Nabenraa Namshered
Kolonialvarer, Vine og Spirituøser.

Specialitet:

Damp-Kaffebrønderi.

„Hejmdal's Trykkeri

(H. P. Hanssen)

Telefon Nr. 32. • Nabenraa • Telefon Nr. 32.

som er forsynet med 2 store Hurtigpresser, 1 Aksidenspresse, flere andre Maskiner, elektrisk Drivkraft, nye moderne Skrifter og stort righoldigt Papirlager, leverer med kort Varsel

alle Slags Tryksager

— lint og smagfudt udførte til billige Priser. —

Særlig anbefales:

: Tryksager for Mejerier og Sparekasser, Statutter, :
Kontobøger, Regnskabsbøger, Afregningsblanketter,
Foder- og Staldlister, Regninger, Policer, Aktiebrev, :
: Skemaer, alle Slags Kort, Brevpapir og Kuverter. :

Fineste Farvetryk i indtil 10 Farver udføres.

Forespørgsler besvares omgaaende.

København's billigste

Cliché-Fabrik

Hølmens Kanal 24.

Clichéer af alle Slags Zink, Messing, Kobber,

Træ, Stereotypi og Galvanos.

Lyskopi — Fotolitografi — Stempler — Varemærke-Clichéer.

Illustrationer til Kataloger leveres til ekstra billige Priser.

Hurtig Levering.

1. Klasses Tegneere.

Telef. 17,573.

H. Matzen.

Eget Polsterverfsted.

Aug. J. Rasmussen,

forhen L. J. Vilgaards

Møbelfabrik og Møbelmagasin

i „Enigheden“ i Høbenraa.

Største Lager og Udvalg i Nordflensvig
af alle Slags Møbler,

som leveres under Garanti baade for Soliditet
og Billighed.

Eget Stuefververfsted.

F. Sørensen — Boghandel

Høbenraa.

Nyheder i dansk og norsk Litteratur. Billeder af „De jønder-
jydske Piger“ og „Norden“ i Farvetryk meget billige.

Bøger indbindes og alt Bogbinderarbejde

udføres hurtigt og billigt.

C. F. Rosenvold, Sadelmagermstr.,

Søndergade, Høbenraa, Søndergade.

Største Sadelmagerforretning her paa Pladsen.

Særlig anbefales:

Sæletoj, Ridetøj, Rejsetøj, Brokbaand,
alt eget Fabrikat, solid og billigt.

Nyt! Forfærdigelse af kunstige Hestehaler. Nyt!

Bestillinger kan ogsaa ske skriftligt.

Alt til Sæget hørende Arbejde udføres prompt og billigt.

Gaaet med Læderimørelse i Daaler og los Vægt, samt med Læderappretur.

Forfærdigelse af nye Maskinremme. Gamle repareres.

Udpolstring af Vogne og Møbler.

Herløv Møller, Maler,

Nyvej I, AABENRAA, Nyvej I.

Farvehandel.

Lager af Tapeter, Borter og Rammelister,
Billeder indrammes. Alt Maler- og Lakerarbejde
udføres solidt og billigt.

— Tapeter! Tapeter! —

Th. Jacobsen, Farver, Aabenraa,
anbefaler jät

Farveri og sin Tøjrensings-Anstalt,
endvidere et betydeligt Lager af
prima Tvist, Hørgarn, Klæde, Kamgarn, Buxskin og
Cheviot til billige, men faste Priser.

Chr. Askov,

A a b e n r a a

Vestergade

:: :: :: anbefaler sin :: ::

Skrædderforretning

— med stort Udvalg af de nyeste Stofprøver,
passende for enhver Aarstid.

For god Pasning og flot Snit garanteres.

Brennabor
Cimbria-Cykler

anbefales til billigste Priser, 60 Mk.
jaaveljøm billige nye Cykler til

Alt Tilbehør og Reservedele
til forbausende billige Priser.

Reparaturer udføres
:: solidt og billigt. ::

Jensen & Petersen, Aabenraa.

S. P. Ewald, **Habenraa.**
Jærn- og Kortevarer.

Specialitet:

Vejle Kakkellovne og Komfurer.
Pumper og Vandledningsrør.

Richard Andresen,

Habenraa. **Storregade.** Habenraa.
Kolonialvarer. Vin. Spirituøser.
Tobak. Cigarer.

N. J. Skøttegaard, Søndertorv,
:: :: AABENRAA. :: ::
Bageri og Konditori.

Johs. Andersen, : Habenraa :
Søndertorv
og Uarnæs

anbefaler sin

Kolonialforretning

samt Handel med

Korn- og Foderstoffer undersøgt Markfrø,
Kunstgødning.

Gæstgivergaard med udmærket Staldplads.

J. G. Petersens Efterfølger,

Habenraa, Storegade.

Største og billigste Lager af Herreflæder, Hatte, Fodtøj
samt alle Slags Underbeklædningsartikler

fra de billigste til de allerfineste Artikler.

Kluder

førarbejdes absolut ikke, derimod
god, i u d Naareuld til samtlige
hjemmelavede Stoffer og Garn.

G. Japsen, Uldvarefabrik,

Habenraa, Vestergade 23. Grundlagt 1868.

Marie Hansen, Tandtekniker
Aabenraa, Nørreport 8^l.
Smertefri Tandudtrækning
under Gasbedøvelse.

Snedker A. Nielsens Møbelmagasin,
Aabenraa,
anbefaler alle Slags **Møbler** af eget Fabrikat, solid og billigt.

Købmænd og Handlende
bringes det i velvillig Erindring, at **J. P. Junggreens**
Fabrikater af
Skraa-, Røg- og Snustobak
i enhver Henseende kan optage Konkurrencen med alle andre Fabri-
kater. Prisliste og Prover jendes paa Forlangende.
M. Andrején, Aabenraa.

Det er en Fejltagelse, naar Folk mener,
at Røgtobakker fra
Fabrikkerne Syd paa skulde være bedre end de, som fabrikeres
i Nordislesvig. — Tobaksfabrikkerne i Nordislesvig kan i **enhver**
Henseende let optage Konkurrencen med de nævnte fremmede Fa-
brikker, baade hvad **Varernes Godhed**, som hvad deres **Pris-**
billighed angaar. Enhver Nyger vil kunne overbevise sig om Rig-
tigheden heraf ved at vænne sig til at bruge de efter de bedste danske
:: :: :: :: :: :: :: Monstre fremstillede :: :: :: :: :: :: :: :: ::

Røgtobakker
fra J. P. Junggreens Tobaksfabrik i Aabenraa.

Jes Hanson,
Sonderport. Aabenraa. Telefon 85.
Kolonialvarer, Vin, Spirituøser
Tobak og Cigarer. Underjagt Markfro.

Forbrugere

bedes om at forlange hos Købmænd og Handlende J. P. Junggreens

Skraa-, Røg- og Snustobak

fra J. P. Junggreens Tobaksfabrik i Aabenraa.

Hold Piben i Hævd og Ære!

Selv om man ryger **fine** Tobakker, bliver det ikke saa dyrt som at ryge billige Cigarer. **Fine** og **allerfineste** Tobakker fra **1 Mark** til **2,50 Mark** **Pundet** anbefales fra

J. P. Junggreens Tobaksfabrik i Aabenraa.

Øndere af en værdedes kraftig Skraa

anbefales en nyere Artikel, som allerede har vundet almindelig Udbredelse, nemlig den af

J. P. Junggreen, Aabenraa,
efter dansk Mønster i Nordtjlesvig indførte

Eksport-Skraa,

hvorved fortaas Skipper- og Mellem-Skraa samt anden Skraa, der er nedlagt i jelve Saucer i tætfluttende guldblakerede Metal-daajer, indeholdende et fuldstændigt **helt**, **halvt** eller **trediedels** Pund. — Ved denne Opbevaringsmaade kan Skraaen holde sig i lange Tider uden at tabe i Sæftighed eller Velsmag.

Da denne vor Artikel allerede er bleven efterlignet, bedes man om at agte paa, at Daajerne, man kober, er forsynet med vort Firma og Fabriksmærke.

J. P. Junggreen, Aabenraa.

Cigarer! Cigarer!

fra de billigste til de fineste, til Dels eget Fabrikat, jaas fra

**J. P. Junggreens Tobaksfabrik
i Aabenraa.**

Rød „G”

fra J. P. Junggreens Tobaksfabrik i Habentraa har
paa Grund af sine gode Egenstaber vundet en altid større Udbredelse
og almindelig Anerkendelse.

Saaes overalt hos Købmændene i Nordflæsvig.

Habentraa Skraa

anbefales fra

J. P. Junggreens Tobaksfabrik,
Habentraa.

J. P. Junggreens
Telefonnummer er 123.

Det Forenede Danske Livsforsikrings-Aktieselskab „Hafnia”

K o b e n h a v n

det ældste og største private danske Livsforsikringselskab
tegner alle Slags Livsforsikringer, Kapitalforsikringer
og Livrenter paa meget fordelagtige Betingelser.

Oplysninger meddeles til enhver Tid beredvilligt af Sel-
skabets Revisionspektorer

Jens Dons, Bross. og J. Østergaard, Sognsniisvej nr. Sognum,
samt dets Hovedbestyrelsesmedlemmer for det danske Rige
Redaktør H. P. Hanssen, Habentraa.

Nordslesvigske
Landbrugs- og Mejeri-Tidende.

Organ for det nordslesvigske Land- og Mejeri-
brug samt for den nordslesv. Frøavlforening.

Redaktør og Udgiver: **J. Michelsen, Kolstrup ved Habenraa.**

Kan bestilles hos Postbudet og koster Mk. 1,37 Mk. i Kvartalet.

Bladet udkommer ugentlig og er det eneste
:: :: danskskrevne Fagblad i Nordslesvig. :: ::

Maskintørv.

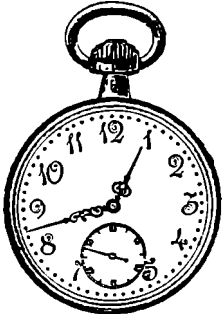
Nolandsstørv er renere end Kul.

" " meget billigere end Haandstørv.
" " faas hele Mæret igennem.

Nolands Tørvværk G. m. b. H.
Habenraa.

Telefon Nr. 74 og 124.

Telefon 74 og 124.

Empire Stil.

Ethvert Uur underkastes
: for Forsendelsen en :
omhyggelig Repasjage
(Afstrækning) dog vi ses
Præcisionsurene sær-
deles Opmærksomhed.

J. J. Nissen,
Lager af Ure ——— Bollerslev.

Specialitet:

• Præcisions Cylinder-Ure. •

ingen almindelig Forsendelsesbære, men allerfineste
Cylinder Værker i ekstra svære tætsluttende og inuitt
graverede Kasser. Krone Opstrækning, Garanteret
støvtætte. — Fortræffelige Gangresultater. Skriftlig
: : : : : reel Garanti. : : : : :

Nr. 435	Mikkel Kapsel, Nogle Opstrækning	Mk. 16,00
" 441	Sølv " " "	" 24,00
" 470	" " " Krone " "	" 26,00
" 472	samme Uur i moderne Empire Stil	" 27,00
" 550	i Størrelse som Dame-Ur "	" 27,00
" 547	jom Dameur i almindelig Sølvkapsel	" 24,00
" 548	samme Ur med fondant Skive	" 25,00

Forsendes portofrit overalt.

Alle andre Slags Ure : 3 Mikkel 6 til 0
15 Mark, i Sølv 9—22 Mark, Sølv
Anter-Ure 14—60 Mk, Guldb Dame-Ure
17—120 Mk., Guldb Herre-Ure 50—250 Mk. 0

**Prisliste
gratis.**

M. C. Tiedemann ——— Hellevad.

Anbefaler et æret Publikum min

Manufaktur-Forretning.

Stort Udvalg i

Dame- og Herre-Konfektion, Kjølestofter, Værreder, Bomuldstøjer, Tryklærreder

samt alt til Faget henhørende, fra det billigste til det bedste.

Prima Hørgarn, Blaagarn og Tvist. ——— Symaskiner.

Stort Udvalg i Damehatte og Hattepynt, samt opplyttede Damehatte.

Princip: Billige, faste Priser.

M. C. Tiedemann, Hellevad.

J. P. Peterjen, Skræddermester,

Hellevad.

Færdig Herre- og Drenges-Garderobe.

Leverer Stoffer til Klædninger

og Klædninger efter Maal i Løbet af kort Tid.

Alle Slags Landbrugsmaskiner, kun første Klasses Fabrikater,

anbefaler

C. F. Tiedemann, Hellevad.

N. ASMUSSEN,

Sadelmagermester,

Hellevad

anbefaler alt til Faget henhørende

Sæletojs, Rejsetojs, Brok-

baand, Lædermørelse og Læderappretur.

Lager af alle Slags Mobler, Bornevogne, Gardinlister etc.

C. Ødis

Rødekro

anbefaler sin

Støtøjsforretning.

Mod Kontant 5 pCt. Rabat.

Mod Kontant 5 pCt. Rabat.

Harald Ludvigsen, Graasten,

Slagteri og Pølsemageri.

Daniel Th. Adamsen,

Graasten.

Manufaktur.

— Konfektions-Forretning.

Hans Petersen, Graasten.

Telefon Nr. 18.

anbefaler sit

Telefon Nr. 18.

~~~~~ Bogtrykkeri ~~~~~

med alle til Faget henhørende Arbejder.

Som Generalagent

for „Allmindelig Rente-, Kapital- og Livsforsikringsbank „Deu-
tonia“ i Leipzig“, Aktieselskab, oprettet 1852, anbefaler jeg mig
med Afslutning af **Livsforsikringer**, **Borneforsikringer**,
straks begyndende eller opsatte Livrenter, **Ulykkesfor-**
sikringer, event. med **Tilbagebetaling af Præmierne**,
Rejse-Ulykkesforsikringer, **Forsikringer for Boksne og**
Børn uden Lægenundersøgelse.

Mht: Livrente med Tilbagebetaling af den ikke brugte
Kapital. — Agenter søges.

Cathrine & Elisabeth Nissen,
Modepynt- og Tapisseri-Forretning, Ligkranse etc. etc.
Jærnbangegade, Graasten.

C. Møller ——— Graasten.

Cigarer, engros & en detail.

Guldsmed Julius Jacobsen, Graasten,
anbefaler sit **store Lager i Guld- og Sølvvarer.**
Specialitet: **Forlovelsesringe, Sølvpipester fra 4,50 Mk. af.**

C. C. Biehl, Graasten.

Herregarderobe og Skotøj.

Cyklar. Stort Reparaturværksted.

9*

S. N. Christensen, Graasten,
Telefon Nr. 41, Jærnbanegade, Telefon Nr. 41,
anbefaler sit nye velassorterede
Lager i Manufaktur og Konfektion.

Jens Hollensen Urmager, Graasten.
Stort Lager i
Komme- og Stueure, Barometre, Brocher, Ringe,
Kæder, optiske Sager m. m.
Reparationer hurtigt og billigt.

Gartneri i Tombøl.

Specialitet: Stander eller Blomster i 100 Sorter med Navn a 10—50 Pq.
pr. St. **Stenhojoplanter:** 100 Sorter med Navn 20 St. 3 Mk. **Blad-**
planter til en vedvarende Gruppe fra 3—6 Mk. **Vandplanter** omkring
Damme eller iumpede Steder i 50 Sorter a 20 Pq. **Edelweid** a 20 Pq.
Alpetidsel i 5 Sorter a 20—50 Pq. Vedvarende Planter fra Japan i
prægtigt Udvalg a 20—50 Pq. **Japaniske Iris**, pragtfulde, forlanger
Fugtighed, a 50 Pq. **Eulalia japonika** **Sirgræs** pragtfuldt i 3 Pragtforter
a 50 Pq. **Engelske Stikkelsbar** i 20 Sorter med Navn 30 Pq., de
sammen uden Navn 10 St. 2,50 Mk. **Mibø** og **Solbar** i bedste Sorter 10
St. 2,50 Mk. **Hindbar** i rigtbærende Sorter 100 St. 5 Mk., mindre
Planter 3 Mk. **Ny Hindbar** (Superlativ), højeste Grad, 50 Pq., 10 St.
2 Mk. **Schaffers Colloidal**, mørkrød, St. 0,50 Pq., og **Caroline**, gul, 10 St.
2 Mk. **Jordbærplanter** i flere Sorter, 100 St. 2 Mk. **Fruattræer**,
Latræer og **Sirtræer** billigt. **Ny Gbletræer**, som: **Fillippa**, Dronning
Luise af Danmark og **Signe Füllich**, St. 2 Mk. **Ny Bære**, **Conferens**
Bære, St. 2 Mk. **Lave Roser** i 10 Sorter med Navn, 3 Mk. Den
pragtfulde **Stungroie Crimjom Rambler** a 50—75 Pq. **Slugplanter**
til Verandaer og Lyshuse 10 St. 3 Mk. **Storblomstrende Clematis** i blåa,
hvide og røde a 80 Pq. til 1,50 Mk. **Blodboog**, **Blodhidsel** og **Blod-**
blommer fra Japan a 1—1,50 Mk. **Vinterstærte Agalea mollis** i Pragt-
forter a 1 Mk. **Uperoser** a 1,50—2 Mk. **Stedsgrønne Træer** i 20
Sorter fra 10 Pq. til 1,50 Mk. pr. St. **Kaktus-Georginer** i 10 pragt-
fulde Sorter a 30 Pq.

Peter Jensen, Tombøl pr. Hølsted.

Strotanke.

Arbejd for, at du dig kan hvile!
Hvil, at til Arbejd du kan ile!

St. St. Blicher.

Fra
Haderslev By.

H. Frees (J. Nommensens Efterfølger), Haderslev.

Tjenfram- og Udthyr-Forretning.

Stort Lager af Vols- og Landbrugskredstaber.

Envendjalg af de bekendte Morsø Kaffeovne og Komfurer.

Omf Thielst, Kolonialforretning,

Haderslev, Storegade 516.

Stort Udvalg i afslagrede Bremer Cigarer
og importerede Vine.

Hansen & Winterberg, Haderslev.

Sjornet af Nørre- og Slotsgade Nr. 7.

Stort og nyt Lager i Dame-, Herre- og Børne-Konfektion,
Bejætnings- samt Udthyr-artikler.

Zengefjer og Dun.

Klædninger efter Maal.

Vil De købe

moderne Ting og billigt, da gaa i

Magasin „du Nord”,

Jomfrustien Nr. 43a.

H. P. Narø, Haderslev.

P. H. Kjems

Storegade 457,

Haderslev,

Storegade 457,

Manufakturvarer

samt færdigjuede Herreflæder.

Haderslev Special-Værktøj-Forretning
anbefaler et velassjorteret Lager af
alle Slags første Klasses Værktøj mod Garanti.
Ditlev W. Damm, Haderslev.

„Modersmaalet“s Aktieselskab
H A D E R S L E V.
Bogtrykkeri Motordrift med Hurtigpresse og
og flere Akcidenspresser.

Al Slags Trykarbejde
hurtigt, smukt og billigt.

Specialitet: Mejeriregnskabsbøger.

Særlig anbefales et nyt System, der
: : : : giver et overskueligt : : : :
: : : : Regnskab, letter Arbejdet : : : :
og er besparende ved Anskaffelsen.

Prisbelønnet paa det 5. nordslesvigske Fælleslandbomøde i 1890
og indført paa de fleste større Andelsmejerier i Haderslev Amt

---

H. Sørensen, Haderslev,

Gaaskærgade 412.

Stort Udvalg af ny, elegante og jolide Bogue.

Reparationer jolidt og billigt.

Brugte Bogue tages i Bytte

E. N. Knudsen (Theodor Voss)
Haderslev

Tel. 161. — Nørregade Nr. 8. — Tel. 161

Største Lager i Udstyrs-Artikler, Fjer og Dun.

Kjolestoffer og Bukskin. Dame-, Herre- og Børnekonfektion.

M. S. Johansen, Haderslev, Gravene 441
Skomagerforretning.

Christ. Færdig, Kobbersmed og Brøndborer,
Haderslev, Apotekergade (ved Siden af Lovapoteket).
Artefisk Brøndboring. Mejerigenstande.

Ditlev W. Damm, *** Haderslev ***

anbefaler et

stort Udvalg af Jernfram-, Glas-, Krystal-,
Porecellen- og Udstyr-artikler. Nips, Galanteri- og
Middelvarer.

Sabroe's Boghandel

(Carl Nielsen),

Haderslev.

Dansk Litteratur.

Salmebøger, Andagtsbøger, Skolebøger,
Forretningsbøger,
Papirhandel og Bogbinderi.

Galanterivarer,

Skrivematerialier, Gratulationskort
og Billeder
i største Udvalg.

For smaltører.
Gode Fotografi-Apparater
samt alt Tilbehør
for:
o stadig paa Lager. o

Stort Lager af Kobberstik,
Fotogravurer,
Raderinger og Fotografier
savet
med som under Ramme.

Oluf Petersen jr.

Haderslev, J. S. Michelsens Stiftlgr. Haderslev,
Gaaskærgade 418 (grundlagt 1842),

Billed- og Stenhuggeri.

Betydeligt Lager af smagfulde Gravmonumenter, Plader, Tavler etc.

C. L. Ohlmann,

Gaaskærgade Haderslev Gaaskærgade.

Aflagrede Vine og Spirituoser.

Specialitet: Taffel-Akvavit.

Waldemar Schmidt, Haderslev.

Nørregade Nr. 15 ved Søndertorv.

Herre- og Drengegarderobe-Forretning.

Forfærdigelse efter Maal under Garanti.

Adolf Winff, Haderslev,

Bispegade 369

Manufakturvarer samt færdigjavede Herreflæder.

E. P. Thorsen,

Haderslev. **====** Sondertorv 296. **====** Haderslev.

Stort Udvalg i
Manufakturvarer, Dame- og Herre-Konfektion.
Udstyrs-Artikler.

Steffen P. Møller,

Bispegade Nr. 368, Haderslev, Bispegade Nr. 368,

Sten- og Billedhugger.

Stort Lager af smagfulde Gravmonumenter og Plader.

Peter Henningsen, **====** Haderslev **====**
P. C. Winterbergs Eftfl.

Storegade 454.

Ure-, Guld- og Sølvare-Lager.

B. Jønsens Bageri.

De fleste Maskiner med elektrisk Drivkraft.

Haderslev.

Gaaskærgade 740—742.

Gaaskærgade 740—742.

Jørgen Jørgensen, Haderslev,

Norregade. Herre- og Dreunge-Garderobe- Norregade.

Forretning, Sko- og Stovle-Magasin.

J. Lassen Ferdinand, Haderslev,

Slagtergade 635.

M o b e l- og B y g n i n g s- S n e d k e r.

Færdige Vgkister havez stedse paa Lager.

Thomas Møller

anbefaler sit

Bageri, Slotsgade Nr. 32, Haderslev.

Johan J. Wahlgreen,
Vestergade 555, Haderslev, Vestergade 555,
Stomagerforretning.

Nicolai Duken, Haderslev,
Smør-Eksport-Forretning.
Forretning med Korn, Foderstoffer, Gødningsstoffer,
og underlagt Markfro.

H. Fahrendorff, e Haderslev e
Søndertorv 295.
e e Konditori og Kafe samt Bageri. e e

J. C. Hansen, Stibsmægler,
Stibeproviaunteringshandel.
Vestgivergaarden „Danmark“, Haderslev.

A. Thulstrup, Haderslev,
Telefon Nr. 125 Badstuegade 197. Telefon Nr. 125.
Slagteri og Kreaturhandel.

== **J. D. Paulsen,** ==
(Anton Petersens Eftflgr.),
Storegade 488. Haderslev Storegade 488.
Kolonial. Tobak. Cigarer.

H. Sarnp, Smedemester, Haderslev,
Gaaskærgade Chr. Nisjens Efterslg. Gaaskærgade
anbefaler sig som Beslag- og Bogummed.

Kommissions-Forretning =====
for Køb og Salg af Laudejendomme.
J. H. Schmidt, Haderslev.
Norre-Chaussee (Villa Klara) Nr. 758.

Tandtekniker J. Johansen,

Tomfrustien,

Haderslev,

Tomfrustien,

anbefaler sig med

alle Nyheder paa Tandteknikens Omraade.

Særlig anbefales mine velbekendte godtpasjende **Tandsætter** i
førstellige Indfatninger.

**Smertefri Tandudtrækning ved Bedøvelse, Gas-
bedøvelse og Lokalbædøvelse**

til billigste, men faste Priser.

Brødrene Minks Maskinbyggeri,

Storegade 428 — Haderslev,

leverer alle Slags Landbrugsmaskiner,

ligesom alle Slags Maskiner og Redskaber istandsættes.

V. Fahrenedorff, Haderslev,

Urmager og Guldsmedforretning

Norregade Nr. 2 ved Siden af Hoppners Hotel.

Ed. Johansen,

Slagtergade 626.

Haderslev.

Slagtergade 626.

Malerforretning.

L. P. Möller, Haderslev,

Apotekergade 310.

∴ Möbel-Magasin. ∴

Chr. Iversen,

Molleplads Nr. 149, Haderslev, Molleplads Nr. 149,

anbefaler sin

Kolonialvareforretning og Farvehandel.

Jensen & Wind,

Haderslev.

Storegade Nr. 466.

Haderslev.

Mode-, Manufaktur- og Konfektionsforretning.

N. Buch, Urmager,

(N. S. Goth's Efterfølger.)

Haderslev.

Storegade Nr. 608.

Haderslev.

Lager af alle Slags Ure etc. samt stort Udvalg af Kæder.

Kolonialvarer.

Haderslev.

Hjørnet af Slagtergade
:: :: og Ringgade. :: ::

Albert

:: :: Torsten P. P. Thuejens Hus. :: ::

Frydendal.

Erif Bløcher, Haderslev.

Garveri og Produktforretning. Indkøb af Huder,
Skind, Haar, Klude, Ben, Jærn og Metaller
til højeste Dagspriser.

A. Clausen & Tømmermester,

Norregade Nr. 15, Haderslev.

J. G. Weppler,

Mekaniker, Haderslev.

Cykle- og Symaskine-
:: :: Handel. :: ::

Reparatur-Værksted. Telefonanlæg. Førniklings- og
:: Vakere-Udstalt. Tillige anbefales Motor-Cykler. ::

Haderslev Klædefabrik.

= A. Schumann =

anbefaler sig med alt, hvad der henhører under

Uld og Klædefabrikationen,

samt Farvning og Mensning af Garderobe. — Lager af
Herre- og Damestoffer, Shawler, Tæpper etc. Twiste, Hør og
Blaargarn, Strikke- og Vævegarn, kun første Kvalitet.

Nis J. P. Juhl,

Slagtergade Nr. 696. Haderslev. Slagtergade Nr. 696.
Kolonialforretning.

Haderslev Slotsvandmølle.

Mølleri. Korn. Foderstoffer.

Hans Nielsen,

Haderslev. (Hartvig Nielsens Gftrsl.) Søndertorv.
Urmager og Optiker.

Iver Hübbe, Haderslev, Lavgade.
Tobak-

og Cigarforretning.

Thomas P. Sørensen,

Haderslev. anbefaler sit Bageri. Haderslev.
Hjørnet af Præstegade og Romfrugang.

J. D. Suurballe,

Urmager og Guldsmed-Forretning, Haderslev,
Søndertorv Nr. 226.

N. Nielsens Kolonialforretning,

Slotsgade 37. ●●●● Haderslev, ●●●● Slotsgade 37.
Stort Udvalg i

aflagrede Bremer-Cigarer og importerede Vine.

NB. Gæudjalg for Haderslev og Umegni af
bohmiske Porcelænsvarer.

en gros.

Fra det storsie Lager paa Pladsen anbefales
direkte importerede
rene Drue-Vine

en detail.

til billige Priser fra Frederik Wartho, Haderslev.

Tandlæge J. Smith,
Haderslev, Nørregade.
Smertefri Tandudtrækning under Gasbedøvelse.

Chr. Nielsen, Snedkermester,
Storegade 494, Haderslev
anbefaler sit **Møbel og Lignestemagasin.**

M. Voss Central-Slagteri
i Haderslev.
Heste købes til Slagtning.

Grundlagt 1770. **J. Jørgensen,** Grundlagt 1770
Haderslev (P. Jørgensens Eftflg.) Slotsgade Nr. 35.
Møbel & Lignestemagasin.

J. Nicolaisen Falk,
Malerforretning,
Storegade 427 Haderslev.

Baldemar Wøllers Eftflg.,
Haderslev Chr. Petersen. Storegade 542.
Hjørnet af Vestergade
anbefaler sit velassorterede Lager i aflagrede
Tobakker & Cigarer.

Ui bringer herved vore Produkter i det ærede Publikums behagelige Erindring: **Hvidtol Nr. 1, Husholdningsol, Stjerneol, Dobbeltol & Mineralvand.**

Hust altid og forlang vort **Bayerisk Ol**, et anerkendt fortrinligt Produkt!

Haderslev Hvidtolsbryggeri,
c. B. m. b. H.

N. F. Kruse, Klodsmager,

Storegade Nr. 519, Haderslev.

Marius Langvad, Urmager,

Haderslev.

Norregade 381.

Haderslev.

Stort Lager af Ure,

samt Guld, Sølv og Vælvare.

Haderslev ny Trikotageforretning

• • **Brødrene Kjær, (før Hans Kjær),** • •
er det bedste Indkøbssted for
Uldvarer, Garn, Tvist og Hørgarn.
Eget Maskinstrikkeri.

Telef. Nr. 10.

H. B. Kjær,

Telef. Nr. 10.

Brørbøl pr. Haderslev,
anbefaler sit

store Lager af Osborne-Høste- og Slaamaskiner
samt den velrenommerede

Original-Osborne-Hjedertands-Harve
til billigste Priser.

Et velassorteret Reserve-Lager og eget Reparaturværksted.

L. P. Dall, :: :: Maskinbygger, :: ::
Brorsbol pr. Haderslev,

Telefon Nr. 17. _____ Telefon Nr. 17.

anbefaler alle Slags

Landbrugsmaskiner

:: :: :: Reparationer udføres solid og billigt. :: :: ::

o * * * * * o
* Fra *
* ————— Haderslev Østeramt. ————— *
o * * * * * o

.....
Nis I. Clausen, Osby.

Kolonial, Stentøj og Kortevarer-Forretning.

Lager af

Cigarer & Tobakker * Bin & Spirituoser.
Daglig friskbrændt Kaffe.

.....
Sophus A. M. Christensen,

Tyrstrup.

Lager af Byggematerialier.

Stort Lager af Tobak og Cigarer.

Joh. Schulz,

„Nord“ ved Kristiansfelt,

anbefaler sin

Manufaktur- & Konfektionsforretning.

Christian Thielsen,
„Frej“ ved Kristiansfelt   „Frej“ ved Kristiansfelt
                                                 anbefaler sin
Kolonial-, Jærn- og Kortevarer-Forretning.

Chr. H. Jensens Uldspinderi
i Kristiansfelt
bringes i velvillig Grindring.

De bedste og mest praktiske
Landbrugsmaskiner og Redskaber
køber man billigt i
Nicolai Dubens Filial, „Nord“ ved Kristiansfelt.

K. Nielsen, Blikkenslager   Tyrstrup.
Lager af de bekendte
Staaltransportpænde.
Reparationer udføres hurtigt og billigt.

---

*M. G. Thomsen, Ridehjulsforhandler,
Kristiansfelt.
Eneforhandler af Panther-Cykler.*

N. H. Kjær, Tyrstrup.
Urmager- og Guldsmedforretning.

K. P. Gellert, Tyrstrup.
Slakteri og Pølsefærdforretning.

Th. Ellgaard, Tyrstrup.
Malerforretning.

Ernst Jensen,

Telefon Nr. 4. Thystrup. Telefon Nr. 4.
Kolonial- og Skotske-Forretning.
Alle Sorter Godningsstoffer. Lager af Kul og Koks.

F. Ebbesen's Enke,

Christiansfeld.

Guld-, Sølv-, Sølvplet- og Nikkelvarer.

Lommeure og Regulatorer.

Meteorologiske og Optiske Varer.

Grundlagt 1810.

Grundlagt 1810.

N. J. Schou, Kristiansfeld.

Mobel- og Bygningsstuedker.

J. N. Hildebrandt,

Tagkær.

Hjul- og Kæremagerforretning.

V. Martensen, Tagkær.

Mobel- og Bygningsstuedker.

Leverer saavel Fabrikke som hjemmelavede Mobler.

C. Thomsen, Tagkær,

Smedemester.

Christian Pauli's Gæstgivergaard

i Bøjens.

Julius Nielsens

→ Tømmerforretning i Vojens.

Stort Oplag af Tømmer, Brædder, Planker og
Lægter, som anbefales til billigste Priser.

J. Th. Jensen, Vojens,

Lomme- og Stueure, Guld-, Sølv- og Nikkelyarer.
Harmonikaer, Mundharper, Barometre, Termometre,
Briller Ridehjul og Symaskiner.
en gros. en detail.

Stort Udvalg! Yderst billige Priser!

Reparationer
paa ovennævnte Artikler udføres hurtigt, solid og billigt.

Jørgen Jensen, Vojens,

anbefaler sit store Lager af
Manufaktur- og Modevarer, Dame-, Herre- og
Børne-Konfektion.

Lager af Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj.

Specialitet:

Herre-Klædninger efter Maal.

Telef.Nr. 1. J. Th. Jensen, Vojens, Telef.Nr. 1.

Jærn, Kul, Koks, Kalk,
Cement, Svinetrug, Rør, Gibrørvaav, Tjære og Tagpap.

Hans Gram, Vojens.

Maskinfabrik
og Installations-Forretning.

Nordisk Maskin- og Cykle-Industri
i Vojens.

Telefon Nr. 14.

P. H. Schade.

Telegram-Adr.:
Schade.

Cykler og Landbrugsmaskiner etc.

engros og en detail.

**Handel med undersøgt og garanteret Mark-, Roe-
og Havefrø.**

Telefon Nr. 11.

Nicolai Sørensen, Vojens.

Støbegods-Lager, Glas- og Stentøjs-Handel.

Kolonial-, Jærn- og Korte vare-Forretning.

Tobak og Cigarer samt undersøgt Markfrø.

Vojens Mølle.

Kundemølleri samt Foderstof- og Kornforretning.

S. Westergaard, Styding

Smedemester,

—>>> anbefaler ny og brugte Vogne. <<<—

Hans L. Hansen, Styding.

— Kolonial-, Jærn-, Korte vare- og Stentøjs-Forretning. —
Aflagrede Cigarer og Tobakker.

Mark- og Havefrø.

Endvidere anbefales

mit Bageri og Konditori.

Sophus Trans, Bager, Hammelev.

Modtager Bestilling paa alt til Faget henhørende, saavel af Bageri som Konditori.

Joh. Jensen, Kastvraa.

Kolonial & Manufakturforretning.

Lager af
Jærn, Kortevarer og Stentøj. : Afslagrede Cigarer
og Tobakker,
samt underjagt Mark- og Havesæd.

Chr. Th. Nissen, Kastvraa Mølle og Bageri.

Chr. Roose & Speth,

Sommersted Station.

Korn-, Foderstof- og Guano-Forretning.

Damgaard & Tange, Sommersted.

Jærn- og Kortevarer- | Stort Lager af Kakkelovne og
:: Forretning. :: | Komfurer.

Andr. Jensen, Snedker,

Sommersted Station.

Mobelmagasin, Mobelstoffer og færdige Vægkister.

J. Jacobsgaard, Sommersted.

Største Lager af fine og tarvelige Møbler, Mobelstoffer,
Børnevogne, Gardinlister, Rosetter etc.

Get Snedker- og Polsterværksted.

H. Kjestrup (E. Schultz' Efterfølger),
∴ Sommersted Station. ∴
Kolonialvarer. Lager af Herre-, Dame-,
Borne-Fodtojs. ∴ Alle Sorter Godningsstoffer.
Fabrikations-Lager af Haderslev Benmel.

J. Schmidt, Musiker,

*Sommersted.
Forretning med Telt til Udlejning.*

Chr. Christensen, Sommersted St.

Lager af
Kul, Kalk, Cement og Tagpap m. m. m.

O. P. FRIIS, Steppinge,

anbefaler sin
Mode-, Manufaktur- og Herreekviperings-Forretning.
Lager af Skotøj.

H. M. Hansen, Smedemeester, Jels,

anbefaler
nye og brugte Vognv.

J. Lastein, Blikkenslager i Jels,

anbefaler sit Lager af præmierede Mejerispaunde.
Største Udvalg af Stald- og Bogulhytter samt Lamper
og Husholdningsgenstande.

Carl Jensen & Jels.

Bager og Conditori.

Christian Helleſøe, Jels.

Kolonial-, Manufaktur-, Jærn- og Stentøjs-handel.

Lager af Tobak & Cigarer.

Stobegodsartikler: Kaffe-ovne, Komfurer, fritſtaaende Vådſte-
fedler og dertil alt henhørende

:: :: :: :: :: anbefales til Dagens billigſte Priſer. :: :: :: :: ::

Hans A. Baagøe, Jels,

anbefaler ſig ſom Bygningsmeſter.

Chr. Mathiesen Hansen, Jels.

Kreaturhandler.

Strota nker.

Fælles Minder, ſom vi eje,
Lyſe paa vor Fremtid's Veje.

C. Floug.

*

Naar en Gang i fjerne Tider,
Med venodig Lyſt
Mandens Blik tilbage glider
Mod vor Barndoms Kſt,
Da vil Mindet om hvert Mode
Med en Barndoms Ven
Stinne ſom en Morgenrode
Over Livet hen.

Arvejen.

*

Mindet lader ſom ingen Ting,
Er dog et lonligt Mildeſpring.

Grundtvig.

Fra
Haderslev Vesteramt.

J. C. Blume, Austruup,

anbefaler sine

velrenommerede **Hjebflagervarer**

en gros & en detail.

Heinrich Dahl, Osterlindet,

Telefon Nr. 1. anbefaler sin Telefon Nr. 1.

Kolonial-, Jærn- og Kortevarer-Forretning.

Ribe Kakkelovne og Komfurer.

Byggematerialier, Kalk og Cement, Kul, Koks, Briketter,
Tjære og Tagpap.

Lager af Foderstoffer, undersøgt Markfrø og Guanoer,
Tømmer og Brædder.

Udsalg af Landbrugsmaskiner.

J. Jørgensen, Bevtøft,

anbefaler de solideste **Sto** og **Stovler**, det bedste og billigste i
Fjer og **Dun**, **Tvist**, **Hør** og **Blaargarn** til meget billige **Pris**
fer. Forhandling af **J. P. Junggreen's Ekstra- og Røgtobakker**

L. P. Lange, Over Jersdal.

Korn og Foderstoffer, Kunstgødning,
Kul og Cement.

Handel med undersøgt Markfrø.

L. J. Petersen, Over Jersdal,

Telefon Nr. 3. anbefaler sin Telefon Nr. 3.

Kolonial- og Manufakturforretning.

Stort Lager i

Kakkelovne, Komfurer og fritstaaende Vaskedler.
Forhandling af **J. P. Junggreen's Ekstra- og Røgtobakker.**

A. J. Marcussens

Urmager- og Guldsmed-Forretning i Rødning.

Dall & Jepsen, Rødning.

Jærn- og Kortevarer.

Stentøj- og Glasvarer.

Kaffelovne, Komfurer og fritstaaende Vaskfedler.

H. Hansen, Rødning, Skomagerforretning,

anbefaler sig med

Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj.

M. HANSEN * Rødning,

Kontant Manufaktur- og Mode-Forretning.

Herre-, Dame- og Børne-Konfektion.

Skotøjslager.

J. P. Coft & Rødning,

• • Hjulmagerforretning. • •

A. B. Sørensen, Maler, Rødning.

Mobel- & Boglakkereri.

Tapeter.

Gulvolie.

Bonevoks.

Billeder indrammes.

Rødning Bryggeri (J. H. Schmidt)

anbefaler

Hvidtol Nr. 1. 2. 3. Udvalg af Haderslev Hvidtols-
bryggeri's Lagerøl samt Sodavand.

Byg modtages til Maltning.

H. Chr. Andersen, Rødning,

Bog- og Papirhandel.

Udvalg af Fotografi-Apparater med Tilbehør.

C. P. Jacobsens Handelsaartneri, Rødning.

Eneforhandling for Nordjyskig
af Frugttræer fra Mathiesens Plante-skole i Korsør.
Prisfortegnelse paa Forlangende frit.

N. S. Bøggild Gundersen, Rødning.

Kolonialvareforretning.

— Lager af Kul og Brifetter. —

J. C. Hansen, Rødning.

Eneforhandler for

„Holeby“ Radsaamaskine og Radrensere.

T. P. BECK, Harreby ved Fol.

Kolonial-, Jærn- og Kortevarerforretning.

Tømmer og Brædder. — Markfrø og Guano.

Manufakturhandel. Herre- og Dame-Konfektion.

Chr. J. Kræmer, Gramby

Mobel- og Vægskifte-Magasin.

— Lager af Gravmonnenter.

H. J. Møller, Gramby.

Reparationsværksted for Landbrugsmaskiner.

Lager af bedste Patent-Vælepumper.

Cyklar og Tilbehør af forskellige Fabrikater, fra de
bedste til de billigste.

A. Hansen : Handelsgartner : Gram Slotshave,

Anbefaler:

Have-, Mark- og Høfros i de for vort Klima bedst passende Sorter. **Frugttræer** og **Frugtbuise** i forskjellige Sorter. **Stov-, Segn- og Væplanter.** Alle nødvendige Ting til Haveanlæg i moderne og nyeste Sorter. **Blomstrende Planter, Palmer** m. m. i velkultiverede Varer. **Kranse og Bouquetter** m. m. jaas med korteste Varjel. **Træbeskæring, Anlæg af Haver** udføres prompt og billigt.

Thorvald Midtgaard, Gramby.
Kolonial & Kortevarer,
Glas- & Stentøjsforretning.

J. M. Behrens, Gram.

Maskinværksted og Installationsforretning.

Anlæg og Reparationer

af Mejerier jaavelksom industrielle Anlæg af enhver Art.

Specialitet: **Vynafledere.**

Rasmus Brik, Toftlund,

bringer herved sin

Skotøjsforretning i velvillig Erindring.

Reparationer

udføres hurtigt, solidt og til moderate Priser.

• • Niels Hansen, Toftund. • •

Bog-, Papir- og Kunsthandel, Bogbinderi.
Stort Lager af indrammede Billeder, passende til
Brude- og Festsager.

K. P. Friis, Toftlund.

Hjulmager,
anbefaler jeg med alt til Saget henhørende.

Aug. Jensen,

Skærbæk. P. Peterjens Efterfølger, Skærbæk.
anbefaler sin Forretning i Kolonialvarer,
Vine, Spirituoser, Tobak og Cigarer. — Jern,
Kortevarer og Stentøj.
Stort Lager af Bygningsbeslag og Stobegods.
Danste Komfurer og Kaffeovne.
Hakkelse-, Kornrensemaskiner og Plove.

J. Lorensen, Maskinværksted, —
— — — Skærbæk,

anbefaler sit store Lager af de berømte

Mc. Cormicks Græsslaamaskiner.

Og eget Fabrikat af Hesteriver, Hakkelsemaskiner og Tærskværker.

---

frans fransen, Skærbæk,

anbefaler sin

:: :: Drejerforretning og Galanterivarehandel. :: ::

J. Clausen, Skærbæk, :: :: Kolonial- :: ::
Jærn- og Kortevarer.

Stort Lager af de bekendte

Nibe Kaffeovne og Komfurer til Fabrikspriser.

Landbrugsmaskiner.

Rud. Sacks Plove. — — — Alt Tilbehør til samme.

Noerajperen „Herborg“.

Eneret for Tyskland, D. R. G. M. Nr. 239018

D. Dirksen, Skærbæk,

*Blikkenslager og Skifertækker,
anbefaler et stort Lager af hjemmelavede Mejerispande
samt danske Mejerispande, Koge- og Køkkenredskaber.*

Christian Petersen, Skærbæk.

Største Skotøjs-Magasin paa Pladsen.

N. S. N. Lund, Skærbæk

anbefaler sin

☞ Skotøjsforretning. ☜

Peter Jensens Møbelmagasin, Skærbæk.

Største Lager paa Pladsen

:: :: i alle Slags Møbler og Polstervarer. :: ::

Muligst billige Priser.

Bedes at tage mit Lager i Tjeby.

Anne Petersen & Johanna Holm,

Skærbæk,

anbefaler deres

:: Bornevogne, Kurve og ::

Sko øjsforretning

Kranse

og Broderihandel.

haves stedse i et stort Udvalg.

Lorenz R. Christiansen's Møbel- og Ligkiste-Magasin i Skærbæk

anbefaler fra de fineste til de farveligste Møbler.

Stort Udvalg!

Solidt Arbejde.

Levering fri.

Ligkister leveres til den billigste Pris.

P. Nielsen, Nejsby ved Brøns.

Kolonial-, Korn- og Foderstof-Forretning.
Kul og Kunstgødning.

En snedig Jagtforpagter.

Et Sogn i Torninglen var der kun en eneste Mand, der holdt af at gaa paa Jagt, og af den Grund var hele Sognet saa at sige hans fri Vildtbane. Men et Efteraar kom et Forslag frem at holde Grandestævne angaaende Jagten og jøge den lejet ud.

En nærboende kongelig Skovrider meldte sig som Lysthavende, og man blev snart enig med ham om, at han skulde have hele Sognets Jagt. I den Anledning skulde der oprettes en Kontrakt, som skulde undertegnes af alle Lodsejere uden Undtagelse, ellers vilde han ikke have noget med Sagen at sasse.

Niels, den gamle Friskytte, der hidtil havde haft Jagten, var ogjaa paa Grandet og talte imod alles Forventning for Sagen. Dagen efter lejede man saa en Mand til at gaa fra Hus til Hus og samle Underkrifter. Men da man ikke stolede paa Niels, blev det paalagt Manden, at han skulde gaa allerjædft til ham. Han fik nu Underkrifter fra hvert Sted, og Forerne glædede sig allerede over at have fanget Niels med denne List; man kunde jo ikke tænke sig, at han ene vilde sætte sig imod alle Sognemændene. Men Niels tænkte: „Jeg er lige saa klog som alle I andre tilfammen“, og da nu Manden kom med Kontrakten og førte Blæk og Pen med sig, saa lagde han det hele til Rette for Niels. Den Gang brugte man Gaaserjer at skrive med, og en saadan fandtes jo ikke i hvert Hus, ikke heller Blæk eller Penneskiv.

Niels sætte sig og skulde til at skrive, og Manden morede sig indvendig over at se, hvor imodekommende Niels var til at give sin Underkrift. Men idet han nu skal til at dyppe Fjeren i den langhalsede Blækflask, væltede han den, saa hele Indholdet løb ud over Kontrakten, og i bare Forstyrrelse — jaaledes saa det da ud — førte Niels omkring i Blækket, saa næsten ikke et Ord eller en Underkrift kunde læses.

Niels havde regnet rigtigt. I Stedet for at blive vred morede man sig over Mandens Snedighed, og ingen gad begynde Historien forfra igen, saa Niels blev ved at beholde Jagten hele sin Levetid.

Optegnet af Evald Tang Kristensen.

Fra
Sonderborg By og Amt.

Min fineste Margarine PRIMUS

smager, smelter og bruner som bedste Natursmør.

„Primus“ tilberedes efter en ny Fremgangsmaade af de nyeste Raamaterialier i Forbindelse med den bedste Mælk og Fløde.

„Primus“ burde ikke mangle i nogen Husholdning, da samme bejdder alle de Fortrin, som godt Smør har, smager som Smør paa Brodet, er overhovedet i Udseende og Smag ikke at skelne fra Smør.

„Primus“, omhyggeligt forarbejdet, er fast, kærnejuld og produktiv som Smør, da Vanddelene efter Mulighed er bortfjernede, noget, der særlig for Husmoderen er ensbetydende med en stor Besparelse.

„Primus“ anbefales enhver Husholdning. Den kommer ikkun frist i Handelen og kan efter Dufte jaas igennem enhver Detailforretning.

Margarinefabrik
Sonderborg.

Telefon Nr. 22.

P. Knarhøj.

Alle Slags Mel og Grøn,
jur Sennep samt forskjellige Slags Fodervarer anbefales fra
Sonderborg Vassemølle,
Telefon Nr. 35. Peter Hansen.

Tel. Nr. 52. **Th. J. Mørch,** Tel. Nr. 52.
Storegade Nr. 9. **Sonderborg.** Tidligere Nr. 58.

Jærn- og Kortevarer, Støbegods, Svendborg og Vejle
Kaffelovne og Komfurer, Porcelæn-, Tajance- og Glasvarer, Mejeri-
redskaber, Jagtbojer og Ammunition.

Harders Patent-Aflepumper.

E. N. Due's Efterfølger, Sønderborg.
(Eudch.: N. Sonnenhjen.)
Telefon Nr. 34.
Korn- og Foderstof-Forretning.

Stein & Meyland,

Jærnstoberi og Maskinfabrik, Sønderborg,
Telef. Nr. 14. anbefaler Telef. Nr. 14.

affelovne == Komfurer == Vinduer
og alt til Huset hørende, hær
tobegods efter indsendte Modeller eller Tegninger.
Reparaturværksted for Dampmaskiner.
ampfedler. Lokomobiler. Tærskemaskiner. Meiemaskiner.

Specialitet:

Teglværksmaskiner og Stobegods til Ringovne.

A. W. Behrends, Sønderborg.

amp-Harveri og Spinderi. Kemisk Tøjrensning.
Udvalg af alle Slags
hjemmelavede Stoffer. **Ren Uld.**

A. Behn, Sønderborg.

Kolonial-, Vin-, Spirituosa-, Jærn- og Kortevare-
Forretning.

Lager fra J. P. Junggreen's Tobaksfabrik.

Jossen & Bock

Sønderborg. Telef.
Nr. 57
Telef. Broager.
Nr. 36

Manufaktur- og Modevarer, Herre-
og Dame-Konfektion.

Istysartikler.

Salg imod Kontant.

Største Lager.

Billigste Priser.

Jærnbanegade. **E. Müller,** Sønderborg.

Uldvare-, Garn- og Broderihandel.

Specialitet:

— Symaskiner og Cykler. —

C. C. Lassen, Sønderborg, Telef. Nr.40.

Kolonial- og Markfro-Forretning.

J. H. Kock & Sønderborg,
Telefon Nr. 97.

Kredjens største Special-Forretning for
**Brude-Udstyr, Hvidevarer, Smaa børns-Udstyr, Uldvarer,
Broderier, Herre-Artikler.**

Stor Specialafdeling for Senge-Udstyr.

A. Schan jr., Sønderborg,

Klædefabrik. Dampfarveri. Kemisk Vaskeri.

Forarbejdelse af indsendt Uld

til Herre- og Dametoj i mange smukke og nye Monstre.

**Sove- og Hestedækkener, Forklæder etc. Herre- og
Dame-Garderobe** bliver uopprættet farvet og kemisk rensat.

Arthur Helmer,

Sønderborg, Guldsmedemester. Berlegade 21.

Stort Lager i

Guld-, Sølv-, Alfenide-, Nikkel- og optiske Varer.

Reparaturværksted.

Jørgen Møller, Sønderborg,
Storegade 91--92. Telefon Nr. 11.
Jærn- og Skortevarer. Hus- og Skoffenredstfaber.
Glas, Porcellæn og Stentøj.

Hotel „Alssund”, Sønderborg.
E. Holst, forh. S. Jacobsen.

J. Staugaard, Sønderborg,
Telefon Nr. 99.
anbefaler sit store Lager og Udvalg af **Cyklar, Symaskiner og**
en gross! Reserveredele. en detail!
Billigste Kundestæde for **Forhandlere og Konsumenter.**
For De køber andetsteds, forlang mine Priser! - **Alle Reparaturer,**
som Kromsøjer, Skaale etc. laves efter indsendte Prover til billigste Priser.

„Hotel Runddel”
Telefon 67. Th. Hansen, Sønderborg. Telefon 67.

Telefon Nr. 76. **Johs. Møller.** Telefon Nr. 76.
Sæbefabrik i Sønderborg.

Chr. Rode, Sønderborg,
Telefon 62.
Mode-Manufaktur-Forretning.
Dame-, Herre- og Børne-Konfektion.

P. Helmer, Sønderborg.

Kolonialvare-Forretning.

Sor- og Blaar-Import.

Handel med tørrede Larne.

Billige Emaillevarer.

Rekke Diefarver og Farver til Hjemmefarvning.

Skal Kærlighed Dem Lykke bringe,

Køb Holger Hansen's Forlovelsesringe!

Storegade 45. Sønderborg. Storegade 45.

Telefon Nr. 74.

H U S K

**Helmer & Jørgensens
Manufakturforretning**

Sønderborg.

Telefon 111.

Telefon 111.

Ghr. Otten

Sønderborg.

Storegade Nr. 78.

»»»»»»»»»» Bageri og Konditori. »»»»»»»»»»

Peter Weng, * Sønderborg.

*** * Special-Forretning for Udstyr,
Hvidevarer, Linned og Broderier.
Special-Afdeling for Herre-Artikler, Hatte og Kasketter.**

C. A. Petersen,

Skomagerforretning. Sønderborg. „Central Hotel“.

Største Lager af kun prima, solid og smukt

Fodtøj for Herrer, Damer og Børn

Bestillinger efter Maal udføres i korteste Tid.

A. C. Sørensen, Guderup.

Kolonial-,

Stentøj-,

Glas-,

Kortevarer.

Isenkram.

Tobak og Cigarer.

Drøger.

J. Rasmussen, Guderup,
 anbefaler sit store Lager i
 Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj
 til moderate Priser.

A. C. Sørensen & Guderup.
 • • Markfrøforretning. • •

Alt Frøet leveres billigst og under Garanti efter Analyse fra Dansk
 Frøkontrol.

Andreas C. Sørensen,

Tandslet.

Kolonial-, Stentøj-, Glas- og Kortevarer-Forretning.
 Tobak og Cigarer. Vin og Spirituoser. Droger.

Oplag af Havefrø
 fra Ernst & von Spreckelsen i Hamborg.
 Høusekalk.

Kans Jørgensen, Svenstrup.

Manufaktur-, Kolonial-, Stentøj-,
 Glas- og Kortevarer-Forretning. Korn- og Foderstoffer.
 Underlagt Markfrø.

J. P. Kyd & Ullerup.

Korn, Fødestoffer, Kunstgødningstoffer, Kul og Cement.

Handel med underjagt Markfrø.

Manufaktur-, Kolonial-, Stentøj-, Glas- og Kortevarer-Forretning.

Chr. Schmidt, Broager,

anbefaler sit velassorterede Lager i Kolonial-, Jærnvarer
og Stentøj.

Stort Udvalg!

Billigste Priser!

---

o * * * * *
* Fra * * * * *
* Tønder By og Amt. * * * * *
o * * * * *

S. C. Lorensen, Tønder.

Kolonialforretning.

Salg af Fødestoffer og Kunstgødning.

Peter J. Hansen

anbefaler sin Kaffe- og Te-Special-Forretning,

Tønder, Storegade 15.

Postpakker, 9¹ Pund, som kan sammensættes af flere
Sorter, forsendes overalt frit.

P. Olufsen, Tønder,

anbefaler

sit store Lager af Kolonialvarer og Delikatesser,
Vine og Cigarer, Konserves.

Bager N. Lassen, Tønder,

anbefaler sit Bageri.

Tønder Landmandsbank

(„Aktien-Gesellschaft“)

i TØNDER.

Oprettet 6. September 1901. Aktiekapital 400,000 Mk.,
deraf indbetalt 220,000 Mk.

Indskud forrentes straks fra Modtagelsesdagen.

Hypoteklaan af Bankens egne Midler ydes paa gode
Vilkaar.

Johannes Jensen, Tønder, Vestergade.

Lager af **Fodtoej**. **Bestilling efter Maal**.

Ikke passende byttes. Skafteforretning og Utenfilier.

S. C. Sønnichen, Tønder.

Lager af alle Sorter Kunstgødning.

Forretningen er grundlagt i 1867.

Største Varelager i Nordslesvig.

Billigste Priser i

Juveler-, Guld-, Solv-, Alfenid- og Nikkelvarer,

Lomme- og Stueure.

Optiske- og Musik-Instrumenter.

Mine i moderne Storstadstil udstyrede Forretnings-
lokaler staar aabne for Publikum til behageligt Efter-
syn uden Kobetvang. Største Reparatürkærsted.

N. Hansen, Tønder.

Forretningen er grundlagt i 1867.

C. Simonsen, Døstrup,

anbefaler **daniske Kaffeelovne og Komfurer.**

G. W. Hånsel, Tønder.

Snedkeri med Maskindrift.

Vigkister i Gg og Fyr.

Vigklædninger og Krause.

Vilhelm Nicolaisen, Tønder.

Mode- og Konfektion. • • Herregarderobe.

Udstyrsartikler, Symaskiner, Sengefjer og Dun.

J. H. Jensen, Hojer,

anbefaler sin velrenommerede

==== Bogfabrik. ====

Lukhus- og Forretningsvogne, elegant og solid Konstruktion,
der leveres prompt til billige Priser.

Fra

Flensborg By og Amt.

A. C. Colding, Flensborg,

anbefaler sin

V i n h a n d e l.